

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL YAPI VE SOSYAL DEĞİŞME
ANABİLİM DALI

**EVİLİK KURUMU VE AİLEYE YÖNELİK
PSİKO-SOSYAL HİZMETLER**

DOKTORA TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Enis ÖKSÜZ

Hazırlayan: Davud İBRAHİMİ

8701

İSTANBUL - 1998

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL YAPI VE SOSYAL DEĞİŞME
ANABİLİM DALI

EVİLİK KURUMU VE AİLEYE YÖNELİK PSİKO-SOSYAL HİZMETLER

DOKTORA TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Enis ÖKSÜZ

Hazırlayan: Davud İBRAHİMİ

8701

İSTANBUL - 1998

İÇİNDEKİLER

EVLİLİK KURUMU VE AİLEYE YÖNELİK PSİKO-SOSYAL HİZMETLER

KISALTMALAR

ÖNSÖZ

I. KISIM

1

I. BÖLÜM

EVLİLİK

A. Evliliğin Tanımı, Amacı ve Evlenme Tipleri

3

1. Evliliğin Tanımı

3

2. Evliliğin Hedefleri

6

3. Evliliğin Türleri

7

3.1. Çevre ölçülerine Göre Evlenme Biçimleri

8

3.1.1. Grup İçi Evlilik (Endogamy)

8

3.1.2. Grup Dışı Evlilik (Exogamy)

9

3.2. Eş Sayısı Ölçülerine Göre Evlenme Biçimleri

9

3.2.1. Tek Eşle Evlilik (Monogamy)

9

3.2.2. Çok Eşle Evlilik (Polygamy)

11

3.2.2.1. Çok Kadınla Evlilik (Poligamy)

11

3.2.2.2. Çok Erkekle Evlilik (Polyandry)

12

3.3. Promiscuity

13

3.4. Grup Evliliği

14

B. Dinlerde Evlilik

15

1. Giriş

15

1.1. Konfüçyüsçülük'te Evlilik

16

1.2. Şintoizm'de Evlilik

17

1.3. Hinduizm'de Evlilik

17

1.4. Buddızmıda Evlilik	18
1.5. Yahudilik'te Evlilik	20
1.6. Hıristiyanlık'ta Evlilik	21
1.7. İslam'da Evlilik	22
1.8. Boşanma	24
C. Evlenmeyi Etkileyen Faktörler	25
1. Biyolojik Faktörler	25
1.1. Cinsel İhtiyaçların Tatmini	26
1.2. Üreme ve Neslin Devamı	27
2. Evlenmede Psiko-Sosyal Faktörler	28
2.1. Gençlik	28
2.2. Gençlerin Psikolojik Özellikleri	29
2.2.1. Hayal Gücü	29
2.2.2. Duygular	29
2.2.3. İlgiler	30
2.2.4. Arkadaşlık	30
2.2.5. Cinsiyet	31
2.3. Evlilik Çağındaki Gençlerin Sorunları	32
2.3.1. Bazı öneriler	33
2.4. Evlilik Kurumunun Gereksinimleri	34
2.5. Evlenecek Kişileri Determine Eden Faktörler	36
2.5.1. Yakınlık	36
2.5.2. İdeal Bir Eş Kavramı	37
2.5.3. Anne veya Babayı Örnek Alma	37
2.5.4. Kişilerle İlgili Gereksinimler	38
2.5.5. Homogami	39

II. BÖLÜM

PSİKO-SOSYAL AÇIDAN AİLE KURUMU

1. Genel Olarak Aile	42
2. Ailenin Tanımı	45
3. Ailenin Karakteristik Özellikleri	47
3.1. Aile Evrenseldir	47
3.2. Aile Duygusal Bir Temele Dayanır	48
3.3. Aile Bireyi Şekillendirme Özelliğine Sahiptir	48
3.4. Ailenin Kapsamı Sınırlıdır	48
3.5. Aile Sosyal Yapıda Çekirdek Özelliği Taşır	49
3.6. Aile Üyelerinin Sorumlulukları Vardır	49
3.7. Aile Sosyal Kurallarla Çevrilidir	49
3.8. Aile Sürekli ve Aynı Zamanda Geçici Bir Tabiata Sahiptir	50
4. Psiko-Sosyal Açıdan Ailede Anne-Baba ve Çocuk	50
4.1. Normal Aile Düzeninde	51
4.1.1. Ebeveynlerin Çocuğa Olma Arzusu	52
4.1.2. Ebeveynlerin Çocuğu Benimsenmesi	53
4.1.3. Çocuğun Anne İçin Mutluluk Olması	53
4.1.4. Ana-Baba Anlaşan Bir Çift olması	53
4.2. İlgisiz, Olumsuz Aile Düzeninde	53
4.2.1. Çocuk Kaza İle Gelmiştir	54
4.2.2. Anne Anneliğe Hazır Değildir	54
4.2.3. Anne Çocuğu Benimseyememektedir	54
4.3. Titiz, Üstünlük Uman Baskıcı Aile Düzeninde	55
4.3.1. Çocukta Aşağılık Kompleksi Ortaya Çıkar	55
4.3.2. Çocuk Kendini Yetersiz Bulur	56

4.3.3. Çocuk Depresyona, Ruhsal Çöküntüye Uğrar	56
4.3.4. Çocuk Mutsuz Olur	56
4.3.5. Çocuk Saldırgan Davranışa Girebilir	56
4.4. Aşırı Düşkün Aile Düzeninde	57
4.5. Karmaşık Aile Düzeni	58
5. Sosyolojik Açıdan Aile Tipleri	58
5.1. Otorite Ölçüt Olarak Sınıflandırma	59
5.2. Hane Halkı Ölçüt Olarak Sınıflandırma	59

III. BÖLÜM

SOSYAL HİZMETLER VE AİLE

1. Sosyal Hizmetlerin Tanımı, Alanı, Önemi	61
1.1. Sosyal Hizmetlerin Tanımı	61
1.2. Sosyal Hizmetlerin Tarihçesi	62
1.3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yasal Dayanağı	65
1.4. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün Görevleri	66
1.5. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülen Faaliyetler	68
1.5.1. Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmetler	68
1.5.2. Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler	71
1.5.3. Özürlülere Yönelik Sosyal Hizmetler	73
1.5.4. Çalışan Annelerin ve Babaların Çocuklarına Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmetleri (Kreş ve Gündüz Bakımevi Hizmetleri)	73
1.5.5. Ailelere ve Topluma Yönelik Sosyal Hizmetler	74

1.5.6. Sosyal Yardım Hizmetleri	75
2. Aileye Yönelik Psiko-Sosyal Hizmetler	76
2.1. Aile Hizmetlerinin Gelişimi	76
2.2. Aile Hizmetlerinin Kapsamı ve Niteliği	77
2.2.1. Tedavi ve Danışmanlık	78
2.2.2. Eğitim Faaliyetleri	79
2.2.3. Savunuculuk Faaliyetleri	80
3. Psikoloji ile Danışma ve Rehberlik	81
3.1. Rehberlik ve Danışmanlığın Tanımı ve Anlamı	81
3.2. Rehberlik ve Danışmanlığın Tarihsel Gelişimi	83
3.2.1. Avrupa'da Rehberliğin Gelişimi	85
3.2.2. Türkiye'de Rehberlik ve Danışmanlığın Gelişimi	85
3.3. Psikolojide Danışma ve Psikoterapi	87
3.4. Psikoloji ile Danışma ve Atasözleri	88
3.5. Aile Danışmanlığı ve Rehberliği Hizmetleri	89
3.5.1. Aile Danışmanlığının Başlangıcı	90
3.5.2. Aile Danışmanlığının Alanı	91
3.5.3. Aile Danışmanlığının Amaçları	92
3.5.4. Aile Danışmanlığının İlkeleri	93
3.5.5. Aile Danışmanlığının Eğitimi ve Nitelikleri	94
4. Aile Krizlerinde Acil Psikoterapi	95
4.1. Acil Serviste Aile Öyküsü	95
4.2. Aile Çatışmasına Sebep Olan Sıkıntıların Tesbiti	97
4.3. Aile Patolojisinde Hasta Kişi	98
4.4. Aile Çatışmasında Acil Psikoterapi	99
4.5. Aile Tedavilerinde Yeterlilik Koşulları	99
5. Aile Ruh Sağlığı	100

5.1. Ruh Sağlığının Tanımı	100
5.2. Ruh Sağlığının Kriterleri	102
5.3. Ailede Ruh Sağlığı	103
5.4. Çocuk Ruh Sağlığı	104
5.4.1. Çocuğun Gelişim Dönemleri	105
5.4.1.1. Bebeklik Dönemi	105
5.4.1.2. Özerklik Dönemi	106
5.4.1.3. Oyun Dönemi	106
5.4.1.4. İlkokul Dönemi	107
5.4.1.5. Ergenlik Dönemi	108
5.5. Ailede Davranış Bozuklukları	109
5.5.1. Uyuşturucu Sorunu ve Alkolizm	109
5.5.2. İntihar	111
5.5.3. Cinsel Sapmalar (Bozukluklar)	113
5.5.3.1. Parafili	114
5.5.3.2. Cinsel Kimlik Bozuklukları	115
5.6. Stres ve Ruh Sağlığı	116
5.6.1. Stresin Kavramı	116
5.6.2. Stresle Mücadelenin İlkeleri	117
5.7. Ruh Sağlığının Korunması	118
6. Mutlu Yaşam, Aşk ve Aile Hayatı	119
6.1. Mutlu Bir Aile Yaşamının Şartları	121
6.2. Sevgi ve Mutlu Yaşam	122

II. KISIM
UYGULAMALI ARAŞTIRMA
İSTANBUL BEŞİKTAŞ İLÇESİNDE EVLİLİĞE HAZIRLANAN ÇİFTLERİN
EVLENME SEBEPLERİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNE
DUYDUKLARI İHTİYAÇ

I. BÖLÜM

GİRİŞ

A. Konu ve Problem	126
B. Araştırmanın Hipotezleri	127
C. İlkeler (Sayılıtlar)	128
D. Araştırmanın Sınırları	128
E. Plan	128

II. BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

A. Model	129
B. Evren ve Örnekleme	129
C. Bilgi Formunun Hazırlanması ve Tolanması	130
D. Verilerin Yorumlanması	130

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

A. Olgusal Durum	131
B. Bağımsız Değişkenler ile Diğer Parametrelerin Çapraz İlişkilerin Yorumu	136
C. Diğer Parametrelerin Birbiri ile Çapraz İlişkilerinin Yorumu	168

SONUÇ	
A. ÖZET	213
B. GENELLEMELER	219
C. ÖNERİLER	220
KAYNAKÇA	222
EKLER	230

TABLolar LİSTESİ

Tablo: 1 -	Deneklerin yaş dağılımı	131
Tablo: 2 -	Deneklerin eğitim durumu	132
Tablo: 3 -	Deneklerin ekonomik durumu	133
Tablo: 4 -	Deneklerin çalıştığı yer	134
Tablo: 5 -	Deneklerin cinsiyet dağılımı	135
Tablo: 6 -	Deneklerin medeni durumu	135
Tablo: 7 -	Yaş ile sevgi/aşk arasında ilişki	136
Tablo: 8 -	Yaş ile aile büyüklerinin isteği arasında ilişki	137
Tablo: 9 -	Yaş ile evlenmede ekonomik sebepler arasında ilişki	138
Tablo: 10-	Yaş ile çocuk isteği arasındaki ilişki	139
Tablo: 11-	Yaş ile çocuk sayısı arasındaki ilişki	140
Tablo: 12-	Yaş ile ev açma durumu arasında ilişki	141
Tablo: 13-	Yaş ile evlenme aşamasında sıkıntıların arasında ilişki	142
Tablo: 14-	Yaş ile ailede mutluluk faktörleri arasında ilişki	143
Tablo: 15-	Yaş ile sosyal hizmetler kurumunun aile danışmanlık hizmetlerinden haberdar olma arasındaki ilişki	144
Tablo: 16-	Deneklerin eğitim durumu ile evlenme sebeplerinde aile ve çocuk sahibi olmak arasında ilişki	145
Tablo: 17-	Deneklerin eğitim durumu ile evlenme sebeplerinden hayat arkadaşı edinmek arasında ilişki	146
Tablo: 18-	Deneklerin eğitim durumu ile aile büyüklerinin isteği arasındaki ilişki	147
Tablo: 19-	Deneklerin eğitim durumu ile evlenme sebeplerinden ekonomik sebepler arasında ilişki	148

Tablo: 20-	Deneklerin eğitim durumu ile ev açma durumu arasındaki ilişki	149
Tablo: 21-	Deneklerin eğitim durumu ile sosyal hizmetlerden haberdar olma arasındaki ilişki	150
Tablo: 22-	Deneklerin eğitim durumu ile ideal eş özelliği arasındaki ilişki	151
Tablo: 23-	Deneklerin eğitim durumu ile ailede mutluluk faktörleri arasındaki ilişki	152
Tablo: 24-	Ekonomik durumu ile evlenme sebeplerinden sevgi/aşk arasındaki ilişki	153
Tablo: 25-	Ekonomik durumu ile hayat arkadaşı edinmek arasındaki ilişki	154
Tablo: 26-	Ekonomik durumu ile aile rızası arasındaki ilişki	155
Tablo: 27-	Ekonomik durumu ile evlenme aşamasında sıkıntılar arasındaki ilişki	156
Tablo: 28-	Ekonomik durumu ile evlenme aşamasındaki sorunların çözümü arasındaki ilişki	157
Tablo: 29-	Ekonomik durumu ile ev açma arasındaki ilişki	158
Tablo: 30-	Ekonomik durumu ile ideal eş özellikleri arasındaki ilişki	159
Tablo: 31-	Deneklerin cinsiyet ile karar mercii arasındaki ilişki	160
Tablo: 32-	Deneklerin cinsiyet ile ideal eş özelliği arasındaki ilişki	161
Tablo: 33-	Medeni durumu ile sevgi/aşk arasındaki ilişki	162
Tablo: 34-	Medeni durumu ile aile büyüklerinin isteği arasındaki ilişki	163
Tablo: 35-	Medeni durumu ile aile rızası arasındaki ilişki	164
Tablo: 36-	Medeni durumu ile çocuk isteği arasındaki ilişki	165

Tablo: 37-	Medeni durumu ile çocuk isteği süresi arasındaki ilişki	166
Tablo: 38-	Medeni durumu ile evlenme aşamasındaki sorunların çözümü arasındaki ilişki	167
Tablo: 39-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile sevgi/aşk arasında ilişki	168
Tablo: 40-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile yalnızlıktan kurtulmak arasındaki ilişki	169
Tablo: 41-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile hayat arkadaşı edinmek arasındaki ilişki	170
Tablo: 42-	Aile ve çocuk Sahibi olmak ile ekonomik sebepler arasındaki ilişki	171
Tablo: 43-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile aile rızası arasında ilişki	172
Tablo: 44-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile çocuk isteği arasında ilişki	173
Tablo: 45-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile çocuk sayısı isteği arasında ilişki	174
Tablo: 46-	Aile ve çocuk sahibi ile psikolojik danışmanlık hizmetlerden yararlanmak arasında ilişki	175
Tablo: 47-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile evlenme aşamasındaki sorunların çözülmesi arasında ilişki	176
Tablo: 48-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile sosyal hizmetler kurumundan haberdar olmak arasında ilişki	177
Tablo: 49-	Aile ve çocuk sahibi olmak ile ideal eş özelliği arasında ilişki	178
Tablo: 50-	Sevgi/aşk ile aile rızası arasında ilişki	179
Tablo: 51-	Sevgi/aşk ile hayat arkadaşı edinme arasında ilişki	180
Tablo: 52-	Sevgi/aşk ile çocuk isteği arasında ilişki	181

Tablo: 53-	Sevgi/aşk ile eşler arası sorunların çözümü arasında ilişki	182
Tablo: 54-	Hayat arkadaşı edinmek ile aile büyüklerinin isteği arasında ilişki	183
Tablo: 55-	Hayat arkadaşı edinmek ile ekonomik sebepler arasında ilişki	184
Tablo: 56-	Hayat arkadaşı edinmek ile aile rızası arasında ilişki	185
Tablo: 57-	Hayat arkadaşı edinmek ile evlenme aşamasında karşılaşılan sorunların çözümü arasında ilişki	186
Tablo: 58-	Hayat arkadaşı edinmek ile mutluluk faktörleri arasında ilişki	187
Tablo: 59-	Hayat arkadaşı edinmek ile ideal eş özelliği arasında ilişki	188
Tablo: 60-	Evlenmede ekonomik sebepler ile ev açma durumu arasında ilişki	189
Tablo: 61-	Evlenmede ekonomik sebepler ile evlenme aşamasında sorunların çözülmesi arasında ilişki	190
Tablo: 62-	Evlenmede ekonomik sebepler ile psikolojik danışmanlık hizmetlerden yararlanmak arasında ilişki	191
Tablo: 63-	Çocuk isteği ile aile planlaması ve doğum kontrolü arasında ilişki	192
Tablo: 64-	Çocuk isteği ile çocuk edinme süresi arasında ilişki	193
Tablo: 65-	Çocuk isteği ile çocuk sayısı isteği arasında ilişki	194
Tablo: 66-	Çocuk isteği ile kadın erkek eşitliği arasında ilişki	195
Tablo: 67-	Çocuk isteği ile mutluluk faktörleri arasında ilişki	196
Tablo: 68-	Çocuk isteği ile ideal eş özelliği arasında ilişki	197
Tablo: 69-	Çocuk sayısı isteği ile ev açma durumu arasında ilişki	198

Tablo: 70-	Çocuk sayısı isteği ile çocuk edinme süresi arasında ilişki	199
Tablo: 71-	Çocuk sayısı isteği ile kadın-erkek eşitliği arasında ilişki	200
Tablo: 72-	Çocuk sayısı isteği ile evlenme aşamasındaki sorunlar arasında ilişki	201
Tablo: 73-	Çocuk sayısı isteği ile psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanma arasında ilişki	202
Tablo: 74-	Çocuk sayısı isteği ile ideal eş özelliği arasında ilişki	203
Tablo: 75-	Çocuk edinme süresi ile kadın-erkek eşitliği arasında ilişki	204
Tablo: 76-	Çocuk edinme süresi ile aile planlaması ve doğum kontrol arasında ilişki	205
Tablo: 77-	Çocuk edinme süresi ile ideal eş özelliği arasında ilişki	206
Tablo: 78-	Çocuk edinme süresi ile sosyal hizmetlerden haberdar olmak arasında ilişki	207
Tablo: 79-	Kadın-erkek eşitliği ile ev açma durumu arasında ilişki	208
Tablo: 80-	Kadın-erkek eşitliği ile mutluluk faktörleri arasında ilişki	209
Tablo: 81-	Aile planlaması ve doğum kontrolü ile psikolojik danışma hizmetler arasında ilişki	210
Tablo: 82-	Aile planlaması ve doğum kontrolü ile mutluluk faktörleri arasında ilişki	211
Tablo: 83-	Aile planlaması ve doğum kontrolü ile kadın erkek eşitliği arasında ilişki	212

KISALTMALAR

A.Y.	: Aile Yazıları
T.B.A.	: Temel Britannica Ansiklopedisi
A.B.A.	: Ana Britannica Ansiklopedisi
T.A.A.	: Türk Aile Ansiklopedisi
A.A.K.	: Aile Araştırma Kurumu
a.g.e.,	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
D.S.Ö.	: Dünya Sağlık Örgütü
W.H.O.	: World Health Organization
İ.Ü.	: İstanbul Üniversitesi
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
D.T.	: Doktora Tezi
Y.L.T.	: Yüksek Lisans Tezi
S.	: Sayfa
C.	: Cilt

ÖNSÖZ

Evlilik, erkekle kadının, toplumun evlenme sistemine uygun bir şekilde, biraraya gelmeleri, beraber yaşamaları demektir.

Ancak evliliğin devamlı olabilmesi, kadınla bir araya gelmeleriyle kurulan yuvanın yaşayabilmesi, düzenli bir hayat şeklini gösterebilmesi için tarafların normal bir varlık ahengine ulaşmış bulunmaları gerekmektedir.

Evlilik ve aile konusunda şimdiye kadar pek çok kitap, tez ve makale yazılmış ve araştırmalar yapılmıştır. Evlilik ve aile sosyolojisi, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel psiko-sosyal vb. yönler ile ele alınmış ve pek çok sonuç elde edilmiştir. Bu durum hayatımızda konunun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

İnsan hayatında eş seçme, "Evlenme", meslek seçiminden daha önemli bir dönüm noktasıdır. Özellikle yetişkin bir insanın yaşamaktan zevk alması, mutlu bir evlilik hayatı ile sağlanabilir. Genelde evlilik hayatlarında mutlu olan kişiler, meslek hayatlarında daha verimli, duygusal hayatlarında daha kararlı ve psikolojik olarak daha sağlıklı olurlar.

Bu tezin hazırlanmasında katkıları olan anıştman hocam Prof. Dr. Enis ÖKSÜZ'e, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyeleri Doç. Dr.

Cihangir DOĞAN, Doç. Dr. Ozana URAL'ya kıymetli fikirlerinde yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Mustafa E. ERKAL'a, bir seneden beri çalışmanın her aşamasında büyük bir hoşgörü ve yardım gösteren Prof. Dr. Yumni SEZEN ve özellikle değerli hocam Doç. Dr. Zeki ARSLANTÜRK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

I. BÖLÜM

EVLİLİK

A. Evliliğin Tanımı, Amacı, Tipleri

1. Evliliğin Tanımı:

Evlilik, insan soyunu öteki canlılardan ayıran davranış biçimlerinden birinin kurumlaşmış biçimidir. İnsanoğlu, kendine seçtiği cinsel eşi, bütün bir yaşam için seçtiğini bildirerek, yaşadığı topluma onaylatır. Bu davranışın mülkiyet kavramıyla ilişkisi olduğu açıktır, çünkü evlilik kurumunun kişilerinden birinin, kurum dışındakilerle kuracağı cinsel ilişki, mülkiyete yapılan öteki saldırılar, örneğin hırsızlık gibi toplumsal bir suç olarak algılanır ve yargılanarak cezalandırılır.

İnsanoğlunun başlangıçta cinsel eşini belirleyip bunu yaşadığı topluma onaylatması, insanlık ve dinler tarihi boyunca görülecek yasaların, kuralların doğmasına yol açmış, bu kurumu kurabilecek kişilerin nitelikleri, bu kuruma izin verecek kişilerin nitelikleri, evlilik bağıyla doğacak haklar, sorumluluklar ve soy ilişkileri her toplumun gereksinimleri doğrultusunda belirlenmiştir. Erkek ya da kadın eşin sayısı, soy yakınlıklarının evlenme için zorunluluk (pek çok hükümdar ailesinde, Eski Mısır Firavunlarında) ya da yasak (Batı toplumlarında ve bütün dünyada baba-kız ana-oğul arasında cinsel ilişki yasağı vb.) oluşu toplumların ya da toplulukların kültürel, toplumsal gereksinimleriyle, nüfus niteliğiyle (cinslerden birinin ötekine sayısal üstünlüğü) ve mülkiyet ilişkileriyle açıklanabilir.

Egemenlik hakkının, toprak kullanımının bir başka soya geçmesi ya da bölüşümü, toplumun yaşam biçimi ve ekonomik durumu evliliğin

gerçekleşmesini sağlayan kuralları etkilemiş, başlangıçta iki cins arasındaki doğal dürtülerin kurallara bağlanması ve korunması amacıyla kurulan onaylanmış birliktelikler ayrı bir hukukun doğmasına yol açmıştır.

Türk medeni kanununa göre evlenme, iki karşıt cinsten insanın hukuken makbul ve muteber sayılan hayat ortaklığıdır. Kanun bu hayat ortaklığına "Evlilik Birliği" demektedir.

Şimdiye dek evlilik için bir çok tanımlar getirilmiştir, bu tanımların kimilerini gözden geçirdiğimizde ortak noktaları saptayarak, geniş kapsamlı bir evlilik tanımı yapılabilir. Önce önemli ansiklopedilerin ve bilimadamlarının evlilik tanımlarını hatırlayalım:

"İnsan hayatının en önemli dönüm noktalarından birisi olan evlenme, genel olarak; biyolojik, ekonomik, psikolojik, sosyolojik ve kültürel amaçlarla karşı cinsten en az iki veya daha fazla kişinin yasaların ve kültürün belirlediği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde, birlikte yaşamaya karar vermeleri ve belirlenen amaçlar doğrultusunda aktif olarak faaliyet göstermeleridir."¹

"Evlilik, bir ya da birden çok erkek ile bir ya da birden çok kadın arasında hukuksal ve toplumsal açıdan geçerli sayılan ve doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan kurumsal birliktir."²

"Evlilik, kadın ile erkek arasında, yaşamlarını birlikte sürdürmelerini sağlayan yasal ve toplumsal bir sözleşmedir."³

¹ MADEN, Ahmet, "Evlenme ve Evlenme Şekilleri" T.A.A. C.II. Ankara 1991, s. 495

² A.B.A. "Evlendirme" Maddesi C. 8 İstanbul 1986, s. 387.

³ T.B.A "Evlilik" C.6 İst. 1992, s.232.

"Evlilik, evlenme yeterliliğine sahip olan kimselerin karı-koca olarak birleşmeleri, müşterek ve meşru hayat kurmalarına denir."⁴

"Evlilik, bir kadınla bir erkeğin aile kurmak üzere kanunların uygun gördüğü şekilde bir araya gelmesi olarak tanımlanmaktadır."⁵

"Evlilik aileyi oluşturmak için gerçek akrabalık bağlarını geliştiren bir kurumdur. Radcliffe Brown'a göre evlilik kişilerin bir arada yaşamalarını ve düzenli bir sosyal hayat içinde birbirleriyle işbirliği yapmalarını sağlamaktadır. Evlilik, aynı zamanda toplumda çocuğa meşru bir konum sağlamak için gerekli olan sosyal bir anlaşmadır."⁶

"Evlilik, sosyal kurallar içinde bir birleşmeyi anlatan bir törendir. Bu ilişkiyi kuran kişiler yaşadıkları toplumun bu konudaki kanun, kural ve geleneklerine uymak zorundadırlar. Geniş anlamı ile "evlenme", toplumca doğru görülen ve belirli kanunlar çerçevesinde gerçekleşen bir olay olup, bir veya birden fazla erkeğin, bir veya birden fazla kadınla karı-koca ilişkileri kurmak üzere birleşmeleridir."⁷

C.Levi-Strauss'a göre evlilik, "kültür ve tabiatın (doğanın) dramatik çatışmasıdır."⁸

G. Karlsson'a göre evlilik; "bazı kanunî şartları gerçekleştiren iki kişi, bir kadın ve bir erkek arasında karşılıklı davranıştır."⁹

⁴ ÖZKAN, Zülfikar "Türkiye'de Boşanmaların Sebep ve Sonuçları" Doktora Tezi İst. 1982, s. 30.

⁵ Meydan Larousse, "Evlenme" Maddesi, C. 6, s.465

⁶ BULUT, Işıl, "Türkiye'de Erken Evlenme" T.A.A. C.2, s. 424. Ankara 1991.

⁷ ŞAHİNKAYA, Rezan, "Psikososyal Yönleriyle Aile" Ankara 1979, s.12.

⁸ STRAUSS, C. Levi, "Personality Needs, And Marital Choice" Social Forces. London 1967, s. 332.

⁹ KARLSSON, G. "Adaptability and Communication In Mariage" Totowa (N.J.) 1963, s.31.

Yukarıda verilen 9 evlilik tanımını incelediğimizde aşağıdaki ortak özellikleri görmekteyiz:

- Mutlaka iki karşı cins arasında olmalıdır.
- Gerçekleştirildiği her toplumda mevcut kanunlara uymalıdır.
- Aile kurmayı ve doğacak çocuklara belli bir statü sağlamayı hedefler.
- Kültürel, sosyal, biyolojik, psikolojik ve ekonomik amaçları vardır.
- Değişik kültürleri bir araya getirir.
- Ortaklık ve işbirliği imkanı sağlar.

Bu ortak özelliklere dayanarak geniş kapsamlı tanım şöyle yapılabilir.

Evlilik, iki karşı cins arasında yasalara uymak şartı ile aile kurmayı, çocuk doğurmayı, bu çocuklara belli bir statü sağlamayı ve kültürel, sosyo-ekonomik, psikolojik, biyolojik amaçları hedefleyen bir anlaşma ve dayanışmadır.

2. Evliliğin Hedefleri

Evliliğin hedefleri hakkında çeşitli düşünceler mevcuttur. Bunların en önemlileri, cinsel temayül (güdüler, eğilimler) ve neslin (soyun) devamı düşünceleridir.

Cinsel temayüle inananlara göre; evliliğin ana hedefini oluşturan, içgüdülerin giderilmesinin yasallaştırılmasıdır. Buna karşı evliliğin neslin devamıyla ilişkisini savunan sosybilim adamları, özellikle toplumun geleceğinden kaygı duyanlar, daha iyi bir toplum için çocuk üretme ve yetiştirmeye inanmaktadırlar. Çocuk sahibi olma arzusu insanlar için o kadar büyük önem taşımaktadır ki; insanlar çocuk sahibi olmak için bazan ikinci bir eş seçmek zorunda kalmaktadırlar.

Artur Philips'e göre evlilik, "iki insan arasında karşılıklı ihtiyaçların giderilmesi, çocuk doğurup, yetiştirilmek için kurulan bir şirkettir"¹⁰. Halbuki, eski Hint düşünürleri, evliliğin hedefini "Dharma"¹¹ da görmekte, çocuk doğurma eyleminin Dharma'nın bir gereği olduğuna inanmaktadırlar. Bu sebepten dolayı evlilik, Hintlilerde büyük bir değer ve önem taşımaktadır.

Gonter'e göre evliliğin ana hedefleri:

*İnsanların karşı cinse temayülü,

*Yaşam mücadelesi vermek için birleşme ihtiyacı,

*Çocuk sahibi olmak,

*Nesli devam ettirmesi"¹². Dolayısı ile evlilik çeşitli ve karmaşık hedeflere sahip bir eylemdir.

3. Evliliğin Türleri

Evlenecek kişiler (ister ilkel bir toplumun ister modern bir toplumun üyesi olsunlar) eş seçimi konusunda daima bir dizi kural ile karşı karşıyadır.

Evllenme biçimiyle ilgili en önemli sorun, evlenecek kişilerin eş seçmede tam bir özgürlüğe sahip olmamalarıdır. İkel grup ya da geleneksel topluluklarda da böyle bir özgürlük sözkonusu değildir. Bu tip topluluklarda eş seçimi ve evlilik anlaşması çiftlerin mensup oldukları gruplar arasında olmaktadır. Belirli

¹⁰ PHILIPS, Artur, "Survey of African me" Merriage and Familiy" London 1953 s. 27.

¹¹ Dharma, Sanskritce terim. Hint uygarlığının temel kavramlarından biri olan bu terim, dinsel, medeni, siyasal, sosyal kısaca bütün yönleriyle "kanun" anlamına gelir. Ayrıca erdem ve iyilik neden ve sonuçların göreceliğine (izafiyet) bağlı olduğundan "varlık" anlamını da taşır.

¹² SARUKHAN, Bager, "Sosiology of Family" Tehran 1992 s.33.

aile tiplerinin gelişmesiyle; özellikle kapalı ev ekonomisinin hakim olduğu, yani aile üyelerinin ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde üretim faaliyetlerinin organize edildiği aile türlerinde, evliliğe aileler karar vermektedir. Evlilik yeni bir aile kurmak üzere kadın ve erkeğin bireysel tercihlerinin belirlediği bir durum olarak değil, büyük aileye yeni bir iş elemanının katılması biçiminde düşünülmektedir. Evlendirilecek kişilere birbirini seçme ve kabul etme hakkının tanınmamış olması da mekanizmanın tamamen aile başkanları tarafından idare edildiğini göstermektedir.¹³

3.1. Çevre Ölçülerine Göre Evlenme Biçimleri

Evlenme biçimleri, iki ayrı ölçüte göre iki ayrı grupta incelenebilir. Birinci ölçüt çevredir. Burada grup içi (endogamy) ve grup dışı (exogamy) olmak üzere iki farklı uygulama söz konusudur.

3.1.1. Grup İçi Evlilik (Endogamy)

Evlenecek veya evlendirilecek kişiye eş kendi grubu içinde seçilir. Endogamy kuralına göre bu uygulama belirli gruplar içinde yapılmaktadır. Örneğin, akrabalık, sosyal sınıf, din, kast ve millet gibi. Bu evlilik biçimiyle grubun düzeninin ve statüsünün korunduğu inancı yaygındır.

Grup içi evlenmenin bir önemli görevi de evlenmeler yoluyla iki aile arasında kurulmuş bulunan bağları güçlendirmek ve sürekli kılmaktır. Bu tip evlenmeler ile toplumsal ve ekonomik bağlar korunarak, birtakım psikolojik sorunların ortaya çıkması önlenmektedir.¹⁴

¹³ GÖKÇE, Birsen. "Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım" A.Y. 4. Ankara 1992 s. 386.

¹⁴ GÖKÇE, Birsen. "Evlilik Kurumu ve Aile yapısı ile İlişkileri" T.A.A. Ankara, 1991, s. 510.

3.1.2. Grup Dışı Evlilik (Exogamy)

Grup dışı evlilik, endogamy'nin tam karşıtı olarak, kişiye grubun içinden değil dışından eş seçme olanağını tanır. Bu durum en basit şekliyle sosyal gruplar arasındaki eş alıp verme sistemiyle açıklanabilir.

Dıştan evlenme düzeni, insanların kendi aileleri ya da grupları dışından evlenmelerini öngörmekle, bir toplumun çeşitli grupları arasındaki haberleşme ve işbirliği olanaklarını arttırmakta ve böylece bazı çatışmaları azaltmış olmaktadır.

"Grup içi" ve "grup dışı" kavramları doğrudan doğruya her toplumun kendi bünyesine göre ortaya çıkan nisbi (görelî) kavramlardır. Bu nedenle hem grup içi ve dışı kavramlarında, hem de grup içi ve grup dışı evlenme kurallarında ve uygulamalarda, büyük farklılıklar görülmektedir. Böylece her toplumda hem grup içi hem grup dışı evlenme uygulamaları görülmekte, fakat her biri nisbi grup anlayışına yönelik uygulama olanağına sahip olmaktadır.¹⁵

3.2. Eş Sayısı Ölçülerine Göre Evlenme Biçimleri

İkinci ölçüt, evlilikte eş sayısıdır. Bu grup da tek eşle evlilik (monogamy) ve çok eşle evlilik (polygamy) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

3.2.1. Tek Eşle Evlilik (Monogamy)

Tek eşle evlilik, bir kadının bir erkekle veya bir erkeğin bir kadınla evlenmesidir. Bütün topluluklar tarafından kabul edilen evlilik türüdür. Diğer formların serbest olduğu toplumlarda bile en çok görülen tip "monogamy"dır. Her

¹⁵ GÖKÇE, Birsen a.g.e., s. 510.

toplum kendi evlilik türünü en çok istenilen form olarak görse de monogamy en çok tavsiye edilen evlenme türü olmuştur.

"Küçük aile/çekirdek aile" aile bireylerinin karı-koca-çocuklar olduğu aile. Büyük aile "büyükanne-büyükbaba-analar-babalar" biçiminde soyun anaerkil ya da ataerkil oluşuna göre kümeleşmesi! Tek eşle ilgisi yok!!!

Monogamy'nin avantajları şöyle sıralanabilir:

- a. Evlilik çağındaki grup üyelerinin bir eş elde etmek için azami fırsatı vardır.
- b. Çok eşle evlilik (poligamy) ve çok eşle evlilik türleriyle karşılaştırılınca monogamyde çok az kişi evlilik dışı kalmıştır.
- c. Hem erkek hem de kadın için cinsel tatmin sağ'ayan etkili bir formdur.
- d. Aynı cinsten kişiler arası kıskançlıklar, kavgalar en azda tutulur.
- e. Miras, malvarlığı sorunlarında toplumun öngördüğü kurallara uymak daha kolaydır.
- f. Çocuk yetiştirme yöntemleri, çocuklarla ebeveynler arasında yakın duygusal bağlar kurmak amacına yönlendirilebilir.¹⁶

¹⁶ KEPLARAT, William, "The Family, Society And The Individual" Boston 1960, s.59.

3.2.2. Çok Eşle Evlilik (Polygamy)

Bir kadının veya bir erkeğin birden fazla sayıda eşe sahip olmasıdır. Bu tip poligeny ve polyandry olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

3.2.2.1. Çok Kadınlı Evlilik (Poligeny)

İlkel ve modern toplumlar karşılaştırılırsa, bir çoğunun çok kadınlı evliliğe izin verildiği görülmektedir. Aynı zamanda evliliklerin çoğunun tek eşli olduğu ancak çok kadın eşe de izin veren toplumlara da rastlanmaktadır. Ancak kültürel olarak kabul edilse bile maddi ihtiyaçları karşılama yönünden bu toplumlardaki çoğu erkek birden fazla kadınlı evliliğe yanaşmamaktadır.

Bazı çok kadın eşli sistemlerde kocalar yeni eşler seçmede az-çok bağımsız olsalar bile, genelde toplum, seçimi ilk eşin kız kardeşleriyle sınırlandırmaktadır. Bu duruma "sororate" denilmektedir. Her toplumun kültüründe poligeny kuralları değişiktir. Mesela erkek ölen kardeşinin eşyle evlenmek zorundadır, buna da "levirate" denir.

Poligeny evliliğin avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Avantajlar şöyle sıralanabilir: Toplum açısından poligeny evlilik, daha çok sayıda kadının maddi açıdan korunumunu sağlamaktadır. Ya da erkek sayısının azlığını karşılamanın (erkek eş açığını kapatmanın) iyi bir yoludur. Kişisel açıdan çok eşle evlilik erkeklerin çeşitli kadınlarla beraber olma isteğini en iyi karşılayan evlilik sistemidir. Ayrıca öjenik açıdan (insan ırkını islah edecek kişiyi tayin ilmi) Poligenik sistem, üstün erkeklerin toplumun daha geniş bir kısmına katkıda bulunmasına izin vermektedir.

Dezavantajlarına gelince, böyle bir sistemde bekar kadınların sayısı azalırken bir çok toplumda, özellikle evlilik çağında, ciddi bir erkek azlığı

bulunmaktadır. Öyleyse poligeni ancak ekonomik ve politik açıdan güçlü erkeklere, çok eşle evlilik izni vermektedir. Ayrıca bir erkeğin zenginlik ve güç kazanması için zaman gerekir ki bu, yaşlı erkeklerin çok eş sahibi olması demektir.

Poligeninin başka bir dezavantajı, psikolojik açıdan, erkeklerin kadınlarla birlikte olma isteğinin bir tek kadınla birlikte olunca tatmin edilebilmesidir. Erkeği bedensel ve psikolojik olarak zorlayan bu durumla birlikte kadın eşler arasındaki çekişme ve kıskançlık bu sistemin başka bir dezavantajıdır.¹⁷

3.2.2.2. Çok Erkekle Evlilik (Polyandry)

Polyandry son derece az olsa da görülen bir evlilik şeklidir. "Dünya Etografik Modelleri" (The World Ethnographic Sample) sadece 4 toplumda' Todo, Marquesa, Nayer ve Tibet'te polyandrynin olduğunu belirtmiştir. Aslında birçok antropolojist, grup evliliği ve polyandry'nin etnik açıdan merak edilen konular olduğunu düşünmektedirler.

Stephans, polyandry hakkında şu gözlemleri yapmıştır. Polyandrik toplumların göze çarpan bir özelliği, cinsel açıdan özgürlüklerdir. Marqwesanlar, antropolojik kayıtlara geçmiş cinsel özgürlüklerin en aşırı ölçüde olduğu toplumdur. Çocuklara ve gençlere cinsel ilişki serbestliği, yetişkinlere de evlilik dışı cinsel ilişki serbestliği tanınmıştır, hatta bazen bu ilişkiler topluma sergilenmişlerdir. Öyle görülmektedir ki polyandrik toplumlarda cinsel ilişkiye karşı bir "bırakınız yapsınlar" görüşü hakimdir.¹⁸

Ekonomik nedenler dışında polyandry'nin getirdiği yararları görmek zordur. Yine polyandry erkeğin kadına ulaşma, kadını elde etme arzusuna da

¹⁷ KEPLART, William, a.g.e., s. 55.

¹⁸ STEPIIENS, Wiliam N. "The Family In Cross-Cultural Perspective" New York, 1963, s.33.

aykırıdır. Kadın sayısı kadın sayısı az toplumlar ya da erkek sayısı az olmayan toplumlar olmak bile yaygın polyandrynin sonucu birçok kadın kocasız kalmaktadır. Hemen hemen tüm toplumlarda erkek sayısındaki azlık sebebiyle polyandry, kişilerin ve grupların zararına çalışmaktadır.¹⁹

Bu evlilik biçimlerin dışında, cinsel ilişki göz önüne alınırsa iki tür beraberlik ortaya çıkmaktadır:

3.3. Promiscuity

Bu kelime genelde "tesadüfi, rastgele evlilik öncesi ilişkiler"i anlatmak için kullanılıyorsa da, anlamı başıboş veya kuralsız cinsel ilişki demektir. Kuralsız ilişkilerin görüldüğü bir toplumda her erkek her kadınla ilişkiye girmeye uygundur, hatta kan bağı bile bir engel değildir. Böyle bir durum hayvanlarda bulunsa da, insanlarca kabul edilmemektedir. Tüm kültürlerde eşleşmeyi denetleyen sıkı kurallar vardır. Bu kuralların büyük çoğunluğu yaş ve kan bağları ile ilgilidir ama bazı ilkel gruplarda kendi klanlarının içinde geçerli yasaklamalar da bulunmaktadır. Gerçekte promiscuity hiçbir sosyal sisteme uymamaktadır. Tek eşliliği benimsemiş bir toplumda bile ortaya çıkan cinsel kıskançlık ve erkeklerin çekişme oranı düşünülürse, promiscuous²⁰ sistemde ortaya çıkabilecek olayları düşünmek bile ürkütücüdür.

İnsanlar toplumdaki sonsuz sayıda kavga ve düşmanlığa karşı çıkabilir ama bu yeterli değildir. Toplumda huzurlu yaşayabilmek için evli iki cins arasında uyum gereklidir. Ailedeki eşler arasındaki uzlaşma, uyumlu ilişki; koruma, bakım ve çocuklar için gerekli güvenliği sağlayabilecek kadar uzun sürmelidir. Evlilik şekilleri farklı olsa da ilkel gruplarla günümüz toplumlarından

¹⁹ KEPLART, William, a.g.e., s.56.

²⁰ Kuralsız Cinsel İlişkiye Dayanan.

elde edilen bilgilere göre evlilik kurumu ve aile sistemi insanoğlunun varoluşu için zorunlu koşullardandır.²¹

3.4. Grup Evliliği

Frazer, Morgan, Westmarck ve Briffault gibi antropoloistlerin çok değindikleri grup evliliği hiçbir toplumda temel, baskın ve egemen evlilik türü olarak görülmemektedir. Bu evlilik türüne teorik bir şekil olarak bakmak, daha gerçekçi bir tavır olacaktır. Grup evliliğinin varlığının rapor edildiği bir kaç durumda bile (Hindistan'ın Toda ve Brezilya'nın Kaingang bölgeleri) bu durumun o toplumların tipik özelliği olmadığı veya çevre koşulları nedeniyle başvuru bir şekil olduğu belirtilmektedir. Örneğin Toda'da doğan kız bebekler öldürüldüğü için toplumda erkek fazlalığı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak polyandrik yeni bir evlilik şekli oluşmuştur. İngilizler kız bebeklerin öldürülmesi geleneğini ortadan kaldırıncaya, kadınların sayısı artmış ve dolayısıyla erkekler zaten paylaştıkları eşlerinin arasına başkalarını da katmışlardır. Yani grup evliliği ve polyandry'yi beraber yürütmüşlerdir.²²

Evlilik, eş seçiminin yapılacağı grup, eş sayısı gibi gruplandırılmalarla değişik biçimlerde gerçekleşebilen bir kurumdur. Ancak eş seçimi konusundaki bir ölçüt bütün evlilik biçimlerinde görülmektedir. Bu kadın ve erkek eşlerin ailelerinin toplumsal statü ve ekonomik düzey bakımından denkliklerinin aranmasıdır.

²¹ KEPIHART, William, a.g.e., s.51.

²² KEPIHART, William, a.g.e., s.51.

B. Dinlerde Evlilik

1. Giriş

Doğal bir ihtiyaç olan evlilik, insanın yaradılışının bir gereği, çoğalmanın ve nesli devam ettirmenin bir şartıdır. Bundan dolayı, tarihin her döneminde, bütün toplumlarda evlilik mukaddes sayılmış, evlilik için ön şartlar ve belirli kurallar geliştirilmiştir. Bu kurallar, her toplumun din ve kültürüne göre şekillenmiş, ona göre de uygulanmıştır.

Evlilik kurumu, onu hazırlayan özelliklerinden dolayı, geçmişte olduğu gibi, günümüz toplumlarında da önem taşımaktadır. Çünkü bir milletin varlığının devamı, ancak geride bıraktığı nesillerle mümkündür. Yeryüzünde çeşitli milletlere mensup 5 milyardan fazla insan bulunmaktadır. Bu insanların 4.5 milyardan fazlası farklı dinlere mensuptur. Bir başka biçimde ifade edilirse, dünyada "din" adı altında sunulan çeşitli inanç sistemleri ve bu sistemlere bağlanan insanlar bulunmaktadır. Bu ölçüler içerisinde yeryüzünde mevcut olan dinlere ve onlara bağlı olanlara baktığımızda, evlilik ve aile konusunda, aynı duyarlılığın gösterildiğini ve dinsel evlilik kurallarında kimi ortak özelliklerin varlığını saptayabiliriz.

Çalışmanın bu bölümünde aşağıda belirtilen dinlerde evlilik anlayışı ele alınmıştır:

- Konfüçyüsçülük
- Şintoizm
- Hinduizm
- Buddizm
- Yahudilik (Musevilik)
- Hıristiyanlık
- İslam

1.1. Konfüçyüsçülük'te Evlilik

Çin'in en büyük düşünürü olana Konfüçyüs'ün (İ.Ö. 591-479) öğretisi Çin'in yanı sıra bütün Doğu Asya uygarlıklarını da etkilemiştir. Çin'de Buddizm, İslam, Hıristiyan ve Yahudilik gibi dinlerin bulunmasına rağmen Çinliler'in büyük bölümü konfüçyüsçülüğe bağlıdır. Çin halkının yaşam biçimi, davranış kuralları ve inançları 2000 yıldan uzun bir süre konfüçyüsçülük olarak anılan bu öğretilere göre düzenlenmiştir.²³

Çin'de evlilik; nesli devam ettirme ve aile ocağını tütürme anlayış üzerine kurulan bir ittifaktır. İnsanın evlenmeden, geride bir oğul bırakmadan ölmesi büyük bir suç sayılmaktadır. Toplumdaki ahengin kaynağı aile olarak görülmekte ve aile de evlilikle gerçekleşmektedir.²⁴

Aynı çevrede yaşayan bireyler arasındaki evlilik, belirli kurallar çerçevesinde olmaktadır. Başlık, belli ölçüler içerisinde, kadının ailesine ölenmektedir.. Evlilikte kadın söz sahibi değildir ve otorite erkektedir. Kadın, dünyaya getirdiği erkek çocuk ölçüsünde itibar sahibidir. Tek eşli evlilik esas olmakla beraber zenginler, cariye alabilme hakkına sahiptir. Erkek çocuğun olmaması halinde evlat edinme yoluyla da neslin devamı sağlanmaktadır. Boşanma hakkı erkeğindir. Ailede karı-kocanın dürüst olması, kadının kocasına bağlı olması esastır.

Kayınpeder ve kaynanaya saygısızlık, zina, kıskançlık, gevezelik, hırsızlık, lepra hastalığı ve kısırılık boşanma sebeplerindedir.²⁵

²³ T.B.A. C.10. s. 314.

²⁴ TEMER, Günay-Küçük, Abdurrahman, "Dinler Tarihi" Ankara 1988, s. 51-52.

²⁵ KÜÇÜK, Abdurrahman, "Dinlerde evlilik Anlayışına Genel Bir Bakış" Türk Yurdu Dergisi No: 40 Ankara 1990 s.58.

1.2. Şintoizm'de Evlilik

Japonlar'ın ulusal dini olarak kabul edilen Şinto dini bütünüyle Japonya'ya özgü geleneksel bir inanç ve tapınma sistemidir.²⁶

VI. Yüzyılda, Buddizm Japonya'ya geldikten sonra Japonlar yerli dinsel inançlarını Buddizm'den ayırmak için "Tanrıların yolu" anlamına gelen Şinto kelimesini kullanmışlardır.

Şintoizm'de aile, sosyal bir ünite sayılmakta ve evlilik ile oluşmaktadır. İki kişi arasında yapılan evlilik, iki aile arasında olan bir anlaşma niteliği de taşımaktadır. Nesli devam ettirmenin yolu evlilikten geçmektedir. Ancak evlilik, dinî bir nitelikten çok, medeni bir işlem hüviyeti taşımaktadır. Hıristiyanlığın Japonya'ya gelmesinden sonra evlenmeler görevli rahibin huzurunda ve Şinto tapınaklarına bitişik "evlenme salonları"nda yapılmaktadır.

Evlilikte hediye verme esası benimsenmiş, hediye nin şekli ve miktarı zamanla değişikliğe uğramıştır. Şintoizm'da aile kutsal sayılmış ve zina yasaklanmıştır. Zina boşanma sebebi görülmüş ve bu yolla boşananların yeniden evlenmesi engellenmiştir.

1.3. Hinduizm'de Evlilik

İndus vadisinde doğan Hindu dinine inananların büyük çoğunluğu Hindistan'da yaşamaktadır. Ayrıca, dünyanın bir çok yerinde Hindu toplulukları bulunmaktadır. Dünyadaki toplam Hindu sayısı 475 milyondan fazladır. Hindular'ın en eski kutsal metinlerine "Veda" denir. Vedalar, Hindistan'da

²⁶ T.B.A. "Şinto Dini" C. 18 İst 1992 s.282.

bulunan Ariler'in dinsel inançlarını açıklayan, Sanskirt dilinde yazılmış ilahiler ve şiirlerdir.²⁷

Hinduizm'de evlilik; pratik gayelere bağlantılı olarak kadın ile erkek arasında ölüme kadar süren bir formalitedir. Kadının asıl görevi, yaptığı ayinlerde kocasına yardımcı olmak ve neslin devamını sağlayan bir oğul doğurmaktır.²⁸

Adı geçen kutsal metinlere göre, evlatsızlık büyük suçlardandır. Aynı kastlardan evlenmek esası bulunmasına rağmen aile içi evlilik, yakın evlilik yasaklanmıştır. Ancak akrabalar arasındaki evlilik anlayışı, kabilelere göre değişiklik göstermektedir.

Evlilikte bakirelik esastır. Bekaretlerini evlilik öncesi ya da evlilikle kaybedenlerin yeniden evlenmeleri zordur. Evlilikte başlık, babaya, yoksa erkek kardeşe verilmektedir. Dindar bir kadının herhangi bir sebeple kocasını terketmesi suç kabul edilmektedir. Meşru kabul edilen sebepler dışında boşanma yoktur. Kutsal metinlere göre çok kadınla evlilik (polygamy) normal sayılmaktadır. Zina, ciddi bir suç sayılmakta, boşanma sebebi olarak görülmekte, bazı durumlarda da ölümlerle cezalandırılmaktadır.²⁹

1.4. Buddizm'de Evlilik

Milattan önce VI. yüzyılda, Hindistan'da ortaya çıkan ve kurucusu Budda'nın lakabından dolayı Buddizm diye adlandırılan din, bugün, evrensel ve mensupları bakımından büyük dinler arasında sayılmaktadır. Budda lakabı

²⁷ T.B.A. a.g.e., C.8. s.175.

²⁸ KÜÇÜK, Abdurrahman, a.g.e., s.58.

²⁹ A.B. Kete, "Marrige" ERE, VIII 1991, s.450.

"aydınlanmış" veya "bilen" anlamı taşımaktadır. Budda'nın asıl adı "Siddharta" kabilesi ise Gautma idi.³⁰

Buddizm'de evlilik dini olmaktan çok, medeni bir formalitedir. İlk devir Buddist metinlerinde Budda'nın, evlilik konusunda bir sözüne rastlanmamaktadır. Ancak, daha geç tarihli Budda'nın konuşmalarını ve hayatını ihtiva eden metinlerde, Budda'nın aile fertleri arasındaki münasebetlerden söz ettiği görülür. Bu metinlerde Budda, ebeveynlerin çocuklarına, çocukların ebeveynlerine karşı görevlerini anlatmaktadır. Ebeveynin çocuklarına karşı görevleri arasında, uygun bir eşle evlendirme de bulunmaktadır.

Budda, karı-koca ilişkilerini de kurallara bağlamış, bu kuralları beş esasta toplamıştır. Kocanın karısına karşı şu şekilde davranmasını istemiştir:

- İyi davranma,
- Saygılı olma,
- Küçümsememe,
- Otoritesini tanıma,
- Güzel şeyler sunma.

Kadının kocasına davranış biçimi de beş temel kurala bağlıdır:

- Evini iyi idare etme,
- Nezaket gösterme
- Yanlış davranışlardan kaçınma,
- Namusunu korumaya dikkat etme,
- Üzerine düşen görevleri aktif olarak yerine getirme³¹

³⁰ T.B.A. a.g.e., C.IV s.39.

1.5. Yahudilik'te Evlilik

Musevilik ilahi menşeli dinlerden biridir, bu dinde temel inanç tek Tanrı'nın varlığıdır ve yalnızca ona tapılır. Bu din genelde, Yahudi ırkıyla özdeşleşmiş ve o soydan gelen insanlara tahsis edilmiş bir hüviyete kavuşmuştur. Bu yüzden Yahudilik biçiminde anılabilir. Bugün Museviliğin merkezi sayılan İsrail'de Yahudilerin sayısı yaklaşık 4.3 milyondur, yeryüzünde de toplam 20 milyona yakın Yahudi bulunmaktadır.³²

Yahudilik'te evlilik, aile hayatının en önemli olayıdır. Evlilik; nikahla başlayan bir "tercih" , bir "anlaşma", bir "ortaklık"tır.

Yahudilik'te evlilik bir ideal olarak görülmüştür. Evlenmeyen bir kişi, kültürün yokolmasına ve neslin tükenmesine sebep olduğu için büyük suç işlemektedir. Bundan dolayı bir Yahudi'nin hayatının ilk şartı ve amacı, bir aile kurmaktır. Yahudi'nin varlığı evlenmeye bağlıdır.³³

Yahudilerde, nikahın dini esaslara uygun olup olmadığı, haham (dinadamı) tarafından kontrol edilir. Nikahta akt (sözleşme), tek taraflıdır ve erkeğin beyanına dayanmaktadır. Kocanın kadın üzerinde, büyük bir hakimiyeti bulunur.

Yahudilik'te boşanma hakkı tamamen kocanın elindedir. Kadının bütün malları kocasına aittir ve kadın kendi şahsi mallarını elinde tutma hakkına sahip değildir. Boşanma meşru bir olaydır ve erkeğin elindedir. Bu durum boşanmayı kolaylaştırmış, bu kolaylık da boşanma sayısının çokluğuna yol açmıştır.

³¹ KÜÇÜK, Abdurrahman, a.g.e., s.59.

³² T.B.A. a.g.e., C.19 s.75.

³³ GUGENHEIM, E. "Le Juelasime Dans La Vie Quotidienne" Paris, 1970 s. 184-1988.

Yahudilik'te aile namusunun korunması temel alınmış, ailede samimiyet ve dürüstlük aranmıştır. Aldatma, zina, iffetsizlik ve cinsel sağlık yasaklanmış eylemlerdir.³⁴

1.6. Hıristiyanlık'ta Evlilik

Filistin'de Yahudi toplumunun içinde bir dinsel akım olarak doğan Hıristiyanlık'ın kurucusu Hz. İsa'dır. İnsanlar arasında sevgi ve kardeşliği öneren Hıristiyanlık, Hz. İsa'nın yaşamı ve öğretisine dayanır.³⁵

Bir milyara yakın Hıristiyan, Musevi kutsal kitabına (Eski Ahid-Tevrat) da kendi kitapları (Bible) arasında yer verdiklerinden bazı hükümlerde oradan yararlanmaktadır.

Hıristiyanlık'ta evlilik, dini bir hüviyet taşımakta ve ailenin temeli kabul edilmektedir. Tanrı'nın insanı yaratması sonucu oluşan ilk çift (Adem ve Havva) evlenmenin ilk kaynağı, kabul edilmiştir.

Hıristiyanlık'ta nesli devam ettirmenin ve namusu korumanın yolu evlilikten geçmektedir. Evlenme mutlu bir birleşme olarak açıklanmakta, boşanma kesin olarak yasaklanmaktadır. Evlenen kadın kocasına, Allah'a bağlı olduğu gibi, tabi (boyuneğen) olacaktır.

Pavlu'sun düşüncelerinden yola çıkarak bakirelik kutsal kabul edilmiş ve önceleri evlilik çağına gelen kızların bakireliğini takdis için özel yeminler oluşturulmuştur.³⁶ Katoliklerde ve Ortodokslarda zina dışında boşanmaya izin

³⁴ ARİ, Ali. "İlahi Dinlerde Kadın" Y.L. Tezi Bursa 1986 s.29.

³⁵ T.B.A. a.g.e., C.8. s.150.

³⁶ ARİ, Ali. a.g.e., s.43.

verilmemektedir. Ancak Protestan kiliseleri, bu konuda daha ılımlı davranmaktadır.

1.7. İslam'da Evlilik

İlahi dinlerin sonuncusu ve en mükemmeli İslam dinidir. Bu dine bağlı insanlar hemen hemen dünyanın her yerinde bulunmakta ve bir milyara yakın bir nüfusa sahiptirler.

İslam'da evlilik, insani ve medeni bir işlem, dini bir görevdir. İslam dini aşağıda belirlenen sebeplerden dolayı evliliği teşvik etmektedir:

- *Neslin devamını sağlamak,
- *Fuhuş kapısını kapatmak (önlemek),
- *Namusu korumak,
- *Sevinci ve üzüntüyü paylaşacak bir eş temin etmek,
- *Yaşlılıkta himaye edilmek (korunmak),
- *Sevap kazanmak³⁷.

Kişinin huzurunun kaynağı ve toplumun en küçük birimi sayılan aile, meşru evlilik akdi ile gerçekleşmektedir.

İslam'da sıcak bir aile yuvası kurma, kurulan bu yuvayı devam ettirme ve ailenin mutluluğuna çaba gösterme fazileti, ibadetler arasında sayılmaktadır. Hz. Muhammed müslümanların çoğalmasını istemiştir, hatta, bekar kalmanın yaratılışa aykırı olduğunu, neslin tükenmesine yol açtığını bildirmiş; bunun için

³⁷ MUTLU, İsmail. "Evlilik, Aile ve Boşanma" İst. 1992 s.5.

insanların evlenmesini istemiş, nikahı kendi sünneti (uyulması gereken kural) saymıştır.

İslam'da evlilik, iki şahit (tanık) huzurunda ve karşılıklı rıza anlayışı üzerine kurulmuştur. Mehir, (evlilik öncesi ve boşanma sonucu erkeğin ödeyeceği para) kadının hakkı olarak görülmüştür. Kur'an erkeklerin kadınlar üzerinde hakkı olduğu gibi, kadınların da erkekler üzerinde hakkı olduğu prensibini yerleştirmiştir.

Bekarlığın kişileri yasadışı ilişkilere (fuhuş vb.) sürükleyebileceği görüşüyle, İslam yaşı gelen Müslümanların evlendirilmesi gereğini vurgular. Bu gerekliliğin yerine getirilmesi görevini topluma yükler. Toplum uygun yaştaki bekarları evlendirmeli ve gerekirse ekonomik dayanışma sağlanmalıdır.

İyi nesiller yetiştirme evliliğin temel gayelerindendir. Bunun için de evliliğin sağlam temelleri olması gereklidir. Aileleri sağlam temellere oturan, aile ilişkilerini sağlıklı biçimde sürdüren milletler daima ayakta kalabilmişlerdir. Bundan dolayı İslam evliliğe ve aile hayatına büyük önem vermektedir.³⁸

Sonuç olarak, değinilen bütün din ve kültürlerde, hemen hemen hepsinde evlilikle ortaya çıkan aile;

-Kutsal bilinmiş,

-Mahremiyet ve sadakat esasına dayanmış,

-Zina ve benzer davranışlar hoş karşılanmamıştır.

³⁸ KÜÇÜK, Abdurrahman, a.g.e., s.60.

Din ve inançların hepsinde nesli devam ettirme ve çoğalma anlayışı bulunmakta, nesillerin iyi ve kendi din ve kültürüne göre yetiştirilmesi gerekli, kültürü taşıyıcı unsurlar olarak görülmesi temeli benimsenmektedir.

1.8. Boşanma

Evlilik birliğinde asıl olan, eşlerin kurdukları yuvayı ölünceye kadar ayakta tutmaları ve evliliğin-doğal bir olay olan -ölüm ile sona ermesidir. Fakat kimi durumlarda evlilik birliğinin devamında ısrar etmek telafisi zor sonuçlar doğurabilir. Bu yüzden evlilik sona erdirilir. Evlilik birliğinin hukuken sona erdirilmesine "boşanma" adı verilir.

Boşanma her toplum ve zamanda kabul edilmiş bir durum değildir: kimi toplumlarda bütünüyle reddedilmiş, kimi toplumlardaysa ancak zaman içerisinde kabul görmüştür.

İslam dini belli şartlarda boşanmaya izin verirken Hıristiyanlık dini, Kilise Hukukuna dayanmak suretiyle, cinsel ilişkiye girdikten sonra evliliğin ölüm dışında sona ermesinin mümkün olmayacağını kabul ederek boşanmayı reddetmiştir. Bunun tek istisnası, evlilikte cinsi beraberliğin olmaması ve Papanın boşanma izni vermesidir.

Protestanlık mezhebi, kurulduğu andan başlayarak boşanma yasağına karşı cephe aldı. Boşanma yasağının, ailenin sağlığını ve devamlılığını sağladığı görüşüne karşı, evliliğin zorla devamının zararlı sonuçlarını belirtti. Protestanlığın etkisiyle, 18. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın bir çok ülkesinde boşanma, hukuk sistemlerine girmeye başlamıştır.

Türk Medeni Kanunu, 4.5.1988 tarih ve 3444 sayılı yasa ile yapılan değişikliklerden önce, kural olarak boşanmada irade ilkesine yer vermemiş, tek yanlı olarak ya da tarafların anlaşması ile boşanmayı kabul etmemiştir.

Ancak 3444 sayılı kanunla yapılan değişiklikten sonra Türk Medeni Kanun'unun kabul ettiği boşanma nedenleri, eşlerin anlaşması, kusur, eylemli ayrılık, elverişsizlik, evlilik birliğinin temelinden sarsılması ilkelerine dayanmaktadır.³⁹

C. Evlenmeyi Etkileyen Faktörler

İnsanları evlenmeye yöneltten bir çok etken bulunmaktadır. Bunların en önemlileri biyolojik, psikolojik ve sosyolojik faktörlerdir. Ancak psikolojik ve sosyolojik etkenlerin içiçe olmasından dolayı, çalışmamızda bu konu, biyolojik ve psiko-sosyal faktörler olmak üzere iki başlık altında ele alınacaktır:

1. Biyolojik Faktörler

Fert, tek başına toplum içerisinde kendi kendisine yeterli ve tamamen bağımsız bir yaratık değildir. Ferdin kişiliği ancak içerisinde bulunduğu toplum tarafından şekillendirilmektedir. Bunun için de insan sosyal bir varlık olarak, kendine benzeyenlerin meydana getirmiş olduğu toplum içerisinde ve karşılıklı yardımlaşma ve işbirliğiyle hayatını sürdürmektedir. İnsan tabiatı gereği, ihtiyaçlarını temin açısından kendi cinslerine bağlı olarak yaşamına devam etmektedir. İhtiyaçların temininde, birbirlerine destek olmaları bakımından en yakın fertler ise kadın ve erkektir. Kadın ve erkek, insanın tabiatı gereği

³⁹ ATALI, Murat, "Boşanma" T.A.A. I C s. 195-196.

birbirlerinin eşi olmakla beraber kişiliklerinin tamamlanması için bir birlik içinde biraraya gelip, birbirlerine bağlanmaları gereklidir.⁴⁰

İnsan, doğduğu andan yani bebeklik çağından başlayarak büyür. Bir başka deyişle hızlı bir değişim geçirir. Bu, hızlı değişim ergenlikle yani buluşla noktalanır. Ergenliğe kavuşması, genel anlamıyla bir erkeğin çocuk yapabilme yeteneğine kavuşması, bir kızın çocuk doğurabilme yeteneğine gelmesidir, yani oğlan baba olabilecek, kız anne olabilecek biyolojik yetkinliğe erişmiştir. Çocukluk bitmiş "delikanlılık" ya da "genç kızlık" dönemi başlamıştır. Gençlik de denilen bu dönemde artık büyük farklılaşma yoktur. Ergenlikte ortaya çıkan değişiklikler bu dönemde yavaş yavaş olgunlaşarak tamamlanır.

18-20 yaşına gelince de delikanlı artık "genç erkek" halini almıştır. Biyolojik gelişme tamamlanmış ve "olgun erkek" ortaya çıkmıştır.⁴¹

Evlenmede biyolojik faktörü iki başlık altında sıralamak mümkündür. Birincisi eşlerin cinsel ihtiyaçlarını yerine getirmelerine imkan sağlamak, ikincisi ise, üremeyi sağlayarak, nesillerin devamına imkan vermektir.

1.1. Cinsel İhtiyaçların Tatmini:

İnsanoğlu, erkek ve dişi olmak üzere iki ayrı cins olarak yaratılmıştır. Bu iki cinsin varlığı, cinsel ihtiyaçların tatmini olgusunu da beraberinde taşımaktadır. Cinsel ihtiyaçların tatmini iki ayrı cinsten olan fertlerin biraraya gelerek çiftler oluşturmalarıyla mümkün olmaktadır. Çift, cinsel haz ve muhabbet (sevgi)

⁴⁰ SARAN, Nephân. "Aile Hayatı ve Toplum" Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi, Sayı, 3, 1977, s.13.

⁴¹ KARABAY, Kenan, Ergenlik Çağındaki Erkeğin Biyolojik Gelişimi" Aile Yazılar C III. Ankara 1991, s. 263.

temelinde mümkün olan her düzeyde iletişim kurarak, bir birim olmaya yönelik ortak yaşam kurmuş, genellikle bir erkek ve bir kadından oluşur.⁴²

Cinsel hayat, insanlardaki cinsel arzuların tatmini sırasında ortaya çıkan bir çok hadiseyi içermektedir. Bunları biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik başlıklar halinde sıralamak mümkündür. Cinsel ihtiyacın yerine getirilmesinde insanı harekete geçiren ana sebep cinsel arzudur. Cinsel arzu, en basit tek hücreli varlıklardan, en üst derecede canlılara kadar, cinsel birleşmeyi temin etmektedir.

Cinsel ihtiyaçların tatmininde, toplumun bazı kayıtların konması, toplumdaki değerlerin korunması bakımından önemli bir unsurdur.

Hiçbir toplum düzensizlik ve kararsızlık içerisinde yaşamayı göze almayacağından, karışıklığa ve düzensizliğe yol açabilecek her türlü davranış toplumsal normlar tarafından engellenmektedir. Evlilik dışı cinsel ilişki de bu yüzden toplumsal kurumlar tarafından baskı altında tutulur. Evlilik kurumu ise fertlerin cinsel ihtiyaçlarını sağlıklı bir biçimde yerine getirmelerine yardım etmektedir. Bu sebeple evlilik kurumu, dinlerin, ahlak ve geleneklerin, hukuk gibi kurumların biçimlendirdikleri anlayış, geliştirdikleri değer kavramları ile cinsel gereksinimin düzenli karşılanması için en güvenceli kurum olmuştur.⁴³

1.2. Üreme ve Neslin Devamı

Evlilikte, cinsel tatminin bir sonucu olarak yeni neslin devamının sağlanması ortaya çıkmaktadır. "Seksüel hayatın bir gayesi de neslin bekasına (sürmesine) hizmet etmektir. Gerçi geç yaşlarda bu hayat seksüel arzunun tatmini manasına alınır; fakat şahıstan şahısa değişmek üzere, muayyen yaşlara varıldığı

⁴² AKSOYETEK, Ataman. "Cinsellik, Toplum ve Aile", Bilim ve Sanat, (Haziran 1984) s.23.

⁴³ BILHAN, Saffet. "Eğitim Sosyolojisi, A.Ü. DTCF Yayını Ankara, 1986, s.123.

zamanda seksüel hayat çocuk yapmak hissiyle müterafik (birlikte) cereyan eder."⁴⁴

Evlenmenin temelinde çocuk sahibi olma motivi vardır. Çocuk anne ve babadan bir parçadır. Evlenen çiftler, aile olduklarının psikolojik tatminini de yine çocuğun doğmasıyla tatmaya başlarlar. İnsan soyunu sürdürme içgüdüsüne sahiptir. Evlenme isteği, çoğu kez çocuk sahibi olma isteğinin öncüsüdür.⁴⁵

2. Evlenmede Psiko-Sosyal Faktörler

2.1. Gençlik

İnsanoğlunun doğuşundan, son nefesini verdiği zamana dek hayatının en çok göze batan, dikkat çeken safhası gençlik çağıdır. "Oluş bu dönemde iyice hız kazanmaktadır". Araştırmacılar tarafından çok farklı "gençlik" ve "genç" tanımı yapılmıştır. Bunda, uzmanların ait oldukları alanı merkeze almaları ve konuya bu açıdan yaklaşımlarının etkisi büyüktür. Bu yüzden, kavram; biyolojik olduğu kadar, psikolojik, demografik, sosyal psikolojik yaklaşımlarla çok farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Her şeyden önce, gençlik insanoğlunun hayat bütünlüğü içinde yer alan bir çağdır. Başlama ve bitişi yaşla sınırlı olduğu gibi, bu çağa özgü ifade ve etkinlik biçimlerine sahiptir. Bu iki boyutta ortaya çıkan etkinlik, enerji, hırs, başarı arzusu farklı ilgi ve değerler nedeni ile gençlik, uluslar için her zaman önemli bir potansiyel olarak kabul edilmiştir. Nitekim bundan önce 12-14 yaşından 20-22 yaşa kadar kabul edilen gençlik dönemi, UNESCO'nun gençlik yılı kutlama programı çerçevesinde, uzatılmış, bu dönemin üst sınırı 26 yaşa kadar yükseltilmiştir.

⁴⁴ TÜRKENT, Münir, "KadınRuhu ve Kadında Cinsi Hayat" Nurkök Matbaası, İst. 1955. s.17.

⁴⁵ WECHSELERG, Klaus, Puyin, Ulvike, "Anne ve Çocuk", İst. 1984 s.18.

2.2. Gençlerin Psikolojik Özellikleri

Psikolojik açıdan en önemli değişiklikler yoğun olarak gençlik döneminde yaşanır. Bu döneme özgü koşullar gereği yaşanılması zorunlu olan ve genç bireyi zorlayan problemlerin en önemlilerin arasında aile çevresinden arkadaş çevresine geçiş, anneden koparak bağımsızlığa yönelme, kimlik arama, sosyal ve cinsel rolüne uyum, "ideal beni" bulmaya yönelik özdeşleşme çabasıdır. Ancak bütün dünyada aile ve okulun gençlik psikolojisini bildiğini ve ona göre davrandığını iddia etmek zordur. Öte yandan bu alanda incelemeler de yetersizdir ve nedense daima fizyolojik gelişim üzerinde durulmuştur. Oysa ki gencin psikolojisi, biyolojik gelişmeden daha önemlidir. Genel olarak gençlikteki psikolojik özellikleri şöyle özetleyebiliriz.⁴⁶

2.2.1. Hayal Gücü

Gençte hayal dünyası çok geniştir. Özellikle kızlarda hayal bir gündüz rüyası halini alabilir. Bu dönemde gençler dalgındırlar, geçmişin anılarını yaşar, geleceği ümit ve renklerle doldururlar. Uydurma olaylar, düşte yaşanmış maceralar onları dış dünyadan içlerine doğru çekmiştir. Yeniliklere, bilinmeyen şeylere karşı içlerinde dayanılmaz bir dürtü duymaktadır.

2.2.2. Duygular

Gençler bu dönemde, hayal güçlerinin de etkisiyle, çabuk heyecanlanır ve dolayısıyla doğru olmayan yargılar verirler. Dünyayı kendi heyecanlarına göre yeniden kurmak isterler. Her genç bir şiir devri geçirir. Kimi gençler şiir yazar, kimileriye okumak, kopya etmek, biriktirmekle yetinir. Kızlar lirik şiirlerden hoşlanır, erkekler daha çok kahramanlık şiirlerini beğenirler. Aşkı gerçek olarak

⁴⁶ DOĞAN İsmail, "Gençlik ve Gençlik Sorunları" T.A.A. C. II. Ankara 1991, s.562.

tanımaz; romanlardaki, şiirlerdeki şekli ile bilirler. Erkeklerde isyan ve alaycı tavırlar dikkati çeker, büyükler beğenilmez.⁴⁷

2.2.3. İlgiler

Kızların ilgisini çiçek toplama, hayvanlara bakma, resim, müzik çekmektedir. Tarihteki kadın kahramanlara ve aile hayatına karşı duyulan yakınlık kuvvetlidir. Macera aramak ve kuvvetini denemek ise erkeklerin en büyük ihtiyacıdır. Kızlar duygulu romanları, erkekler ise daha çok serüvenleri ve kahramanlıkları anlatan romanları beğenmektedirler.⁴⁸

2.2.4. Arkadaşlık

Gençlikte üç tip arkadaşlık söz konusudur:

- * Aynı yaş, aynı cinsten arkadaşlık.
- * Kendinden yaşça büyük bir genç veya yetişkinle arkadaşlık.
- * İki ayrı cins arasında kurulan arkadaşlık.

Bu arkadaşlık normal yollarla kurulursa gençler karşı cinsin davranış özelliklerini ve düşüncelerini daha iyi anlamak fırsatını bulurlar.⁴⁹

Arkadaş ilişkileri, özellikle, kız-erkek arkadaşlığı, kişiliğin gelişmesinde, olgunlaşmasında, toplumsallaşmasında, cinsel kimliğin kazanılmasında büyük önem taşır.

⁴⁷ ŞAHİNKAYA Rezan, a.g.e., s.73.

⁴⁸ ŞAHİNKAYA Rezan, a.g.e s. 74.

⁴⁹ ŞAHİNKAYA, Rezan, a.g.e., s.74.

Bilindiği gibi, arkadaşlık ortak amaç, beklenti, değer, güven, ilgi, sevgi ve saygıya dayanır.

Genel olarak arkadaşlıkta, karşılıklı ilgi, sevgi, güven, iletişim ve etkileşim derecelerine göre farklı yakınlıklar olabilir.

En yakın arkadaşlık derecesi sırdaşlıktır. Sırdaş derecesinde yakın olan arkadaşlar her zaman birlikte olmak isterler. Tüm duygu ve düşüncelerini aktarır sorunlarına birlikte çözüm ararlar.

Yakın arkadaşlık sırdaşlığa benzer. Ancak karşılıklı ilişkide gizli kalan, açıklanamayan duygu ve düşünceler olabilir. Bundan sonra sırasıyla, sık görüşülen, ancak yüzeysel ilişkiler kurulabilen, aşinalık, az görüşülen tanıdıklık, ancak adı ve yüzün anımsandığı uzak arkadaşlıklar vardır.

Ünlü bir düşünür arkadaşlığı şöyle tanımlamış, "Gerçek bir arkadaşlık, iki gövdede yaşayan tek bir ruhtur."

Bir diğeri de şöyle diyor: "Arkadaş edinmenin tek yolu arkadaş olmaktır."⁵⁰

2.2.5. Cinsiyet

Cinsel yönden genç, çoğu kez kendini oldukça büyük bir baskı altında hissetmektedir. Bir yandan doğal ve fizyolojik olan cinsel dürtülerle aşkı idealize etmekte, diğer yandan cinsel davranışları toplumun kurallarına ve geleneklerine çarpmaktadır. Pişmanlıklar, nefretler içini doldurur. Bu ruh haliyle bazen genç aşkı göklerde arar, karşı cinsi melekleştirir. Yeni yetmelikte, lise sıralarında genç,

⁵⁰ KÖKNEL, Özcan, "Gençlik Çağında Kız-Erkek Arkadaşlığı" Aile Yazıları: C. III. Ankara, 1991, s. 277-278.

genellikle kendinden çok büyük kimselere aşık olur. Bu büyük kimse aile dostu olan bir yetişkin veya ayrı cinsten olan öğretmen, sporcu, sanatçı da olabilir. Fakat bunlar çoğunlukla çok masum, saf aşklardır. Bununla beraber nadir hallerde romantik aşkın normal sınırın aştığı da görülebilir. Bazı gençlerin çok mevsimsiz aşk maceraları, gerçek bir cinsel dürtünün eseri olmaktan ziyade, kendilerini henüz çocuk gören büyüklerine ve erginlere karşı artık büyüdüklerini göstermek arzusundan gelmektedir. Ailenin ve okulun gence cinsel yönden yapacağı telkinler, biyolojinin ve psikolojinin kavramlarına dayanan ve libido dürtülerini ilerki evlilik mutluluğu yönünden düzene koymak gayesini güden aydınlatmalar olmalıdır.⁵¹

2.3. Evlilik Çağındaki Gençlerin Sorunları

Dünyaya gözlerini açtığı anda bir aile içinde kendini bulan insanoğlu; dünyayı, değerleri, gerçekleri, insanları tanımaya yine aile içinde başlamaktadır. Psikologlar, insanoğlunun ruhsal özelliklerinin büyük bir kısmını küçük yaşlarda aile içinde kazandığını belirtmektedirler. Olumsuz aile-çocuk ilişkileri, kişinin ileriki ruhi problemlerinin çekirdeğini oluşturmaktadır. İnsanı insan yapan değerlerle taşıma, ilk önce aile içinde olmaktadır. Sosyalleşme olgusunda ailenin etkisi ön plandadır. Aile insanın mutlu olmasında da, mutsuzluğunda da birinci derecede etkili bir kurumdur. Gençlik sorunlarını üç ana kategoride toplamak mümkündür:

a. Geleneksel gençlik sorunları olan psiko-fizyolojik, cinsel, ekonomik, eğitim sorunlar, aile içi ve kuşaklararası çatışma, madde bağımlılığı, ideolojik sorunlar işsizlik ve istihdam, barınma, beslenme ve sağlık olarak sıralanabilir.

⁵¹ ŞAHİNKAYA, Rezan, a.g.e., s.75.

b. Güncel sorunlar, toplumsal değişmeye bağlı sorunlar, değerlerdeki değişmeler, kültür bencilliği, yeni dünya özlemi, gelecek korkusu, yabancılaşma, kimlik bunalım, anomi (amaçsızlık ve kuralsızlık), özgürlük, işsizlik, sıkıntı vs.

c. Sosyo-psikolojik sorunlar, güven bunalımı, kaygı, stress, kendini yararsız hissetme, yalnızlık, iletişim kopukluğu.

Bu sorunların herbiri, tek başına, bir gencin yaşama sevincini ve isteğini engelleyecek kadar etkilidir. Bu yüzden bu sorunların çözümünü yalnızca aileden ya da toplumdan beklemek yanlıştır.

2.3.1. Bazı Öneriler

Gençlik sorunları karşısında yapılması gerekenleri, aileler ve devletin payına düşenler olmak üzere iki kategoride toplamak mümkündür. Aile ve devlet, eğitimin öğretimle sınırlı kalmamasında anlaşmak zorundadır. Sorumluluk kavramının ancak verilecek yetki genişliğiyle kabullenebileceği, gencin yükümlülükleri kadar hakları da olduğu hem toplumda, hem ailede onanmalıdır.

Ailede, okulda ve toplumda cezalar kadar özendirici ödüller yer almalı, kurumlar ve yönetmelikler buna göre düzenlenmelidir.

Toplumun sosyo-ekonomik refahına paralel olarak gençlere gerek aile içinde, gerekse toplumda müdahaleci ve yükümleyici olmayan bir anlayışla sorumluluklar vermek gerekir. Her iki ortamda (aile ve toplum) gençlerin kendilerini ifadeleri engellenmemeli bilakis teşvik edilmelidir.

Gençler, ulusal kültürden pay almalarına sağlayıcı etkinliklere yönetilmelidir. İnançları da içine alacak böyle bir gelişmenin gençlerin evrensel kültüre katılmalarını da kolaylaştıracağı söylenebilir. Dolayısıyla, gençlerin çeşitli

alt kültürler halinde de olsa, kendi toplumuna özgü olmayan patolojilere, sorunlara ve alışkanlıklara yönelmeleri de engellenmiş olacaktır.⁵²

Gençlerle ilgili yasa, kural ve yönetmeliklerin düzenlenmesinde ruhbilim uzmanları, toplumbilimciler ve eğitimciler görev almalıdır. Bu tür düzenlemeler devletin göreviyse de bunları talep etmek ailelere ve topluma düşer.

2.4. Evlilik Kurumunun Gereksinimleri

Evlenme, insan topluluklarında tarihsel devirlerden bu yana her zaman ve her yerde en yaygın sosyal ve kişisel davranış olmaktadır.

İnsanların çoğu gözlerini dünyaya açtıkları günden itibaren bütün çocuklukları boyunca anne baba rollerini bilip, bir çok denemeler yoluyla da bu roller üzerinde şartlandırılmışlardır. Özellikle kişinin sosyal gelişiminin temeli aile olmakta ve ilk terbiye bu çevreden kazanılmaktadır. Normal, mutlu bir aile ortamında yetişen kişi anne babasına benzemek ister. Onları her konuda taklit eder. İlerde erginlik çağında en ideal bulunduğu sosyal kurumu yani aileyi kurmak inancını taşır. Bekar bir erkeğin konuk gittiği, zevkle döşenmiş bir ev, temiz bir sofraya, kocasının gözünün içine bakan kibar bir hanım, ortada oynaşan çocuklar ve aile ocağının buna benzer bir çok nimetleri, onda da böyle bir ev sahibi olmak arzu ve tutkusunu doğurur. Evli ablasına ya da bir kadın akrabasına yanına konuk olarak giden genç kızda, bu yakınının kendi yuvasında bağımsız bir otorite oluşu, kocasının onun her arzusunu seve seve yerine getirişi, çocuklarını annelik şefkat ve otoritesiyle yönetişi gibi konular genç kızın evlenmeye karar vermesinde büyük rol oynamaktadır.

⁵² DOĞAN, İsmail. a.g.e., s.574.

Her toplumda, özellikle bizim toplumumuzda evlenmeyen kimseler üzerinde evli arkadaşlarının çeşitli yollardan baskıları büyüktür ve evlenmede gecikmiş olanları zaman zaman evlenmeye zorlamaktadır. Özellikle kızlara 25 yaşlarını geçtikleri durumda çevreden geniş bir baskı yapılmaktadır. Ayrıca evlenmemiş kızların davranışları, arkadaşlıkları ve gidebilecekleri yerler, dışarda kalacakları saatler, aile ve toplumca sınırlandırılmıştır ve bu da kişi üzerinde evliliğe zorlayıcı bir etki yapmaktadır. Son olarak cinsel arzular da bireyi evlenmeye zorlarlar.

Aslında cinsellik daha yaşamın ilk anından itibaren, temel biyolojik ihtiyaçlara bağlı olarak, özgül olmayan bir haz araması biçiminde belirmekte; ergenlik ve olgunluk dönemlerinde pülsiyonların (bazı eylemlerin kabul veya reddettiren içgüdüsel eğilim) etkisiyle, değişik devre ve duraklardan geçmektedir. Biçimlenişinde değişik etkenlerin etkisi olmakta ve bu süreç uzun zaman almaktadır.

Cinsel aşk birbirine sıkı sıkıya bağlı iki öğeden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi "şefkat" tir. Ana-babanın koruyucu eğilimlerinin yanıtı olan şefkat, ilk biçimiyle libidinal bir eğilim, anne şefkatine yanıttır. İkincisi ise "cinsellik"tir. Cinsellik,bedensel gelişmeyle, zevk alma duygusu cinsel organların etrafında toplandıktan sonra ortaya çıkar. Bu iki libidinal elemanın birleşmesi veya ayrışması duygusal yaşamın çelişkilerini yaratan önemli bir nedendir.

Ne yapılırsa yapılsın ve nasıl yapılırsa yapılsın insanın cinsel eylemi iki kişiliktir. Bu eylemde tek de olursa, ikiden fazla da olursa, cinsellik, temelde daima iki kişi arasında gerçekleşir.⁵³

⁵³ AKSÖYEK, Ataman, "Cinsellik, Toplum ve Aile" Aile Yazıları C. III. Ankara 1991, s.233.

2.5. Evlenecek Kişilerin Determine Eden Faktörler

Eş seçme üzerinde yapılan ve yapılmakta olan araştırmalar, kimin kiminle evleneceğini determine eden faktörlerin başlıcalarını şöyle göstermişlerdir:

- Yakınlık
- İdeal bir eş kavramı
- Anne veya babayı gelecekteki eş için örnek kabul etme
- Kişilikle ilgili gereksinimler
- Homogami

2.5.1. Yakınlık

Evlenmede en önemli etkenin yakınlık faktörü olduğunu ileri sürenler önce de belirtildiği gibi insanların kendilerine yakın, komşu oldukları, birlikte oynadıkları, birlikte okula gittikleri veya aynı yerde çalıştıkları kimselerle evlenmeye eğilimleri olduğunu kabul etmektedirler. Bu durumda yakınlık eş seçmede sadece sınırlandırıcı bir faktör olarak rol oynamaktadır. Yapılan bütün araştırmalarda, eş seçimi ile aynı yerden (aynı ülke, aynı ilçe vb.) olma arasında daima olumlu bir ilişki ortaya çıkmıştır. 500 kişi üzerinde yapılan bir araştırmada, evlenmek için belediyeye başvuran bu 500 kişiden, % 12.6 sının aynı sokakta, % 51,9 unun bir birinden en fazla 20 blok uzakta oturan kimseler olduğu saptanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi'nde, Türkiye çapında yapılan bir araştırmada, aynı mahalle veya köyden olma, kadın ve erkeğin ilk tanışma şeklinde etken olan faktörlerin başında geldiği, bulunmuştur. Üç büyük kentte kadınların % 16.4'ü, diğer kentlerde % 21'i ilçelerde % 23'ü köylerde % 38.4'ü; erkeklerin ise üç

büyük kentte % 29'u, diğer kentlerde % 29, ilçelerde % 34,'ü ve köylerde % 48'i eşleri ile konut yakınlığı nedeni ile tanışmışlardır.⁵⁴

2.5.2. İdeal Bir Eş Kavramı

İdeal bir eş birçok gençlerin evlenecekleri kimselerin morfolojik, fizyolojik ve psikolojik karakterlerini belirtmek amacı ile kafalarında tasarladıkları ideal bir kız veya erkeğin tanımıdır. Bazıları ideal bir eşden ne gibi özellikler aranması gerektiği konusunda kendilerine göre bazı standartlar kurmaya başlarlar, hiç olmazsa ne gibi karakteristikleri olan kimselerle asla evlenmek istemediklerini saptarlar. Örneğin bir çokları aynı ırk, aynı millet, aynı din ve hatta öğrenim ve sosyal düzeyi bile aynı olmadıkça kesinlikle evlenmeyi düşünmemektedir.⁵⁵

Çeşitli kişilerin anılarına veya yaşam öykülerine dayanarak yapılan araştırmalarda, pek çok insanlar eş seçerken, tasarladıkları ideal eş kavramına oldukça bağlı kalmaya dikkat etmektedirler. Ancak çok küçük bir azınlık, özellikle aşırı derecede romantik olanlar, ilk görüşte aşık olup bütün prensiplerini unutarak evlenmektedirler. Genelde böyle evliliklerin sonu düş kırıklığıdır.

2.5.3. Anne veya Babayı Örnek Alma

Birçok erkekler evlenecek kişide kendi annelerindeki özellikleri görmeye yöneldikleri görülmüştür. Kızların bazılarında koca olarak babalarındaki bir çok özellikleri aramaktadırlar. Bu teoriyi savunanlar özellikle önemli iki noktaya da değinmektedirler:

⁵⁴ ŞAHİNKAYA, Rezan, a.g.e., s.102.

⁵⁵ ŞAHİNKAYA, Rezan, a.g.e., s.103.

a. Eğer kişi çocuklukta ana veya babasının karakterini beğenmemiş ve hatalı bulmuşsa evlendiği zaman anne veya babasına benzer değil, onların tam aksi karakterde ve kendi kafasında Şekil verdiği anne veya baba tipinde bir eş seğmeye çalışacaktır.

b. Anne veya babaya benzer eş seçmede dış özellikten çok karakter ve i özellikler üzerinde durulduğu da yapılan araştırmalardan anlaşılmıştır.

2.5.4. Kişilikle İlgili Gereksinmeler

Kişinin mizaç özelliklerinin, eş seçmede rol oynayan önemli bir faktör olduğunu herkes kabul etmektedir. Bu teoriyi ileri sürenler ancak kendi karakter ve kişiliğine uygun kişileri eş olarak seçenlerin yaşamlarında mutlu olacaklarını, söylemekte ve bu benzerliklerin birçok yönden evlilikte uyurmayı kolaylaştırdığını ileri sürmektedirler. Davranışçı ruhbilimciler kişiliği "bireyi başkalarından ayıran, kendine özgü (karakteristik) davranışların bütünü" olarak tanımlamışlar. Bu nedenle, eşlerin mutlu olmaları için hayat görüşlerinin ve kendine özgü davranışlarının birbirine uyması gerekmektedir. Yapılan bir araştırmada eşlerin birbirlerini bazı temel psikolojik ihtiyaçlarını gidermek için istedikleri saptanmıştır. Yapılan ankette gençler eşlerinden ne bekledikleri sorusu karşısında ana ihtiyaçlarını Şöyle sıralamışlar:

"Evlenecek kişinin kendileri hakkında neler düşünmeleri ve ne gibi psikolojik ihtiyaçlarını karşılamalarını istiyorlar."⁵⁶

⁵⁶ KÖKNEL, zcan-ZUğURLU, Kurban, "Davranış Bilimleri" İstanbul, 1989, s.126.

	Erkek	Kız	Toplam
Beni sevmesi	36.4	53.5	89.9
Bana güvenmesi	30.6	42.0	72.6
Bana şefkat ve sevgi göstermesi	20.8	38.0	58.8
İdeallerime saygı göstermeli	26.0	26.0	52.0
Yapmak istediklerimi küçümsememesi	28.3	23.0	51.3
Ruh halimi anlaması	23.1	27.5	50.6
Önemli kararlarda bana yardımcı olması	15.0	32.5	47.5
İstek ve arzularımı teşvik etmesi	26.6	20.0	46.6
Benim gerçek değerimi anlaması	16.2	29.0	45.2
Bana işlerimde cesaret vermesi	19.6	24.0	43.6
Beni olduğum gibi kabul etmesi	20.2	20.5	40.7
Yalnızlığımı gidermesi	18.5	18.5	37.0

Bu araştırmada "sevgi ve güven" listenin başında, "yalnızlığını giderme" ise sonunda yer almaktadır. Aynı zamanda genel olarak cinsiyet farkının da olduğunu görmekteyiz. Sevgi, şefkat, güven ve korunmaya kızlar daha çok önem vermektedirler. Erkekler ise yaptıklarının ve yapmak istediklerinin önemsenmesini, özendirilmesini; sözü edilmeye değer bir insan olduklarının söylenmesini beklemektedirler.⁵⁷

2.5.5. Homogamy

İnsanların bir çok yönlerden kendine benzeyeni mi yoksa kendilerinde olmayan fakat olmasını arzuladıkları özelliklere sahip ve dolayısıyla kendilerinden farklı kişiyi mi seçtikleri her zaman için tartışılan bir konu

⁵⁷ ŞAHİNKAYA, Rezan, a.g.e., s.105

olmuştur. Kendisine benzerle evlenmeye latince Homogami; tersine de Heterogamy denmesi de bu konunun çok eskiden beri ele alınmış olduğunu göstermektedir. Bu konuda şimdiye kadar 100'e yakın araştırma yapılmıştır. Bütün bu araştırmalar eğilimin gerçekten kendine benzerle evlenmeye doğru olduğunu göstermişlerdir.

Genellikle yaş, boy, sağlık, zeka, mizaç, din, öğrenim düzeyi, sosyo-ekonomik durum, milliyet gibi konularda hep kendine benzeri aramak baskın olmaktadır. Çehre ve renk bakımından bile kendine benzeri seçenlerin sayısı biraz daha kabarık bulunmuştur.

İrk, eş seçiminde hâlâ son derece önemli bir faktör sayılmaktadır. Çeşitli araştırmalara göre, evliliklerin % 98'i aynı ırktan olmaktadır.

Bugün bütün dünyada arkadaşlık evlenmelerine doğru bir eğilim görülmektedir. Bu evlenmelerin en önemli karakteristiklerinden bir de karı-koca arasında yaş farkının az olmasıdır.

Bowerman'ın (1956) eşlerin yaş üzerindeki bir araştırmasında bazı ilginç bulgular elde edilmiştir:

- a. Erkekler yaşları arttıkça kendinden çok daha gençlerle evlenme eğilimindedirler.
- b. Kızlar yaşları arttıkça daha çok kendi yaşlarına yakın erkeklerle evlenme eğilimi göstermektedirler.
- c. Yaş yönünden homogamik eğilim daha çok ilk evlilikte ve gençlerde görülmektedir.

İnsanların büyük bir çoğunluğu da kendi dininden olan kişi ile evlenmektedir. Hollingshead'in (1961) yaptığı bir araştırmada Yahudilerin % 97'sinin, katoliklerini % 94'ünün kendi dininden olan kişilerle evlendikleri saptanmıştır.⁵⁸

⁵⁸ ŞAHINKAYA, Rezan, a.g.e., s.107.

II. BÖLÜM

PSİKO-SOSYAL AÇIDAN AİLE KURUMU

1.Genel Olarak Aile

Dünyanın her köşesindeki insanların farklı coğrafi konumlara rağmen benzer etkinliklere yönelmeleri tamamen insana özgü evrensel bir dile (ifade ve davranış biçimine) sahip oluşlarıyla ilgilidir. Dünyanın her yerinde kavuşma, sevinç, ayrılık, hüznün, açlık, ihtiyaç, yoksulluk arayış şeklinde insanı tepkileride beraberinde getirmektedir. Tıpkı bunun gibi beraberlik ve etkileşimlerin de insana özgü yasal zemin ve biçimlerde sürdürülmesi coğrafi ve tarihi konumlar ne olursa olsun ortak insanı yönelişlerin ürünüdür.

Burada sözkonusu olan insanın, insan soyunun devamına ilişkin bir özellik olan üreme fonksiyonu çevresinde oluşan beraberliktir. Bunun da karşılığı, tarihteki ilk beraberlikler de dahil olmak üzere "aile" denilmektedir. Bu nedenle insanlık tarihinin her devrinde toplumların temel müessesesi aile olmuştur.⁵⁹

Ailenin oluşumunda insanî olan doğal donanımların yanısıra, kültürel faktörlerin de önemli olduğu hatırlanmalıdır. Bütünüyle doğal istek ve ihtiyaçlardan kaynaklanmadığı için aile dışındaki beraberliklere aynı gözle bakmak mümkün değildir. Eğer insanlar bir tür metafizik önsezi yardımıyla kendilerine mükemmel bir toplumun ilkelerini verebilecek ilhamı yakalayabilselerdi, o zaman birlikte olma pek tabii olabilirdi. Ancak bu ayrıcalık İbn-i Haldun'a göre "sadece hayvan topluluklarına özgü"⁶⁰ bir durumdur.

⁵⁹ DOĞAN İsmail "Aile Kavramının Alanı" T.A.A. C.1. Ankara 1991, s.22.

⁶⁰ J.F.A. Et Clement, "İbn-i Khaldun, Theoricien de L'Inconscience" Paris 1974, s. 31-32.

Hangi çağ ve toplum olursa olsun aile kurma, insan toplumlarının en önemli karakteristiğidir. Aile toplumdaki diğer sosyal gruplara nazaran daima hem nitelik, hem de nicelik yönden üstünlük arzeder. Toplumdaki hiçbir sosyal grubun sayısı aile sayısı derecesinde kabarık olamaz. Hiçbir sosyal topluluğun fertleri arasındaki teke tek ilişkiler aile fertlerinin derecesinde sıkı olamaz.⁶¹

Psiko-sosyal ve ekonomik açıdan kuvvetli aileler toplumun huzur ve düzenini kurmakta tek faktördür. Aile sarsıldığı an toplumda düzenin yıkıldığı, psikolojik bakımından çöktüğü, fertlerin başı boş ve hedefsiz dolaştığı, yalnız yaşadığı, intihar, cinayet, fuhuş, alkolizm, ruhi bozuklukların ortaya çıktığı görülmektedir. Toplumun geniş kültürünün bir kısmı aile aracılığıyla intikal edilir, sosyal normlar da aile içinde öğrenilir.

Aile, çocuğun kişiliğini oluşturan, hal ve davranışlarına yön veren ve onu destekleyen bir kurumdur. Çocuk, değerleri, duyguları ve statü beklentilerini ailenin her üyesiyle olan ilişkileri aracılığıyla öğrenmektedir. Aile, iç içe ilişkilerin en sık ve kuvvetli olduğu bir kurumdur. Bu sebeple, ferdin tutum ve arzularının meydana gelmesinde birincil etkileşimi temin etmesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir.⁶² Aile durgun değil, daima hareket dahilindedir. Çağlar boyunca gelişmelere ve değişmelere uğramış bir kurumdur. Bu gelişme ve değişimleri meydana getiren toplumsal-ekonomik düzen ve bir tam olarak, toplumsal ilişkilerin bir sonucudur⁶³.

Sosyal yapının en aslı şekillerinden biri olan ve insanlığın ilk devirlerinden beri farklı bünye özelliği ile mevcudiyetini devam ettiren aile müessesesi, kültürün yaratılmasında ve yaşatılmasında büyük rol oynayan bir zümredir.

⁶¹ ŞAHINKAYA, Rezan, "Orta Anadolu Köylerinde Aile Strüktürü" Ankara, 1966.

⁶² TEZCAN, Mahmut, "Eğitim Sosyolojisine Giriş. I.C. Ankara 1976, s. 122.

⁶³ ÖZANKAYA Özer, "Toplumbilimine Giriş", Ankara 1987, s.215.

Çocuk, bütün kültür normlarını bu ocakta elde eder; milli terbiyenin özünü buradan alır ve sosyalleşmenin ilk adımlarını buradan atar.⁶⁴

Ferdin davranış ve benliğinin oluşumu aile içinde gelişmektedir. Rolünü iyi yapabilme ve kültürünü öğrenme ve benimsemesi içinde aile temel kurumdur. Bu kurumun önem ve gereğini şöyle anlatabiliriz: "Varlığımızı temsil eden vatanımız bizim herşeyimizdir." Ailesiz, vatan, mutluluk ve insan varlığı olmayacağına göre "varlığımızı temsil eden ailemizdir ve ailelerimiz bizim herşeyimizdir".

Nihayet ailenin evrensel bir müessese olduğna inanırken, bir sosyal kurum olarak onun her toplumda karşılamak durumunda olduğu fonksiyonların vazgeçilmezliğine de vurgulanmaktadır. Bu fonksiyonların şu noktalarda tesbit edildiği görülmektedir.

a. İnsan neslinin devamının sağlanması ve bireylerin cinsel beklentilerinin karşılanması.

b. Tabii ve sosyal tehlikelere karşı insanların korunmasının gerçekleştirilmesi.

c. İnsan yavrusunu beslenme, güvenlik ve diğer ihtiyaçlarını tek başına karşılamayacak bir yapıda doğması ve bunları karşılamak için diğer canlılardan çok daha uzun süre başkasına bağımlı kalması.

d. Ailenin, insan kişiliğinin ve psikolojik yapısının teşekkülüne, sosyalleşmesine, sevgiyi ve tatmini yaşayarak tanınmasına imkan veren bir ortam teşkil etmesi.

⁶⁴ ERÖZ Mehmet, "İktisat Sosyolojisine Başlangıç", İst. 1977. s.56.

Ailenin biçimi ve özellikleri ne olursa olsun bu fonksiyonların bütün aile şekillerinde bulunduğu ve evrensel olduğu bilinmektedir.⁶⁵

2. Ailenin Tanımı

Aile hakkında yapılmış her tanım onu değişik bir kategori içine yerleştirmiştir. Örnek olarak verilecek tanımlardan her biri aileyi sosyal hayatın ana şekillerinden biri olarak kabul etmekle beraber onu sosyal bir grup, sosyal bir birlik, sosyal bir örgüt, bir topluluk, sosyal bir kurum ve hatta sosyal bir yapı şekli olarak ayrı kalıplar içinde değerlendirmektedir.⁶⁶

Burada mevcut tanımlar ve tarifleri gözden geçirerek genel bir değerlendirme yapmaya çalışacak.

-Le Play'e göre aile toplumdaki sosyal kurumların en basitidir.

-Maclver ve Page'e göre aile cinselliğe dayalı, çocuk sahibi olma ve bu çocukları yetiştirme özellikleri olan bir gruptur.⁶⁷

-Winch, aileyi grup kategorisinde değerlendirerek kuşak ilişkilerine göre, ana-baba ve çocuklardan meydana gelen bir sosyal grup diye nitelirmektedir.⁶⁸

-Nimkoff'a göre aile karı-koca-çocuklardan oluşan veya sadece karı-kocadan kurulu, az veya çok devamlılık gösteren bir birliktir.⁶⁹

⁶⁵ BILGIN, Vedat, "Yapısal Özellikleri İtibariyle Ailenin Görünümü, Aile Yıllık, A.A.K. Ankara 1991, s.42.

⁶⁶ GÖKÇE, Birsen, "Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme" Aile Yazıları C. I, A.A.K. 1990, s.205.

⁶⁷ GÖKÇE, Birsen, a.g.m., s.206.

⁶⁸ GÖKÇE, Birsen, a.g.m., s.206.

⁶⁹ GÖKÇE, Birsen, a.g.m., s.206.

-Summer ve Keller'e göre aile en az iki neslin bir arada bulunduğu, kan bağıyla karakterize edilen küçük bir sosyal örgüttür.⁷⁰

-Westooff'a göre aile, evlilik, üreme, hareketlilik, çözülme ve ölümleri barındıran, örgütlenmiş bir toplumsal gruptur.⁷¹

-Wallerstein'e göre aile, aynı çatı altında oturan ve akrabalık bağlarıyla birbirine bağlı olan, bir tüketim ve bir üreme birimidir.⁷²

-Erkal, aileyi, fonksiyonlarının ağırlıklı olarak ön plana çıkartıldığı bir tanımlama ile "nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirip geliştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği bir kurum olarak tanımlamaktadır.⁷³

-Z.Fahri Fındıkoğlu'na göre aile, kendini akraba sayanların vücuda getirdiği bir cemattır. Yalnızca duyguların mahsulü olmayıp onların da içine girdiği, daha karışık ve çözülmesi zor bir adetler ve kaideler yükümlüdür.⁷⁴

-Şahinkaya'ya göre aile, evlenme kan veya evlatlık edinme bağlarıyla birbirine bağlanmış, aynı evde yaşayan, aynı geliri paylaşan, oynadıkları çeşitli roller çerçevesinde (karı-koca, ana-baba, evlat-kardeş) birbirlerine etki yapan, kendilerine özgü bir görgüyü oluşturup kuşaktan kuşağa sürdüren insanların topluluğudur.⁷⁵

⁷⁰ GÖKÇE Birsen, a.g.e.,

⁷¹ HANCIOĞLU, Atilla, "1978'de Türkiye'de Aile Biçimleri ve Aile Bı yükümlüğü" Bilim Uzmanlık Tezi, Ankara 1985, s.10.

⁷² KANDIYOTI, Deniz, "Aile Yapısında Değişme ve Süreklilik Türk. Sos. Bil., Der., Yay. 1984, s.27.

⁷³ ERKAL, Mustafa, "Sosyoloji" 4. baskı İst. 1991, s.76.

⁷⁴ FİNDİKOĞLU, Z.Fahri, "Türk Aile Sosyolojisi" İst. 1946, s.252.

⁷⁵ ŞAHINKAYA, Rezan, "Psiko-Sosyal Yönleriyle Aile" Ankara, 1979, s.18.

-Sencer'e göre aile,cinselliği ve buna bağlı olarak üreme etkinliğini düzenleyen ve çocuğu uyumlu bir toplum üyesi olacak şekilde toplumsallaştırma işlevini üstlenmiş olan başlıca toplumsal kurumdur.⁷⁶

Bütün bu tanımlardan da görüleceği gibi, aile konusunda geniş bir tanım oluşturmanın çeşitli güçlükleri vardır. En önemli güçlük ise, "ailenin değişik fonksiyonlara sahip olduğu gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Birleşmiş milletlerin özellikle sayım ve araştırmalarda kullanılmak üzere önerdiği aile tanımı şöyledir: "aile, kan, yasa ve evlilik yoluyla birbirlerine belirli derecelerde akrabalıkları bulunan hane halkı üyelerinden meydana gelir. Ailenin sınırlarını tesbite yönelik olarak kullanılan akrabalık dereceleri, verilerin kullanımına bağımlıdır ve bu nedenle bütün dünya için tamamiyle geçerli değildir."⁷⁷

3. Ailenin Karakteristik Özellikleri

Aile bir çok yönleriyle diğer sosyal yapılardan farklı kendine özgü bir takım özellikleri bulunan bir sosyal örgüttür. Toplumsal yapıdan fazlasıyla etkilenen bu bünyeden bir takım değişiklikler meydana gelmekle beraber onun kendine has özelliklerinde bir devamlılık söz konusudur. Maclver ve Page'in "Society" adlı eserlerinde bu özellikler aşağıda belirtilen sekiz ana grupta toplanmıştır:

3.1. Aile Evrenseldir

Aile bütün sosyal şekilleri içinde en fazla evrensellik özelliği göstermektedir. Her toplumda ve sosyal gelişimin her devresinde bulunduğu gibi

⁷⁶ SENCER, Muzaffer, "Türkiye'de Çocuk ve Aile", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, Valiz, No: 12, 1983, s.358.

⁷⁷ TÜRK AILE YAPISI, D.P.T Yayınları, Ankara 1989, s.3.

hayvanlar aleminde de görülmektedir. Her insan bir aileye mensuptur ve o ailenin çeşitli sorumluluklarını taşıyan bir üyesidir.

3.2. Aile Duygusal Bir Temele Dayanır

Aile kökleri organik bünyemizde olan karmaşık duygularımızla temellendirilmiştir. Bunlar nesli devam ettirme arzusu, annelik, arkadaşlık, ebeveynlik duygularıdır. Bu duygular; romantik sevgiden ırk gururuna, eşlerin şefkat duygularından ailenin ekonomik güvenliğine, kişisel ihtiraslardan neslin devamlılığı duygusuna kadar yükselen ve toplumsal ilişkiler sonucu beliren birbirine bağlı ikincil duygularla kuvvetlendirilmektedir.

3.3. Aile Şekillendirme Özelliğine Sahiptir

Tüm psikologlara göre çocuğun kişilik yapısı bir yaşından oluşmaya başlar yedi yaşına kadar aile içinde gelişir. Aile üyeleri bireyin hem organik hemde zihni alışkanlıklar kazanmasını sağlar. Bireydeki sosyalleşme olayı aile içinde gerçekleştiğinden ve ailenin çocuk üzerindeki etkileri kişilik gelişmesinin bir parçası olduğundan hayat boyu yetişkine arkadaşlık edecektir.⁷⁸

3.4. Ailenin Kapsamı Sınırlıdır

Aile biyolojik koşullar çerçevesinde sınırlı bir büyüklüğe sahiptir. Şekillenmiş sosyal yapıların en küçüğüdür. Bu durum özellikle modern toplumlardaki akraba gruplarından tamamen uzaklaşmış küçük aileler için geçerlidir.

⁷⁸ GÖKÇE Birsen, a.g.e., s.208.

3.5. Aile Sosyal Yapıda Çekirdek Özelliği Taşır

İlkel toplumlarda olduğu kadar baba otoritesinin hakim olduğu toplumlarda bütün sosyal yapı aile ünitelerinden meydana gelmiştir. Karmaşık, modern toplumlarda aile bu özelliğini, kaybetmekle beraber yer yer sosyal sınıflar içinde birliğin çekirdeklik özelliğini devam ettirme eğilimide görülmektedir. Topluluk için verilmiş olan tariflerden biri de, aileler birliğidir. Aslında bu tarif bugün de bazı koşullarda özellikle mahalli topluluklar için geçerli olabilmektedir.

3.6. Aile Üyelerinin Sorumlulukları Vardır

Aile üyelerinden diğer birliklerde görülmeyen devamlı ve çok sayıda isteklerde bulunur kriz zamanlarında insanlar memleketleri için çalışıp savaşmışlardır. Belli bir süre sonra kendilerinden beklenen görevi tamamlamışlardır. Ailenin üyelerinden beklediği görev ise yaşam boyu devam etmektedir.

Aile, erkeği ve özellikle daha çok kadını kendilerinden çok başkaları için güç görevler yapmaya ve ağır sorumluluklar yüklenmeye zorlar. Ailenin duygusal bir temele dayanmış olması ve çocuklara karşı yerine getirilmesi gereken görevler aileyi gittikçe artan sorumluluklara götürmektedir.

3.7. Aile Sosyal Kurallarla Çevrilidir

Aile sosyal tabuların ve kanunî yasaların şekillendirdiği bir sosyal düzendir. Evlilik kurumu kesin kurallarla belirlenmiş bir hukuki anlaşmadır. Eşlerin saptanmış olan bu kuralları değiştirmeye hakları olmayıp onlara aynen uymak zorundadırlar. Evlilik kontratının şekli toplumlar arasında farklılık göstermekle beraber, modern toplumlarda ailelerin hemen hepsinde bulunan bir özellik vardır. Tarafların kendi arzularıyla serbestçe katıldığı, fakat karşılıklı

anlaşma ile dahi kolayca ayrılmadığı ya da kendi kendilerine feshedemediği ender birliklerden biridir. Evlilik hukukî bir bağla başladığı gibi boşanma gibi hukukî bir işlemle de son bulmak zorundadır.

3.8. Aile Sürekli ve Aynı Zamanda Geçici Bir Tabiata Sahiptir

Aile kurum olarak devamlılık ve evrensellik özelliği gösterir. İki kişinin kurdukları bir birlik olarak ise toplumdaki diğer örgütler içinde en geçici ve değişken olanıdır. Aile yaklaşımındaki bu iki görüşün çelişkili bir durum göstermesi ailenin sosyolojik olarak yerinin saptanması konusunda karşılaşılan güçlüğü uygulamaya yansıyan bir örneğidir.

Ailenin sahip olduğu bu yaygın ve değişmez özelliklerin yanı sıra Maclver, her ailenin normal olarak dört aşamalı bir gelişim gösterdiğini ileri sürmektedir. Bu aşamalar evliliğe hazırlık, evliliğin başlaması, çocuk yetiştirme ve olgunluk devresidir. Ancak bütün ailelerin bu aşamaları geçirmeleri beklenemez. Çocuk sahibi olmayan çiftler, çocuk yetiştirme, eşlerden birinin erken ölümü, ayrı yaşama ya da boşanma gibi nedenler dolayısı ile de olgunluk devresine ulaşamayan aileler vardır.

Normal bir ailenin yaşam boyu bu aşamalardan geçmesi kişi olarak kadın ve erkeğin psikolojik durumlarını yakından etkilemektedir. Ailenin diğer üyeleri ve özellikleri çocukların kişilik gelişimi de bu süreçle yakından ilgilidir.⁷⁹

4. Psiko-Sosyal Açıdan Ailede Anne-Baba ve Çocuk

Değişik sosyologlar, diğer bilim dallarında olduğu gibi, aile konusunda da belirli sınıflamalar oluşturarak farklı aile tiplerini ayırmaya çalışmışlardır.

⁷⁹ GÖKÇE, Birsen, a.g.e., s.209.

İnsanlık tarihi boyunca toplumlar çeşitli değişikliklere uğramışlardır. Bu değişimler sonucunda aile yapıları da değişikliğe uğramıştır. Bunlar genellikle ekonomik, coğrafi, kültürel ve psikolojik sebepler altında değişmiştir. Böylece pek çok aile tipi tanımlanmıştır. Burada öncelikle ailede anne-baba ve çocuk ilişkileri psiko-sosyal ölçülere göre geniş şekilde ele alındıktan sonra diğer, aile şekilleri de kısaca gözden geçirilecektir.

Dünyada ilgili literatürlerde aile modelleri sıkça yazılmıştır. Ancak amaç yurdumuz şartları itibariyle en geçerli olabilecek aile modellerini sunmaktır.

Aile modelleri konusunda en çok kullanılan ve bilinen tasniflerden birisi A.B.D.'den çocuk psikiyatrisi Leo Kanner'ın yaptığı değerlendirmedir. Yıllardır dünyada klasik bilgiler arasında yer alan bu çalışma günümüzde de değerini korumaktadır.

Kanner bunları 1) Normal aile modeli, 2) İlgisiz, olumsuz aile modeli, 3) Titiz, üstünlük uman, baskıcı aile modeli, 4) Aşırı düşkün aile modeli olmak üzere dört sınıfa ayırmaktadır. Yurdumuz şartları dikkate alınarak Çakmaklı buna bir modelde "karmaşık aile modeli" olarak eklemektedir.⁸⁰ Hatırlatmalıyız, bu modeller çocuğun sağlığı ve mutluluğu yönünden yapılmıştır.

4.1. Normal Aile Düzeninde

Normal aile modelinde beş özellik mevcuttur. Bu özellikler şöyledir:

- a. Anne çocuğu olsun istemiştir,
- b. Anne çocuğu sever,
- c. Anne çocuğu benimser, içtenlikle kabul eder,

⁸⁰ ÇAKMAKLI, Kemal, "Aile Tipleri ve Çocuk" İst. 1993, s.19.

- d. Çocuk anne için mutluluk kaynağıdır,
- e. Anne-baba anlaşılan insanlardır.

Bu beş özellik bir ailede bulunmaktaysa, normal aile modeli olmak için yeterli olmaktadır. Görüldüğü gibi anne-çocuk çok önemlidir. Aslında tabiat anne çocuk ilişkisi üzerine kurulmuştur. Bir düşünme konusu olarak hayvanlar alemi hatırlanmalıdır. Hayvanlar aleminde baba belli değildir. Anne çocuk ilişkisi hayatın devamında temel öğe durumundadır. Burada da normal aile modelinin çatısı, çocuk hakkında annenin düşünce, duygu ve ilgisi, benimsemesi etrafında görülmektedir. Anne ile çocuk arasında sembiyotik bağ denen önemli bir iletişim bulunmaktadır.

4.1.1. Ebeveynlerin Çocuğu Olma Arzusu

Şüphesiz çocuk çok değerli bir varlıktır. Çocuğu olmayan insanların özellikle kadınların çocuk sahibi olması için gösterdikleri arzu pek çok şiirlere, şarkılara konu olmuştur. Ancak azda olsa bunun aksi düşüncede olanlar da olabilmektedir. Ama burada bu konu müstakbel annenin çocuğu olmasını arzu etmesi olayıdır. Çocuğu olmasını isteyen anne her yönden annelik olayını bilmeli ve buna göre kendini hazırlamalıdır. Annenin çocuğunu arzu etmesi ona her bakımdan annelik yapabilecek bilgi ve imkanlara sahip olmasını da beraberinde getirebilmelidir. Çocuk hakkında yeterli bilgi sahibi olmak, anne için çoğu şartlarda ise esasen yaygın olarak bilinmekte ve hazırlıkları yapılmaktadır. Çocuk daha doğmadan beşiğinin hazırlanması, eşyalarının temini bir çok ülkede olduğu gibi yurdumuzda da en güzel adetlerden, gelenek göreneklere dendir. Eş dost ve akrabalar da doğumdan sonra çeşitli hediyelerle bu tür ihtiyaçları karşılamaktadır.⁸¹

⁸¹ ÇAKMAKLI, Kemal, a.g.e., s.20.

4.1.2. Ebeveynlerin Çocuğu Benimsemesi

Sevmek başka, benimsemek başkadır. Ama bu iki kavram bir düşünölmelidir. Benimsemeyi özetle şöyle ifade edebiliriz. Sevmek ve sevginin bize ait olduğnu hissetmek suretiyle haz duymaktır. Sevgilinin çeşitli ihtiyaçlarına kendi işimizden de büyük bir zevkle koşabilmek, herhade benimsemeyi açıklayan ifadeler olarak kabul edilebilir. Benimsemek onu kendinden birisi, saymaktır. Onun sorunlarını kendi sornu olarak görmek demektir.

4.1.3. Çocuğun Anne-Baba İçin Mutluluk Olması

Burada da çok açık bir ifade bulunmaktadır. Çocuk anne için bir mutluluktur. Anne çocuğu için gerçekten kendini mutlu hissetmektedir.

4.1.4. Ana-Babanın Anlaşan Bir Çift Olması

Dikkat edilirse normal aile modelinde babanın yeri şimdi geçmektedir. Göröldüğü gibi anne çocuk ilişkisi olayın özüdür. Şüphesiz baba çocuk ilişkisi de çok önem taşımaktadır. Ancak aile tipleri konusu anlatılırken belirlenen kıstaslar burada verildiği gibidir. Anne babanın anlaşan bir çift olması normal aile modeli yönünden yeterli bulunmaktadır. Babanın her konuda anneyi desteklemesi, anne çocuk ilişkisine gölge düşürmemesi bu konuda esas olmaktadır.

4.2. İlgisiz, Olumsuz Aile Düzeninde

Bu aile modelinin özellikleri şöyledir;

- a. Çocuk kaza ile ve vakitsiz bir şekilde ailenin başına gelmiştir.
- b. Anne, anneliğe hazır değildir.
- c. Anne çocuğu benimseyememektedir.

4.2.1. Çocuk Kaza İle Gelmiştir

Bunun anlamı açıktır. Anne hamilelikten korunmak için çeşitli yöntemler kullanmış ama bir kaza eseri hamile kalmış, çocuğu aldırarak istemiş, mümkün olmamış, mecburi bir halde çocuğu doğurmuş ve böylece çocuk vakitsiz bir biçimde ailenin hayatına girmiştir. Ancak malesef böyle bir durumda bunun cezasını çocuk başta olmak üzere anne-babalar ve giderek tüm toplum çekecektir.⁸²

4.2.2. Anne Anneliğe Hazır Değildir

Anneliğin kendine göre görevleri vardır. Bu görevlere hazırlıklı olmak lazımdır. Bu en azından bilgi anlamında iyi değerlendirilmelidir. Çocuk nedir, çocukların psiko-sosyal özellikleri ve başarılı uyumlarının temelleri nedir, çocuk eğitimi ve bakımı nasıl olacaktır gibi konularda da anne kendini yetiştirebilmelidir. Aksi halde çocuğun beden ve ruhi sağlığı sağlanamayacak özellikle bilim adamlarına göre ruhi yönden dengeli gelişmenin başlangıç noktası, bebeklik hatta anne karnında iken, annenin içinde bulunduğu psiko-sosyal duruma kadar götürülmektedir.⁸³

4.2.3. Anne Çocuğu Benimsiyememektedir

Bundan evvelki bahiste benimsemenin ne olduğu hakkında bilgi verilmiştir. Tekrarına gerek yoktur. Ancak benimsenemeyen çocuk gelecekte nasıl tepki ve davranışta bulunacaktır sorusuna şöyle söyleyebiliriz:

Benimsenemeyen çocuk çok eleştiriye uğrarken, ihmal edilmektedir. Sonuçta kızgın (saldırgan, ajite, agresif, vurucu, kırıcı, sinirli v.s.) veya sinik (içe

⁸² ÇAKMAKLI, Kemal, a.g.e., s.27.

⁸³ BODUR, Said. "Aile Sağlığı" A.A.K. Yayını, Ankara 1991, s.44

kapalı, kendine güveni olmayan, kendi hakkını aramaktan yoksun vs.) bir kişilik geliştirecektir. Bu sonuç bilimsel bir gerçektir ve uzun yıllar incelemelerin sonunda saptanmıştır.⁸⁴

4.1.3. Titiz, Üstünlük Uman, Baskıcı Aile Düzeninde

Bu tip ailenin özellikleri şöyledir:

- Aile çocuğu beğenmemektedir.
- Çocuğa bol bol eleştiri yapılmaktadır.
- Çocuğa bitmez tükenmez nasihatlar verilmektedir.
- Çocuk en üstün olmaya zorlanmaktadır.

Belirlenen bu özellikleri ayrı ayrı açıklamak gereksizdir. Böyle bir ailede gelecek yıllarda çocuğun tepki ve davranışları şöyle sıralamak mümkündür.

- *Çocukta aşalık kompleksi ortaya çıkar.
- *Çocuk kendini yetersiz bulur.
- *Çocuk depresyon ve ruhsal çöküntüye uğrar.
- *Çocuk mutsuz olur.
- *Saldırgan davranışlara girebilir.

4.3.1. Çocukta Aşağılık Kompleksi Ortaya Çıkar

Çocuğun kendine güveni büyük önem taşımaktadır. Çocuk daha küçüklüğünde kendini aşağı ve yetersiz görürse büyüdüğü zaman hayatın türlü

⁸⁴ ÇAKMAKLI, Kemal, a.g.e., s.28.

stres ve sıkıntılara maruz kalacaktır. Kendine güvenini kaybeden, ümidini yitiren, kendini aşağı gören kimse pek çok şeyini kaybetmektedir.

4.3.2. Çocuk Kendini Yetersiz Bulur

Bu konuda geniş açıklamaya gerek yoktur. Ancak çocuk tüm faaliyetlerde, arkadaşlarla oynamakta, yarışmalarda kendisinde yetersizlik duyar, yavaşyavaş bu tür etkinliklerden uzak kalır.

4.3.3. Çocuk Depresyona, Ruhsal Çöküntüye Uğrar

Çocuk bir çok konuda kendini yetersiz bulduğu takdirde ister istemez depresyona ve ruhsal çöküntüye uğrayacaktır. Aslında kimse çocuğunun bugün veya yarın böyle olmasını istemez.Öyle ise aile ne yaparsa ne olacağını bilebilmelidir. Aile gereken tedbirleri zamanında almalıdır. Görüldüğü gibi aile tiplerinin özellikleri bellidir, bu şekilde bir ortamda yetişenlerin geleceğide ortadadır. Alınacak tedbirlerde bilinmektedir.⁸⁵

4.3.4. Çocuk Mutsuz Olur

Hayatın amacı mutlu yaşamak ve mutlu yaşatmaktır. Bu asla unutulmamalıdır .Aslında insanoğlu hayatı bu temel üzerinde kurmaktadır Ancak yukarıda bahsettiğimiz gibi öyle bir psikolojik durumda insan nasıl kendini mutlu hissedebilir.

4.3.5. Çocuk Saldırgan Davranışlara Girebilir

Titiz, üstünlük uman baskıcı aile modeli özellikle sosyo-ekonomik ve kültürel bakımdan üst kesimde bulunan ailelerde daha çok görülmektedir.

⁸⁵ÇAKMAKLI, Kemal, a.g.e., s.31.

Çocuklarının kendileri gibi hatta kendilerinden daha iyi yetişip iyi bir istikbal temin edebilmeleri için, aile çocuğu olabildiğince iyi yetiştirdiğini zannederek bu model çerçevesinde ona muamele etmektedir. Bundan dolayı bir çok rahatsızlık örneğın saldırgan davranış ortaya çıkmaktadır. Bu hal giderek ciddi bir hastalık tablosuna dönüşebilmektedir.⁸⁶

4.4. Aşırı Düşkün Aile Düzeninde

Bu tipin ana özellikleri şöyledir:

*Evde çocuğa aşırı bir bakım vardır.

*Evde çocuğa başta anne olmak üzere herkes tarafından normalin üzerinde yardım var.

*Çocuk bebek gibi tutulur.

*Çocuğun her işini anne üstlenir

Eğer bu durum devam ederse gelecek yıllarda en başta aile ve topluma muhtaç olmak üzere tepki ve davranışları da şu şekilde gelişecektir:

-Çocuk, yemekte, giyimde, derste hep destek bekliyecektir.

-Toplumdan ürker, sosyalleşmesi sağlıksız, uyum yetersizlik, çekingen ve cesaretsiz olur.

-Her istediği olsun arzu eder, ancak gerçekleşmediği takdirde hüsrana uğrar.

-Başkalarına bağımlı olur, liderlik vasıfları gelişmez.

⁸⁶ ÇAKMAKLI, Kemal, a.g.e., s.32.

4.5. Karmaşık Aile Düzeninde

Bu aileye ilişkin özellikler şöyledir:

Eğer belirtilen dört tip aile modeline uymuyorsa, bu tiplerden hiçbiri tam olarak o aileyi yetmiyorsa ve her tipten bazı özellikler taşıyorsa o zaman karmaşık aile modeli ortaya çıkmaktadır.

Bu tipe uygun aile içerisinde yetişen çocuğun gelecekteki tepki ve davranışları ne olacak sorusuna maalesef şu anda ilim tahmin edebilmekten ve açıklayabilmekten acizdir.⁸⁷

5. Sosyolojik Açıdan Aile Tipleri

En ilkel topluluklardan en modern topluluklara kadar her birinde aile adı verilen bazen otorite, çevre, akrabalık ve mülkiyet ilişkilerine bazen de hane halkı kompozisyonuna bağlı olarak şekillenen bir sosyal biçimiyle karşılaşılmaktadır.

Bu yapı belirli bir takım görevleri gerçekleştirme yönünden toplumlar arasında büyük farklar göstermez. Örneğin gerek ilkel, gerekse modern toplumlarda ailenin temel görevlerinden bir çocuk dünyaya getirmek ve yetiştirmektir. Esasta farklılık bulunmamakla beraber dünyaya getiriş ve yetiştirme usulleri toplumsal değişim düzeylerine paralel olarak aile şekillerinde ve görevlerinde büyük değişim ve gelişmeler görülmektedir.⁸⁸

Aile tiplerin şekillenmesine tesir eden faktörler açısından ele alınırsa başlıca iki grupta toplanabilirler. Birinci grup sınıflandırmada "otorite", ikinci grup sınıflandırmada ise "hanehalkı" ölçüt olarak alınmaktadır. Burada bu iki

⁸⁷ ÇAKMAKLI, Kemal, a.g.e., s.36.

⁸⁸ GÖKÇE Birsen, a.g.e., s.214.

sınıflandırmanın yalnız başlıklarını vermekle beraber ikinci bölüme son verilecektir.

5.1.. Otorite Ölçüt Olarak Sınıflandırma

a. Ana ailesi veya baba ailesi

Otoritenin erkek veya kadın tarafından Toplanmasıyla iki değişik aile görülür. Bunlardan birisi ana ailesi diğeri de baba ailesidir. Bu gruplamada otorite ile oturlan yer, akrabalık ve mülkiyet ilişkileri birlikte değerlendirilmiştir.

b. Baba ailesi

Ailenin şekillenmesinde baba faktörünün rol oynadığı üç değişik model üzerinde durulmuştur.

- Pederi aile
- Zadruga aile
- Ataerkil aile

5.2. Hane Halkı Ölçüt Olarak Sınıflandırma

İkinci sınıflandırma ailedeki fert sayısı ölçüt olarak iki ana gruba ayrılmıştır:

a. Büyük aile, çok sayıda kandaş küçük ya da çekirdek ailenin aynı çatı altında oturmasıyla büyük aile oluşur. Akrabalık bağları kuvvetli olup gelenek ve görenekle yakından ilgilidir.

Büyük ailenin ayrıca değişik kültürlerde iki ana şekilde belirtmek gerekir. Bu iki şekilden birisi kök aile diğeri de Birleşik ailedir.

b. Küçük aile; karı koca ve evli olmayan çocuklardan meydana gelir. Küçük ailenin sadece iki kuşaktan oluşması bu aile tipinin belli bir gelişim eğilimine sahip olduğunu göstermektedir.

Küçük aile gelişmiş toplumlarda özellikle büyük şehirlerde görülen bir tiptir. Siyasi örgütün hakimiyet kazanması, bürokratik kuruluşlar, sanayileşme ve şehirleşme sürecinin doğal bir sonucu olmak küçük aile oluşmuştur. Bu bakımdan şehir ailesi, modern aile terimleri de oldukça yaygın ve geçerlidir.⁸⁹

⁸⁹ GÖKÇE, Birsen, a.g.e., s.212-220.

III. BÖLÜM

SOSYAL HİZMETLER VE AİLE

1. Sosyal Hizmetlerin Tanımı, Alanı, Önemi

1.1. Sosyal Hizmetlerin Tanımı

Sosyal hizmetler kavramı, her ülkenin sosyal ve ekonomik özellikleri ve gelişmişlik derecesi ile bağlantılı bir çerçevede içinde farklı anlamlar taşımakta ve farklı bir muhtevaya sahip olmaktadır. Mesela İsviçre gibi çok gelişmiş bir ülke ile Bangladeş gibi az gelişmiş veya hiç gelişmemiş bir ülkenin sosyal hizmetlerinin muhtevası çok farklı olmaktadır.

Ülkemizde "sosyal hizmetler" kavramı sosyal veya ekonomik sebeplerle yoksunluk içinde bulunan kişilere sunulan "sosyal yardım" ve "sosyal refah" karakterli hizmetler anlamında kullanılmaktadır. Nitekim Türkiye'de sosyal hizmetlerle ilgili ilk resmi tanım 2828 sayılı kanunun 3. maddesinin (a) fıkrasında açıkça görülmektedir.

Buna göre sosyal hizmetler, "kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan ve programlı hizmetler bütünü olarak ifade edilmektedir.⁹⁰

⁹⁰ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 2828 Sayılı Kanun Ankara.

Dikkat edilirse, bu tanımın önemli özelliklerinden birisi, sosyal hizmetlerden faydalanacak kişileri sosyal veya ekonomik yoksunluk içinde bulunma esasına tabi tutulmasıdır.

Ülkemizde gerek sosyal ve gerekse ekonomik sebeplerle sosyal hizmet programlarına ihtiyaç duyan kişi ve aileler bulunmaktadır.Çok eski ve köklü bir sosyal hizmet geleneğine sahip olan Türkiye'de uzun yıllardan bu tarafa değişik kurumlar tarafından sosyal hizmet verilerek, problemin başıboş kalması önlenmiştir. Günümüzde ise konu Anayasa ve kanunlarla güvence altına alınmıştır. Yani sosyal hizmetler artık devletin görevi olmuştur.⁹¹

1.2. Sosyal Hizmetlerin Tarihçesi

Ülkemizde sayısal hizmetlerin Cumhuriyet öncesine dayanan köklü bir geçmişi bulunmaktadır. Türk toplumlarında islamiyet öncesi ve islamiyet sonrası sosyal yardımlaşmanın güzel örnekleri olduğu bilinmektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde yoksul, dul, yetim, kimsesiz ve sakatlara yönelik sosyal yardım hizmetleri, vakıflar, lokallar, hayratlar gibi geleneksel kurumlar aracılığı ile gelenek ve göreneklerimizle bağlantılı bir biçimde sürdürülmüştür.

1868 yılında savaşlarda yaralanan askerlere bakım ve yardım hizmetleri götürmek üzere bugünkü adı "Kızılay" olan "Mecrutin ve Mardayi Askeriyeyi İmdat ve Muavenet Cemiyeti" kurulmuştur.

1893 yılında, dilencilikğin önlenmesi için "Teseülün Men'ine Dair Nizamname" çıkarılmış ve 1895 yılında, İstanbul'da ciddi bir problem haline gelen dilenciler ve dilencilik sorunuyla da ilgili olarak açılan Darülaceze'de kimsesiz çocuklara, yaşlılara ve sakatlara hizmet götürülmeye çalışılmıştır.

⁹¹ YILMAZ, M. Niyazi, "Türkiye'de Sosyal Hizmetler" T.A.A. C. III, Ankara 1990, s.945.

1909'da çıkarılan "Serseri ve Mazanna'i Sû Eşhas Kanunu" ile serseri durumda olan ve çalışabilecek güçte olduğu halde dilencilik yapanların çalıştırılması için zorunluluklar getirilmiştir.

1915 yılında, savaşlarda yakınlarını kaybetmiş çocukların korunmaları ve yetiştirilmesi amacıyla Darüleytamlar kurulmuş, şehit çocuklarının ve diğer kimsesiz kalmış çocukların topluma kazandırılmasına çalışılmıştır. Bu kuruluşların ihtiyaçlarında kullanılmak üzere "Evlad-ı Şüheda" adıyla bir de vergi konulmuştur.

Sosyal hizmetlerle ilgili çalışmalara milli mücadelenin sürdürüldüğü Kurtuluş Savaşı döneminde de devam edilmiştir. Bu dönemde, Darüleytamların durumu ele alınmış ve bir Darüleytamlar Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bu dönemde, Darüleytamlar TBMM Sosyal Yardım Komisyonu'nun denetimi altında çalışılmıştır.

Kurtuluş Savaşı sırasında atılan bir başka önemli adım ile de M.Kemal Atatürk'ün direktifleri doğrultusunda 30 Haziran 1921 tarihinde Ankara'da Himaye-i Etfal Cemiyeti kurulmuştur. Cemiyet, sürmekte olan savaş nedeniyle kimsesiz kalmış çocukların bakılması, korunması ve yetiştirilmesi yönünde çalışmalar yapmıştır. 1935 yılında cemiyetin adı Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu olarak değiştirilmiş ve 1937 yılında da kamu yararına çalışan bir dernek haline getirilmiştir.

1949 yılında kabul edilen 5387 sayılı Kanun korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili bir düzenlemeyi kapsamaktadır. Bu Kanun, korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili bir tanım getirmiş ve mahalli idarelerle birlikte Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'na görevler vermiştir. 5387 sayılı Kanun, korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetler 0-6 yaşları arasındaki

çocukları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na 7-18 yaşları arasındaki çocukları Milli Eğitim Bakanlığı'na vererek sorumluluğu bölüştürmüştür.

5387 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun 1957 yılına kadar uygulandıktan sonra 6972 sayılı Kanun ile yeni bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. 1957 tarihli Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun, korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili hizmetlerin illerde, Belediye Kanununun Birlik kurma hükümlerine uygun olarak kurulacak "Korunmaya Muhtaç Çocuklar Koruma Birlikleri"nce yürütülmesi hükmüne bağlanmıştır. Böylece, hizmetin mahalli idareler tarafından yürütülmesi esası getirilmiştir. Ancak, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na 0-6 yaşları arasındaki çocuklar için Çocuk Yuvaları açmak, sağlık ve sosyal hizmet personeli atamak ve mali yardımda bulunmak; Milli Eğitim Bakanlığı'na ise 7-18 yaşları arasındaki çocuklar için Yetiştirme Yurtları açmak, eğitim öğretim personelinin atamak ve mali yardımda bulunmak görevleri verilmiştir. Ayrıca, Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu'na da hizmetin yürütülmesiyle ilgili sorumluluklar verilmiştir.

1959 tarihli 7355 sayılı "Sosyal Hizmetler Enstitüsü Kurulmasına Dair Kanun", Türkiye'de sosyal hizmetler alanındaki uygulamaların bilimsel ve mesleki esaslara bağlanmasıyla ilgili olarak yeni tedbirler alınmasını mümkün kılmıştır. Sosyal Hizmetler Enstitüsü'ne sosyal hizmetlerle ilgili alanlarda, araştırmalar, incelemeler yapmak, sosyal hizmetler alanında görev yapmak üzere "Sosyal Hizmet Uzmanı" yetiştirecek bir Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu (Sosyal Hizmetler Akademisi) kurmak görevleri verilmiştir.

Sosyal Hizmetler Akademisi 1961 yılında açılmış ve 1965 yılında ilk mezunlarını vererek sosyal hizmetler alanında sosyal hizmet mesleğinin bilgisi ve becerisiyle donatılmış profesyonel elemanların çalışmaya başlaması sağlanmıştır. Sosyal Hizmetler Akademisi, halen Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı

Sosyal Hizmetler Yüksekokulu olarak eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir.

1963 yılında 255 sayılı Kanun ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Her türlü sosyal yardım ve sosyal güvenlik hizmetlerini düzenlemek, korunmaya muhtaç çocuklarla, sakatların ve yaşlıların bakım, yetiştirme ve rehabilitasyonu ile çalışma gücünden yoksun fakir kimselerin sosyal güvenliğini sağlamak ve Sosyal Hizmetler Enstitüsü'nün idari ve bilimsel işlerini kovalama ve denetimini yapmak olarak belirlenen görevlerini 24 Mayıs 1983 tarih ve 2828 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yürütmüştür. 02.05.1983 tarihinde 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı olarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Kurum, 18.03.1989 tarihinde yürürlüğe giren 356 sayılı Kanun hükmünde Kararnamenin 14.03.1991 tarih ve 3703 sayılı Kanunla değiştirilerek kabul edilmesi ile faaliyetlerini Başbakanlığa bağlı olarak sürdürmektedir.

1.3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun Yasal Dayanağı

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, 24.05.1983 tarihli ve 2828 Sayılı Kanun ile kurulmuş, katma bütçeli ve tüzel kişilikli bir kamu sosyal hizmet teşkilatıdır.

2828 Sayılı Kanun ile 27.05.1983 tarihinde, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Enstitüsü, Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu (Derneği) ve illerde kurulu Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri

tarafından yürütülen sosyal hizmetleri birleştirerek Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

1.4. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün Görevleri

27.05.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 9. maddesinde kuruluşun temel görevleri şöyle belirlenmiştir.

a) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları, sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda ilgili Bakanlık, Kurum ve Kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği sağlamak,

b) Öncelikle korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, sakat ve yaşlıların tespiti, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek, bu hizmetler için sosyal hizmet kuruluşlarını kurmak ve işletmek,

c) Çalışan anne ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımını ve korunmasını sağlamak amacıyla imkanları ölçüsünde gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek,

d) Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliliği ölçüsünde aynî ve nakdî yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak,

e) Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımını sağlamak ve organiz etmek, toplumun örf, adet ve inançlarına göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirme ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği yapmak, yardımda bulunmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlara yol göstermek,

f) Dernek ve vakıfların sosyal hizmetler alanındaki faaliyetlerini yönlendirmek, bunların bütçelerinde sosyal hizmetlere ayırdıkları payların yerinde ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla görüş ve tavsiyelerde bulunmak,

g) Kuruma bağlı olanlar dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak,

h) Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak, uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak,

ı) Hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek,

j) Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre sosyal hizmetler alanına giren ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Ayrıca 2 Mart 1989 tarih ve 20096 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sosyal Hizmetler ve

Çocuk Esirgeme Kurumu, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından ayrılarak Başbakanlığa bağlanmış ve yukarıda belirtilen görevlere ailenin bütünlüğünün korunmasına dair aşağıda belirtilen görevler eklenmiştir.

k) Ailenin bütünlüğünü korumak, parçalanmış ailelerin korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç fertleriyle çocuklarına her türlü maddi ve manevi ve sosyal destek sağlamak, bu amaçla gerekli planlamaları yapmak, eğitim faaliyetlerinde bulunmak.

1.5. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Tarafından Yürütülen Faaliyetler

1.5.1. Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmetler

2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa göre Korunmaya Muhtaç Çocuk; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup,

1. Ana veya babasız, ana ve babasız,
2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
3. Ana veya babası veya her ikisi tarafından terkedilen,
4. ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuklar.

Korunmaya Muhtaç Çocuk Hizmetleri: Çocuk Yuvaları, Yetiştirme Yurtları, koruyucu aile ve evlat edindirme hizmetleri olarak İl Sosyal Hizmetler Müdürlüklerinin sorumluluğu altında yürütülmektedir.

Çocuk Yuvaları: 0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla gerektiğinde 12 yaşını dolduran kız çocuklarının bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişimlerini sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Yetiştirme Yurtları: 13-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve toplum yararlı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Halen Genel Müdürlüğe bağlı olarak 8532 kapasiteli 68 çocuk yuvası ile 11421 kapasiteli 91 yetiştirme yurdunda 0-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocuğun bakım ve korunması salanmaktadır.

Yetiştirme yurtları kız ve erkek yetiştirme yurtları olarak iki gruptur. Bununla birlikte yetiştirme yurtları okullu ve mesleğe yönelik yetiştirme yurtları olarak da ayrılmaktadır. Yetiştirme yurtlarında bakım ve barınmaları sağlanan çocukların aynı zamanda eğitimleri de sağlanmaktadır. Ortaokulu bitiren çocuklar iş ve meslek sahibi olabilmeleri amacıyla daha çok meslek okullarına yönlendirilmektedir.

Bununla birlikte çeşitli nedenlerle eğitimlerine devam etmek istemeyen çocukların bir iş ve meslek sahibi edilmesi amacıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan atölyelerde ve piyasadaki iş yerlerinde işe yerleştirilmektedir. Bu bağlamda gençler, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu gereğince Kurumun atölyeli kuruluşlarında

veya piyasadaki iş kollarında iş eğitimi görerek çırak, kalfa ve usta olarak yetişmektedirler.

Ayrıca 18 yaşını tamamlayıncaya kadar yetiştirme yurtlarında koruma altında olup korunma kararı kalkmış olan çocuklar için 2.3.1988 tarihinde yürürlüğe giren ve 2828 sayılı Kanuna bir madde eklenmesini öngören 3413 sayılı Kanun; Kamu kurum ve kuruluşlarının serbest kadro miktarlarının binde biri oranında kadro ayırmalarını ve bu kadrolara söz konusu çocukların atanmalarını hükme bağlamıştır. Bugüne kadar korunma kararı kalkmış toplam 5600 civarında genç, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında işe yerleştirilmiştir. 3400 civarında gencimiz ise işe girebilmek için sırada beklemektedir.

Kurum, yaş sınırını aşarak yetiştirme yurtlarından ayrılan gençlerin toplum içinde desteklenmeleri konusu üzerinde önemle durmaktadır. Korunma kararı kalkan gençlerin, en kısa sürede kendi kendilerine yeterli hale getirilmesi, toplumla bütünleşmelerinin sağlanması amacıyla 8 pilot il olarak seçilen Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Kayseri, Konya, Denizli ve Sinop illerinden olmak üzere toplam 16 adet "Gençlik Evleri" ile gençlerin geçiş dönemi sıkıntılarının çözülmesi yolunda önemli bir hizmet daha gerçekleştirilmiştir. 1995 yılı içinde diğer illerde de Gençlik Evlerinin açılması ve yaygınlaştırılması planlanmıştır.

Evlat Edindirme ve Koruyucu Aile Hizmetleri:

Evlat edindirme, korunmaya muhtaç çocuklara götürülen hizmet modelleri içinde küçümsenmeyecek bir yer tutmaktadır.

"Evlat Edinme" kan bağına dayanmaksızın bir akitle yasal ve sosyal açıdan ana ve/veya baba ve çocuk bağına kurulmasıdır.

Evlat Edinme hizmeti, Türk Medeni Kanununun 253. - 258. maddeleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Evlat edinecek kişilerin öncelikle 35 yaşını doldurmuş olmaları ve kendi öz çocuklarının olmaması gerekmektedir.

Genel Müdürlüğümüz 09.03.1994 tarih ve 94-03 sayılı Bakanlık Onayı ile yürürlüğe giren "Evlat Edinme Yönergesi" ile evlat edindirme işlemlerini bir sisteme bağlamıştır. En önemli nokta ise artık evlat edindirme hizmeti ile koruyucu aile hizmeti kesin sınırlarla tamamen birbirinden ayrılmıştır.

1.5.2. Yaşlı Hizmetlerine Yönelik Sosyal Hizmetler

Yaşlı Hizmetleri, sosyal ve ekonomik yönden yoksunluk içinde olup korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlılara götürülen hizmetleri kapsamaktadır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde yaşlılara götürülen hizmetler yatılı kuruluş bakımı ile gerçekleştirilmektedir. Kurum bünyesinde bulunan 38 huzurevinde 4314 kapasite ile yaşlıların bakım ve korunması sağlanmaktadır. Bu huzurevlerinden 3 tanesi özel bakım gerektiren yaşlılara hizmet vermektedir.

Ayrıca Türkiye çapında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı huzurevleri dışında kamu kurum ve kuruluşları ile özel ve gerçek kişilere ait toplam 50 huzurevinde 5538 kapasite ile yaşlılara hizmet götüren huzurevlerinin açılış onayları ve denetimleri yapılmaktadır.

Yaşlılara, Kurum tarafından sunulan hizmetlerin önemli bir bölümünün huzurevleri bünyesinde gerçekleştirildiği bilinmektedir. Ancak, sosyal ve ekonomik yoksunluk içinde bulunmayan, kendi evlerinde yalnız veya yakınları ile yaşamlarını sürdüren yaşlılara, gündüz saatleri içinde sosyal ve psikolojik destek

sağlayan karşılaştıkları günlük sorunları çözümlenmeyi amaçlayan "Yaşlı Danışma Merkezleri" açılmıştır. Ankara ve İzmir'de iki merkezde, kendi evinde tek başına ya da ailesi ile birlikte yaşayan yaşlıların içinde buldukları sosyal çevrede desteklenerek hayatlarını devam ettirmelerini sağlamak amacıyla kurulmuş olan bu merkezlerde sağlık, temizlik, onarım hizmetleri, yardımcı eleman temini, sosyal faaliyetler ve psikolojik danışma hizmetleri verilmektedir.

Bununla birlikte; 1993 yılında, yaşlı sorununun çözümüne ilişkin olarak kuruluş bakımının yanı sıra yaşlıların evde bakımlarına yönelik eleman yetiştirmek amacıyla bir kurs programı düzenlenmiştir. Pilot il olarak seçilen Ankara'da başlatılan bu çalışma daha sonra İstanbul, İzmir, Adana illerinde uygulanmış olup, Balıkesir ve Uşak illerinde de "Yaşlı Yardımcısı Yetiştirme Kurs Programı" ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır.

Bu programın amaçlarından biri yaşamlarını evlerinde tek başına sürdüren ya da ailesi yanında olup yaşlılık, hastalık, sakatlık nedeniyle bedensel ya da sosyal fonksiyonlarında yetersizlik olan ve bu nedenle yardıma gereksinim duyan yaşlılara ihtiyaç duydukları planlı programlı bakım hizmetlerini götürmek ve yaşlının bakımını üstlenerek dolaylı olarak aile refahına katkıda bulunmaktır. Diğer amaç ise eğitimden geçirilen yaşlı yardımcılarının iş bulmalarına olanak sağlamaktır.

İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü arasında 4.3.1994 tarihinde imzalanarak yürürlüğe giren özel ihtiyaç grubunu oluşturan müracaatçıların meslek endindirilmelerine ve işe yerleştirilmelerine yönelik hizmetlerin birlikte yürütülmesine ilişkin protokol, bu çerçevede oluşturulacak işbirliği ve düzenlenecek kurslara ilişkin esasları belirlemek hizmetin yürütülmesini ve sonuçlandırılmasını izlemek görevi il sosyal hizmetler müdürlüklerine verilmiştir.

1.5.3. Özürlülere Yönelik Sosyal Hizmetler

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü özürlülere yönelik bakım ve rehabilitasyon hizmetini her özürlü grubu için düzenlenen kuruluşlarda (görme özürlü, spastik özürlü, ortopedik özürlü ve zihinsel özürlüler olmak üzere) 15 bakım ve rehabilitasyon merkezinden 9253 özürlüye yatılı, gündüzlü, gündüzlü yatılı, gündüzlü seanslı ve hem yatılı hem gündüzlü olarak sürdürmektedir.

Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri, zihinsel ve ruhsal özürleri nedeniyle normal yaşamın gereklerine uyamama durumunda olan kişilerin, fonksiyon kayıplarını gidermek ve toplum içinde kendi kendilerine yeterli olmalarını sağlayan beceriler kazandırmak veya bu beceriler kazanamayanlara devamlı bakmak üzere kurulan sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Özürlü çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerine yönelik rehabilitasyon programlarının uygulanmasından olumlu sonuçlar alınmıştır. Bunun bir göstergesi olarak da 20'den fazla spastik ve zihinsel özürlü çocuk ve gencimiz İstanbul'da yapılan özürlüler olimpiyatına katılmıştır.

Ankara'nın merkez ilçelerinde ikamet eden cerebal palsy (spastik) çocuğu olan 198 aile ile "Ailelerde Durum Analizi" konulu bir araştırma yapılmaktadır.

1.5.4. Çalışan Annelerin ve Babaların Çocuklarına Yönelik Gündüzlü Bakım Hizmetleri (Kreş ve Gündüz Bakımevi Hizmetleri)

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 0-6 yaş grubundaki çocuklara çalışma saatleri içinde, ücret karşılığı gündüzlü bakım hizmeti sağlamaktadır. Sosyal hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren 29 kreş ve gündüz bakımevinde toplam 3483 kapasite

ile hizmet verilmektedir. Ayrıca çalışan anne-babaların 7-12 yaş grubu çocuklarına hizmet vermek amacıyla kreş ve gündüz bakımevleri bünyesinde beş çocuk kulübü hizmete başlamıştır.

Genel Müdürlüğün sorumluluğunda özel teşebbüslerce hizmete açılan 744 kreş ve gündüz bakımevi ve çocuk kulübünde toplam 31.753 çocuğa hizmet verilmektedir. Ayrıca Genel Müdürlüğün özel kuruluşlar tarafından açılacak olan kreş ve gündüz bakımevlerini teşvik etmekte, açılış ve işleyiş esaslarını belirlemekte, açılış izinlerini vermekte, yönlendirmekte ve rehberlik etmektedir.

1.5.5. Ailelere ve Toplumaya Yönelik Sosyal Hizmetler

Genel Müdürlüğün, ailenin bütünlüğünü, parçalanmış ailelerde aile bireylerinin ve kadının korunmasına yönelik hizmetlerin il müdürlükleri, toplum merkezleri ve kadın misafirhaneleri bünyesinde sürdürmektedir.

Toplum Merkezleri; hizmet verdiği yerleşim bölgesindeki gereksinimler doğrultusunda, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı artırarak, birey, aile ve toplumun gelişmesi, katılımcı, üretken ve kendine yeterli hale gelmesi amacıyla, koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, tedavi ve rehabilite edici işlevleri olan halk eğitimi, serbest zaman etkinlikleri, sosyal ve kültürel etkinlikler ile danışma ve rehberlik hizmetleri gibi çeşitli hizmetleri birarada ve en kolay ulaşılabilir biçimde, diğer kurum ve kuruluşlar ve gönüllülerle işbirliği ve eşgüdüm içerisinde sunmakla görevli ve yükümlü bulunan kuruluşlarımızdır. Halen 7 Toplum Merkezinde kadın, genç, çocuk ve yaşlıya gereksinimleri doğrultusunda hizmet verilmektedir.

Bu merkezlerde toplumu aileyi ve bireyi geliştirici çeşitli proje ve programlar uygulanmaktadır. Örneğin; ailenin en önemli işlevi kabul edilen, fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan sağlıklı çocuklar yetiştirilmesi görevini yerine

getirmede annelere yol göstermek amacıyla iki toplum merkezimizde (Ankara-İzmir) Anne Çocuk Eğitimi Vakfı ile işbirliği yapılarak Anne Çocuk Eğitimi Programı uygulanmaktadır. Programın olumlu sonuçları görüldüğünden uygulamanın yaygınlaştırılması planlanmıştır.

Kadın Misafirhaneleri; fiziksel, cinsel ve duygusal istismara uğrayan kadınların, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte gereksinimlerinin karşılanarak geçici süre (en fazla altı ay) kalabilecekleri kuruluşlardır. Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir ve İzmir illerimizde olmak üzere beş kadın misafirhanesi bulunmaktadır.

Sözkonusu kuruluşlarda, kadınların aile ve eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi, sorunlarının giderilmesine yönelik mesleki çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar; psikolojik destek, aile ve bireysel danışmanlık, hukuksal rehberlik ve kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edinmelerinde gerekli önlemlerin alınmasını kapsamaktadır.

1.5.6. Sosyal Yardım Hizmetleri

Yoksulluk içinde bulunan kişilerin herhangi bir sosyal hizmet kuruluşu bünyesine dahil edilmeden, kendi evlerinde ve ortamlarında korunmasına yönelik olarak gerçekleştirilecek hizmetler 2828 sayılı Kanun ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na verilmiştir.

28.09.1986 tarihli ve 19235 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Aynî ve Nakdî Yardım Yönetmeliği" ile 2828sayılı Kanunla verilen görevlerin esasları belirlenmiş ve usule bağlanmıştır. Bu yönetmelikle Kurum'un gerçekleştireceği yardımlar ekonomik yönden muhtaçlık içinde bulunan kişilere kendi evlerinde ve ortamlarında sağlanacak olan parasal ve nesnel sosyal yardımlar olarak

belirlenmiştir. Ancak 29 Aralık 1993 tarih ve 21803 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Aynî ve Nakdî Yardım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle söz konusu yönetmelikte bazı değişiklikler ve eklemeler yapılmıştır. Buna göre "Aynî Yardım"ın sınırları genişletilmiş ve sosyal inceleme raporu sonucuna göre yardım yapılması koşulu getirilmiştir. Ayrıca, memur maaş katsayısının 200 gösterge rakamıyla çarpımı sonucunda bulunan sosyal yardım miktarı, artırılarak 500 gösterge rakamına çıkarılmıştır. Sosyal yardım bir kişiye bir ayda verilen yardım miktarıdır.⁹²

2. Aileye Yönelik Psiko-Sosyal Hizmetler

Son zamanlarda "evlilik okulu", "evlilik danışmanlığı", "aile danışmanlığı" gibi toplumumuz için yeni sayılacak hizmetlerin başlatıldığını görmekteyiz. Ayrıca bazı yetkili meslek çevrelerinde ve kuruluşlarda ailelere yönelik yardım programları gündeme gelmektedir. Bu nedenle konu hakkında bazı açıklamaların yararı vardır.

2.1. Aile Hizmetlerinin Gelişimi

Ailelere yardım düşünce ve hareketi A.B.D. ve İngiltere'de 19.y.y. ortalarından itibaren ortaya çıkmaktadır. Aile hizmetleri akımı sosyal hizmet mesleğinin öncüleri tarafından başlamıştır. Çünkü sosyal hizmet başlangıçtan beri aileyi odak almışsa temeli aile ihtiyaçlarını karşılama çalışmalarına dayanmıştır. Bu nedenle aileye yönelik sosyal hizmetin diğer sosyal hizmet çalışmalarına göre özel bir yeri ve geçmişi vardır. Sosyal hizmet uzmanı yaptığı aile çalışmalarıyla bilgi derleyecek mesleğin temelini oluşturmuş, özellikle kişisel çalışma düşünce, kuram ve yöntemleriyle ilgili mesleki literatürü geliştirmiştir. Örneğin 1920'lerin

⁹² S.HV.Ç.EK. "1994 Yılı Faaliyetlerine İlişkin Değerlendirme Raporu", Ankara, 1995.

"Aile" adı altında yayınlanan dergisi, bugün sosyal hizmet mesleğinin bellibaşlı bir periyodiği olan "Social Casework" The Journal of Contemporary Social Work" sayımı olmuştur. Aile sosyal hizmet teorisinin kurucusu sayılan Mary Richmond 1917'de yayınladığı ve sosyal hizmetin ilk kitabı sayılan "Social Diagnosis" (Sosyal Teşhis)'te, çalışmanın aileyi merkez alması, teşhis ve tedavinin tüm aileyi kapsamaması gerektiği üzerinde durmuştur. Böylece ailelerle yapılan bu çalışmalar hem bir mesleği hem de aile hizmetleri hareketini başlatmıştır.⁹³ 2. Dünya Savaşından sonra, birtakım faaliyetin yanısıra evlilik, karı-koca, çocuk- ebeveyn, kardeşler ve yakın akraba ilişkileri de ele alınan konular olmuştur. Sonuçta aile hizmet kurumları aile sorunlarını bilimsel yönden inceleyen, değerlendiren ve profesyonel hizmet veren kuruluşlar haline gelmiştir.

1950 ve 60'lar dinamik yıllar olmuş, "aile hayatı eğitimi" başlamış ve aile terapisi çalışmaları yoğunluk kazanmıştır. Günümüzde aile kurumları üç boyutlu bir hizmet programı sunmaktadır. Aile tedavi ve dayanışması; aile yaşamı açısından eğitimi ve son zamanlarda gelişen ailenin sosyal kurumlarla olan ilişkilerini düzenleme ve savunuculuğunu yapmaktan ibarettir.⁹⁴

2.2. Aile Hizmetlerinin Kapsamı ve Niteliği

Yukarıda belirlenen hizmetleri yürüten sosyal hizmet uzmanları ailenin sosyal, kişisel, ekonomik ve psikolojik durumlarını ele alırlar ve sosyal çevre kapsamında kişi ve ailenin iç dünyasını görmeye çalışırlar. Her aileyi bir sistem olarak görüp, azami gelişimini tamamlanmasına yardımcı olmaktadır. Kuruma gelenler, ebeveyn, müstakbel ebeveyn, evli çiftler, ayrı yaşayan çiftler, boşanmışlar, gençler, nişanlılar ve diğerleridir.

⁹³ FREUD, Anne O. "Building Theory For Family Practices" Social Casework. Vol 63, No: 8 1982 s. 474.

⁹⁴ FREUD, Anne O. a.g.e., s.476.

2.2.1. Tedavi ve Danışmanlık

Tedavi ve danışmanlık faaliyetleri daha çok sorun çözmeye yöneliktir. Aile sorunları çoğu kez birçok sebebi biraraya gelmesi sonucu oluşur ve aile üyelerinin hepsini etkilemekte, aile yaşamının sağlıklı bir biçimde sürmesini engeller. Aile sorunları özetle şöyle sıralanabilir.

- Evlilik sorunları (karı-koca geçimsizliği, işsizlik, hastalık)
- Ana-baba-çocuk, kardeşler arasındaki anlaşmazlıklar
- Ev dışında çalışan kadınların rollerindeki değişiklikler
- Boşanan çiftlerin çocuk sorunları

İşte, aile birliğini ve sağlığını tehdit eden bu sorunlar aile kurumları tarafından çözümlenmektedir. Aile kurumları bu mesleki yardımı vererek aile üyeleri ve yakınları arasındaki anlaşmazlıkların, ilişki bozukluklarının giderilmesi yönünde önemli çalışmalar yapmaktadırlar.

Çalışmalarda ekoloji, acil ihtiyaçlar karşılama, kriz oryantasyonlu aile terapisi, evlerde yürütülen tedavi seansları, belli amaca yönelik kısa süreli terapi, aileye ödev verme gibi yaklaşım ve teknikler kullanılmaktadır.⁹⁵ Aile terapisinde tüm aileye yönelik vardır. Karı kocayla çalışırken aynı zamanda onlara ana-baba olarak da yönelme söz konusudur. Tecrübeler evlilik patolojisinin en güvenilir göstergesi, çoğu zaman eşlerin kendilerinden çok çocuklar olduğunu göstermektedir.

⁹⁵ F.S. Gwyn, "Family Therapy With Low Income Blacks" Social Casework, Vol. 62, No: 5 1981s. 374.

Sosyal hizmet uzmanı aile üyeleri ile tek tek veya toplu olarak görüşebilir. Böyle bir hizmet, kuşkusuz istekli olan ve hizmeti kabul edebilen kişilerde başarılı olur.

Aile üyeleri arasındaki herhangi bir ilişki dengesizliği kolayca çevreye de bulaşabilir. Bu nedenle günümüzde aile kurumlarının tedavi edici hizmetleri toplumsal düzenin temel faaliyetleri olarak düşünülmektedir.

2.2.2. Eğitim Faaliyetleri

Kuşkusuz, tedavi edici hizmetlerle aile yaşamını düzeltmeye ve boşanmaları önlemeye yardımcı olmak kadar ailelerin baştan uygun, sağlıklı ve iyi bir biçimde kurulmasına ve sürmesine yardımcı olmakta önemlidir. Bu sebepten dolayı aile kurumları, düzeltici, iyileştirici çalışmaların yanı sıra, koruyucu, önleyici ve geliştirici hizmetleri de başlatmışlar ve özellikle gençlerin evliliğe hazırlanmaları üzerinde durmuşlardır. Eğitim işleri bu aşamada önem kazanmaktadır.

Bir başka faaliyet, doğumdan önceki danışma toplantı ve seminerleri ile genç çiftlerin ana baba olmaya hazırlanmalarıdır. Çocuk yetiştirme ile ilgili aydınlatıcı programlar düzenlenir. Böylece gelecek çocuk ile genç çiftin duygusal ve sosyal yaşamlarında baş gösterebilecek tedirginlikler önlenmiş olur.

Eğitici programların temelinde yatan felsefe, "sağlık" kavramıyla yakından ilgilidir. Burada sağlık kavramı Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımı paralelindedir. Hastalık ya da sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik (sosyal sağlık) durumunu belirtir. Sosyal sağlık ise aile ortamı ile yakından

ilgilidir. İnsanların ilk sosyal ilişkileri, aile ilişkileridir, dolayısıyla aile sosyal sağlığın temelini oluşturur.⁹⁶

2.2.3. Savunuculuk Faaliyetleri

Ailelerin sosyal kuramlarla olan ilişkilerini düzenleme çok önemlidir. İşlerini takip etme gücü olmaya ailelerin yanında yer alarak işlerinin izlenmesi, gecikmeden yapılması ve haklarının verilmesi için sosyal kurumlar nezdinde bir baskı oluştururlur.

Ailelerin savunuculuğa etkinliğinde bu gibi müdahale yöntemleri kullanılmaktadır:⁹⁷

*Sosyal aksiyonlar için zemin oluşturmak üzere inceleme ve araştırmalar yapılır.

*Kurumlararası vaka konferanslarında belirli uygulamaların sonuçları ortaya konarak uygulamalar değiştirilmeye çalışılır.

*Kurumlararası komisyonlar aracılığı ile mahalli refah kurumlarının oluşması sağlanır.

Ayrıca bilgi verici toplantılar, yayın faaliyetleri ile bazı kesimlerin eğitimi söz konusudur. Belirli sorunlar hakkında kamu oyu oluşturulur. Böylece kamu görevlileri, kanun koyucular etkilenir.

⁹⁶ J.R.P. Smith, "Social Health Concepts For Family Practice" Social Casework, Vol. 63. No: 6 1982, s. 3636.

⁹⁷ SUNLAY, J, Robert "Family Advocacy, From Case to Cause" Casework Vol. 51 No: 6 1970, s 347

3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik

3.1. Rehberlik ve Danışmanlığın Tanımı ve Anlamı

Rehberlik ve danışmanlığın tanımı ve anlamı üzerinde yıllardan beri çok şeyler söylenmiş ve bu konuda çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlardan bir kaçısı şöyledir:

-Rehberlik seçim yapma ve uyum sağlamada, problem çözümede bir kişinin ötekine verdiği yardımdır.

-Rehberlik problem çözebilmesi, bağımsız hale gelebilmesi ve içinde yaşadığı toplumun sorumlu bir üyesi, olabilmesi için bireye verilen yardım sürecidir.

-Rehberlik kendini anlaması, ev, okul ve topluma en iyi uyum yaparken kendi kendini yönetebilmesi için, bireylere yardım etme sürecidir.

-Rehberlik kendini ve kendi dünyasını anlaması için bireye yardım etme sürecidir.

-Rehberlik, ferden en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkar intibaklar sağlamasında gerekli olan tercih yorumları, planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve hünnerleri kazanması ve bu tercih ve kararları yürütmesi için ferde yapılan sistemli ve profesyonel yardımdır.⁹⁸

⁹⁸ TAN, Hasan "Psikolojik Danışma ve Rehberlik", İst. 1992.

-En geniş anlamında rehberlik, bir insanın başka bir insana ya da gruba, o insanın ya da gurubun en iyi bir biçimde yaşamasına, insanların kendilerini gerçekleştirmelerine en elverişli yolları bulabilmeleri için yapılan yardımdır.⁹⁹

Tanımların çoğunda ortak olarak kullanılan sözcüklerden hareket ederek rehberliğin anlamında temel olabilecek şu genellemeler sıralanabilir:

a. Rehberlik bir süreçtir. Rehberlik bir anda olup biten bir iş değildir. Rehberlik çalışmalarının etkili sonuçları vermesi bir süre gerektirir. Rehberlik hizmetleri sürekli dir. Sadece okulda değil insanın bulunduğu her yerde vardır. İnsan yaşamının her döneminde gerek duyulan hizmettir.

b. Rehberlik bireye yardım etme işidir. Rehberlik yardımı psikolojik bir yardımdır. Rehberliğin psikolojik yardım olma özelliği onu başlıca yardım hizmetlerinden belirgin bir biçimde ayırmaktadır. Rehberlik yardımı, yol gösterme, öğüt verme, bilgi verme yardımı değildir. Rehberlik yardımı ancak psikolojik ilişkiler içinde gerçekleştirilir, amaçlı bir yardımdır.

c. Rehberlik yardımı bireye dönüktür. Rehberlik hizmetlerinin merkezinde birey vardır. Rehberlikte bireyin gücüne güvenilir. Bireye yardım edildiği takdirde birey kendi problemlerini çözmede kendi kendine yeterli hale gelir.

d. Rehberlik bilimsel ve profesyonel bir yardımdır. Rehberlik çalışmaları bilimseldir. Rehberlik yardımının dayandığı bilimsel ilkeler ve yöntemler vardır. Rehberlik ve psikolojik danışma alanı öğrenime dayalı özel bir uzmanlık alanıdır.

Özetle, bireyin gerçekçi kararlar alabilmesi çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapabilmesi, v.b. sonuçlar, psikolojik danışma ve rehberlik yardımının

⁹⁹ MERTOL Şengül, İ.Ü. Eğitim Fakültesi Bölümü Ders Notları, 1993, s.14.

esasını oluşturan ve bireyin kendini gerçekleştirme düzeyini geliştiren belirgin sonuçlardandır.

Nihayet, önceki verilen tanımlardan yola çıkarak şöyle bir tanım yapılabilir:

"Rehberlik ve psikolojik danışma, bireyin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitesini geliştirmesi, çevresine dengeli ve kişilerce bireye yapılan psikolojik yardım sürecidir.

3.2. Rehberlik ve Danışmanlığın Tarihsel Gelişimi

Rehberlik bir bireyin bireye yaptığı yardım biçiminde sınırlı bir anlayışla ele alınırsa, rehberlik insanoğlunun dünyada varoluşu ve dili öğrenmesi ile başlamıştır diyebiliriz. İnsanoğlu ötedenberi, yabancı olduğu bir durumla karşılaşılınca veya bir sıkıntısı olunca, bir başkasının yardımını aramıştır. Kişinin, çözemediği bir problemle karşılaşınca veya bir derdi olunca, güvendiği birine derdini açması, sorun hakkında ondan fikirler alması, toplumsal yaşamda insan ilişkilerinin önemli bir yanını teşkil etmektedir. Kişi, güvendiği birine derdini açıp anlatmakla, sorunla ilgili yeni bilgiler ve görüşler kazanabilir. En azından içini boşaltıp baskıdan kurtulmuş, rahatlamış olabilir.¹⁰⁰ Türk kültüründe rehberlik ve danışmanlık hizmetinin izlerine rastlanmakta, tarihi geçmişinin olduğu bilinmektedir. Ruhi sıkıntıların psikolojik yollarla tedavi yaklaşımı, Türk toplumlarında çok eskiden beri kabul edilmiş ve uygulanmıştır. Daha sonra Orta Asya'da, Selçuklular ve Osmanlılar devrinde konu ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.¹⁰¹

¹⁰⁰ TAN, Hasan, a.g.e., s.10.

¹⁰¹ KURT, İhsan, "Türk Atasözleri ve Psikolojik Bir Yaklaşım Ankara 1990, s.105.

Ancak bugünkü anlam ve kapsamı ile rehberlik ve psikolojik danışma oldukça yeni bir anlayış ve uygulamadır. Bu yeni anlayış esas itibariyle Amerikan toplumunda şekil kazanmış bir uygulamalı bilim dalı olmuştur.

Rehberlik hareketi, başlangıçta bir meslek rehberliği hareketi olarak doğmuştur. Okulu bitirdikten sonra bile gençlerin bir meslek tutmaya hazır olmadıklarını gören birçok eğitimci ve düşünür, gençlerin en uygun mesleği seçmek için bir dizi tedbirler almaya başlamışlardır.

Rusların, Amerikalılardan önce uzaya çıkması, Amerikan toplumunda bir çeşit telaş yaratmış ve Amerikan hükümetinin, okullarda gençlerin yeteneklerine göre daha iyi eğitim ve öğretim alması için rehberlik ve danışma programlarına geniş ölçüde yatırım yapmasına yol açmıştır.

Özetle rehberlik ve danışma psikolojisinin doğup gelişmesini etkileyen faktörler şunlardır:

*Sosyal ortamın elverişli ve istekli olması

*Rehberlik hareketi

*Ruh sağlığı hareketi

*Psikoanaliz hareketi

*Psikolojinin bir bilim olarak gelişmesi

*I. ve II. dünya savaşları¹⁰²

¹⁰² TAN, Hasan, a.g.e., s.23-26.

3.2.1. Avrupa'da Rehberliğin Gelişimi

Çeşitli kaynaklarda Avrupa'daki rehberlikle ilgili gelişme hakkında bilgilere rastlanmamaktadır. Amerika ile karşılaştırıldığında, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Avrupa ülkelerinde henüz fazla bir gelişme gösterememiştir. Avrupa'da okullardaki rehberlik çalışmaları, daha çok öğrencilerin akademik gelişmelerine ve mesleklere yönelmelerine dönük olup, öğrencilerin kişisel sosyal ve psikolojik problemleri ile fazla ilgilenmemektedir.

Avrupa ülkelerinden bazılarında bugünkü anlamı ile profesyonel rehberlik uygulamalarının ne zaman başladığı hakkında şu tarihler esas alınabilir:

-Fransa, İngiltere ve Almanya için 1959 yılı,

-Avusturya, Belçika ve İsveç için 1962 yılı,

-İtalya, İrlanda ve Hollanda için 1963 yılı.¹⁰³

3.2.2. Türkiye'de Rehberlik ve Danışmanlığın Gelişimi

Ülkemizde rehberlik uygulamalar bakımından yeni olmakla birlikte fikir ve kavram olarak oldukça uzun bir geçmişe sahiptir. Türk-İslam dünyasından itibaren konu ele alınırsa bugünkü rehberlik anlayışının gelişimini daha ayrıntılı olarak görebiliriz. Daha 8. yüzyıl başında akıl hastaları için hastanelere ayrı bir kısım yapılması gereği duyulmuş, 1792 yılında ilk bağımsız akıl hastanesi kurulmuştur. Büyük Türk bilgini ve devrin ünlü hekimi İbn-i Sina (980-1037) akıl hastalığını beyindeki bozukluklar olarak görmüştür. İnsan sağlığında ruhsal hayatın derin rolünü görmüştür. Diğer bir müslüman Türk alimi olan Ebu Bekir Razi (834-932) melankoliyi tarif etmiş ve melankolik bir hastanın avlanma,

¹⁰³ MERTOL, Şengül, İ.Ü. Eğitim Fakültesi Bölümü, Ders Notları, 1993.

sevdiği birisi ile sohbet etme, müzikle uğraşmasını tavsiye ederek, hastanın tedavisinde rahabilitasyon yaklaşımının önemini belirtmiştir. Önceden de belirttiğimiz gibi Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde ruh hastalıklarının bakım ve tedavisine dahada özen gösterilmiştir. Vurgulamak gerekiyorki, aynı devirlerde Avrupa, ruh hastalığı olan bireylerin "içine şeytan girmiş lanetli varlıklar" olarak tanımlar ve bu yüzden her türlü zulmü yapmışlardır.¹⁰⁴

Türkiye'de psikolojik yardım hizmetleri ve rehberlik eğitim ve tıp alanı olarak iki ayrı alanda başlayıp gelişmiştir. Eğitim alanının izahından vazgeçerek tıp alanındaki gelişmeler gözden geçirilecektir.

Rehberlik ve psikolojik danışma ülkemizde yaygınlaşırken tıp kanadında da danışma ve psikoterapi ile ilgili bazı gelişmeler olmuştur. 1950'lerden başlayan bu gelişmeler, 1960'larda hastalara ilaç ve şok tedavisinin yanısıra psikolojik yardım yaklaşımları da kullanmaya başlamıştır. Yavaş yavaş hastanelerin psikiyatri bölümlerine klinik psikolog alınmıştır.

Tesbitlerimize göre, ilk klinik psikolog kullanan kuruluş, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği olmuştur. 1962'lerde bir Psikolog, Bakırköy Akıl ve Sinir hastalıkları hastanesinde Wechsler yetişkinler zeka testi uygulamakta, Psikoterapi yapmıştır. İstanbul'daki diğer bir gelişmede Çapa Çocuk Psikiyatrisi'nin 1974'te kurulması olmuştur. Bu iyi gelişmelerin yanında 1976'da Ankara Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniğinde grup terapisi, psikodrama gibi ileri seviyede ustalık isteyen psikoterapi yöntemleri de kullanılmaya başlamıştır.¹⁰⁵

¹⁰⁴ TAN, Hasan, a.g.e., s.33.

¹⁰⁵ TAN, Hasan, a.g.i., s.50.

3.3. Psikolojik Danışma ve Psikoterapi

Rehberlik faaliyetlerinin, doğrudan kişiyi hedef alan ve kişiye yardıma çalışan faaliyetler olduğu gösterilmiştir. Psikolojik danışma faaliyetleri de kişiye yardımcı hedef alan rehberlik faaliyetleri içinde kendine has nitelikleri olan bir hizmet grubudur.

Psikolojik danışma, problemlili kişi (danışan) ile, onun kişisel problemini çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi (danışman) arasında, problemin çözümüne dönük olarak kişi-kişiyeye ve yüz-yüze cereyan eden bir yardım oluşumudur. Danışmanla danışan arasında cereyan eden bu yardım oluşumu, esasta, karşılıklı görüşmeler yol ile cereyan eder. Bu özel niteliği bakımından psikolojik danışma, danışanın seçmeler yapmasında, kararlar vermesinde, planlar yapmasında ve uygulamaya koymasında kişiye yardımcı hedef alan bütün diğer rehberlik faaliyetlerinden farklıdır. Bu faaliyetler, işaret edilen nitelikleri ile, rehberlik faaliyetlerinin özü ve ana mihveridir. Kişiyeye yapılacak bütün rehberlik, dönüp dolaşıp yüzyüze olan bu psikolojik etkileşim görüşmelerine gelmektedir.

Psikolojik danışma ile psikoterapi arasında bazı ortaklık ve ayrılıklar vardır. Her ikisinde, esasta, problemlili kişiyeye yapılan psikolojik yardım ilişkisidir. Her ikisi de danışanla uzman kişi (danışman, terapist) arasında bir problemin çözümü için yüz-yüze cereyan eden görüşmelere dayanır. Her ikisi de, kişiyeye yardım için, genelde, aynı psikolojik teknikleri ve metodları kullanırlar.

Bu ortak yanlara karşılık psikolojik danışma, "normal" saydığımız kişilerin günlük hayatta yapacakları uyumlarda karşılaştıkları olağan seçme ve karar verme sorunları ile uğraşır. Psikoterapi ise, kişilik bozulmalarına yol açmış kaygı ve nörotik davranışların hakim olduğu "normal dışı" kişilik sorunları ile uğraşır. O halde, bir genelleme yapılmak istenirse, psikolojik danışma, genellikle bir okul, endüstri veya sosyal hizmet veren (aile danışman merkezi gibi) bir kurum ortamı

içinde, "normal" kişilerin normal sayılan sorunlarında kişiye yardım için uğraşır. Psikoterapi ise, genellikle bir klinik ortamında "normal dışı" kişilik sorunlar ve nörotik davranışlarına yardıma çalışır.¹⁰⁶

3.4. Psikolojik Danışma ve Atasözleri

Türk atasözleri incelendiğinde, bireyin uyumunda ve değişmesinde dayak, nasihat gibi yüzeysel ve geçici önlemlerin hem gereksiz olduğu ve hem de yetmezliğini, "kendini tanıma" konusunda çok önemli olduğunu görmekteyiz. Bu itibarla da atasözleri "düzeltme, iyileştirme" gibi amaçlara yönelik psikoterapi kuram ve uygulamalarıyla büyük bir tutarlık ve uygunluk göstermektedir; "Benliğini bilmeyen seni hiç bilmez", "özünü bilmeyen sözünü bilmez", "özüne yâr olmayan, özgüye de yâr olmaz" ve benzeri atasözleri örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca "Dertsiz baş (kul) olmaz" denirken, insanların derdini ifade etmesinin bir ihtiyaç olduğu belirtilir. "Derdini söylemeyen derman bulmaz" ama "Derdini söyleyen devasını bulur". Bu nedenle insanlar hep bir "dert ortağı" aramışlar. "Baş yastağı baş derdini bilmez" atasözüne uygun olarak da, bunu bilen bir kişi olmasını istemişlerdir. Bu kişi danışman (veya psikiyatrist) dir. Danışmanla konuşmak, dertleşmek "her derde deva" olmasada, problemlere çözüm getirmede danışana rahatlık verir. Birey üzerinde olumsuzluklar oluşturan dertlerin, problemlerin yoğunluğunu azaltır.¹⁰⁷ Bunun için psikolojik danışmanın, danışan açısından olumlu gelişmeler sağlayabileceği söylenebilir.

Her şeyden önce atasözlerinde insanın "insan" olarak yardıma ihtiyacı olabileceği vurgulanmaktadır. Bu ihtiyaç türü maddi olabileceği gibi manevi de olabilir. Değerlendirmeye alınan atasözlerinde psikolojik danışma ve psikolojik yardım unsurları ağırlıktadır. Birey toplum içinde ilişkilerde bulunurken geçici

¹⁰⁶ TAN, Hasan, a.g.e., s.20.

¹⁰⁷ KÖKNEL Özcan, "İnsanı Anlamak" İstanbul, 1982, s.26.

veya sürekli psikolojik boyutlarda problemlerle karşılaşabilir. Bu durumda kendi çabaları ile çözemediği problemleri çözmek için, kendinden daha yetkili ve tecrübeli birinin yardımına ihtiyaç duyabilir.¹⁰⁸ "Adam adama gerek olur iki serçeden börek olur" atasözünde, bu ihtiyaç belirtilir. Atasözlerinde "Bin bilirsene de bir bilene danış" şeklinde dile getirilen "danışma" konusu, anlaşılacağı gibi, rastgele bir danışma değildir. Çünkü "bilene" danışılması vurgulanmaktadır. Aynı zamanda, kendi problemleri ile danışma ihtiyacı arasında bir kararsızlık gösteren bireyleri, atasözleri danışmaya yöneltilmektedir. Yani atasözleri danışmayı teşvik edici hükümler de taşımaktadır. "Yol sormakla bulunur", "soran yanılmamış", "sorucu ol ki bilici" olasin, "Danışan dağı aşmış, danışmayan yolu şaşmış", "Danışan dağlar aşar"¹⁰⁹ Görünürki nesilden nesile gelen atasözleri, ne kadar konunun derinliğe gitmiş ve gerçekten değerli ve ilmi açıklamalar getirmiştir. Unutmamalıdır ki atasözleri bizlere kalan en değerli hazinedir.

3.5. Aile Danışmanlığı ve Rehberliği Hizmetleri

Ana-babalar çocuk bakımı ve eğitimi yöntemlerini genellikle kendi ana babalarından öğrenirler. Bu, özellikle geleneksel toplumlar için geçerlidir. Aile, toplum kurallarının genç kuşaklara aktarılması işini geleneklere göre sürdürmekte, genç ana-babalar, kendi ana-babalarından gördükleri, muameleyi çocuklarına uygulamaktadırlar. Geleneksel toplumlarda, geniş aile yapısı içinde genç ana-babalar gerek çocuğun bakımı gerekse eğitimi ile ilgili görevlerini yürütürken yalnız değildirler. Ana-babalar, başka büyükanneler ve büyükbabalar olmak üzere, ailenin yaşlı bireylerinin öneri ve uyarıları doğrultusunda, onların gözetimi ve denetimi altında bu görevlerini yerine getirmektedirler.

¹⁰⁸ TAN, Hasan, "Psikolojik Yardım İlişkileri; Danışma ve Psikoterapi" M.E.B. Yayınları, İst. 1986 s.5.

¹⁰⁹ KURT, İhsan, "Türk Atasözlerine Psikolojik Bir Yaklaşım" Ankara, 1990 s. 106.

Modern toplumlardaki, çekirdek ailede ana-babalar yaşlı kuşakların deneyimlerinden yararlanma olanaklarından yoksundur. Ayrıca, çağdaş toplum, geleneksel toplumlarda geçerli olan davranış biçimlerinden farklı davranış biçimleri gerektirmektedir. Çağdaş toplumun beklentilerini karşılayabilecek hız ve yarışma temposuna ayak uydurabilecek, özerk, kendine güvenli bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir.¹¹⁰ Henüz metropolitan kentte ailenin bu sorumluluklarının yerine getirildiğini gösteren sağlam veriler bulunmadığına işaret etmektedir.

Her toplum, ihtiyacını karşılayacak kurumları oluşturur. Çağdaş toplumlarda çekirdek ailede ana-babaların çocuk yetiştirme konusunda ihtiyaç duydukları bilgiyi sağlayacak ve onlara gerekli desteği verecek hizmetler oluşturmuştur. Bunların başında "Aile danışmanlığı" hizmetleri gelmektedir.¹¹¹

3.5.1. Aile Danışmanlığının Başlangıcı

Aile danışmanlığının Alfred Adler ile başladığı kabul edilir. Adler insanın hayat tarzının, hayatın ilk yıllarında belirlendiği görüşündedir. Bu hayat tarzının oluşumunda toplumsal çevreye, özellikle ailedeki çocuk yetiştirme yöntemlerine önemli yer vermekte, Adler, Freud'dan ayrılmaktadır. Çocuğun kişilik gelişiminde sadece ana-baba- çocuk etkileşiminin değil, kardeşleride içine alan daha geniş bir sosyal çevrenin önemli rol oynadığına işaret eden Adler, çocuğun kardeşleri arasındaki yerinin de bu oluşumdaki önemini özellikle vurgulamıştır.¹¹²

Adler bozulan ruh sağlığının tedavi edilmesinden çok ruh sağlığı için koruyucu önlemlerin alınması gerektiğini savunmuştur. Ana-baba eğitimini de

¹¹⁰ KIRAY, M., "Büyük Kent ve Değişen Aile" S.B.D.Y. Ankara 1984.

¹¹¹ KUZGUN, Yıldız, "Aile Danışmanlığı Hizmetleri", T.A.A. C.I. Ankara, 1990, s.86.

¹¹² FOREY, V.D., "Family Therapy, Peacock Inc. 1979.

koruyucu önlemlerin ilk adımı saymıştır. Bu amaçla, 1920'lerin başından itibaren aile eğitim merkezleri kurmuştur. Bu merkezlerde ana babalara ve öğretmenlere, çocuk yetiştirme yöntemleri konusunda tavsiyeler veriliyordu. Ayrıca, broşürler, makaleler ve konferanslar aracılığıyla daha çok sayıda ana-babaya ulaşılmaya çalışılıyordu.

Adler kurucusu olduğu "Çocuk Rehberlik Merkezlerinde" sorunu olan çocuğu, ailenin diğer bireyleri ile, ana-babadan biri rahatsızsa eşi ile birlikte incelemeye alıyordu. Çiftleri birbirinden ayrı bireyler olarak değil, ikisini bir bütün olarak gören Adler'e göre, çiftlerden birini ele alıp incelemek bir oyundaki diyalogun yarısını dinlemek olacaktır, oysa eşleri bir arada görmek onların, bir arada yaşamaktan kaynaklanan sorunlarının daha iyi anlaşılmasına imkan verecektir.¹¹³

Evli çiftler arasındaki iletişim bozukluklarının giderilmesini, böylece evlilikte mutluluğu ve doyum artırmayı amaçlayan "evli çiftler çalışma grupları" veya "evli çiftler grup terapisi", Evlilik Danışmanlığının, "aile eğitim merkezleri"de Aile Danışmanlığının başlangıcını oluşturmuştur.¹¹⁴

3.5.2. Aile Danışmanlığının Alanı

Adler'in başlamış olduğu hizmetlerin, bir ucu salt bilgi verme, öbür ucu aile için iletişim çatışmalarının çözümüne yönelik bir doğru üzerinde yer alan Psikolojik yardım olduğu söylenebilir. Bu hizmetlerden, bilgi verme ağırlıklı olanlar "Rehberlik", kişilerarası iletişim çatışmalarının çözümüne yönelik yardımlar ise "psikolojik Danışma" olarak adlandırılır. Sorunların çok yoğun, çatışmaların köklerinin çok derinlerde olduğu vak'alara ise "Psikoterapi" yardımı uygulanır.

¹¹³ MOSAK, H.H. "Adlerian Psychotherapy", 1979.

¹¹⁴ KUZGUN, Yıldız, a.g.m. s.89.

Rehberlik genellikle eğitim kurumlarında, öğrencilerin program ve meslek sorunlarına yardım hizmeti olarak bilinir. Rehberlik, genel anlamda, bireylerin doğru karar verebilmelerine yardım sürecidir. Bu asrın başlarında, orta dereceli okullarda öğrencilerin mesleğe yönelme sorunlarına yardım olmak üzere kurulmuş olan bu servisler, duyulan ihtiyaç üzerine kısa zamanda çeşitli eğitim kademelerine yaygınlaştırılmıştır. Bugün danışmanlık hizmetleri artık sadece okullarda, öğrenci sorunlarına yönelik hizmetler olmaktan çıkmış, yetişkinlerin sorunlarını çözmekle yeni hizmet alanları oluşmuştur. Meslek danışmanlığı, rehabilitasyon danışmanlığı gibi evlilik ve aile danışmanlığı da son otuz yılda gelişen danışmanlık hizmetlerindedir.

Hangi tür sorunla ilgilenirse ilgilensin, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacı, bireyin karar verme gücünü geliştirmek, problem çözümü için uygun yolları görebilmesine yardımcı olmaktır. Karşılaşılan bir güçlüğü giderilmesi, her şeyden önce, güçlüğü nereden kaynaklandığının anlaşılmasına yani problemin doğru tanımlanmasına bağlıdır. Bu da kişinin ne istediğini ve neler yapabileceğini (fiziksel, zihinsel, duygusal, yeteneklerini ve mali olanaklarını) bilmesi ile mümkündür. Bu bakımdan psikolojik danışmanın en önemli işlevi kişinin kendini tanımasına yardımcıdır.

Aile danışmanlığı, dayandığı kuramlar ve ilkelerle uyguladığı yöntemler bakımından, "aile terapisi"ne çok yakın bir yardım şeklidir. Ancak, aile danışmanlığı hafif ve yüzeysel sorunlar olan "normal" ailelerle, aile terapisi ise üyelerinden biri veya birkaçı ruh hastası olan ailelerle ilgilidir.

3.5.3. Aile Danışmanlığının Amaçları

Aile danışmanlığı, üyeleri bir aileyi oluşturan bireyler olan bir tür grupta psikolojik danışmadır. Aile danışmanlığında üyeler, ailede yaşanan bir problemi, kendi bakış açılarından ortaya koyarlarken danışman üyelerden her birinin,

- a. Diğerlerini saygı ile dinlenmesine,
- b. Diğerlerinin bakış açısını da gormesine ve anlamasına,
- c. Soruna yonelik olarak konuşmasına,
- d. Diğerlerine karşı duygu ve duşuncelerini daha açık bir dille ve içtenlikle ifade etmelerine,
- e. Diğerlerinin sozel olan ve sozel olmayan mesajlarını,onyargısız olarak, çarpıtmadan algılamasına,
- f. Diğerlerine karşı incitici davranışlarda bulunmaktan kaçınmaya,
- g. Diğerlerini oldukları gibi kabul etmeye,
- h. Diğerlerinden beklentilerini açıkça ifade etmesine yardımcı olur.

Kısaca, aile danışmanı rahat, guven verici bir iletişim ortamı sağlayarak,uyelerin hem kendilerini hem de birbirlerini tanımalarına, birbirleri ile açık iletişim kurarak sorunlarına ozum bulmalarına yardımcı olmaya çalışmaktadır.

Aile danışmanlığında incelme konusu, aileyi oluşturan tek tek bireyler değil, bireyler arasındaki ilişkinin, iletişimin niteliğidir. Aile danışmanı aileuyelerinin birbirleri ile ilişkilerinde aksayan yonleri ortaya çıkarmaya,uyelerin de bunu gormesini sağlamaya çalışır. Aile danışmanlığında mevcut iletişimin yapısı incelenir ve bozuk iletişim duzeltilmeye çalışılır, ancak bozukluğun geçmişte ne gibi olaylardan kaynaklandığıuzerinde durulmaz.¹¹⁵

3.5.4. Aile Danışmanlığının İlkeleri

Ailelere verilecek danışmanlık hizmetlerinde şu ilkelerin gozonunde bulundurulması yararlı olur:

¹¹⁵ KUZGUN, Yıldız, a.g.m., s.91.

a. Aile danışmanlığının hedefi belli bir problemin çözümünden çok aile üyelerinin karşılıklı sevgi ve anlayış çerçevesinde birbirleri ile etkileşimde bulunmalarına yardımcı olmaktadır. Aile danışmanlığında odak aile içi iletişim üzerinde yoğunlaşmak, aile üyelerinin sağlıklı iletişim becerileri geliştirmelerine çalışılmaktadır.

b. Aile danışmanlığı her yaş düzeyde çocukları olan ana babalara hitabedecek şekilde planlanmalı ve yürütülmelidir.

c. Aile danışmanlığı istekli olanlara verilmelidir. Ancak, bu tür geliştirici faaliyetlerin, henüz bunu isteyecek düzeye gelmemiş kimselerin ayağına götürmek de gereklidir. Bunun için ana babaları, yardımdan yararlanmaya istekli hale getirmek bu çalışmaların başlangıç aşamasında gerçekleştirilecek en önemli hedef olmalıdır.

e. Aile danışmanlığında aile bireylerinin sosyo-ekonomik durumları, eğitim düzeyleri, değerleri ve inançları göz önünde bulundurulmalı ve yardım üyelerin ihtiyaçlarına ve kavrama düzeylerine uyarlanmalıdır.

3.5.5. Aile Danışmanının Eğitimi ve Nitelikleri

Aile danışmanı olacak kimseler psikoloji veya psikoloji ağırlıklı bir lisans eğitimi üzerine rehberlik ve psikolojik danışma alanında en az yüksek lisans eğitimi görmelidirler. Aile danışmanlığına yönelik olması gereken yüksek lisans programı rehberlik ve psikolojik danışma alanı ile ilgili temel derslerden başka değerler sosyolojisi, aile sosyolojisi, sosyal antropoloji, gelişim psikolojisi ve özürlü çocukların psikolojisi alanlarından dersler içermelidir.

Aile danışmanı olmak isteyenlerin, insanlarla iyi ilişkiler kurabilen, başkalarının duygularını ve düşüncelerini anlayabilen kimseler olmaları beklenir.

Güzel konuşabilme ve başkalarını etkileyebilme de bu alanda başarı için gerekli özelliklerdir.

4. Aile Çatışmalarında Acil Psikoterapi

Sağlıklı ailelerin hemen hepsi aile dengesindeki uzun süreli çözülmeye dayanarak yıpranmak istemeyeceklerinden, güncel krizi herhangi bir yolla olursa olsun aşmaya çalışacaklardır. Tedaviye dönük profesyonel bir müdahaleye gerek kalmaksızın ailenin kendini toparlaması ve krizi aşması sık görülen bir durumdur. Ancak bu durum bazı istenmeyen sonuçlar doğurabilmektedir. Kriz yatışmış ama kişilerarası ilişki ve iletişimde kronik bir bozukluk yerleşmiş olabilir. Aile üyeleri, aralarından bir "günah keçisi" seçerek tüm sorumluluğu ve ailenin ortak özürünü bu korunmasız kişiye yükleyebilir ya da aile dışından bir düşman bularak savunmaya dönük bir dayanışma ile dengeyi koruyabilirler.

Acil servislerinde çalışan bir ruh hekim ve psikoterapistlerin başlıca görevi, etkili bir tedavi planı yapabilmek amacıyla hastayı ve mümkünse aileyi bir bütün halinde değerlendirmek olmalıdır. Ancak uzmanlar tedaviye karşı kişinin katılması gerektiği üzerinde henüz görüş birliğine varmamışlardır. Bazıları aileden bir kişinin, bazıları ailenin en az üç üyesinin olmasını savunmaktadırlar.¹¹⁶ Bize göre ailenin tümünü ele almak tedaviyi başarıya götürmekte büyük etkisi olacaktır.

4.1. Acil Serviste Aile Öyküsü

Aile yapısı ve dengesini iyi tanımak için oldukça ayrıntılı bir aile öyküsü almak gerekmektedir. Bu amaçlar aşağıda sıralanan konularda bilgi toplamak uygun olur.

¹¹⁶ RICHTER, H.E. "Hasta Aile" Çeviri Günsel Koptagel. İstanbul, 1991, s. 172.

Ana-babanın:

- a. İş yaşamları
- b. Evlilik uyumları
- c. Varsa önceki evlilikleri
- d. Boşanma ya da ayrılıkların nedenleri
- e. Evlilik dışı ilişkileri

Evli Çiftin:

- a. Çatışmaları çözebilme gücü ve yolları
- b. Kontrolü kaybetme eğilimleri
- c. Alkol ve ilaç bağımlılığı gibi sorunlar
- d. Şiddete başvurma
- e. Kişisel farklılıkların bulunması ve sorunları
- f. Çiftin anababaları ile ilişki ve yakınlıkları
- g. Akrabalarla ilişkiler
- h. Daha önceki psikolojik tedaviler
- i. Ailenin polis ve mahkeme ile ilişkileri
- j. Çocukların okul durumu
- k. Çocukların ruh ve beden sağlıkları

Aile öyküsü alınırken çiftin bireysel düzeydeki farklı kişilik özellikleri ve eğilimlerini ele alıp işlediklerini anlamak, çok önemli bilgiler sağlayacağından bu nokta üzerinde özellikle durulmuştur.

4.2. Aile Çatışmasına Sebep Olan Sıkıntıların Tesbiti

Aileye ve evli çifte yol gösterme, danışmanlık yapma ve gerekirse psikolojik ve psikiyatrik tedavilerden uygun olanı seçme yönünden aile krizine neden olan stres ve sıkıntıları saptamak gerekmektedir.

Çocukların göç ya da evlilik gibi sosyal nedenlerle evden uzaklaşması, boşanma, ayrılma ya da anababalardan birisinin ölümü aile üye sayısını azaltan denge bozucu streslerdir. Aile dengesini bozabilecek diğer stresler arasında iş, para, statü, prestij kayıpları, çeşitli hastalıklar, emeklilik, suç nedeni ile tutuklanma gibi yaşam olayları sayılabilir.

İlk bakışta çok önemli kazançlar gibi görünen bazı durumlar da terfi nevrozlarında olduğu gibi, örneğin ailenin önemli bir maddi refaha kavuşması, önemli bir statü değişikliği, aile krizlerine yol açabilir.¹¹⁷

Eşlerden birisinin bireysel olarak önemli mevkiler elde etmesi, sosyal ilişkilerinin artması ve başarılı olması evlilik ilişkilerindeki mahremiyeti ve yakınlığı zedeleyebilir. İhtiyaçları ve ilgileri giderek ayrılan eşler, birbirlerine yabancılaşır, karşılıklı hoşgörü ve anlayış azalır.

Türkiye'de kocaların meslek yaşamlarında hırslı olmaları, sürekli büyümeyi arzu etmeleri ve buna karşılık kadınların evde çocuklarla oturup, duygusal ve zihinsel olarak daha az gelişme fırsatına sahip olması belli bir ölçüde kabul görebiliyordu. Ancak bugün bu geleneksel roller değişmiş, kadınlar özgürlük hareketinin etkisiyle iş yaşamında daha bağımsız olmayı istemeye başlamışlardır.

¹¹⁷ SLIP, S. "Marital And Family Crises, Psychiratric Emergencies" New York, 1976, s. 229.

Ekonomik ve kültürel düzeyde hızlı değişimlerin yaşandığı toplumumuzda kadınların üretime ve çalışmaya daha etkin bir biçimde katılmaları kaçınılmaz bir durumdur. Bu da kadın erkek rollerinin sorgulanması demektir ve aile içi çatışmalarının da potansiyel kaynağıdır.

4.3. Aile Patolojisinde Hasta Kişi

Bireysel psikopatolojileri ya da bozuk davranışları nedeniyle başvuran hastalar arasından birçoğu gerçekte aile içindeki krizin yükünü taşımakta, aile patolojisini yansıtmaktadır. Psikolog veya terapist, böyle bir durum var olup olmadığını enerjik ve psikodinamik bir yaklaşımla saptamalıdır. Sorunun kaynağı aile ise, ailenin görüşmeye ve acil yardıma katılması gerekir. Bu duruma en iyi örnek, aile patolojisini yüklenen ve anababa tarafından hasta olarak damgalanan çocuklardır.

Çocuklar genellikle ailedeki gerilimin barometreleri olarak görülür, ailedeki ankisiyetinin artmasıyla paralel olarak çocuklardaki ajitasyon da artar. Tuckman intihar girişimi ve suça yönelik davranışlar nedeniyle acile getirilen 100 genç hastanın ailelerini incelemiş ve % 75'inin aile dengesinde ciddi bozukluklar bulunduğunu saptamıştır.¹¹⁸

Kriz içindeki aileler, aile stresleri, ile aile üyelerinden bir veya birkaçını ruhsal yönden hastalanmaları arasındaki neden-sonuç ilişkisini kavrama gücünden yoksundurlar. Bu nedenle, acil servislere ruhsal krizler nedeniyle getirilen hastaları tek bir vaka olarak ele almamalı, onları aile ilişkileri ve aile bütünüyle içinde ele almayı ilke edinmelidir. Ailelere daha olgun ve uyumlu sorun çözme yolları öğretilir.

¹¹⁸ TUCKMAN, J., "Attempted Suicide in Adolenscents" New York, 1962 s. 232.

4.4. Aile atışmasında Acil Psikoterapi

Aktu olarak ortaya çıkmış aile krizine müdahale eden terapistin acil görevi söz konusu krizi çözmektir. Bu amaçla aileye krize yol açan stresle başedebilmek daha uygun ve uyuma dönük yollar öğretmek ve kısa süre içinde hiç değilse kriz öncesi aile dengesine geri dönmek konusunda yardımcı olmak temel hedef olmalıdır. Bu noktada ailenin bir üyesini "günah keçisi" ilan ederek bir üyeyi feda etmelerini önlemek üzere, sorundan kaçma tutumlarını onlara yzleştirmelidir. Ailenin güçlü yönlerine değinerek ve onlara duygusal destek sağlayarak mevcut endişe ve gerilimi yok etmelidir. Farmakolojik tedavi, hastanın semptomlarını gidermek için gerekebileceği gibi diğer aile üyelerindeki anksiteyi yatıştırmak için de gerekebilir.¹¹⁹

4.5. Aile Tedavilerinde Yeterlilik Koşulları

Aile tedavisi endikasyon konmuş olmasına rağmen bu tedavinin uygulanabilmesi için bazı n koşulların aranması gerekir. Bunlar kısaca aşağıda özetlenmiştir:

- a. Çiftlerin ya da aile üyelerinin ciddi bir denetime gerek olmadan fiziksel şiddete ve kavgaya başvurmaksızın sorunları ortaklaşa bir işbirliği içinde çözme yeteneği ve isteği.
- b. Aile yelerinin tedavinin amaçları, hedefleri ve ele alınacak sorunlar üzerinde terapist ile grşbirliğine varmış olmaları.
- c. Aile yelerinin aile içinde kurdukları ilişki biçimlerini değiştirme konusunda istekli olmaları ve bu yöndeki çabalara katılmaları.

¹¹⁹ SLIPS, S., a.g.e., s.239.

5. Aile Ruh Sağlığı

5.1. Ruh Sağlığının Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO-World Health Organization), sağlığı "hastalık ve sakatlığın olmaması, bireyin bedensel, ruhsal, toplumsal iyilik durumu" olarak tanımlar. Oldukça soyut ve genel olan bu tanımlama içine ruh sağlığı da girer. Daha somut ve gerçekçi sınırlar içinde ruh sağlığı; "Bireyin kendi, çevresini oluşturan kişilerle ve toplumla barış içinde olması, sürekli denge, düzen ve uyum sağlayabilmek için gerekli çabayı sürdürebilmesi" olarak tanımlanabilir.¹²⁰

Karl Menninger, ruhsal sağlıklı olmayı, insanların dünyaya ve kendilerine mutluluk ve karşılıklı olumlu bir etkileşme ile uyum sağlamaları olarak tanımlamıştır. İşlek bir zeka, sosyal çevreye uygun davranış, mutlu bir ortam, sağlıklı bir zihin ve tutarlı bir kişilik yapısı dengeli bir ruh halini ifade eder.¹²¹

Jonnes ve Bochm'a göre, ruh sağlığı hem sosyal çevrede kabullenilen hem de kişisel olarak doyurucu olan bir sosyal faaliyet durum ve düzeyidir.

Moreno'ya göre insan dışı çevrede yaşayabiliyor yaratıcı ve verimli bir yaşam sürdürebiliyor ve bunlara uyum sağlayabiliyorsa" ruhsal açıdan sağlıklıdır.

Erikson, olumlu ruh sağlığında kişinin kendisi ile özdeşleşmesi üzerinde durur. Erikson'a göre, insanın egosu insanın diğerleri için ne ifade ettiği ile paralellik göstermelidir.

¹²⁰ KÖKNEL, Özcan. "Davranış Bilimleri (Ruh Bilim)", İst. 1989, s.219.

¹²¹ KOZAKÇIOğLU, G., Erberzade, H., "Breyden Toplama Ruh Sağlığı" İst. 1995, s.26

Tüm bu tanımlarda şu ortak nokta görülmektedir. İnsanlar şayet yaşamdan istedikleri ile yaşamın onlara verebildiği arasında uyumlu ahenkli bir çizgi üstündelerse mutludurlar.¹²²

Kişinin gerçek ben ile ideal beni arasında olan mesafe her ne kadar az olursa o kadar ruh sağlığı korunmaktadır. Olumlu bir ruh sağlığı, kişinin kendisine karşı olan tutumunda aranmalıdır. İnsanın kendisine karşı tutumunda ruh sağlığını belirleyici kriterler şunlardır:

I. Self (kendi) konusunda bilinçli olma, ne olduğunu, ne yaptığını, ne yapmak istediğini ve ne olması gerektiğini anlayıp hissedebilmek.

II. Self kavramı hakkında duyguların gelişmesi, her self o kişinin ne olacağı ve olmayacağı hakkında belirtilme sahiptir. Burada ruh sağlığı açısından önemli olan kişinin kendini bu çerçeveler içinde kabullenmesidir.

III. Selfini gerçekçi, doğru ve objektif bir açıdan görebilmek, Fromm'a göre realitenin kendi içimizde ve kendimizin dışında doğru olarak kavranabilmesi, ruh sağlığının bir karakteristiğidir. Bu da mantıklı ve objektif bir görüşün gelişmesiyle gerçekleşebilir.¹²³

IV. Kendi ile özdeşleşme, insanın kendi selfi konusunda bütünleşmiş, olumlu bir görüşü olmasıdır. Self-imağ, kavramının anlaşılması önemlidir. Ruhsal sağlıklı kişi, kim olduğunu bilir ve iç yapısındaki hüviyetinde şüphe ve tedirginlik yaşamaz.

¹²² KOZAKÇIOĞLU, G., a.g.e., s.26.

¹²³ KOZAKÇIOĞLU, G., a.g.e., s.27.

5.2. Ruh Sağlığının Kriterleri

Ruhsal bakımdan sağlıklı bir insanın özelliklerini saymak ruh sağlığının ölçütlerini sıralamak olanağı yoktur. Birçok belirti ya da yakınmanın ruhsal bozukluk sınırı içinde olduğunu söylemek oldukça güçtür. Belirtilerin ruhsal bozukluk olup olmaması, bunların şiddeti, süresi, ortaya çıktığı çevre, toplum, kültür ortamı, kişilik gelişmesi içindeki yer gibi birçok değişkene göre değerlendirilir.

Ernest Jons "sadece mutlu olmak" ruh sağlığının en açık ifadesi, demiştir.

Ruh sağlığının sürdürülmesi için insanların yaşam boyu başkalarıyla ve toplumla sağlıklı iletişim kurması gereklidir. Bu amaçla şunlar önerilir:

-İnsanlararası ilişkiler özveriye saygı ve sevgiye dayanmalıdır. Artniyet ve önyargıdan arınmış olarak ilişkiler sürdürülmelidir.

-İnsanlar sürekli olarak başkalarıyla, içinde yaşadığı yakın ve uzak çevreyle bağlantı, ilişki kurmalıdır. Ailede, okulda, işyerinde, oyunda, eğlencede, boş zamanlarında, değişik kişilerin ve koşulların bulunduğu çevrelerde uyum yapabilecek ya da uzlaşabilecek esnekliği gösterebilmelidir.

-Çevreyle uyum sağlanırken gerçekçi olmalıdır. Bu insanın yeteneklerini ve olanaklarını gerçekçi olarak değerlendirmesine, kendisini başkalarının gözüyle görmesine bağlıdır. Kendini iyi değerlendiren insan yeteneklerini bilir, kendine güvenir. Gerçeğe uygun özsaygısı olur. Gereksiz bir güven, ya da güvensizlik duygusu içinde olmaz.

-İnsan toplumda, yeri, işi, görevi, sorumluluğu, özgürlüğü, saygınlığı olduğuna inanmalıdır. Sorumluluğun ve özgürlüğünün sınırlarını iyi belirlemeli

alabildiğine sorumluluğun ağır baskısı altında ezilmeyip, alabildiğine özgürlüğün doğuracağı, sorunlardan uzak kalmasını bilmelidir. Sorumluluk, görev ve özgürlük dengesi içinde bağımsız girişimler yapabilmeli, kararlarının sorumluluğunu taşıyabilmeli, sonuçlarına katlanabilmelidir.

-İnsanın inançları, inandığı değerler, amaçları, beklentileri, geleceğe dönük tasarıları olmalı, bunlar için çaba harcamasını bilmelidir.

-Günlük uğraşısı, dışında, kişiliğini geliştirecek, çevreye ve topluma katkısı olacak ilgileri, yan uğraşları olmalıdır¹²⁴.

5.3. Ailede Ruh Sağlığı

Kişinin ruhsal yapısının oluşumunda içinde yetiştiği ailenin büyük bir etkisi vardır. Aile üyelerinin birbiriyle etkileşimi ruhsal açıdan her biri üzerinde önemli etkilere sahiptir. Bu etkileşimler arasında hepsi önem taşımakla beraber en fazla öneme sahip olanı ebeveynlerin çocuk üzerine etkisidir. Ailedeki ilişkiler sistemindeki bir bozukluk, aile üyelerinin bir ya da birkaçının ruhsal rahatsızlığıyla kendini gösterebilir. Bugünkü modern psikiyatrinin ana okullarından birisi, birçok ruhsal rahatsızlığın aile içinde şekillendiği ve ondaki bir bozukluğa bağlı olarak rahatsızlığı geçiren bireyde ortaya çıktığını savunur. Tedavi yaklaşımını da bu kuram üzerine temellendirerek, ona "Aile Tedavisi" adını verir.¹²⁵

Aile ve tedavisi, değerlerden bağımsız bir tedavi şekli değildir. Aile hayatı geniş ölçekte düşünülürse kültürel ve ekonomik faktörlerce belirlenir. Araya giren bu değerler sorunu ister istemez Türk toplumundaki aile kavramını, ailenin

¹²⁴ KÖKNEL Özcan, a.g.e., s.220

¹²⁵ TÜRKÇAPAR, Hakan, "Ailenin Ruh Sağlığı ve Normal Dışı Davranışlar" Aile Yıllığı, A.A.K. Yayını, Ankara 1990, s.169.

bir bütün olarak işleyişini, aile bireylerine tek tek düşen ödevlerin niteliğini gündeme getirmektedir. Evrensel ölçekte olan kesişmelerin dışında kalan alanlar için özgül araştırmalar ve çalışmalar yapılması gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Ailenin ruh sağlığı, her tip çatışma ve rahatsızlık için değişen oranlarda olsa bile kültürel bir birikimi de içermektedir.

İleri sanayi toplumlarında kalabalık ve geleneksel aile tipinden, ana-baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipine geçiş olmaktadır. Bu geçişle birlikte de ailenin yüklendiği görevler azalmış ve değişmezse de iki önemli fonksiyonu halen devam etmektedir, bunlar:

a. Aile fertlerinin ruhi ihtiyaçlarının karşılanması. Aile üyeleri birbirlerini destekler ve dayanışır. Maddi ve manevi yardımlaşır ve korurlar. Dış dünyaya karşı daha güvenli ve güçlü olurlar.

b. Üreme ve küçük çocukların topluma kazandırılmaları. Toplumların yenilenmesi ve devamı olan üreme de aileyle olur. Ayrıca, geleceğimiz demek olan yeni neslin ruh sağlığı, çocuklukta sevgi doyumu ve terbiyeyle şekillenir. Çünkü kişilik ve ruh sağlığının temeli çocuklukta atılır. Çocukların topluma kazandırılmaları ve sağlıklı birer fert olmaları aile içinde olmalarıyla yakından ilgilidir. Ailesiz olan öksüz yuvalarındaki çocukların incelenmesi bunu göstermektedir.¹²⁶

5.4. Çocuk Ruh Sağlığı

Bir çocukla birlikte yaşamaya başladığınızda katıksız sevginin, saflığın, temizliğin, coşkunun, umudun tadına daha çok varacaksınız demektir.

¹²⁶ TIMUR, Sevim, "Türkiye'de Aile Yapısı" Ankara 1972.

Her anne baba çocuklarını yetiştirirken onlar için en iyi olanı yapmak ister. Bunu yaparken kendini çok çaresiz hissettiği, kuşkuya düştüğü, hatta hatta yaptığını anladığı, günlerde çok olacaktır. Bu zor anlarla başedebilmek, onların üstesinden gelebilmek için en etkili yollardan biri, bu temel uğraşını tanımak, bilmek ve anlamaktır.

Tüm çocuklar için ortak bir ruh sağlığı tanımı vermek çok zordur. Çünkü çocuklar çok hızlı bir gelişim süreci sergilemektedirler. Bir dönem için olumlu sayabileceğimiz bir özellik, diğer dönemde olumsuz bir nitelik olarak kabul edilebilir. Bu nedenle değerlendirmemizi yaparken çocukların yaş ve dönem özelliklerini sürekli gözönünde tutmamız gerekmektedir.

5.4.1. Çocuğun Gelişim Dönemleri

Anne karnındaki gelişimini tamamlayarak gözlerini dünyaya açan bebek hayatı boyunca birçok evrelerden geçerek değişir ve gelişir. Bu evrede diğer canlıların gelişiminde görülenlerden farklı olarak kesin sınırlarla ayrılmamıştır. Bir evrede belirgin özellik bir sonraki evreye yansırken bir önceki devrenin izlerini de görmek mümkündür.¹²⁷

5.4.1.1. Bebeklik Dönemi

Süt çocukluğu ve bebeklik dönemi hayatın ilk yılını kapsamaktadır. Bebek bakan bireye bağımlıdır; çaresiz bir varlıktır. İlk aylarda zamanının çoğu uykuda geçer. Bu aylarda bebek bedeninden gelen uyarılara duyarlıdır. Acıktığında, uykusu gelince ve sıkıntısı olunca uyanır, ağlayarak bunu belirtir. Bu dönemde emzirme çok önemlidir. Emzirme özellikle uykuya geçişte kullanılabilir. Uyanık olduğunda oyalamak ve susturmakta bir araç olarak kullanılmaması uygun olur.

¹²⁷ ÖZTEM, Ferhunde, "Çocuk Ruh Sağlığı", T.A.A. Cilt I, Ankara 1991, s. 248.

Annenin bebeğini kuağına alıp okşaması, beden teması bebeği daha rahatlatır, sakinleştirir.

Süt çocukluğu d6neminde bebeğin beslenmesi aile içinde 6nemli bir konu oluşturur. Bu d6nemde bebeğin beslenmesinde anne s6t6n6n 6st6n l6đ6 tartışılmaz. Anne s6t6 ile beslenme, anne bebek ilişkisinin oluşması açısından 6nemlidir. Ancak sağlıklı kişilik gelişimini etkileyen en 6nemli fakt6r annenin bebekle olan sıcak, sevecen ilişkisidir. 6nemli olan annenin yaşamından hoşnut, mutlu olması, bebeğini benimsemesidir.

5.4.1.2. 6zerklik D6nemi

6zerklik d6nemi, hayatın ikinci ve 66nc6 yılını kapsayan bu d6nemde, çocukta pek çok yeteneklerin geliştiği g6r6n6r. Kazandığı bu beceriler çocuğun ilgi alanı, çevreyle ilişkisi, ulaşabildiği alan genişler kazaların en sık olduğu d6nemdir. Bir yerini incitmesi, kanatması, yaralanması sık g6r6l6r.

Anneler bu d6nemde, çocuklarının hırçın, huysuz, inatçı, 6fkeli olduğundan yakınmaktadır. İsteklerinde ısrarlıdırlar; ağlama ve 6fke n6betleri g6zlenir. Bu yaşlarda çocuğun hareketlerini engellemekte, sert cezalardan kaçınmakta, dikkatini başka tarafa çekmeye çalışmakta yarar vardır.

5.4.1.3. Oyun D6nemi

Oyun d6nemi ya da okul 6ncesi d6nem 3-6 yaş arasını kapsar. Bu ağda bebeklikten çıkılıp çocukluğa adım atılmıştır. ocuk için her Şey oyundur. Kişiliğin oluşması gibi zor bir s6re, oyun gibi çok hoş bir yaşantıyla gerçekleşecektir. ocuk sosyalleşme yolunda adım atar, kendine hayali oyun arkadaşları yaratıp, çizgi film kahramanlarına taş çıkartacak 6yk6ler yaşar.

Çocuk bu dönemde öğrendiklerini ya da yaşadıklarını sindirebilmesi için onları oyun alanına getirir. Neleri nasıl aldığını görmek için oyunlarını izlemek yeterlidir. Oyunda enerjisini boşaltacak, kuralları öğrenecek, paylaşmayı bilecek, yeteneklerini sınavacak, kişiliğini geliştirecektir.

Bu dönemde çocuk, ana babasıyla oluşan dünyası kadar arkadaşlarıyla da birlikte olabileceği bir ortama da gereksinim duymaktadır. Bunun için en güzel ortam ana okullarıdır. Arkadaşlarıyla birlikte olmak, daha bağımsız davranmak her ne kadar hoşuna giderse de, başlangıçta annesinden ayrılmak ürküntü yaratabilir.

5.4.1.4. İlkokul Dönemi

Altı yaşla başlayan ve ergenlik başlangıcına kadar olan dönemdir. 6-12 yaş arasını kapsar. Bu dönem çocukların belirgin özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

-Bu dönemde çocuklar önceki dönemlerden daha yavaş, fakat tutarlı biçimde boyunca gelişirler. Pek çok hastalıklara bağışıklık kazanmış, yorgunluğa, enfeksiyonlara artmış bir dirençle bu döneme girerler.

-Oyunları sokağa ve çevreye kaymıştır. Bisiklete binme, yüzme ve müzikli oyun öğrenerek küçük, büyük kaslarının beceri kazanmasını denge ve koordinasyonlarının gelişmesini sağlarlar.

-Çocuklarda bu dönemde duygusal bağımsızlık gelişir. Ana babasının sevgi ve ilgisine gereksinim duysa da kendini bir birey olarak görür.

-Sosyal kuralları, moral değerleri grup aktiviteleri, oyunlardaki kurallardan öğrenirler. Kurallara uymayan dışlanır.

-İnsanlarla ilişki kurmak ve onları etkilemek için dilini kullanır. Soyut düşünebilme yeteneği gelişir.

Sosyal yaşamında evin dışına çıkan, toplumsal yaşama giren bu dönem çocuğu için okul önemli bir ortamdır.¹²⁸

5.4.1.5. Ergenlik Dönemi

12-21 yaşlar arasını kapsadığı düşünülen ergenlik çağı, kendi içinde de oldukça değişkenlik gösterir. Ergenlik döneminin ilk yıllarında gencin vücudunda ve hormonlarında önemli değişiklikler olmaktadır.

Ergenliğin ilk dönemi kendisinde olan ruhsal ve bedensel değişikliklerin neler olduğunun farkedilmesi ve anlaşılması çağıdır. Bu nedenle sessizleşecek ve en büyük uğraşı kendi olacaktır. Bunu izleyen yıllarda genç, artık kendi tanıdığı biçimiyle kendini çevresindekilere kabul ettirme çabasına girecektir. Nereye gittiğini ve nerede olduğu sorulması benliğine yapılan bir darbe gibi algılanacaktır. Gideceği yerlerin ve dönüş saatlerinin kararlaştırılması sırasında birlikte yaşayan kişilerin birbirine gösterecekleri saygı yönünün vurgulanmasında yarar vardır.

Son söz, bir atasözü diyorki çocuk, çok seversen bahtsız, çok söylersen arsız, aç bırakırsan hırsız olur.¹²⁹

¹²⁸ ÖKTEM, Ferhunde, a.g.m. s. 286-287.

¹²⁹ YÖRÜKOĞLU, Atalay, "Aile ve Çocuk" Ankara, 1983, s.69.

5.5. Ailede Davranış Bozuklukları

5.5.1. Uyuşturucu Sorunu ve Alkolizm

Alkol ve uyuşturucu madde kullanımı geçmişleri oldukça eskiye dayanan sağlık sorunlarıdır. Alkolizm antik devirlerden beri bilinen bir rahatsızlıktır. Alkolizm ve hastalık, hemde sosyal bir problemdir. Alkolizm ya da alkol bağımlılığının tarihsel gelişimi incelendiğinde en eski dinsel metinlerde, alkolizmle ilgili tanımlamaların yer aldığı görülür.

20. yüzyılda ruh bilimin alkolizme bakışı farklı eğilimlere ve dönemlere göre değişiklikler göstermektedir. 1930'lu yıllarda psikoanalizin etkilerinin egemen olduğu dönemlerde alkolizm bilinç altında yatan ruhsal bozukluğun bir yansıması olarak kabul edildi. II. Dünya Savaşı'nı izleyerek sosyal psikiyatrinin, entropolojinin ve epidemiyolojinin etkileri ile etnik ve kültürel etkilerin rolü ortaya koyarak sorunun sosyal yönüne işaret edildi. 1970'lerden sonra ise alkolik, içme davranışı, öğrenme mekanizmaları, psikodinamik etkiler, aile sistemleri ve sosyo-kültürel faktörler devreye sokularak açıklandı.

Alkolizmin günümüzde ulaştığı boyutlar oldukça önemli bir düzeye ulaşmıştır. Alkolizm, kişideki ölüm riskini alkol almayan kişiye göre 2.5 kat arttırır. Alkoliklerin çoğunda beyinle ilgili fonksiyon bozulmaları görülmektedir. A.B.D.'de sirozdan ölüm, 6. sıradaki ölüm nedenidir. Ayrıca bir çor tip kanserin oluşumu ve kalp rahatsızlıklarında alkol kullanımının önemli bir etkisi mevcuttur.

Alkol ve uyuşturucu kullanımı orta adölesans dönemde, yani 15-17 yaşlar arasında başlar. Tüm bu alışkanlıklar için sıkıntı ve üzüntü başlatıcı bir etken olabilirler. Alkol bağımlılığı açısından önemli bir risk faktöründe ailede alkol bağımlılığı olmasıdır. Alkolik bireylerin aile öyküleri incelendiğinde, çocuklukta aşırı aktivite öyküsüne rastlanmaktadır. Ayrıca alkolik bireylerin çocuklukta

uygun olmayan ev ortamlarında yetiştikleri ve bunun da sıklıkla ebeveynlerin alkol kullanımına bağılı olduğu bulunmuştur.

Alkolizmin tedavisinde alkolik hastaların ailelerinin ele alınması oldukça önem taşır. Özellikle de aile tedavisi alkoliklerin çocuklarında çıkabilecek problemleri önleme açısından yapılmalıdır.¹³⁰

İlaç ve diğere uyuşturucu maddelerin kullanımında aile sisteminin birey üzerine olan etkileri kadar sosyal güçler ve kişinin kendi arzusu rol oynamaktadır. Uyuşturucu kullanımını etkileyen risk faktörleri arasında sosyal faktörler ilk sıraya alınır. Sosyal güçlerin bu tür maddelerin bulunabilirliği ve kabul edilebilirliği üzerine olan güçlü etkileri nedeniyle bu tür maddelerin kullanımı da zamana ve yere göre oldukça büyük bir değişkenlik göstermektedir. Alkolün her zaman bulunabilir, ucuz, çoğu kere sosyal olarak kabul edilebilir olması, buna karşın uyuşturucu kullanımının çok daha dar bir kesimle sınırlı olması bu iki bağımlılık türü arasında bir ayrıma yol açmaktadır. Batı'da uyuşturucu kullanımının en sık görüldüğü yaş grubu olan 18-24 yaş arası, aile ortamı açısından desteksiz kalınan bir döneme denk gelmektedir. Uyuşturucu kullanımı çoğu kere tek maddeyle sınırlı kalmamakta ve genellikle alkol kullanımı da bunlara katılmaktadır. Uyuşturucu kullanımının yol açtığı tıbbi sorunlar çoktur. Damar yoluyla kullanımın yol açtığı enfeksiyonlar arasında en önemli olanları AIDS, tetenoz, hepatit, sıtma, kalp iltihabı sayılabilir.

Türkiye hem alkol kullanımı, hem de uyuşturucu madde kullanımı açısından sosyo-kültürel geçmişi nedeniyle oldukça şanslı bir konuumda yer alan bir ülkedir. Aile yapısının bu sosyo-kültürel etkileri koruyabildiği ölçüde bu türden bağımlılıkların oluşumunda önleyici etkisini sürdürebileceği bir gerçektir. Ancak son yıllarda gözlenen bir diğere olgu alkolizm vak'alarının eskiye kıyasla

¹³⁰ TÜRKÇAPAR, Hakan, a.g.m., s.173.

oldkça hızlı bir şekilde çoğalmaya başladığıdır. Batı'da dev bir sorun olan bağımlılık tedavisi, Türkiye'nin şu anda içinde bulunduğu durumunu daha iyi hale gelmesi, hem bu tür hastalar için uygun ve yeterli tedavi merkezlerinin artırılması, hemde önleyici tedbirlerin alınmasıyla mümkün olabilir.

5.5.2. İntihar

Ölümü amaçlayacak şekilde kişinin kendisine zarar verici bir uygulama da bulunması "intihar" kelimesinin en uygun anlamıdır. İntiharın bir ölüm nedeni olarak yerini anlayabilmek için istatistiklere bakıldığında ABD'de ölüm nedenleri arasında 9. sırada yer aldığı söylemek sorunun boyutlarını ortaya koymaktadır. 100 bin kişi başına yılda intihar sayılarına baktığımızda 1978 verilerine göre Avusturya'da 24.8 ile en yüksek orandadır. Aşağıdaki tablo diğer ülkelerde intihar oranını şematik olarak göstermektedir.

Ülke	İntihar Oranı	Ülke	İntihar Oranı
Avusturya	24.8	Norveç	11.7
İsviçre	24.1	Avustralya	11.1
Danimarka	23.3	Hollanda	9.7
İsveç	19.0	İngiltere	8.9
Japonya	17.6	İsrail	5.6
Belçika	16.6	İtalya	5.6
Fransa	15.8	İrlanda	4.5
Kanada	14.2	İspanya	4.1
ABD	12.5		

Tüm bu oranlar Batılı ve sanayileşmiş, toplumlara aittir. Dünya sağlık örgütü'nce 1982'de 24 Avrupa ülkesinde yapılan bir araştırmada ise Macaristan

intiharlarda 45.2 ile birinci sırada yer alırken, Yunanistan 4.1 ile en alt sıradadır.¹³¹

Değişik ülkeler arasında görülen bu oldukça farklı intihar oranları, ülkelerarası kültürel farklılıkların ve tarihsel yapının intihar girişimlerini etkileyebildiğini düşündürmektedir.

Türkiye'de intihar oranının düşük olduğu ülkelere birisi olarak dikkati çekmektedir. Son on yılda intihar oranı ülkemizde 100 bin de 2 dolayındadır.¹³²

İntiharla çok anlamlı bir ilişki gösteren faktörler arasında alkolizm, ilaç ve madde bağımlılıkları, depresyon, şizofreni ve diğer ruhsal hastalıkları saymak gerekir. İntihar ya da intihar girişiminde bulunanların yaklaşık % 95'inde ruhsal hastalık tanısı konmuştur. Bu rakamın % 80'ini depresif bozukluklar % 20'si ise alkolizm ve diğer ruhsal hastalıklar oluşturmaktadır. Depresif rahatsızlık geçiren hastaların izlenmesi sonucunda, intihar sonucu oluşan ölümlerin yüksek oranda olduğu bildirilmiştir.

İntihar girişimi açısından bakıldığında kadınların erkeklere oranla 5 kez daha fazla girişimde buldukları görülmektedir. Ancak intihara bağlı ölümler erkeklerde çok daha sıktır.

Evli ve çocuklu kişilerde intihar nispeten az görülmektedir. Ailenin büyüklüğünün artması genelde koruyucu bir etkiye yol açmaktadır. Eşinin ölümü sonrası sağ kalan eşte iki yıl içinde intihar riski yüksektir.

İntihar riskini artıran bir diğer faktör de göçmenlik olgusudur. Bir ülkeye göçmen olarak gelenlerde, o ülkenin yerlilerine göre intihar riski daha fazladır.

¹³¹ TÜRKÇAPAR, Hakan, a.g.em., s.175.

¹³² GÜLEÇ, Cengiz, "Depresyon" İstanbul 1991.

İntihar mevsimlere ve aylara göre de değişmektedir. Sık olarak intiharlar ilkbahar aylarında gerçekleşmektedir.

Son yılların intihar açısından önemli bir değişikliği de genç nüfustaki intiharlarda görölen artıştır. Amerika'da yapılan bir araştırmada son 25 yılda 15-19 yaş arası intiharlarda yaklaşık üç katı bulan bir artış olduğu gösterilmiştir. 20-35 yaş arasındaki intiharlarda da belli bir artış vardır.

İntiharların önlenbilmesinde öncelikle hazırlanan şartların ortadan kalkması gerekmektedir. İntiharı hazırlayıcı sebepler arasında aile desteğinin yetersizliği, toplumsal dayanışmanın yetersiz olması, işsizlik, boşanma gibi toplumsal etkenler önemli ölçüde yer alabilir. Diğer önemli bir konu da ruhsal rahatsızlıklarla intiharın yakın ilişkisi nedeniyle bu tür belirtileri olanların zamanında gerekli ruhsal tedavilere başlanabilmesidir.

ABD, İngiltere gibi Batılı ölkelerde önemli bir halk sağlığı sorunu olan intiharları önlemek amacıyla "intihar önleme merkezleri" tesis edilmiştir. Buralarda bizzat ya da telefonla başvuranlara ruhsal açıdan yardım edip, çözüm yolları bulmaya çalışılarak intiharlar önlenmektedir. Ölkemizde ilk kez İstanbul'da Bakırköy ruh ve sinir hastanesinin bünyesinde 24 saat hizmet vermek üzere, 183 nolu telefonla psikiyatrilere ve psikologlar tarafından intihar girişiminde bulunanlara yardım etmektedirler. İntihar girişimlerini önleme, yapılmış girişimleri tedavi açısından da ruhsal tedavi ve aile psikolojik danışma merkezlerinin sayısının artırılması gereklidir.

5.5.3. Cinsel Sapmalar (Bozukluklar)

Cinsel sapmalar, cinsellikle ilgili eylem veya istekte alışılmışın aksine eğilimler bulunması durumudur. Karşı cinsle gerçekleşen olağan ilişkinin dışına taşan seçimler ve cinsel kimlikle ilgili sorunlar bu başlık kapsamına girmektedir.

Buradan yola çıkarak cinsel sapma başlığı altında iki küme rahatsızlıktan söz edilmektedir. Bunlardan birincisi parafili, ikincisi de cinsel kimlik bozukluklarıdır.

5.5.3.1. Parafili

Parafili, toplumun genel kabullerine ters düşen ilişki ve uygulamalarla cinsel doyuma ulaşılma halidir. Bu kümede yer alan başlıca gruplar şunlardır:

- Teransvestizm
- Fetişizm
- Cinsel mazohizm
- Homoseksüellik
- Cinsel sadizm
- Teşhircilik
- Röntgencilik
- Pidofili
- Zoofili

Parafilide ortaya çıkan davranış ve düşünce kalıbı cinsel haz almaya yöneliktir. Cinsel doyuma ulaşmak için sabit bir şekilde olağandışı davranış ya da hayallerin yardımına gerek vardır. Parafililerde bu çapkın davranışlar ve fanteziler olmadıkça cinsel coşku ve uyarılma gerçekleşmez.¹³³

¹³³ TÜRKÇAPAR, Hakan, a.g.m., s.179.

5.5.3.2. Cinsel Kimlik Bozuklukları

Cinsel kimlikle ilgili bozukluklar çok yaygın bir alanda değişime yol açarlar. Cinsel kimlikte oluşan sapmaların en önemlisi kişinin kendi biyolojik cinsiyetinin tersi bir cinsel kimlik geliştirdiği transseksüaliz (karşıt cinsellik) dir.

Kişi biyolojik cinsiyetinin tersi cinsiyette kendisini hissetmektedir. Biyolojik olarak tamamıyla normal olan kişi, hormonal veya cerrahi yollarla cinsiyetini değiştirmek ister. Bu istek değişken veya kalıcı olabilir. Eğer ilerleyici ve kalıcı ise transseksüel bozukluk vardır. Kişi durmadan buna yönelik düşünceler içindedir ve genellikle cinsiyet hedefine ulaşmadıkça rahat etmez.

Erkek ve kadında oluşuna göre transseksüalizm iki gruba ayrılmaktadır:

a. Erkek transseksüalizi

b. Kadın transseksüalizi

Transseksüelliğin tam olarak nedeni bilinmemektedir. Bazı bilim adamları genetik veya anne karnında maruz kalınan hormonal bir etkenden söz etmekte, ancak kromozomal, hormonal ve yapısal olarak herhangi bir anormallik görülmemektedir.

Genel olarak bir sosyal problem olarak bu rahatsızlığın tedavisi oldukça zor bir sorun teşkil etmektedir. Ruhsal tedavi ve psikoterapiye yönelmek en doğru tutum olacaktır. Her toplumda ve çağda belli oranlarda ortaya çıkabilen bu sapmalar, öncelikle ruhbilimin alanına girer. Ancak genel davranış bozukluğunun ya da kişilik bozukluğu tablosunun bir parçası olduğu için toplumun diğer koruyucu mekanizmaları da devreye girebilmektedir. Bu nedenle sorunun

çözümü hem bilimsel çabalara, hem de toplumsal örgütlenmelere düşmektedir.¹³⁴

5.6. Stres ve Ruh Sağlığı

5.6.1. Stres Kavramı

Çağımızda stres kavramı, zararlı etkenlere karşı organizmanın tepkisi olarak kabul edilmiştir. Başka bir deyişle, stres zararlı etken karşısında organizmanın dengesinin, düzeninin, uyumunun bozulduğunu gösteren durumu anlatmak için kullanılmaktadır. Örnek olarak aşırı sıcakta insanın bayılması, kavga sırasında kan basıncının yükselmesi, v.b. insanın uyumunu bozar, stres durumu yaratır. Bu durumdan kurtulmak, yeniden uyum sağlamak için bedensel ve ruhsal çaba gerekmektedir.

Stres sözcüğünün kullanıldığı yerler ve stresle ilgili kaynaklar incelendiğinde, bugün stres kavramının birbirinden farklı iki anlamda kullanıldığı söylenebilir:

a. Stres kavramını organizmaya zarar veren etkenleri anlamak için kullananlar.

b. Stres kavramını zarar veren etkenlere karşı organizmada ortaya çıkan olumsuz değişiklikleri ve tepkileri anlatmak için kullananlar.

Stres pek çok hastalıklara zemin hazırlayan bir faktör olarak önemini her geçen gün arttırmaktadır. Stres hastalığa karşı yeşil ışık yakan ve insan vücudunun direncini kırabilen bedensel bir zorlanma durumudur.¹³⁵

¹³⁴ TÜRKCAPAR, Hakan, a.g.m., s.181.

¹³⁵ ÇETİN, Mesut, "Stres ve Stresi Yenme Yolları", T.A.A. C.3. Ankara, 1991, s. 864.

5.6.2. Stresle Mücadelenin İlkeleri

Stresi kontrol edebilmek, giderebilmek ve ruh sağlığını sağlamak için stresle mücadelenin ilkelerini bilmek gerekmektedir. Bu ilkeler şöyledir:

- a. Fiziksel, sosyal ve psikolojik bir stresörle karşılaşıldığında, kişinin ona verdiği, anlam, algılama biçimi ve beklentileri stresi değiştirebilir.
- b. Stresi gidermek, benzer stres durumunda geçmişte başarılı olmak olumlu, başarısız olmak ise olumsuz etkendir.
- c. Bireyin stresöre dereceli maruz kalması stres reaksiyonunu azaltır.
- d. Bir stresin üstesinden gelme konusundaki başarısızlığa bağlı stres reaksiyonları zincirleme olarak çöküntüyü hızlandırır.
- e. Birisinin duyularını anlatabilmesi ve güvendiği insanların varlığı stresi hafifletir ve stres reaksiyonun doğurduğu rahatsızlıkları geriletir.
- f. Biyokimyasal ve nörofizyolojik sistemler yoluyla başlayan, ağır psikosomatik hastalar olduğu bilinmelidir.
- g. Bazı yanlış kültürel birikimler (uğursuzluk v.b.) stres artırıcı etki yapar.
- h. Kişilik yapısı stresin ortaya çıkmasında veya çıkmamasında önemli rolü vardır.
- i. Hafif derecede korku ve stresin faydalı olduğu unutulmamalıdır.¹³⁶

¹³⁶ ÇETİN, Mest, a.g.m., s. 867.

5.7. Ruh Sağlığının Korunması

Çağdaş ruhbilim görüşüne göre kişilik ve karakter çocuklukta gelişmeye başlayan ruhsal yapı üzerinde oluşur. Bu oluşumda değişik nedenler rol oynar. Çocuğun ruhsal olarak normal gelişmesinde uyum zorlukları, davranış bozuklukları göstermeyen bir kişiliğin oluşmasında, olumlu ya da olumsuz olarak etkili olabilen bir çok neden sayılabilir.

Genel olarak, gebelik öncesi, gebelik, doğan, bebeklik ve ilk çocukluk çağındaki olumsuz biyolojik nedenler ilerde çocuğun ve gencin bedensel ve ruhsal sağlığı, davranış bozuklukları ve uyum güçlükleri yanında çeşitli hastalıklara yol açar.

Toplumun tüm bireylerini çevresiyle bir bütün olarak ele alıp onların bedensel ve ruhsal sağlıklarını gebelik öncesi döneminden yaşamlarının sonuna kadar izleyen, Toplum Sağlığı Bilimi'nin uygulama alanı koruyucu Hekimlik Hizmeti'dir. Uygulama yapan her hekimin hastalıkları tanıyan ve tedavisini yapan görevleri yanında, bireyi ve toplumu hastalıklardan korumak için yapması gereken görevlerde vardır. İşte hekimin bu hizmetine Koruyucu Hekimlik Hizmeti denir. Ruh Sağlığı Hizmeti bu geniş alanın önemli bir bölümünü oluşturur. Bu hizmetin gerçekleşmesi için değişik kuruluşların iyi bir örgütlenme içinde toplumun her kesimine yayılması gereklidir.

Bu kuruluşlar arasında ilk akla gelen ve önemli olanlar şunlardır:

*Gebelik döneminde anneye, doğumdan sonra anneye ve çocuğa yardımcı Ana Çocuk Sağlığı Merkezleri,

*İlkokul döneminde ailelerle sıkı bir işbirliği yapacak olan Çocuk Rehberliği Merkezleri,

*Ortaokul ve lise döneminde çevreye uyum, danışmanlık, araştırma görevlerini üstlenmiş Okul Rehberleri,

*İşyerindeki ilişkileri düzenleyecek Endüstri Sağlığı Merkezleri,

*Bedensel ve zihinsel olarak özürlü çocukların bakımını ve eğitimini yürüten Özürlü Çocuk Eğitim Merkezleri,

*Boş zamanların birey ve toplum açısından yararlı ve olumlu değerlendirilmesini sağlayacak Boş Zamanları Değerlendirme Merkezleri,

*Son yıllarda açılan Özel Aile Psikolojik Danışma Merkezleri,

6. Mutlu Yaşam, Aşk ve Aile Hayatı

Mutluluk, tanımı, güç bir kavramdır. Mutlu olmak, yaşadığı andan haz duyma durumudur. Bilindiği gibi, kişiliğin gelişmesinde, olgunlaşmasında, davranışların ortaya çıkmasında rol oynayan duygular ve coşkular kaygıdan hazzı doğru sıralanan geniş bir yelpaze üzerinde yer alır.

Haz kapsamına giren duyguların başında, sevgi, sevinç, umut vardır. O halde, mutluluk bu duyguların duyulması, yaşanmasıdır.

Sevgi, aşk, başka bir kişiye karşı duyulan güçlü bir yakınlık ve bağlılık duygusudur.

Sevinç, neşe, hoş giden yaşantıların ortaya çıkardığı hareket, mimik, jest, konuşma ve düşünceye yansıyan, doyurucu, rahatlatıcı duygu durumudur.

Umut, bir beklenti ve amacın gerçekleşmesini beklemenin yarattığı hoş bir duygu durumudur.

İnsanlar bütün yaşamları boyu mutluluk arar. Onun peşinden koşar. Kimi sınavda başarılı olunca, kimi iş bulunca, kimi parası olunca, kimi sevdiği kişiye varınca mutlu olacağını söyler. Ancak, birçok insan başarılarına, işine, zenginliğine karşın mutsuzdur.

O halde mutluluk, başka bir deyişle sevgi, sevinç ve umut duygularının yaşanması ve anlamı kişiden kişiye değişmektedir.

Watson'a göre, sevgi yeni doğan çocukta başlayan üç heyecandan biridir. (diğerleri korku ve öfkedir). Sevginin belirtileri gülümseme, mırıldama, yavaşma, ilgi çekmektir.¹³⁷

Kimisine göre mutluluk, erişilmesi güç bir kavramdır. Kimisine göre, günlük yaşamın kendisidir. Böylece sevgi, sevinç ve umut, kazanılması, elde edilmesi, yaşanması hem çok güç, hem çok kolay bir kavramdır. Kişiden kişiye, toplumdaki topluma, günden güne değişebilir. Bu nedenle, her insanın ve grubun kendi mutluluğunun ilkelerini, koşullarını, amaçlarını, kendisinin saptaması, oluşturması gereklidir.

Evlilik, en az iki kişinin oluşturduğu bir grup olduğuna göre, evlilikte mutluluğun ilkelerinin koşullarının ve amaçlarının, eşler tarafından saptanması ve oluşturulması gerekmektedir.

Ailenin temeli, Danimarkalı filozof Sören Kierkegaard'ın "hayatın estetiği" dediği evlenmedir. Evlenme olmazsa aile olmaz. Aile olmazsa da ne toplum, ne millet ve ne de devlet olur. Bu basit sosyolojik gerçeği göz önüne alırsak, bir ailenin mutluluğu, bir toplumun, bir milletin mutluluğu söylenebilir.¹³⁸

¹³⁷ ŞAHINKAYA, Rezan, a.g.e., s. 128.

¹³⁸ BOLAY, Süleyman. "Ailenin Felsefi Temelleri" Aile Şurası Bildirisi, Ankara 1991, s. 377.

Oldukça soyut ve görelî olan mutluluk kavramı, ruh sağlığı açısından denge ve düzen demektir. Bu nedenle, evliliğe önce ruh sağlığı açısından yaklaşmak, evliliğe ve mutluluğa, eşlerin ruh sağlığı açısından bakmak gerekmektedir. Mutlu yaşam eşlerin ruh sağlığına bağılı duruşun olmayan, devamlı değışen bir süreçtir.

6.1. Mutlu Bir Aile Yaşamının Şartları

İnsanın mutlu olması için, ruhsal bakımdan sağlıklı birtakım özelliklere sahip olması gereklidir. Bu özellikleri saymak ve sıralamak, oldukça güç olsada, ruh sağlığının bozulmaması, ya da bozulduğunda yanında düzelmesi için yararlı ve geçerli olan bazı ölçütler toplanmıştır:

a. Kişi sevgi, saygı, güven ve özveriye dayanan ilişkiler kurup sürdürmelidir.

b. Aile içinde, arkadaşlar arasında, oyunda, eğlencede, okulda işyerinde, değışik kişilerin ve koşulların bulunduğu çevrelerde uyum sağlayabilecek, uzlaşabilecek esnekliği göstermelidir.

c. Kişinin kendine güveni olmalı, kendisini başkasının bakış açısından görebilmeli, kendi güvensizliğine bağılı kaygılarını başkalarına yansıtmamalı, gerçeğe özsaygısı olmalıdır.

d. Kişi toplumda yeri, sorumluluğı, özgürlüğü, rolü olduğuna inanmalıdır.

e. Karşı cinsle sevgi, anlayış, beğeni ve desteğe dayalı sağlıklı ilişkiler kurabilmelidir.

f. Kişinin gelecekte beklenenleri ve amaçları olmalı, bunlara erişmek için geçerli ve gerçekçi yolda çaba gösterebilmeli, karşısına çıkan engelleri aşabilecek güce sahip olmalıdır.

g. Kişi engeller karşısında başarısız olursa, beklentilerini elde edemez ya da amaçlarına ulaşamazsa, yılmamalı, bıkkınlık göstermemeli, kendi gerçekleri, yetenek ve olanakları içinde aynı yönde çaba harcamalıdır.

h. Yanılma ve başarısızlıklarından ders alabilmeli, bunları yeni çabaları için olumlu yönde değerlendirmelidir.

ı. Kişinin günlük iş ve uğraşısı dışında, kişiliğini geliştirecek, güçlendirecek güven duygusunu pekiştirecek, çevreye ve topluma katkısı olacak değişik ilgi ve uğraşı alanları olmalıdır.

i. Kişi sürekli olarak kendi kendisini yenilemeli, eskilerle yeniler arasında sürekli bağlantılar kurmalı, değişmelere, gelişmelere uzak ve yabancı kalmamalıdır.

Yukarıda yazılan özelliklere sahip olan kişi, içinde bir huzur bulacak ve kendini mutlu hissedecektir. Bu huzur ve mutluluk topluma yansyarak, güvenli bir millet ortaya çıkacaktır.

6.2. Sevgi ve Mutlu Yaşam

Sevgiyle ilgilenme görevi büyük çapta ozanlara, filozoflara ve kutsal kişilere bırakılmıştır. Bilim adamlarının sevgi konusundan uzak kalmaya çalıştıkları görülmektedir. Ruhbilim ve toplumbilim kitaplarının hiçbir biçimde sevgi konusunda değinmemeleri üzüntü ile görülmektedir.

Harvard Üniversitesi'nden ünlü sosyolog Pitirim Sorokin, "sevginin yolları ve gücü" adlı yapıtında bilim adamlarının uzun zamanlardan beri neden sevgiyi tartışmaktan kaçındıklarını şöyle açıklamaktadır: "Beş duyusu ile algılama yapan akıllar, ısrarla sevginin gücüne inanmazlar. Sevginin insan davranışları ve kişiliğini kararlaştıran olumlu gücünü, biyolojik, toplumsal, akılsal ve ahlaksal evrimdeki etkisini, toplum ve kültürle ilgili kurumların oluşması üzerindeki etkilerini kanıtlamaya çalışan kuramların karşısında olmaya eğilimliyizdir. Beş duyuyla algılama yapılan bir çevrede bütün bunlara inandırıcı ve bilimsel olmayan, önyargılı ve boş inançlı kuramlardır deriz.¹³⁹

Sevgiyi tartışırken aşağıda sayılacak şu önerileri göz önüne almak uygun olacaktır.

-Kişi sahip olmadığı şeyi veremez. Sevgiyi vermek için ona sahip olmalısınız.

-Kişi anlamadığı şeyi öğretemez. Sevgiyi öğretmeniz için onu anlamış olmanız gerekir.

-Kişi incelemeyi bilmez. Sevgiyi incelemeniz için sevginin içinde yaşamalısınız.

-Kişi tanımadığı şeyi değerlendiremez. Sevgiyi tanımanız için onunla alakadar olmalısınız.

-Kişi güvenmeyi istediği şeyden kuşkulalmaz. sevgiyi güvenmek için ona inanmış olmanız gerekir.

¹³⁹ LEO Buscaglia, "Sevgi", Çeviren: Nejat Ebcioğlu, İst. 1991, s.85.

-Kişi kabul etmediği şeyi benimseyemez. Sevgiyi benimsemek için sevgiye karşı duyarlı olmalısınız.

-Kişi kendini adamadığı, şey için yaşamaz. Kendinizi sevgiye adamak için her zaman sevgi içinde büyümüş ve gelişmiş olmanız gerekir.¹⁴⁰

Son olarak insan sevmeye ve sevilmeye her zaman muhtaçtır. Mutlu evlilik ve yaşamın temelinde sevgi vardır.

¹⁴⁰ LEO Buscaglia, a.g.e., s.57.

II. KISIM
UYGULAMALI ARAŞTIRMA
İSTANBUL BEŞİKTAŞ İLÇESİNDE EVLİLİĞE
HAZIRLANAN ÇİFTLERİN EVLENME
SEBEPLERİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMA
HİZMETLERİNE DUYDUKLARI İHTİYAÇ

I. BÖLÜM GİRİŞ

A. KONU ve POBLEM

Toplumun en önemli görevi hayatını devam ettirebilmek için biyolojik üreme fonksiyonunu yerine getirmektir. Toplum bu görevi aile kurumu vasıtasıyla yerine getirir.

Açlık, susuzluk, uyku, cinsellik, sosyal güvenlik; barınma ve yuva kurma, aidiyet, sevgi ve aşk, saygınlık ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları¹⁴¹ insan hayatının temel ihtiyaçlarıdır. Fert bu ihtiyaçlarını birinci derecede aile içerisinde giderir.

Cinsi arzu ve istek, her insanın yaratılışında varolan bir gerçektir. Ancak hayatın temeli sırf cinsel arzuların tatmininden ibaret değildir. Bu arzunun tatmininde normal yol, neslin devamını da temin edecek şekilde yasal evlilik ve aile hayatı çerçevesinde olanıdır.

Cinsi arzu, karşı cinse temayül, "adölesan" denilen ergenlik döneminde belirgin olarak ortaya çıkar. Bu dönemde pekçok fizyolojik ve psikolojik değişiklikler görülüp, erkeksi ve kadınsı özellikler olgunlaşmaya başlar.

Ergenlik döneminde başlayan seksüel eğilim, kişinin içinde bulunduğu toplumun örf, adet, gelenek ve dini terbiye gibi sosyo-kültürel özelliklerine bağlı olarak şekillenir. Toplumumuzda sosyo-kültürel etki, sağlam bir fert-aile-toplum zincirinin temin edilmesi yönündedir. Bu zincirin en önemli halkası ailedir.

Aile kurumunun gerçekleşmesi için eş seçimi ve evlenme arzusu şarttır.

Evlenmeye karar veren kişilerin gerek kişilik yapıları bakımından gerekse sosyal ve ekonomik koşulları yönünden kendilerini değişik bir ortama ve yaşantıya hazırladıkları bir devirdir. Birbirlerine yabancı iki insanın bir arada yaşayabilmeleri için evlilik öncesi birbirini tanımaları, anlaşmaları ve ortak yaşama kararlarını sürdürebilecek sevgi bağının kurulmasına ihtiyaç vardır. Ancak bu tanıma şekli toplumdan topluma

¹⁴¹ KRECH, D., CRUTFIELD, Richard Cemiyet İçinde Fert, M.E.B. Yayını, İstanbul 1970.

farklılıklar gösterir. Diğer bir ifade ile evlilik öncesi evlenecek eşlerin ister belli bir süre teke tek birbirlerini tanıma imkanı bulsunlar isterse görücü usulü ile evlenme şeklinde olsun sürenin kısa veya uzun olması dışında tanıma olgusu mevcuttur. Değişen bu tanımanın şeklidir.

Araştırmanın problemi, İstanbul'un Beşiktaş İlçesinde gençlerin evlenme sebeplerini, aile kurumuna bakış açılarını, karı-koca arasında olan ilişkilere düşüncelerini ve sosyal hizmetler kurumunun sunduğu hizmetlerle ilgili bilgi sahibi olup olmadıklarını öğrenmek şeklinde ifade edilebilir.

Böyle bir problem araştırmanın amacını da içermektedir. Zira konunun tasviri ve konu bütünlüğü içerisindeki problemlerin tesbiti, evlilik kurumunun belli yapılar kazanması ve aile sisteminin sağlıklı işlemesi için alınacak tedbirleri ve çözüm yollarını da peşinden getirecektir.

B. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırmanın testetmek istediği temel hipotezleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür. Araştırmanın diğer alt hipotezleri bu genel hipotezlerin açılımından ibarettir.

1. Kız ve erkeklerde evlenme yaşı yükselmektedir.
2. Evlenme yaşını geciktirenler ileri yaşlarda eş seçiminde zorluk çekmektedirler.
3. Modernleşmenin ortaya çıkardığı yeni yapılar çerçevesinde Türk ailesinde olumsuz saptamalara rağmen aile kurumu önemini hala korumaktadır.
4. Türk ailesi pederi aileden geçiş ve çekirdek aile tipine doğru bir değişme içindedir.
5. Ailenin içi ilişkiler sisteminin sağlıklı yürümesinde sevgi ve karşılıklı güven duyguları ön plandadır.
6. Modern aracı kurumlardan çok, eşlere aileleri danışmanlık görevi yapmaktadır.

C. İLKELER (SAYILTILAR)

Yukarıdaki tesbitler çerçevesinde araştırma şu ilkelere dayandırılmıştır:

1. Aile evrensel bir kurumdur. Buna karşılık aile yapısı ve işleyişi toplumdaki topluma farklıdır.
2. Sosyal değişimin kanunları aile için de geçerlidir. Bu nedenle modernleşme aileyi kendi dinamikleri doğrultusunda değiştirmektedir.
3. Araştırmada kullanılan metod ve teknikler, araştırmanın modelini gerçekleştirecek güçtedir.
4. Deneklerin anket sorularına, doğru olarak cevap verdikleri düşünülmektedir.
5. Araştırmada kullanılan kaynaklar, güvenilir kaynaklardır.

D. ARAŞTIRMANIN SINIRLARI

Araştırmanın örneklemini ve örneklemin temsil ettiği ana kütle İstanbul Beşiktaş İlçesi Evlendirme Dairesi'ne evlenmek üzere başvuranlarla sınırlandırılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları ve genellemeler araştırmanın örneklemini için geçerli olup, bütün Türk ailesinin ancak belli eğilimlerin varlığı açısından temsili sözkonusudur.

E. PLAN

Araştırmanın bütünü iki kısım ve ikinci kısım dört bölümden ibarettir. Birinci kısım araştırmanın teorik yapısını ikinci kısmın birinci bölümde "Giriş" başlığı altında "Konu ve Problem" le birlikte araştırmanın iddiası ve dayandığı ilkeler hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde "Araştırmanın Yöntemi" ve üçüncü bölümde "Uygulamalı Araştırma" ya ait bulgular yer almıştır. Sonuç bölümünde ise "Özet, Genellemeler ve Öneriler" sunulmuştur.

II. BÖLÜM ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

A. MODEL

Araştırmada model, araştırmacının konusunu tesbitten sonuçların sunulmasına kadar gerçekleştirilen faaliyetler bütünüdür. Diğer bir ifade ile araştırmacının konusuna uygun olarak seçilen metod ve tekniklerle oluşturulan bütünün adıdır. Bu anlamda model bilimsel bilginin sistemli bir yapı oluşturmasını ifade etmektedir. Daha açık bir ifade ile model bilimsel bilginin sonuçları olan (kanun, teori, prensip, sistem) bir takım genellemelere bizi götürmelidir.

Elde mevcut bu araştırmacının modeli tarama modeli; tasvir metodu ve buna bağlı anket tekniği ile oluşturulmuştur. Tam sayımla tasvirin mümkün olmadığı konu, örnekleme teknikleriyle elde edilen örnekleme temsil edilmiştir. Bu nedenle sonuçlar ancak örneklem için genellenebilir ve ana kütle için bir eğilimi ifade etmektedir.

Bir konu aynı dahi olsa ayrı ayrı kişiler tarafından ele alınıp orjinal modellere varılabilir. Özellikle sosyal bilimler için mutlak bir model kabul etmek mümkün değildir. Bu bağlamda model araştırmacının kendi damgasını taşır. Buna karşılık mevcut modellerden birisini kullanmak suretiyle de araştırma yapılabilir. Bizim bu araştırmamızda da başka modellerden yararlanılmıştır.

B. EVREN ve ÖRNEKLEM

Araştırmacının ana kütlesi Türk ailesidir. Tabidir ki Türk toplumunu meydana getiren bütün ailelerin popülasyonunu tam sayımla tasvir etmek imkansızdır. Bu sebeple böyle geniş bir evrenden örnekleme teknikleri ile örneklem çıkartılmış ve bu örneklem vasıtasıyla ana kütle hakkında genellemelere gidilmek istenmiştir. Ancak yine de genellemeler örneklem için % 10 hata payı ve % 90 lık bir güven düzeyi

ile doğrudur. Teşkil edilen envanter belli bir zaman sürecinde Beşiktaş Evlendirme Dairesi'ne başvuran deneklere tam sayımla uygulanmıştır.

C. BİLGİ FORMUNUN HAZIRLANMASI

Araştırmanın konusu ve problemine uygun olarak tesbit ettiğimiz hipotezleri test edecek şekilde anket formuna yerleştirdiğimiz soruların hazırlanmasında ilgili ve bilen kişilerle istişare edildiği gibi, benzer araştırmalardan da istifade edilmiştir.

Düzenlenen anketin geçerlik ve güvenilirliğini tesbit etmek için bir ön uygulama yapılmış ve ön uygulama ile anket formundaki soruların geçerlik ve güvenilirlikleri sınanarak ekteki yeni form oluşturulmuştur.

Anket formuna sorular dört başlık altında yerleştirilmiştir. Bunlar: 1. Olgu soruları 2. Bilgi soruları 3. Görüş-kanaat soruları ve 4. Davranış soruları şeklinde düzenlenmiştir. Her soru grubunun altında test edilmek ve tasvir edilmek istenen olguya ait sorular bulunmaktadır.

D. BİLGİ FORMLARININ DAĞITILMASI ve TOPLANMASI

Araştırmanın örneklemini göz önünde bulundurularak 320 anket formu basılmış ve örneklemini oluşturan denek grubuna bizzat uygulanmıştır. Anket formlarından işlerliği bulunmayan bir kısmının çıkartılması ile 298 anket değerlendirmeye alınmıştır.

E. VERİLERİN YORUMLANMASI

Toplanan bilgiler ham veriler olup, çoğu zaman bu haliyle fazla bir şey ifade etmezler. Bu nedenle tek tek bilgilerin toplanması kadar bunların belli metod ve tekniklerle anlaşılması gerekir. Araştırma için toplanan verilerin bir kısmı yüzdelerle, çapraz ilişkili olanlar ise "x-y" değişkenleri şeklinde ilişkilendirilmiş ve chi-square leri göz önünde bulundurularak yorumlanmıştır.

Tablo: 1 Deneklerin yaş dağılımı

Bar:	Element:	Count:	Percent:
1	a. 20 ve daha küçük	23	7.72
2	b. 21-24	65	21.81
3	c. 25-28	99	33.22
4	d. 29-32	39	13.08
5	e. 33-36	29	9.75
6	f. 37'den yukarı	43	14.42
	Toplam	298	100

-Mode

Deneklerin yaş dağılımına baktığımızda, 20 ve daha küçük 7.72 oranında, 21-24 yaşlarında % 21.81 oranında, 25-28 yaşlarında % 33.22 oranında, 29-32 yaşlarında % 13.08 oranında, 33-36 yaşlarında % 9.75 oranında ve 37'den yukarı yaşlarda % 14.42 oranında bir dağılım görüyoruz. Evlilik yaş ortalaması 25-28 yaşlarında 33.22 oranı ile en yüksek seviye de görülmektedir. 21-28 yaşları deneklerin %55'ini oluşturmaktadır.

Tablo 2: Deneklerin Eğitim Durumu

Bar:	Element:	Count:	Percent:
1	Okula gitmeyen	3	1.003
2	Okur-yazar	6	2.007
3	İlkokul mezunu	39	13.043
4	Ortaokul mezunu	21	7.023
5	Lise mezunu	94	31.438
6	Üniversite mezunu	135	45.485
7	Başka	0	0
	Toplam	298	100

-Mode

Deneklerin eğitim durumunu incelediğimizde, eğitim seviyesinin iyi bir durumda olduğu görüyoruz. Okula gitmeyenlerin oranı % 1.03, okur-yazarların oranı % 2.007, ilkokul mezunlarının oranı % 13.043, ortaokul mezunları oranı % 7.023, lise mezunları oranı % 31.438 ve üniversite mezunları oranı % 45.485 olmuştur. Deneklerin toplamının % 77 oranı lise ve üniversite mezunu olması sevindirici bir durudur. Burada üniversitelilerin sayısındaki artış özellikle büyük kentlerde eğitim imkanının sağlanması etkili olmuştur.

Tablo 3: Deneklerde Ekonomik Durum

Bar:	Element:	Count:	Percent:
1	Çok iyi	34	11.409
2	İyi	143	47.987
3	Orta	109	36.577
4	Düşük	12	4.027
5	Cevapsız	0	0
	Toplam	298	100

-Mode

Tabloda da görüldüğü gibi deneklerin büyük çoğunluğu iyi bir ekonomik duruma sahiptirler. Toplam deneklerin % 11.40 oranı çok iyi halli, % 47.98 oranı iyi halli, % 36.57 oranı orta halli ve sadece % 4.02 oranı düşük halli ekonomiye sahiptirler. Evlenme yaşın yükseldiğini gözönünde bulundurursak, gençler ilk önce iyi bir ekonomik duruma sahip olup sonra evlenmeye temayül gösterirler.

Tablo 4: Deneklerin Çalıştığı Yer

Bar:	Element:	Count:	Percent:
1	Kamu Sektörü	16	5.351
2	Özel Sektör	157	52.508
3	Serbest	80	26.756
4	Çalışmıyor	44	14.716
5	Başka	0	0
6	Cevapsız	1	334
	Toplam	298	100

-Mode

Deneklerin çalıştığı yer dağılımına bakıldığında özel sektör % 52.5 oranında en önde gelmektedir. Serbest çalışanlar % 26.75 ve kamu sektörü % 5.35'le özel sektörü takip etmektedirler. Demekki özel sektördeki maaş oranı daha yüksek olduğu için kişi bu sektöre ve serbest çalışmaya daha çok temayül göstermektedirler. % 14.71 oranında denekleri çalışmadığı halde evlenmeye teşebbüslerİ düşündürücüdür.

Tablo 5 : Deneklerin Cinsiyet Dağılımı

Bar:	Element:	Count:	Percent:	
1	Kadın	153	51.351	-Mode
2	Erkek	145	48.649	
	Toplam	298	100	

Ankete tabi tutulan 300 kişiden 2 kişinin anketleri sağlıklı olmadığından dolayı çıkarılmıştır. Bunlardan % 51.35 oranında kadın, % 48.64 oranında erkek dağılımı gözükmektedir.

Tablo 6: Deneklerin Medeni Durumu

Bar:	Element:	Count:	Percent:	
1	Bekar	240	80.878	-Mode
2	Boşanmış	54	18.12	
3	Dul	3	1.006	
4	Başka	0	0	
5	Cevapsız	0	0	
	Toplam	298	100	

Toplam deneklerin % 80.87 oranı bekar, % 18.12 oranı boşanmış ve % 1.006 oranı ise dul olmaktadır. Bu oran bizlere evliliklerin % 20 civarı boşanmayı ile sonuçlanır mesajı da verebilir. Elbette elde olan istatistik verilerde bu sonucu doğrulamaktadır.

Tablo: 7 - Yaş ile Sevgi/Aşk arasında ilişki

Frekans Tablosu							Totals:
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den v...	
Çok önemli	21	55	69	34	26	32	237
Kısmen önemli	1	4	4	2	2	10	23
Hiç önemli d...	0	0	0	1	0	0	1
Totals:	22	59	73	37	28	42	281

Satır Tablosu							Totals
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den v...	
Çok önemli	9.17%	21.1%	34.63%	13.23%	10.12%	12.45%	100%
Kısmen önemli	4.30%	17.39%	17.39%	8.7%	8.7%	43.46%	100%
Hiç önemli d...	0%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Totals	7.63%	21%	33.1%	13.17%	9.96%	14.95%	100%

Sütun Tablosu							Totals:
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den v...	
Çok önemli	95.45%	93.22%	95.7%	91.69%	92.86%	76.19%	91.46%
Kısmen önemli	4.55%	6.76%	4.3%	5.41%	7.14%	23.61%	6.19%
Hiç önemli d...	0%	0%	0%	2.7%	0%	0%	2.6%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 10 χ^2 : 23.039 p:0106

Örnekleme giren deneklerin yaşları ile sevgi/aşk parametreleri arasındaki ilişkinin istatistik (χ^2) testi sonuçlarına göre belli bir yaşa (21-29) kadar olan deneklerde sevgi ve aşk parametresine önem atfedenlerde yükselme olduğu; 20 ve daha aşağı yaşlardaki deneklerde çok önemli diyenler % 8 21-24 yaş gruplarında % 34 ve 25-28 yaş grubunda ise % 35'dir. Bu belli bir yaşa kadar aile kurmak sevgi ve aşk ihtiyacının önemli olduğunu ifade etmektedir. Aynı şekilde 29-32 yaşlarından sonra ailenin kuruluş ve mutluluğu için ilgili parametreye önem atfedenlerin oranının düştüğü görülmektedir. Tablodaki oranlara dikkat edildiğinde;

Yaşları ilerleyenlerin oranın düştüğü görülmektedir. Tabloda bu oranlar 29-32 yaşlar arasında % 10 ve 37'den yukarılarda % 12'dir.

Bu durum bize 25-28 yaşlar arasındaki evlenme çağında olan eşlerde sevgi ve aşk motivinin daha yoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Maslow'un ihtiyaçlar teorisinde de alineni kuruluşu ve yaşaması için temel ihtiyaçlardan biriside aidiyet sevgi ve aşk olduğu bilinmektedir. Fizyolojik ve güven ihtiyacından sonra gelen bu sevgi ve aşk ihtiyacında ailenin düğümlendiği bizim araştırmamızda da ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Tablo: 8 - Yaş ile aile büyüklerinin isteği arasında ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Çok önemli	13	14	14	8	2	3	59
Kısmen önemli	7	24	45	10	14	18	118
Hiç önemli d...	2	20	33	18	13	16	102
Totals:	22	58	92	36	29	42	279

Satır Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Çok önemli	22.03%	23.73%	23.73%	13.56%	3.39%	13.56%	100%
Kısmen önemli	5.93%	20.34%	38.14%	8.47%	11.86%	15.25%	100%
Hiç önemli d...	1.96%	19.61%	32.35%	17.65%	12.75%	15.69%	100%
Totals:	7.89%	20.79%	32.97%	12.9%	10.39%	15.65%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Çok önemli	59.09%	24.14%	15.22%	22.22%	6.9%	19.05%	21.15%
Kısmen önemli	31.82%	41.38%	48.91%	27.78%	48.26%	42.86%	42.29%
Hiç önemli d...	9.09%	34.46%	35.87%	50%	44.83%	38.1%	36.56%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 10 \quad \chi^2: 30.192 \quad p: .0008$$

Yaş arasında anlamlı ilişki olan diğer bir parametrede aile büyüklerinin isteğidir. Elde edilen verilere göre 21-28 yaşlarda aile isteğine çok önem veren deneklerin sayı artmakta ancak yaş ilerledikçe bu oran düşmektedir. Kısmen önemli faktörde aynen 21-28 yaşlarda yükselmektedir. Bu oran % 26'lere kadar varmıştır.

Tabloya dikkat edildiğinde daha düşük yaşlarda aile büyükleri isteği daha önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak tabloya baktığımızda toplam deneklerin % 21'i çok önemli, % 42'si kısmen önemli ve % 37'si hiç önemli değil cevaplandırmış, bu sonuca göre aile büyüklerinin gençleri evlenme konusunda etkilerinin azalmasını göstermektedir.

Tablo: 9 - Yaş ile evlenmede ekonomik sebepler arasında ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Çok önemli	10	10	14	6	0	7	47
Kısmen önemli	10	23	38	10	13	20	114
Hiç önemli d...	3	25	40	21	16	15	120
Totals:	23	58	92	37	29	42	281

Satır Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Çok önemli	21.28%	21.28%	29.79%	12.77%	0%	14.89%	100%
Kısmen önemli	8.77%	20.18%	33.33%	8.77%	11.42%	17.54%	100%
Hiç önemli d...	2.5%	20.83%	33.33%	17.5%	13.33%	12.5%	100%
Totals:	8.19%	20.64%	32.74%	13.17%	10.32%	14.95%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Çok önemli	43.48%	17.24%	15.22%	16.22%	0%	16.67%	16.73%
Kısmen önemli	43.48%	39.66%	41.3%	27.03%	44.83%	47.62%	40.57%
Hiç önemli d...	13.04%	43.1%	43.48%	56.76%	55.17%	35.71%	42.7%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 10 χ^2 : 25.222 p:0049

Evlenme isteğinde yaş ve ekonomik sebepler arasında elde edilen verilere göre anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Toplam deneklerin % 43 ekonomik sebepleri hiç önemli olmadığını, % 40 kısmen önemli ve % 17 çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu oran gençlerde ekonomik sebeplerin önem taşımadığı ortaya çıkmıştır. Bütün cevaplarda 21-28 yaşlarda bir yükseliş gözükmektedir. Bu da 25-28 yaşlarda gençler daha olgun olduğunu göstermektedir. Deneklerin toplamı % 33'ün yaş oranı 25-28 arasındadır.

Tablo: 10 -Yaş ile çocuk isteği arasındaki ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Evet	22	58	92	32	27	23	259
Hayır	1	5	4	5	2	14	31
Baska	0	1	7	0	0	0	3
Totals:	23	64	98	37	29	42	293

Satır Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Evet	8.49%	22.39%	35.52%	12.36%	10.42%	10.81%	100%
Hayır	3.23%	16.13%	12.9%	16.13%	6.45%	45.16%	100%
Baska	0%	33.33%	66.67%	0%	0%	0%	100%
Totals:	7.85%	21.64%	33.45%	12.63%	9.9%	14.33%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Evet	95.65%	90.62%	93.88%	86.49%	93.1%	66.67%	88.4%
Hayır	4.35%	7.81%	4.08%	13.51%	6.9%	33.33%	10.56%
Baska	0%	1.56%	2.04%	0%	0%	0%	1.02%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF. 10 x^2 : 31.793 p:0004

Örnelemeye giren deneklerin yaş ve çocuk isteği arasındaki ilişki incelenmiştir. Toplam deneklerin % 88'i çocuk sahibi olmak istemiştir. 20 ve daha küçüklerde % 8 (21-24) yaşlarında % 22 (25-28) yaşlarında % 36, (29-32) % 12, 33 ve yukarıda % 11 oranında evet cevabı vermiştir. Tabloya baktığımızda yine 25-28 yaşlarında % 36 oranı en yüksek oran olarak gözükmektedir. Elde edilen veriler neslin devamı sayılan çocuk sahibi olmak arzusu Türk toplumunda vargücülüyle devam etmektedir.

Tabloya baktığımızda x ve y arasında olan anlamlı ilişki ($x^2 > p$) bu düşüncüyü ortaya koymuştur.

Tablo: 11- Yaş ile çocuk sayısı arasındaki ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve daha az	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den fazla	Totals
Bir	10	19	31	7	4	16	87
iki	12	35	52	26	15	9	149
Üç	0	5	7	1	4	2	19
Dört	1	1	3	0	3	1	11
Baska	0	1	0	0	1	1	3
Totals:	23	61	93	34	27	29	267

Satır Tablosu							
	a. 20 ve daha az	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den fazla	Totals
Bir	11.43%	21.34%	33.63%	3.05%	4.6%	13.59%	100%
iki	9.05%	23.49%	34.0%	17.45%	10.07%	6.04%	100%
Üç	0%	26.32%	36.84%	5.26%	21.05%	10.53%	100%
Dört	9.09%	9.09%	45.45%	0%	27.27%	9.09%	100%
Baska	0%	33.33%	0%	0%	33.33%	33.33%	100%
Totals:	8.55%	22.64%	35.32%	12.64%	10.04%	10.78%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve daha az	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den fazla	Totals
Bir	43.48%	31.15%	32.63%	20.59%	14.81%	55.17%	32.34%
iki	52.17%	57.33%	54.74%	76.47%	55.56%	31.03%	55.39%
Üç	0%	3.1%	7.37%	2.34%	14.81%	6.9%	7.06%
Dört	4.35%	1.64%	5.26%	0%	11.11%	3.45%	4.09%
Baska	0%	1.64%	0%	0%	3.7%	3.45%	1.12%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 20 \quad x^2: 31.17 \quad p: .053$$

Yaş parametresini bağımsız değişken gördüğümüzde çocuk sayısının isteği bağımlı değişken olarak ortaya çıkmaktadır. ($x \rightarrow y$)

Frekans tablosuna baktığımızda yaş grubu ne olursa olsun, deneklerin 149'u (% 55.39) iki çocuk istemişler, ancak yığınma 52 kişi ile (25-28) yaşlarda olmuştur. Bu oranı 35 kişi ile (21-25) yaşları ve 26 kişi ile (29-32) yaşları takip etmiştir. Bu tabloda üç çocuk isteyenlerin oranı % 7.06'ı iken dört çocuk isteyenlerin oranı ancak % 4.09 olmuştur. Önceden de belirttiğimiz gibi çekirdek aileye geçiş süreci başlamıştır.

Tablo 12- Yaş ile ev açma durumu arasında ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den u...	Totals:
Baba yanında	3	5	8	2	0	1	19
Kayınpeder	8	8	12	4	4	5	41
Tek başına	12	49	77	31	21	35	233
Baska	0	2	1	1	3	0	7
Totals:	23	64	98	38	28	41	292

Satır Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den u...	Totals:
Baba yanında	15.79%	26.32%	42.11%	10.53%	0%	5.26%	100%
Kayınpeder ...	19.51%	19.51%	29.27%	9.76%	9.76%	12.2%	100%
Tek başına	5.53%	21.78%	34.22%	13.78%	9.33%	15.56%	100%
Baska	0%	29.57%	14.29%	14.29%	42.86%	0%	100%
Totals	7.69%	21.92%	35.56%	13.01%	9.59%	14.04%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den u...	Totals:
Baba yanında	13.04%	7.81%	8.16%	5.26%	0%	2.44%	45.1%
Kayınpeder ...	24.79%	12.5%	12.24%	10.53%	14.29%	12.2%	14.04%
Tek başına	52.17%	76.56%	79.57%	31.53%	75%	65.37%	77.05%
Baska	0%	3.12%	1.02%	2.63%	10.71%	0%	2.4%
Totals	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 15 χ^2 : 25.763 p: 0406

Yaş ile ev açma durumu arasında da tabloya göre anlamlı bir ilişkinin olduğu gözükmektedir. Bütün yaşlar tek başına ev açma daha ileridedir. Toplam deneklerin % 77'si tek başına % 14 Kayınpeder ve % 7'si babasının yanında ev açmayı düşünürken, (20 ve daha küçük) yaşlardan oran % 16, (21-24) yaşlarda % 26 (25-28) yaşlarda % 42 oranında olmuş bu yaştan sonra oran düşüşe geçmiştir. Tek başına ev açma isteği (25-28) yaşlarında % 34 olarak görülmektedir. Elde edilen veriler gençlerin tek başına ev açmayı planladığını ortaya koymuş ve bunun anlamı gençler geniş aile tipinden uzaklaşarak çekirdek aile tipine yöneldiğini ortaya koymuştur.

Tablo: 13 - Yaş ile evlenme aşamasında sıkıntıların arasında ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Evet	4	5	18	8	4	5	44
Bazen	10	29	41	8	6	10	104
Hayır	9	30	37	22	19	26	143
Baska	0	0	1	0	0	1	2
Totals:	23	64	97	38	29	42	293

Satır Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Evet	0.09%	11.36%	40.91%	18.16%	9.09%	11.36%	100%
Bazen	9.62%	37.99%	39.42%	7.69%	5.77%	9.49%	100%
Hayır	6.29%	20.94%	25.87%	15.38%	13.29%	18.18%	100%
Baska	0%	0%	50%	0%	0%	50%	100%
Totals:	7.85%	21.64%	33.11%	12.97%	9.9%	14.53%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totals:
Evet	17.39%	7.81%	18.56%	21.05%	13.79%	11.9%	15.02%
Bazen	43.48%	45.31%	42.27%	21.05%	20.69%	23.81%	35.49%
Hayır	39.13%	46.03%	38.14%	57.89%	65.02%	61.9%	48.91%
Baska	0%	0%	1.03%	0%	0%	2.39%	.68%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 15 χ^2 : 22.9 p:0863

Yaş ve evlenme aşamasındaki sıkıntılar arasında olan ilişkide (χ^2 : 22.9> p:0863) olduğuna göre bir anlam taşımaktadır.

Yaş ile diğer parametreler arasındaki ilişkide göze çarpan en önemli nokta (21-28) yaşlarda rakamlarda bir yükselme (29- daha yüksek) yaşlarda düşüş görülmektedir.

% 49 oranında sıkıntıları olmadığını ifade ederken % 35 bazen, % 15 ise evet cevabı vermiştir. Bu oran gençlerin % 50 oranında sıkıntılarının olduğu ortaya çıkmış ve bu sıkıntılar (21-28) yaşlarda en yüksek orana (% 39.5) sahip olmuşlardır.

Tablo: 14 - Yaş ile ailede mutluluk faktörleri arasında ilişki

Frekans Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totale
Sevgi	10	49	51	31	26	23	233
Saygı	3	9	12	7	2	9	42
Güven	0	0	3	0	0	1	4
Çocuk	1	0	0	0	0	0	1
Sadakat	0	3	1	0	0	4	10
Baska	0	0	1	0	0	0	1
Totale	22	63	66	38	28	42	291

Satır Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totale
Sevgi	7.73%	21.03%	34.76%	13.3%	11.16%	12.02%	100%
Saygı	7.14%	21.43%	28.57%	16.67%	4.76%	21.43%	100%
Güven	0%	0%	75%	0%	0%	25%	100%
Çocuk	100%	0%	0%	0%	0%	0%	100%
Sadakat	0%	50%	10%	0%	0%	40%	100%
Baska	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%
Totale	7.86%	21.62%	33.62%	12.06%	9.62%	14.43%	100%

Sütun Tablosu							
	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den y...	Totale
Sevgi	31.02%	77.70%	82.02%	51.55%	92.06%	89.87%	80.07%
Saygı	13.64%	14.29%	12.24%	19.42%	7.14%	21.43%	14.43%
Güven	0%	0%	3.04%	0%	0%	2.38%	1.37%
Çocuk	4.55%	0%	0%	0%	0%	0%	.34%
Sadakat	0%	7.54%	1.02%	0%	0%	9.52%	3.44%
Baska	0%	0%	1.02%	0%	0%	0%	.34%
Totale	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 25 χ^2 : 36.406 p: .0657

Yaş faktörü bağımsız değişken gördüğümüzde, mutluluk faktörü bağımlı değişken olarak ortaya çıkmıştır. Tabloya baktığımızda toplam 291 kişiden 233 denek % 80.07 oranında sevgiyi mutluluk faktörü olarak görmektedirler. Sevgiyi % 14.43 oranında saygı izlemektedir. Demekki sevgi, saygı ve güven üçgeni ailelerde mutluluk kaynağı olmuştur. Aynı zamanda evlilikte sevginin çok önemli olduğuda ortaya çıkmıştır.

Tablo: 15- Yaş ile sosyal hizmetler kurumunun aile danışmanlık hizmetlerinden haberdar olma arasındaki ilişki

	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den u...	Totals
Evet	5	21	49	21	7	20	122
Hayır	15	29	34	13	18	17	126
Kısmen	3	12	16	4	4	6	45
Totals	23	62	99	38	29	43	293

	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den u...	Totals:
Evet	4.1%	17.21%	39.34%	17.21%	5.74%	16.39%	100%
Hayır	11.5%	23.02%	26.46%	10.32%	14.29%	13.48%	100%
Kısmen	6.67%	26.67%	33.56%	3.89%	3.89%	13.33%	100%
Totals:	7.95%	21.11%	33.45%	12.97%	9.9%	14.69%	100%

	a. 20 ve da...	b. 21-24	c. 25-28	d. 29-32	e. 33-36	f. 37 den u...	Totals:
Evet	21.74%	33.07%	48.98%	55.26%	24.14%	46.51%	41.64%
Hayır	65.22%	46.77%	34.69%	34.21%	62.07%	33.53%	43%
Kısmen	13.04%	19.35%	16.33%	10.53%	13.79%	13.96%	15.36%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 10 χ^2 : 17.563 p:0628

Sosyal hizmetlerden haberdar olup, olmadıkları ile yaş arasın bir ilişki olup olmadığı çapraz değerlendirmede ortaya çıkmıştır. Tabloya baktığımızda evet ve hayır diyenlerin oranı aşağı yukarı eşittir (evet % 42, hayır % 43) ancak % 15 kısmen haberdar olanlarda evet cevabına eklenirse, denekelin toplam % 57'si bu hizmetlerden haberdardır.

Elde edilen veriler yinede en çok (25-28) yaşlarında (% 37) bu hizmetler hakkında bilgi sahibi oldukları ortaya çıkmıştır. Bu veriler sosyal hizmetlerin daha da yaygınlaşma ve tanıtıma gereksiniminde ortaya koymuştur. Tecrübeler, bu hizmetlerden faydalanan insanların ruhsal açıdan daha sağlıklı ve daha mutlu olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo: 16- Deneeklerin eğitim durumu ile evlenme sebeplerinde aile ve çocuk sahibi olmak arasında ilişki

	Okula gitmi...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	2	0	24	9	56	86	177
Kısmen önemli	0	4	12	9	36	36	97
Hiç önemli d...	0	1	1	1	2	9	14
Totals:	2	5	37	19	94	131	208

	Okula gitmi...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	1.13%	0%	15.56%	5.08%	31.64%	48.59%	100%
Kısmen önemli	0%	4.12%	12.37%	9.28%	37.11%	37.11%	100%
Hiç önemli d...	0%	7.14%	7.14%	7.14%	14.29%	64.29%	100%
Totals:	6.5%	1.74%	12.85%	6.6%	32.64%	45.49%	100%

	Okula gitmi...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	100%	0%	64.86%	47.37%	59.57%	65.65%	61.46%
Kısmen önemli	0%	80%	32.43%	47.37%	38.3%	27.48%	33.68%
Hiç önemli d...	0%	20%	2.7%	5.26%	2.13%	6.37%	4.86%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 10 χ^2 : 17.039 p:0735

Eğitim durumu ile aile kurmak ve çocuk sahibi olmak arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu elde edilen verilere göre tesbit edilmiştir. (χ^2 : 17.039>p:0735)

Çok önemli diyenlerin oranı okula gitmeyenlerde % 1.13, okur-yazarlarda % 0, ilkökulu mezunlarında % 15.56, ortaokul mezunlarında % 5.08, lise mezunlarında % 31,64 ve üniversitelilerde % 48.59 olmuş. Bu oranlar kısmen önemli diyenlerde düşük, hiç önemli değil diyenlerde çok daha düşük olmuştur. Çok önemli diyenler toplam oranı % 61.46, kısmen önemli diyenler toplam oranı % 33.68 hiç önemli değil diyenlerin toplam oranı ise sadece % 4.86 olmuş. Bu da Türk toplumu büyük bir çoğunluğu (% 95) aile kurma ve çocuk sahibi olmak için evlendiğini ortaya koymuşlar. Aileye yönelik bunca tahribi harekete rağmen elde edilen sonuç sevindiricidir.

Tablo: 17 - Deneklerin eğitim durumu ile evlenme sebeplerinden hayat arkadaşı edinmek arasında ilişki

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	2	1	31	16	66	96	212
Kısmen önemli	1	3	4	4	23	31	66
Hiç önemli d...	0	2	0	1	3	5	11
Totals:	3	6	35	21	92	132	209

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	0.94%	.47%	14.62%	7.55%	31.13%	45.28%	100%
Kısmen önemli	1.52%	4.55%	6.06%	6.06%	34.85%	46.97%	100%
Hiç önemli d...	0%	18.18%	0%	9.09%	27.27%	45.45%	100%
Totals:	1.04%	2.06%	12.11%	7.27%	31.83%	45.67%	100%

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	66.67%	16.67%	88.57%	76.19%	71.74%	72.73%	73.36%
Kısmen önemli	33.33%	50%	11.43%	19.05%	29%	23.48%	22.84%
Hiç önemli d...	0%	33.33%	0%	4.76%	3.26%	3.79%	3.81%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 10 χ^2 : 23.549 p:.0089

Evlenme sebeplerinden hayat arkadaşı edinmek ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. (χ^2 :23.549>p:.0089) deneklerin toplamını % 73.36'sı hayat arkadaşı edinmek sebebine çok önemli derken, kısmen önemli diyenlerin toplam oranı % 24.84 ve evlenmede hayat arkadaşı edinme faktörü hiç önemli değildir diyenlerin toplam oranı ancak % 3.81 olmuştur. Aynı zamanda tabloya bakıldığında eğitim seviyesi yükseldikçe oranda yükselmek ve bu da insanların eşlerine daha çok önem verdiklerini göstermektedir.

Tablo: 18- Deneklerin eğitim durumu ile aile büyüklerin isteği arasındaki ilişki

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	1	1	15	9	19	17	61
Kısmen önemli	2	2	11	6	37	60	119
Hiç önemli d...	0	7	8	4	37	52	103
Totals:	3	5	34	19	92	129	202

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	1.54%	1.64%	24.59%	14.75%	29.51%	27.97%	100%
Kısmen önemli	1.69%	1.69%	9.32%	5.08%	31.36%	50.85%	100%
Hiç önemli d...	0%	1.94%	7.77%	3.68%	35.92%	50.49%	100%
Totals:	1.06%	1.77%	12.06%	6.74%	32.62%	45.74%	100%

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	35.53%	20%	44.12%	47.37%	19.57%	13.18%	21.63%
Kısmen önemli	60.67%	40%	22.35%	31.56%	40.22%	46.51%	41.84%
Hiç önemli d...	0%	40%	23.53%	21.05%	40.22%	40.31%	36.52%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 10 \quad x^2: 25.57 \quad p: .0044$$

Evlenme sebeplerinden, aile büyüklerinin isteği ile eğitim durumu arasında da anlamlı bir ilişki vardır ($x^2: 25.57 > p: 0.0044$) deneklerin toplamın % 21.63'ü evlenme sebeplerinden aile büyüklerinin isteği çok önemli derken % 41.84 kısmen önemli ve % 34.52 oranında hiç önemli değil demişler. Ancak evlilere bakıldığında eğitim durumları yüksek olanlar çoğunluğu kendi kararlarını kendileri vermekte buna rağmen % 64 gibi bir oran tüm eğitim seviyelerinde evlenmede aile büyüklerinin isteklerini gözönünde bulundurmaktadırlar. Buda Türk toplumunda, aileye yönelik birçok tahribata rağmen aile büyüklerinin saygın bir yeri olduğunu göstermektedir.

Tablo: 19- Deneklerin eğitim durumu ile evlenme sebeplerinden ekonomik sebepler arasındaki ilişki

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	1	2	14	6	14	12	49
Kısmen önemli	2	0	15	10	40	48	115
Hiç önemli d...	0	4	6	5	37	68	120
Totals:	3	6	35	21	91	128	204

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	2.04%	4.08%	29.57%	12.24%	29.57%	24.49%	100%
Kısmen önemli	1.74%	0%	13.04%	8.7%	34.78%	41.74%	100%
Hiç önemli d...	0%	3.33%	5%	4.17%	30.83%	56.67%	100%
Totals:	1.06%	2.11%	12.32%	7.39%	52.04%	45.07%	100%

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Çok önemli	33.33%	33.33%	40%	28.57%	15.38%	9.58%	17.25%
Kısmen önemli	66.67%	0%	42.86%	47.62%	43.96%	37.5%	40.49%
Hiç önemli d...	0%	66.67%	17.14%	23.81%	40.66%	53.12%	42.25%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 10 \quad x^2: 34.657 \quad p: .0001$$

Eğitim durumu ile evlenmede, ekonomik sebepler arasında elde edilen verilere göre anlamlı bir ilişki vardır ($x^2: 34.657 > p: .001$)

Ekonomik sebeplere çok önemli diyenlerin oranı lise mezunlarında % 28.57, üniversitelilerde % 24.42, kısmen önemli diyenler lise mezunu % 34.78, üniversitelilerde % 48 ise hiç önemli değil diyenler liselilerde % 30.83 iken üniversitelilerde % 56.67 olmuştur. Bu da gençlerde eğitim seviyesi yüksek olan kişilerde ekonomik yönden kendilerine güvendikleri ortaya çıkmıştır. Hiç önemli değil diyenler okula gitmeyenlerde % 0 iken, okur-yazarda % 3.33, ilkokulda % 5 ortadadır. % 4.17, lisede % 30.83 ve üniversitede % 56.67 yükselmiştir.

Tablo: 20 - Deneklerin eğitim durumu ile ev açma durumu arasındaki ilişki

Frekans Tablosu

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Baba yanında	0	0	8	1	5	5	19
Kayıpdeder ...	2	1	6	5	15	14	43
Tek başına	1	5	25	14	71	111	227
Baska	0	0	0	1	1	5	7
Totals:	3	6	39	21	92	135	296

Satır Tablosu

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Baba yanında	0%	0%	42.11%	5.26%	26.32%	26.32%	100%
Kayıpdeder ...	4.65%	2.33%	13.95%	11.63%	34.88%	32.56%	100%
Tek başına	44%	2.2%	11.01%	6.17%	31.28%	49.9%	100%
Baska	0%	0%	0%	14.29%	14.29%	71.43%	100%
Totals:	1.01%	2.03%	13.18%	7.09%	31.06%	45.61%	100%

Sütun Tablosu

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez..	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Baba yanında	0%	0%	20.51%	4.76%	5.43%	3.7%	6.42%
Kayıpdeder ...	66.67%	16.67%	15.38%	23.81%	16.3%	10.37%	14.53%
Tek başına	33.33%	83.33%	64.1%	66.67%	77.17%	82.22%	76.69%
Baska	0%	0%	0%	4.76%	1.09%	3.7%	2.36%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 15 \quad x^2: 28.826 \quad p: .0169$$

Gençler evlendikten sonra nasıl bir ev açmayı düşünüyorlar ile eğitim durumları arasında da anlamlı bir ilişkinin varlığı görülmektedir. ($x^2:28.826 > p: .0169$)

Elde edilen verilere göre eğitim seviyesi yükseldikçe tek başına ev açma fikri daha da yaygınlaşmaktadır. Örneğin okula gitmeyenlerin tek başına ev açma fikri % 33.33 iken üniversite mezunu % 82.22 olmuştur. Deneklerin toplamının % 76.69 oranı tek başına ev açmayı tercih etmişken diğer faktöre kayınpederin yanında % 14.53, baba yanında % 6.42 ve başka yerlerde % 2.36 olmuş bu da Türk toplumu çekirdek aile tipini benimsediğini göstermektedir.

Tablo: 21- Deneklerin eğitim durumu ile sosyal hizmetlerden haberdar olma arasındaki ilişki

Frekans Tablosu

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Evet	0	2	10	6	48	58	124
Hayır	2	4	23	9	30	60	128
Kismen	1	0	6	6	14	18	45
Totals:	3	6	39	21	92	136	297

Satır Tablosu

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Evet	0%	1.61%	8.06%	4.04%	39.71%	46.77%	100%
Hayır	1.56%	3.12%	17.97%	7.03%	23.44%	46.88%	100%
Kismen	2.22%	0%	13.33%	13.33%	31.11%	40%	100%
Totals:	1.01%	2.02%	13.13%	7.07%	30.98%	45.79%	100%

Sütun Tablosu

	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Evet	0%	33.33%	25.64%	28.57%	52.17%	42.65%	41.75%
Hayır	66.67%	66.67%	58.97%	42.86%	32.61%	44.12%	43.1%
Kismen	33.33%	0%	15.30%	28.57%	15.22%	13.24%	15.15%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 10 \quad x^2: 17.286 \quad p: .0683$$

Eğitim durumu ile sosyal hizmetlerin aile danışmanlık kurumundan haberdar olma arasında çapraz değerlendirmeye göre anlamlı bir ilişki vardır ($x^2:17.286 > p: .0683$).

Elde edilen veriler, deneklerin, eğitim seviyesi yüksek olanlar dahil toplam % 43.1 oranında bu hizmetlerden haberi olmadığı ortaya çıkmıştır. Bundan öncede görüldüğü gibi haberleri olanlar bile bu hizmetlerden pek yararlanmamaktadırlar. Bu Türk toplumunun bu konuda bilgisizliğinden kaynaklanmaktadır. Bu arada bu ve bunun gibi hizmetlerin tanıtımı için medyaya büyük görev düşmekte, aynı zamanda sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumunada kendi faaliyetlerini tanıtmak ve yaygınlaştırmak için pek çok sorumluluklar düşmektedir.

Tablo: 22 -Deneklerin eğitim durumu ile ideal eş özelliği arasındaki ilişki

Frekans Tablosu							
	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Merhametli	0	0	0	0	1	0	1
Saygılı	0	0	0	1	0	1	5
Güzel/zarif	2	0	1	0	5	10	18
Anlayışlı	0	2	1	3	11	29	46
Zengin	0	0	0	0	3	4	7
Diğer	0	0	2	0	0	2	4
Totals:	2	2	3	4	20	46	82

Satır Tablosu							
	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Merhametli	0%	0%	0%	0%	100%	0%	100%
Saygılı	0%	0%	0%	20%	0%	20%	100%
Güzel/zarif	11.11%	0%	5.56%	0%	27.78%	55.56%	100%
Anlayışlı	0%	4.35%	2.17%	6.52%	23.91%	63.04%	100%
Zengin	0%	0%	0%	0%	42.86%	57.14%	100%
Diğer	0%	0%	50%	0%	0%	50%	100%
Totals:	2.47%	2.47%	4.94%	4.94%	24.69%	60.49%	100%

Sütun Tablosu							
	Okula gitm...	Okur-yazar	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totals:
Merhametli	0%	0%	0%	0%	5%	0%	1.23%
Saygılı	0%	0%	0%	25%	0%	0.10%	6.17%
Güzel/zarif	11.11%	0%	25%	0%	25%	20.41%	22.22%
Anlayışlı	0%	100%	25%	75%	55%	59.18%	56.79%
Zengin	0%	0%	0%	0%	15%	8.16%	8.64%
Diğer	0%	0%	50%	0%	0%	4.00%	4.94%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 25 χ^2 : 37.012 p:0576

Araştırmada eğitim durumu x kabul edildiğinde ideal eş özelliği seçimlerinin burda etkilendiği ortaya çıkmıştır. Yüzdelerin dağılımına göre, % 1.23 merhametli, % 6.17 saygılı, % 22.22 güzel/zarif, % 56.79 anlayışlı ve % 8.64 zengin eş tercih etmişler.

Bunlardan % 2.47 okula gitmeyenler, % 2.47 okur-yazar, % 4.94 ilkokul, % 4.94 ortaokul, % 24.69 lise ve % 60.49 üniversiteli olmuş. Elde edilen veriler ideal eş özelliğini, anlayış faktöründe ve yüksek eğitimde yoğunlaştığını ortaya koymuştur.

Tablo: 23 - Deneklerin eğitim durumu ile ailede mutluluk faktörleri arasındaki ilişki

Frekans Tablosu							
	Okula gitir...	Okuyamaz	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totale
Sevgi	0	0	0	0	0	1	1
Saygı	1	3	9	9	56	95	173
Güven	0	1	3	1	6	12	23
Çocuk	0	0	3	1	0	0	4
Sadakat	1	0	3	2	4	11	21
Banka	0	0	0	0	0	1	1
Totale	2	4	15	13	66	120	223

Satır Tablosu							
	Okula gitir...	Okuyamaz	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totale
Sevgi	0%	0%	0%	0%	0%	0.5%	0.5%
Saygı	50%	75%	60%	69.23%	84.85%	79.17%	77.50%
Güven	0%	25%	16.67%	7.69%	9.09%	10%	10.31%
Çocuk	0%	0%	16.67%	7.69%	0%	0%	1.79%
Sadakat	50%	0%	16.67%	15.38%	6.06%	9.17%	9.42%
Banka	0%	0%	0%	0%	0%	0.8%	0.45%
Totale	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Sütun Tablosu							
	Okula gitir...	Okuyamaz	İlkokul mez...	Ortaokul m...	Lise mezunu	Üniversite ...	Totale
Sevgi	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
Saygı	50%	1.75%	6.0%	6.9%	32.37%	54.91%	100%
Güven	0%	4.35%	15.04%	4.35%	26.09%	50.17%	100%
Çocuk	0%	0%	7.5%	2.5%	0%	0%	100%
Sadakat	4.76%	0%	14.29%	9.52%	19.05%	52.38%	100%
Banka	0%	0%	0%	0%	0%	100%	100%
Totale	2%	1.75%	8.0%	5.0%	29.5%	53.5%	100%

$$DF: 25 \quad x^2: 40.559 \quad p: 0.0255$$

Yapılan ankette eğitim durumu bağımsız bir değişken olarak ele alınmış (x), mutluluk faktörleri bir bağımlı değişken olarak ortaya çıkmıştır. Bu ilişkiyi Chi-Square testi de ispatlamıştır.

Frekanslara baktığımızda, mutluluk faktörü sevgi şikkında yığılmıştır. (% 77.50) Soruyu cevaplayan 223 denekten 173 kişi saygı, 23 kişi (% 10.31) güven ve 21 kişi (% 9.42) sadakat demişlerdir. Elde edilen veriler saygı faktörünün daha çok önemli olduğunu göstermiştir.

Tablo: 24 - Ekonomik durumu ile evlenme sebeplerinden sevgi/aşk arasındaki ilişki

Frekans Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Çok önemli	27	129	93	11	260
Kısmen önemli	4	8	11	0	23
Hiç önemli d...	1	0	0	0	1
Totals:	32	137	104	11	284

Satır Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals
Çok önemli	10.28%	49.62%	35.77%	4.23%	100%
Kısmen önemli	17.59%	34.78%	47.83%	0%	100%
Hiç önemli d...	100%	0%	0%	0%	100%
Totals:	11.27%	49.24%	36.62%	3.87%	100%

Sütun Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Çok önemli	84.38%	94.16%	89.42%	100%	91.55%
Kısmen önemli	12.5%	5.84%	10.58%	0%	8.1%
Hiç önemli d...	3.12%	0%	0%	0%	3.5%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 6 χ^2 : 11.0603 p:0714

Ekonomik durum ile sevgi/aşk arasında da anlamlı ilişkinin olduğunu görmekteyiz (χ^2 :11.60>p: 0714)

Çok iyi halliler, % 10,38, iyi halliler % 49.62, orta halliler % 39.77 ve düşük halliler % 4.23 oranında sevgi ve aşkın evlenmede çok önemli olduğunu söylemektedir. Ekonomik duruma bakmaksızın deneklerin % 91.55 oranında sevgi ve aşkın çok önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Ekonomik duruma baktığımızda % 47.98 oranında iyi olduğunu görmekteyiz. Orta halli olanların oranı % 36.57 olmuş ve her zamanki gibi araştırmada da çok iyi halli olanların oranı % 11.40 olmuştur. Oranlar ekonomik açıdan daha iyi yerlerde olduğumuz göstermektedir.

Tablo: 25 - Ekonomik durumu ile hayat arkadaşı edinmek arasındaki ilişki

Frekans Tablosu					
	Çok iyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Çok önemli	17	28	87	10	212
Kısmen önemli	12	37	17	0	66
Hiç önemli d...	4	4	2	1	11
Totals:	33	139	106	11	289

Satır Tablosu					
	Çok iyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Çok önemli	8.02%	46.23%	41.04%	4.72%	100%
Kısmen önemli	18.18%	56.06%	25.76%	0%	100%
Hiç önemli d...	36.36%	36.36%	18.18%	9.09%	100%
Totals:	11.42%	49.1%	36.68%	3.81%	100%

Sütun Tablosu					
	Çok iyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Çok önemli	51.52%	70.5%	82.08%	90.91%	73.36%
Kısmen önemli	36.36%	26.62%	16.04%	0%	22.84%
Hiç önemli d...	12.12%	2.88%	1.89%	9.09%	3.81%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

$$DF: 6 \quad x^2: 20.175 \quad p: .0026$$

Ekonomik durum ile evlenme sebeplerinden hayat arkadaşı edinmek parametresi arasında anlamlı bir ilişki görüyoruz ($x^2:20.175 > p: .0026$) tabloya bakıldığında ekonomik durum ne olursa olsun bu parametreye % 73.36 çok önemli ve % 22.84 kısmen önemli demişlerdir. Bu da herşeyden önce insanın bir eşe ve arkadaşına ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Tablo: 26 - Ekonomik durumu ile aile rızası arasındaki ilişki

Frekans Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Evet	35	139	100	9	281
Hayır	0	2	7	3	12
Baska	1	2	2	0	5
Totals:	34	143	109	12	298

Satır Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Evet	11.74%	49.47%	35.59%	3.2%	100%
Hayır	0%	16.67%	58.33%	25%	100%
Baska	20%	40%	40%	0%	100%
Totals:	11.41%	47.99%	36.56%	4.03%	100%

Sütun Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Evet	97.06%	97.2%	91.74%	75%	94.3%
Hayır	0%	1.4%	6.42%	25%	4.03%
Baska	2.94%	1.4%	1.83%	0%	1.68%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 6 χ^2 : 19.795 p: .003

Deneklerin evlenmesinde ailenin rızası olup olmadığı ile ekonomik durumların arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz (χ^2 :19.795> p:.003).

Ekonomik durum ne olursa olsun deneklerin toplamının % 94.3 oranını ailelerinin rızası olduğunu söylemekte. Bu da önceden tesbit edildiği gibi aile kurumunun önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo: 27- Ekonomik durumu ile evlenme aşamasında sıkıntılar arasındaki ilişki

Frekans Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Evet	5	15	20	5	45
Bazen	11	43	45	5	104
Hayır	17	82	44	2	145
Baska	0	2	0	0	2
Totals:	33	142	109	12	296

Satır Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Evet	11.11%	33.33%	44.44%	11.11%	100%
Bazen	10.50%	41.35%	43.27%	4.81%	100%
Hayır	11.72%	56.55%	30.34%	1.38%	100%
Baska	0%	100%	0%	0%	100%
Totals:	11.15%	47.97%	36.82%	4.05%	100%

Sütun Tablosu					
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Evet	15.15%	10.56%	18.35%	41.67%	15.2%
Bazen	33.33%	30.28%	41.28%	41.67%	35.14%
Hayır	51.52%	57.75%	40.37%	16.67%	48.99%
Baska	0%	1.41%	0%	0%	6.8%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 9 χ^2 : 19.198 p:0.0236

Evlenme aşamasında bazı sıkıntıları varolması ile ekonomik durumun çapraz ilişkilerini incelediğimizde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. (χ^2 :19.198>p:0.0236) tabloya baktığımızda ekonomik durum ne olursa olsun evet cevap verenerin oran % 15.2, bazen cevap verenlerin oranı % 35.14 hayır cevap verenlerin oranı ise % 48.99 olmuştur. Yani ortalama deneklerin yarısında bazı sıkıntıların varlığını görmekteyiz. Ancak bundan önce tesbit ettiğimize göre bu kişilerin yalnız % 2 oranı bir uzmandan hizmet almaktadırlar. Tabiki aile büyüklerine güvenip ve onlara danışmak ve sıkıntılarına çözüm getirmek güzel birşey ancak unutmamalı ki bir profesyonel hizmet değildir ve olaya objektif bakılmadığından dolayı yanılı payı daha yüksek olacaktır.

Tablo: 28 - Ekonomik durumu ile evlenme aşamasındaki sorunların çözümü arasındaki ilişki

	Frekans Tablosu				Totals
	Çok iyi	iyi	Orta	Düşük	
Aile büyükle...	13	38	37	5	93
Dost/Arkada...	3	11	24	1	39
Bir uzmana	0	2	1	3	6
Hiç kimseye	6	39	22	2	69
Sorun olmadı	11	49	23	1	84
Baska	1	4	1	0	6
Totals:	34	143	108	12	297

	Satır Tablosu				Totals
	Çok iyi	iyi	Orta	Düşük	
Aile büyükle...	13.96%	40.86%	39.78%	5.38%	100%
Dost/Arkada...	7.69%	28.21%	61.54%	2.56%	100%
Bir uzmana	0%	33.33%	16.67%	50%	100%
Hiç kimseye	8.7%	56.52%	31.88%	2.9%	100%
Sorun olmadı	13.1%	58.33%	27.38%	1.19%	100%
Baska	16.67%	66.67%	16.67%	0%	100%
Totals:	11.45%	48.15%	36.36%	4.04%	100%

	Sütun Tablosu				Totals:
	Çok iyi	iyi	Orta	Düşük	
Aile büyükle...	38.24%	26.57%	34.26%	41.67%	31.31%
Dost/Arkada...	8.82%	7.69%	22.22%	8.33%	13.13%
Bir uzmana	0%	1.4%	.93%	25%	2.02%
Hiç kimseye	17.65%	27.27%	20.37%	16.67%	23.23%
Sorun olmadı	32.35%	34.27%	21.3%	8.33%	28.28%
Baska	2.94%	2.8%	.93%	0%	2.02%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 15 x^2 : 55.013 p:0001

Evlenme aşamasında mevcut sorunların çözümlenmesi ile ekonomik durum arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. (x^2 : 55.013 >p:0001)

Ekonomik duruma bakmaksızın % 3.31 oranında aile büyüklerine, % 13.13 oranında bir dosta, % 2.02 oranında bir uzmana, danışırken % 23.23 oranında hiç kimseye sorunlarını açmamaktadırlar. Demek ki deneklerin % 23 oranı ya kimseye güvenmiyorlar veya iletişim bozuklukları vardır.

Ekonomik durum ile sorunların olduğunda bir uzmana başvurma arasında ilginç bir tablo ortaya çıkmaktadır. Ekonomik durumlar çok iyi olanlarda % 0, iyi olanlarda % 1.4 oranı, orta olanlarda % 0.93 ve düşük olanlarda ise % 2.5 bir uzmana başvurmuşlar bu da ekonomik durumu ile kültür seviyesi arasında ters bir orantının olduğunu göstermektedir.

Tablo: 29- Ekonomik durumu ile ev açma arasındaki ilişki

Frekans Tablosu					
	Çok iyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Baba yanında	1	9	5	3	18
Kayıppeder ...	9	15	19	1	43
Tek başına	24	115	80	8	227
Diğer	0	3	4	0	7
Totals:	33	142	109	12	295

Satır Tablosu					
	Çok iyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Baba yanında	5.56%	50%	27.78%	16.67%	100%
Kayıppeder ...	18.6%	34.80%	44.19%	2.33%	100%
Tek başına	10.57%	50.66%	35.24%	3.52%	100%
Diğer	0%	42.86%	57.14%	0%	100%
Totals:	11.19%	46.14%	36.61%	4.07%	100%

Sütun Tablosu					
	Çok iyi	İyi	Orta	Düşük	Totals:
Baba yanında	3.03%	6.34%	4.63%	25%	6.1%
Kayıppeder ...	24.24%	10.56%	17.59%	8.33%	14.58%
Tek başına	72.73%	80.99%	74.07%	66.67%	76.35%
Diğer	0%	2.11%	3.7%	0%	2.37%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 9 χ^2 : 15.182 p:0861

Nasıl bir ev açmayı düşünüyorsunuz sorusu ile ekonomik durum arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz. ($x > y$) Ekonomik durum çok iyi olanların % 72.73, iyi durumda olanlarda % 80.99, orta durumda olanlarda, % 74.07 ve düşük durumda olanlarda % 66.67 tek başına ev açmayı düşünmektedirler. Bu da ekonomik durum tek başına ev açmakta bir engel teşkil etmemektedir. Bu da önceden, çekirdek aile tipinin yaygınlaşması fikrini onaylaması demektir.

Tablo: 30 - Ekonomik durumu ile ideal eş özellikleri arasındaki ilişki

	Frekans Tablosu				Totals:
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	
Merhametli	9	36	14	3	62
Saygılı	12	67	58	5	142
Güzel/zarif	0	6	5	1	12
Anlayışlı	12	33	31	2	78
Zengin	0	0	0	1	1
Baska	0	0	1	0	1
Totals:	33	142	109	12	296

	Sıra Tablosu				Totals:
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	
Merhametli	14.52%	58.06%	22.58%	4.84%	100%
Saygılı	8.45%	47.18%	40.85%	3.52%	100%
Güzel/zarif	0%	50%	41.67%	8.33%	100%
Anlayışlı	15.38%	42.31%	39.74%	2.56%	100%
Zengin	0%	0%	0%	100%	100%
Baska	0%	0%	100%	0%	100%
Totals:	11.15%	47.97%	36.82%	4.05%	100%

	Sütun Tablosu				Totals:
	Çok İyi	İyi	Orta	Düşük	
Merhametli	27.27%	25.35%	12.84%	25%	20.95%
Saygılı	36.36%	47.18%	53.21%	41.67%	47.97%
Güzel/zarif	0%	4.23%	4.59%	8.33%	4.05%
Anlayışlı	36.36%	23.24%	28.44%	16.67%	26.35%
Zengin	0%	0%	0%	8.33%	3.4%
Baska	0%	0%	.92%	0%	3.4%
Totals:	100%	100%	100%	100%	100%

DF: 15 χ^2 : 36.659 p:0013

İdeal bir eşin özellikleri ile ekonomik durumu arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz. (χ^2 : 36.859 > p:0013) Ekonomik durumu ne olursa olsun ideal bir eşte en önemli üç özellik denekler tarafından şöyle sıralanmıştır. % 47.97 oranında saygılı, % 26.35 oranında anlayışlı ve % 20.95 oranında merhametli bir eş tercih etmişler. Literatürlere baktığımızda ve uzmanların görüşlerine başvurduğumuzda, karşılıklı anlayışlı ve saygılı bir ailede sağlıklı bir iletişim sağlamak ve bu sağlıklı iletişim aile bireylerin ruh sağlığını temin etmekte sonuç itibarıyla mutlu bir yaşamın sürdürülmesine sebep olmaktadır.

Tablo: 31- Deneklerin cinsiyet ile karar mercii arasındaki ilişki

Frekans Tablosu			
	Kadın	Erkek	Totals:
Erkek	6	19	25
Kadın	6	4	10
Ortaklık	134	117	251
Aile büyüklüğü	1	4	5
Baska	1	0	1
Totals:	148	144	292

Satır Tablosu			
	Kadın	Erkek	Totals
Erkek	24%	76%	100%
Kadın	60%	40%	100%
Ortaklık	53.39%	46.61%	100%
Aile büyüklüğü	20%	80%	100%
Baska	100%	0%	100%
Totals:	50.60%	49.32%	100%

Sütun Tablosu			
	Kadın	Erkek	Totals:
Erkek	4.05%	13.19%	8.56%
Kadın	4.05%	2.78%	3.42%
Ortaklık	90.54%	81.25%	85.96%
Aile büyüklüğü	.68%	2.78%	1.71%
Baska	.68%	0%	.34%
Totals:	100%	100%	100%

DF: 4 χ^2 : 11.059 p:0259

Diğer anlamlı bir ilişkide cinsiyet ile karar mercii parametreleri arasında görülmüştür. Elde edilen veriler denekler büyük çoğunluğu kararları ortaklaşa almaktadırlar (% 85.96). Ancak kadınlar % 90.54 oranında erkekler ise % 81.25 oranında ortak karar almaktan yana olmuşlar. Buda Türk toplumunun yapısında ataerklilik daha ağır bastığı için genelde kararlar erkek tarafından alınır. Kadının rolü ancak endirekt olarak görülmektedir.

Tablo: 32- Deneklerin cinsiyet ile ideal eş özelliği arasındaki ilişki

Frekans Tablosu			Totals:
Merhametli	41	21	62
Saygılı	75	67	142
Güzel/zarif	4	8	12
Anlayışlı	30	46	76
Zengin	0	1	1
Baska	0	1	1

Satır Tablosu			Totals:
Merhametli	66.13%	33.87%	100%
Saygılı	52.82%	47.18%	100%
Güzel/zarif	33.33%	56.67%	100%
Anlayışlı	39.47%	60.53%	100%
Zengin	0%	100%	100%
Baska	0%	100%	100%

Sütun Tablosu			Totals:
Merhametli	27.33%	14.58%	21.09%
Saygılı	50%	46.53%	48.3%
Güzel/zarif	2.67%	5.56%	4.06%
Anlayışlı	20%	31.94%	25.85%
Zengin	0%	.09%	.31%
Baska	0%	.69%	.34%

DF: 5 χ^2 : 13.487 p: .0192

Cinsiyet ve ideal bir eşi özelliği arasında elde edilen verilere göre anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz. ($x > y$) Kadınlarda % 66.13, erkeklerde ise % 33.87 merhametli, kadınlarda % 52.82, erkeklerde ise % 47.18 saygılı, yinede kadınlarda % 39.47 erkeklerde ise % 60.53 oranında anlayışlı bir eşe sahip olmak isterken kadınlar önem sırasına göre merhametli, saygılı ve anlayışlı, erkekler ise anlayışlı, saygılı ve merhametli demişlerdir. Tabloya baktığımızda kadınlar anlayışlı, erkekler ise merhametli eşleri tercih etmektedirler. Toplam bakıldığında % 48.3 oranında kadın-erkek saygılı eşi tercih etmiştir.

Tablo: 33- Medeni durumu ile sevgi/aşk arasındaki ilişki

Frekans Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Çok önemli	217	42	2	261
Kısmen önemli	12	9	1	22
Hiç önemli d...	1	0	0	1
Totals:	230	51	3	284

Satır Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals
Çok önemli	83.14%	16.99%	.77%	100%
Kısmen önemli	5.455%	40.91%	4.55%	100%
Hiç önemli d...	100%	0%	0%	100%
Totals:	80.00%	17.96%	1.06%	100%

Sütun Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Çok önemli	94.35%	82.35%	66.67%	91.9%
Kısmen önemli	5.22%	17.65%	33.33%	7.75%
Hiç önemli d...	.43%	0%	0%	0.35%
Totals:	100%	100%	100%	100%

$$DF: 4 \quad x^2: 11.986 \quad p: .0175$$

Araştırmanın sonucunda medeni durumu ile sevgi/aşk arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Soruyu cevaplayan 284 denekten 241 kişi evlenme sebeplerinden sevgi/aşk çok önemli, 2 kişi kısmen önemli, 1 kişi ise önemsiz olduğunu söylemişlerdir. Çok önemli diyenlerin oranı bekarlarda % 83.14, boşanmışlarda % 16.9 ve dullarda % 0.77 olmuştur. Kısmen önemli diyenlerin oranı ise bekarlarda % 54.55, boşanmışlarda % 40.91 ve dullarda % 4.55 olmuştur.

Tabloya baktığımızda, Sevgi/Aşkın önemi, evlenme sebebi olarak boşanmış kişilerde daha düşük olmuştur. Bu da geçmişte yaşadığı acı olaylara bağlı olabilir.

Tablo: 34- Medeni durumu ile aile büyüklerinin isteği arasındaki ilişki

	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Çok önemli	48	11	3	62
Kısmen önemli	94	19	0	117
Hiç önemli d.	80	22	0	102
Totals:	227	51	3	281

	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Çok önemli	77.42%	17.74%	4.84%	100%
Kısmen önemli	84.62%	15.38%	0%	100%
Hiç önemli d.	78.43%	21.57%	0%	100%
Totals:	80.76%	19.15%	1.07%	100%

	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Çok önemli	21.15%	21.57%	100%	22.06%
Kısmen önemli	43.61%	35.29%	0%	41.64%
Hiç önemli d.	35.24%	43.14%	0%	36.3%
Totals:	100%	100%	100%	100%

DF: 4 χ^2 : 12.121 p: .0165

evlenmenin amacını bir hayat arkadaşı edinmek söyleyenlerle medeni durum arasında da anlamlı bir ilişki olduğu tesbit edilmiştir. ($\chi > p$)

Bekarlar % 75.97 çok önemli, % 20.6 kısmen önemli, ve % 3.43 hiç önemli değil söylerken boşanmışlarda bu oranlar çok önemli % 62.75 kısmen önemli de % 33.3 ve hiç önemli değil de % 3.92 olmuştur. Bu oranlar boşanmış kişilerde hayat arkadaşı edinmek faktörü daha az etkili olduğu tesbit edilmiştir. Her şeye rağmen tüm bekar, boşanmış ve dullarda % 73.52 çok önemli demeleri büyük bir orandır.

Tablo: 35- Medeni durumu ile aile rızası arasındaki ilişki

Frekans Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Evet	270	48	2	200
Hayır	6	3	1	12
Baska	1	3	0	4
Totals:	279	54	3	296

Satır Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals
Evet	62.14%	17.14%	.71%	100%
Hayır	66.67%	25%	8.33%	100%
Baska	25%	75%	0%	100%
Totals:	60.74%	16.24%	1.01%	100%

Sütun Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Evet	96.22%	86.89%	66.67%	94.59%
Hayır	3.35%	5.56%	33.33%	4.05%
Baska	.42%	5.56%	0%	1.35%
Totals:	100%	100%	100%	100%

DF: 4 χ^2 : 16.083 p:0.0029

evlilikte ailenin rızası ile medeni durumun arasındaki anlamlı bir ilişki vardı. Toplam % 94.59 oranında bekar, boşanmış ve dulların aile rızası ile evlendiklerini söylemişler, hayır diyenlerin yüzdesi ancak % 4'e kalmışlar, hangi durumda olursa olsun aile büyüklerin rızası gençler için önemli olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler Türk toplumunda aile büyüklerinin saygın bir yere sahip olduğunu da göstermektedir.

Tablo: 36- Medeni durumu ile çocuk isteği arasındaki ilişki

Frekans Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Evet	222	37	2	261
Hayır	14	17	0	31
Baska	3	0	0	3
Totals:	239	54	2	295

Satır Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals
Evet	85.06%	14.18%	.77%	100%
Hayır	45.16%	54.84%	0%	100%
Baska	100%	0%	0%	100%
Totals	81.02%	18.31%	66%	100%

Sütun Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Evet	92.84%	68.52%	100%	88.47%
Hayır	5.06%	31.48%	0%	10.51%
Baska	1.26%	0%	0%	1.02%
Totals:	100%	100%	100%	100%

DF: 4 χ^2 : 31.422 p:.0001

Çocuk isteği ile medeni durumun arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz. Tabloya baktığımızda bekarlarda % 85.06, boşanmışlarda % 14.18 ve dullarda % 0.77 evet cevabı vermişler. Ancak bu oran hayır cevabında değişmiş, bekarlarda % 45.16 ve boşanmışlarda % 54.84 arasında olmuştur. elde edilen veriler boşanmış kişilerde çocuğun varlığı sorun teşkil etmesi görülmüştür.

Tablo: 37- Medeni durumu ile çocuk isteği süresi arasındaki ilişki

Frekans Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals
Hemen	20	12	1	40
Birinci yıl	49	7	1	57
İkinci yıl	91	13	1	105
Üçüncü yıl	56	6	0	62
Eşya	0	1	0	1
Totals	216	49	3	268

Satır Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals
Hemen	9.26%	24.49%	2.56%	100%
Birinci yıl	22.69%	14.29%	3.33%	100%
İkinci yıl	42.13%	26.53%	3.33%	100%
Üçüncü yıl	25.93%	12.24%	0%	100%
Eşya	0%	2.04%	0%	100%
Totals	38.43%	30.61%	1.11%	100%

Sütun Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals
Hemen	9.26%	24.49%	2.56%	31.31%
Birinci yıl	22.69%	14.29%	3.33%	40.31%
İkinci yıl	42.13%	26.53%	3.33%	72.0%
Üçüncü yıl	25.93%	12.24%	0%	38.17%
Eşya	0%	2.04%	0%	2.04%
Totals	100%	100%	100%	100%

DF: 8 χ^2 : 14.294 p:0.0744

Çocuk edinme süresi ile medeni durum arasında incelediğimizde, bekarlarda % 11.30 hemen, % 21.3 birinci yıl, % 39.57 ikinci yıl, % 24.35 üçüncü yılda çocuk sahibi olmak isterken bu oranlar boşanmış olanlarda sıra ile % 32.5 hemen, % 17.5 birinci yıl, % 32.5 ikinci yıl ve % 15 üçüncü yılda olmuştur. Tabloya baktığımızda % 38.46 oranında bekar, boşanmış ve dul ikinci yılda çocuk sahibi olmak istemişler ve bu yeni gelişen Türk toplumunda gençler ilk iki yılda evliliğin tadını çıkarmak istemeleri ortaya çıkmıştır.

Tablo: 38- Medeni durumu ile evlenme aşamasındaki sorunların çözümü arasındaki ilişki

Frekans Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Karşılıklı ko...	205	49	1	255
Anlayış	22	3	2	27
Uzman kişiler	9	2	0	11
Yakınların y...	2	0	0	2
Aile reisinin ...	1	0	0	1
Totals:	239	54	3	296

Satır Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Karşılıklı ko...	86.39%	19.22%	.39%	100%
Anlayış	81.40%	11.11%	7.41%	100%
Uzman kişiler	81.82%	18.18%	0%	100%
Yakınların y...	100%	0%	0%	100%
Aile reisinin ...	100%	0%	0%	100%
Totals:	86.74%	18.24%	1.01%	100%

Sütun Tablosu				
	Bekar	Boşanmış	Dul	Totals:
Karşılıklı ko...	85.77%	90.74%	33.33%	66.15%
Anlayış	9.21%	5.56%	66.67%	9.12%
Uzman kişiler	3.77%	3.7%	0%	3.72%
Yakınların y...	.84%	0%	0%	.68%
Aile reisinin42%	0%	0%	.34%
Totals:	100%	100%	100%	100%

DF: 8 χ^2 : 13.582 p: .0933

Eşler arası sorunları çözümü ile medeni durum arasında χ^2 : 15.582 ve p: 0933 olması bu iki parametre arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Hemen hemen denekler büyük çoğunluğu (% 86.15) bekar, boşanmış ve dul karşılıklı konuşmayı tercih etmişler, ancak yılların tecrübeleri çoğu zaman bunun tersini göstermekte ve Türk ailelerin çoğunda iletişimsizlik ve bundan doğan şiddetin varolduğu görülmektedir.

Tabloya baktığımızda deneklerin % 3.72'i uzman bir kişiden (Psikolog, aile danışmanı, sosyolog) yardım istemekte ve bu oran, psikoloğa başvurmak ruh hastalığı varlığını gösterir, yanlış bir inancın ve düşüncenin göstergesidir. Halbuki bütün gelişmiş ülkelerde ruh sağlığımızı korumak amacıyla her alinenin ve bireyler bir psikoloğu veya aile danışmanı vardır.

Tablo: 39- Aile ve çocuk sahibi olmak ile Sevgi/Aşk arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Çok önemli	N	166	82	9	257
	Sıra %	64.99	31.91	3.5	100
	Sütun %	96.51	86.32	64.29	91.46
Kısmen önemli	N	6	13	4	23
	Sıra %	26.09	56.-52	17.39	100
	Sütun %	3.49	13.68	28.57	8.19
Hiç önemli değil	N	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	100	100
	Sütun%	0	0	7.14	36
Toplam	N	172	95	14	281
	Sıra %	61.21	33.81	4.98	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 36.211 >P: 0001

Araştırmada aile ve çocuk sahibi olmanın evliliğe etki durumu x kabul edildiğinde sevgi ve aşk faktörünün (y) x'i etkilediği görülüyor ($\chi^2 > p$). Frekanslara baktığımızda evlenmede aile ve çocuk sahibi olmanın çok önemli olduğunu söyleyen 166 kişi (% 64) sevgi ve aşk faktörünün de çok önemli olduğunu belirirken, bunun kısmen önemli olduğunu söyleyenler 82 kişi (% 31). Aile ve çocuk sahibi olmanın çok önemli olduğunu söyleyen 166 kişiden sevgi ve aşk faktörünün hiç önemli olmadığını savunan yok. Evlenme sebebi olarak aile ve çocuk sahibi olmanın hiç önemli olmadığını söyleyen ise sadece 1 kişidir.

Sonuç olarak aile kurma ve çocuk sahibi olmayı evlenme sebebi olarak belirtenler sevgi ve aşkın da bu konuda etkili olduğunu düşünüyorlar.

Tablo: 40- Aile ve çocuk sahibi olmak ile yalnızlıktan kurtulmak arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Çok önemli	N	76	9	1	86
	Sıra %	88.37	10.47	1.16	100
	Sütun %	44.71	9.47	7.14	30.82
Kısmen önemli	N	63	49	4	116
	Sıra %	54.31	42.24	3.45	100
	Sütun %	37.06	51.58	28.57	41.58
Hiç önemli değil	N	31	37	9	77
	Sıra %	40.26	48.05	11.69	100
	Sütun %	18.24	38.95	64.29	27.6
Toplam	N	170	95	14	275
	Sıra %	60.93	34.05	5.02	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 47.575 > p:.001

Yapılan ankette evlenme sebebi olarak aile kurmak ve çocuk sahibi olmanın x kabul edilmesi halinde yalnızlıktan kurtulma faktörünün de (y) etkili olduğuna dair anlamlı bir ilişki görülmüştür ($\chi^2 > p$). Frekanslar da da görüleceği gibi aile kurma ve çocuk sahibi olmayı çok önemli gören 76 kişi (% 88) aynı zamanda yalnızlıktan kurtulmayı da çok önemli görmüştür. Aile ve çocuk sahibi olmayı çok önemli gören 170 kişiden, 86'sı yalnızlıktan kurtulmanın da çok önemli olduğunu belirtmiştir. Yığılma aile ve çocuk sahibi olmayı ve yalnızlıktan kurtulmayı çok önemli görenlerde olmuştur. (% 88)

Tablo: 41- Aile ve çocuk sahibi olmak ile hayat arkadaşı edinmek arasında ilişki.

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Çok önemli	N	152	48	6	206
	Sıra %	73.70	23.3	2.91	100
	Sütun %	87.86	50.53	42.86	73.05
Kısmen önemli	N	18	41	7	66
	Sıra %	27.27	62.12	10.61	100
	Sütun %	10.4	43.16	50	23.4
Hiç önemli değil	N	3	6	1	10
	Sıra %	30	60	10	100
	Sütun%	1.73	6.32	7.14	3.55
Toplam	N	173	95	14	282
	Sıra %	61.35	33.65	4.96	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 50.269 > p:.001

Aile ve çocuk sahibi olmanın evlenmede çok önemli bir sebep olduğunu belirten 152 kişi (% 73) aynı zamanda hayat arkadaşı edinmenin de çok önemli olduğunu belirtmiştir. Bu mukabil aile ve çocuk sahibi olmayı çok önemli görenlerden sadece 3'ü hayat arkadaşı edinmenin hiç önemli olmadığını söylemiştir. Bu durumda aile kurmada hayat arkadaşı edinmenin de önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo: 42- Aile ve çocuk sahibi olmak ile ekonomik sebepler arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Çok önemli	N	37	7	3	47
	Sıra %	78.72	14.89	6.38	100
	Sütun %	21.76	7.29	21.43	16.79
Kısmen önemli	N	75	35	3	113
	Sıra %	66.37	30.97	2.65	100
	Sütun %	44.12	36.46	21.43	40.36
Hiç önemli değil	N	58	54	8	120
	Sıra %	48.33	45	6.67	100
	Sütun%	34.12	52.25	57.14	42.86
Toplam	N	170	96	14	280
	Sıra %	60.71	34.29	5	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 17.76 >p:.0014

Aile ve çocuk sahibi olmanın evlenme sebebi olarak görülmesi bağımsız değişken ile ekonomik sebeplerin evlenme sebebi olması bağımlı değişken arasında da anlamlı bir ilişki görülmüştür. Anketten çıkan sonuçlarda aile ve çocuk sahibi olmayı çok önemli gören 170 kişiden 37'si ekonomik sebepleri çok önemli, 75'i kısmen önemli ve 58'i hiç önemli görmemiştir. Aile ve çocuk sahibi olmayı kısmen önemli gören 7 kişi ise ekonomik sebepleri çok önemli bulmuştur. Bu soruları cevaplayan 280 kişiden 47'si ekonomik sebeplerin çok önemli olduğunu belirterek evlenmenin ekonomik bir yönünün de olduğunu göstermiştir.

Tablo: 43 - Aile ve çocuk sahibi olmak ile aile rızası arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	171	89	11	271
	Sıra %	63.1	32.84	4.06	100
	Sütun %	9.07	92.71	78.57	94.3
Hayır	N	7	4	1	12
	Sıra %	58.33	33.33	8.33	100
	Sütun %	3.93	4.17	7.14	4.17
Başka	N	0	3	2	5
	Sıra %	0	60	40	100
	Sütun%	0	3.12	14.29	1.74
Toplam	N	178	96	14	288
	Sıra %	61.81	33.33	4.86	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 17.63 > p: .0015

Araştırmada aile ve çocuk sahibi olmanın evliliğe etkisi x kabul edildiğinde aile rızasının da buna bağımlı bir değişken olduğu ortaya çıkmıştır: ($\chi^2 > p$)

Aile ve çocuk sahibi olmanın çok önemli bir evlilik sebebi olduğunu söyleyen 178 kişiden, "Bu evliliğe ailenin rızası var mı sorusuna" evet cevabını verenlerin sayısı 171 (% 96.07)'dir. Ancak 7 kişi (% 3.93) hayır diyerek evlenmede aile rızasının önemli olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan ve bu soruyu cevaplayan 288 kişiden 271'nin evliliğinde aile rızası vardır.

Tablo: 44 - Aile ve çocuk sahibi olmak ile çocuk isteği arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	165	79	9	253
	Sıra %	65.22	31.23	3.56	100
	Sütun %	93.22	82.29	64.29	88.15
Hayır	N	11	16	4	31
	Sıra %	35.48	51.61	12.9	100
	Sütun %	6.21	16.67	28.57	10.8
Başka	N	1	1	1	3
	Sıra %	33.33	33.33	33.33	100
	Sütun %	56	1.04	7.14	1.05
Toplam	N	177	96	14	287
	Sıra %	61.67	33.45	4.88	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 17.763 > p: .0014

Evlenme sebebi olarak aile ve çocuk sahibi olmayı bağımsız değişken olarak aldığımızda, çocuk istemenin buna bağımlı bir değişken olduğunu görüyoruz. Nitekim Che-Square testi de iki parametre arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını göstermiştir.

Aile ve çocuk sahibi olmayı evlenmek için çok önemli bir sebep olarak belirten 177 kişiden 165'i çocuk sahibi olmayı isterken ancak 11'i çocuk istemiyor, 1 kişi ise başka bir ihtimal düşünüyor. "Çocuklarınız olmasını istiyor musunuz" sorusuna cevap veren 287 kişiden 253'ü evet, 31'i hayır cevabını vermiş, 3 kişi de başka seçeneğini işaretlemiştir.

Tablo: 45- Aile ve çocuk sahibi olmak ile çocuk sayısı isteği arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Bir	N	52	32	3	87
	Sıra %	59.77	36.78	3.45	100
	Sütun %	30.06	40	30	33.08
İki	N	97	42	5	144
	Sıra %	67.36	29.17	3.47	100
	Sütun %	56.07	92.5	50	54.75
Üç	N	16	3	0	19
	Sıra %	84.21	15.75	0	100
	Sütun%	9.25	3.75	0	7.22
Dört	N	7	2	1	10
	Sıra %	70	20	10	100
	Sütun %	4.05	2.5	10	3.8
Başka	N	1	1	1	3
	Sıra %	33.33	33.33	33.33	100
	Sütun %	58	1.25	10	1.14
Toplam	N	173	80	10	263
	Sıra %	65.78	30.42	3.8	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 13.639 > p: .0917

Araştırmada aile ve çocuk sahibi olmanın evliliğe etkisi x kabul edildiğinde, çocuk sahibi olmanın buna bağımlı bir değişken olduğu görülmüştür. Evlilik sebebi olarak aile ve çocuk sahibi olmayı çok önemli gören 173 kişiden 52'si bir, 97'si iki, 16'sı üç, 7'si dört ve 1'i başka şıkkını işaretlemiştir. Görüldüğü gibi çoğunluk iki çocuk (97 kişi) isterken üç ve dört çocuk sahibi olmak isteyenler çok azdır. Aile ve çocuk sahibi olmanın hiç önemli olmadığını belirten 10 kişiden 3 bir, 5'i iki, 1'i dört, 1'i başka cevaplarını vererek çocuk sayısı tercihlerini belirtmişlerdir.

Tablo: 46- Aile ve çocuk sahibi ile Psikolojik danışmanlık hizmetlerden yararlanmak arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Hemen	N	29	10	1	40
	Sıra %	72.5	25	2.5	100
	Sütun %	16.67	12.66	8.33	15.09
Birinci Yıl	N	41	10	4	55
	Sıra %	74.55	10.18	7.27	100
	Sütun %	22.56	12.66	33.33	20.75
İkinci Yıl	N	67	33	0	100
	Sıra %	67	33	0	100
	Sütun%	38.51	41.77	0	37.74
Üçüncü Yıl	N	32	25	4	61
	Sıra %	52.46	40.98	6.56	100
	Sütun %	18.39	31.65	33.33	23.02
Başka	N	5	1	3	9
	Sıra %	55.56	11.11	33.33	100
	Sütun %	2.87	1.27	25	3.4
Toplam	N	174	75	12	265
	Sıra %	65.66	29.81	4.55	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 32.341 >p:.001

Anketten çıkan sonuca göre aile ve çocuk sahibi olmak ile çocuk edinme süresi parametreleri arasında anlamlı bir ilişki vardır ($\chi^2 > p$)

Evlenmede aile ve çocuk sahibi olmayı çok önemli bir sebep olarak belirten 174 kişiden 29'u hemen, 41'i birinci yılda, 67'si ikinci yılda, 32'si üçüncü yılda ve 5'i başka cevaplarını vermiştir. Buna göre anketi cevaplayanların % 16.67'si hemen, % 23.56'sı birinci yılda, % 38.51'i ikinci yılda, % 18'i üçüncü yılda çocuk istiyor. Çoğunluk ikinci yılda çocuk sahibi olmayı tercih etmektedir.

Tablo: 47-Aile ve çocuk sahibi olmak ile evlenme aşamasındaki sorunların çözülmesi arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Aile büyükleri	N	65	24	2	91
	Sıra %	71.43	26.37	2.2	100
	Sütun %	36.52	25	14.29	31.6
Dost/Arkadaş	N	25	13	1	39
	Sıra %	64.1	33.33	2.56	100
	Sütun %	14.04	13.54	7.14	13.54
Bir uzmana	N	3	1	1	5
	Sıra %	60	20	20	100
	Sütun%	1.69	1.04	7.14	1.74
Hiç kimseye	N	37	23	8	68
	Sıra %	54.41	33.82	11.76	100
	Sütun %	20.79	23.96	52.14	23.61
Sorun olmadı	N	46	32	1	79
	Sıra %	58.23	40.51	1.27	100
	Sütun %	25.84	33.33	7.14	27.43
Başka	N	2	3	1	6
	Sıra %	33.33	50	16.67	100
	Sütun %	1.12	3.12	7.14	2.08
Toplam	N	178	96	14	288
	Sıra %	61.81	33.33	4.86	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 10 χ^2 : 20861 >P:.0221

Yapılan araştırmada aile ve çocuk sahibi olmanın evliliğe etkisi x olarak kabul edildiğinde, evlenme aşamasında karşılaşılan sorunların kime danışıldığı x'e bağımlı bir y değişkeni olarak ortaya konulmuştur.

Evlilikte aile kurma ve çocuk sahibi olmanın çok önemli olduğunu belirten 178 kişiden 65'i karşılaştığı sorunu aile büyüklerine danışarak çoğunluğu (% 36) oluşturuyor. 25 kişi dost/akrabaya (%14), 3 kişi bir uzmana (% 1.69) 37 kişi hiç kimseye (%20) ve 2'si (% 1.12) başkalarına danıştıklarını belirtiyor. Sorun olmadı diyenler ise 46 kişi ile % 58'lik bir dilimi oluşturuyor ki bu büyük bir yekün. Bir uzmana danışmanın çok az rastlandığı da sonuçlardan çıkmaktadır.

Tablo: 48 - Aile ve çocuk sahibi olmak ile sosyal hizmetler kurumunda haberdar olmak arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	72	38	10	120
	Sıra %	60	31.67	8.33	100
	Sütun %	40.45	40	71.43	41.81
Hayır	N	73	46	4	123
	Sıra %	59.35	37.4	3.25	100
	Sütun %	41.01	48.42	28.57	92.86
Başka	N	33	11	0	44
	Sıra %	75	25	0	100
	Sütun%	18.54	11.58	0	15.33
Toplam	N	178	95	14	287
	Sıra %	62.02	33.1	4.88	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 8.799 > p: .0663

Araştırmada aile ve çocuk sahibi olmanın evliliğe etki durumu x kabul edildiğinde sosyal hizmetlerden yararlanma etkisi çıkmış ($\chi^2 > p$). Frekanslara baktığımız vakit ailenin kuruluşunda ev kurmak ve çocuk sahibi olmanın çok önemli olduğunu söyleyenlerden 72'si sosyal hizmetler kurumunun aile danışmanlık hizmetlerinden haberdar, 73'ü ise haberdar değil. Kısmen önemli olduğunu söyleyenlerden 38'i haberdar, 46'sı haberdar değilken, hiç önemli olmadığını söyleyenlerden 10'u haberdar, 4.15 haberdar değildir. Bu da bize deneklerin aile kurarken sosyal hizmetlerden yararlanmaya değer atfettiklerini göstermektedir. Zira Che-Squvare testi de iki parametre arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını göstermiştir.

Tablo: 49- Aile ve çocuk sahibi olmak ile ideal eş özelliği arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Merhametli	N	40	18	3	61
	Sıra %	65.57	29.51	4.92	100
	Sütun %	22.6	18.75	21.43	21.25
Saygılı	N	90	42	6	138
	Sıra %	65.22	30.43	4.35	100
	Sütun %	50.85	43.75	42.86	48.08
Güzel/zarif	N	3	9	0	12
	Sıra %	25	75	0	100
	Sütun %	1.69	9.38	0	4.18
Anlayışlı	N	44	27	3	74
	Sıra %	59.46	36.49	4.05	100
	Sütun %	24.86	28.12	21.43	25.78
Zengin	N	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	100	100
	Sütun %	0	0	7.14	35
Başka	N	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	100	100
	Sütun %	0	0	7.14	35
Toplam	N	177	96	14	287
	Sıra %	61.67	33.45	4.88	100
	Sütun	100	100	100	100

DF: 10 χ^2 : 49.931 >p:.0001

Evlilik faktörleri arasında aile ve çocuk sahibi olmayı bağımsız değişken olarak ele aldığımızda (x) ideal eş özelliğinin buna bağımlı bir değişken olduğu ankette tesbit edilmiştir. İdeal eş özelliklerinin yığılmanın % 48 ile saygılı olma özelliğinde olduğu görülmüştür. Ardından anlayışlı ve merhametli özellikleri gelmektedir. Evlilikte aile ve çocuk sahibi olmayı çok önemli gören 177 kişiden 40'ı merhametli, 90'ı saygılı, 3'ü güzel/zarif, 44'ü anlayışlı eşleri ideal eş olarak görmektedir. İdeal eş olmada zenginliğin önemli bir faktör olmadığı da ankette çıkan sonuçlardandır. Ancak aile ve çocuk sahibi olmayı önemsiz bir faktör olarak gören deneklerin ideal eş ararken zenginliğe diğerlerinden daha fazla önem verdiğini belirtmeliyiz.

Tablo: 50 - Sevgi/Aşk ile aile rızası arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	247	20	1	268
	Sıra %	92.16	7.46	37	100
	Sütun %	94.64	89.96	100	94.04
Hayır	N	12	0	0	12
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	4.6	0	0	4.21
Başka	N	2	3	0	5
	Sıra %	40	60	0	100
	Sütun%	.77	13.04	0	4.21
Toplam	N	261	23	1	285
	Sıra %	91.58	8.07	.35	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 19.418 >p:.007

285 denekten 268 kişinin evlilikleri ailelerinin rızası olduğu çok önemli diyenler % 92.16, kısmen önemli diyenler % 7.46, hiç önemli değil diyenler % 0.37 olmuştur. Burada Sevgi/Aşkın çok önemli olduğunu söyleyenler, % 94.64 evet % 4.6'sı ise hayır cevabı vermişlerdir.

Tablo: 51 - Sevgi/Aşk ile hayat arkadaşı edinme arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Çok Önemli	N	198	8	0	206
	Sıra %	96.12	3.88	0	100
	Sütun %	76.45	34.78	0	72.79
Kısmen önemli	N	51	14	1	66
	Sıra %	77.27	21.21	1.52	100
	Sütun %	19.69	60.87	100	23.32
Hiç önemli değil	N	10	1	0	11
	Sıra %	90.91	9.09	0	100
	Sütun%	3.86	4.35	0	3.85
Toplam	N	255	23	1	283
	Sıra %	91.52	8.13	.35	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 23.709 >p:0001

Sevgi/Aşk ve hayat arkadaşı edinmek arasında elde edilen verilere göre anlamlı bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz. Sevgi/Aşk bağımsız bir değişken kabul edilirse, hayat arkadaşı edinme bir bağımlı değişken olarak görülecektir. Hayat arkadaşı edinmeye çok önemli cevap verenlerle, Sevgi/Aşk Parametresine çok önemli cevap verenler arasında anlamlı bir bağlantının olduğunu görmekteyiz (% 96.12)

Tablo: 52- Sevgi/Aşk ile çocuk isteği arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	235	13	1	249
	Sıra %	94.38	5.22	.4	100
	Sütun %	90.73	56.92	100	87.99
Hayır	N	22	9	0	31
	Sıra %	70.97	25.03	0	100
	Sütun %	8.49	39.13	0	10.95
Başka	N	2	1	0	3
	Sıra %	66.67	33.33	0	100
	Sütun%	.77	4.35	0	1.06
Toplam	N	259	23	1	283
	Sıra %	91.52	8.13	.35	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 23.595 >p:0001

Bu tabloda Sevgi/Aşk ve çocuk isteği parametreleri arasında önemli bir ilişkinin olduğunu görmekteyiz.

Toplam 283 denekten 249'u çocuk isteğini evet derken 31 kişi hayır ve 3 kişi başka cevap vermiştir. Sevgi/Aşk parametresi çok önemli diyenlerin % 90.73'ü evet, % 8.49 hayır ve % 77 başka cevap vermiştir.

Tablo: 53 - Sevgi/Aşk ile eşler arası sorunların çözüm arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Karşılıklı konuşma	N	225	18	1	244
	Sıra %	92.21	7.38	.41	100
	Sütun %	86.54	78.26	100	85.92
Anlayış	N	22	4	0	26
	Sıra %	84.62	15.38	0	100
	Sütun %	8.46	17.39	0	9.15
Uzman Kişiler	N	11	0	0	11
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun%	4.23	0	0	3.87
Yakınların yardımı	N	2	0	0	2
	Sıra %	100	0	0	10
	Sütun %	0.77	0	0	.7
Aile reisinin kararıyla	N	0	1	0	1
	Sıra %	0	100	0	100
	Sütun %	0	4.35	0	.35
Toplam	N	260	23	1	284
	Sıra %	91.55	8.1	.35	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 x^2 : 14.672 >p:.0698

Sevgi/Aşk bağımsız bir değişken (x) kabul edilirse, eşler arası sorunların çözümünü bir bağımlı değişken görülmektedir. 284 denekten 260'ı Sevgi/Aşkın çok önemli olduğunu söylerken 23 kişi kısmen önemli ve 1 kişi hiç önemli değildir cevabını vermiştir.

Sevgi/Aşkın çok önemli olduğunu söyleyenler, % 86.54'ü karşılıklı konuşma, % 8.46 anlayış, % 4.23'ü uzman kişiler ve % 0.77'si yakınların yardımını eşler arasında olan sorunların çözümü olarak belirtmiştir. Kısmen önemli diyenlerde bu oran sıra ile % 78.26, % 17.39 ve % 4.35 olmuştur.

Tablo: 54- Hayat arkadaşı edinmek ile aile büyüklerinin isteği arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Ço Önemli	N	58	3	1	62
	Sıra %	93.55	4.84	1.61	100
	Sütun %	28.02	4.62	10	21.99
Kısmen önemli	N	83	32	2	117
	Sıra %	70.94	27.55	1.71	100
	Sütun %	40.1	49.23	20	41.49
Hiç önemli değil	N	66	30	7	103
	Sıra %	64.08	29.13	6.8	100
	Sütun%	31.88	46.15	70	36.52
Toplam	N	27	65	10	282
	Sıra %	73.4	23.05	3.55	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 21,089 > p: .003

Araştırmanın sonucunda hayat arkadaşı edinmeyi evlenme sebebi olarak görmek ile evlenmede aile büyüklerinin isteğinin etkisi birbirine bağımlı çıkmıştır.

Soruyu cevaplayan 282 denekten 207'si hayat arkadaşı edinmenin çok önemli olduğunu belirtmiştir. 65 kişi bunu kısmen önemli görürken, 10 kişi önemsiz olduğunu söylemiştir.

62 kişi ise aile büyüklerinin isteğinin çok önemli olduğunu söylüyor. Bunlar 58'i hayat arkadaşı edinmeyi önemli görenlerden. (% 93.55) Aile büyüklerinin isteğini kısmen önemli gören 117 kişiden (% 41.49) 83'ü hayat arkadaşı edinmeyi evlenme sebebi olarak göstermiş. (% 70.94)

Evlenme sebebi olarak hayat arkadaşı edinmeyi ön planda tutanlar aile büyüklerinin isteğine daha çok önem veriyor.

Tablo: 55 - Hayat arkadaşı edinmek ile ekonomik sebepler arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Çok önemli	N	42	5	3	50
	Sıra %	84	10	6	100
	Sütun %	20.29	7.58	27.27	17.61
Kısmen önemli	N	83	30	1	114
	Sıra %	72.80	26.32	.88	100
	Sütun %	40.1	45.45	9.09	40.14
Hiç önemli değil	N	82	31	7	120
	Sıra %	68.33	25.83	3.87	100
	Sütun %	39.61	46.97	63.64	42.25
Toplam	N	207	66	11	284
	Sıra %	72.89	23.24	3.87	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 10.188 > p: .0374

Evlenme sebeplerinden hayat arkadaşı edinme faktörü ile ekonomik sebepler faktörü arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. ($\chi^2 > p$)

Soruyu cevaplayan 284 kişiden 207'si (% 72.89) hayat arkadaşı edinmeyi çok önemli görüyor. Bunların % 20.29 ekonomik sebeplerin önemini belirtmiş. % 40.1'i ise ekonomik sebepleri kısmen önemli görüyor. Hiç önemli değil diyenler % 39.61'lik bir kesim.

Hayat arkadaşı edinme faktörünün önemli görülmesi ile ekonomik sebeplerin önemli görülmesi doğru orantılıdır.

Tablo: 56 - Hayat arkadaşı edinmek ile aile rızası arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	201	62	10	273
	Sıra %	73.63	22.71	3.66	100
	Sütun %	94.37	93.94	50.91	94.14
Hayır	N	11	1	0	12
	Sıra %	91.67	8.33	0	100
	Sütun %	5.16	1.52	0	4.14
Başka	N	1	3	1	5
	Sıra %	20	60	20	100
	Sütun%	.47	4.55	9.09	1.72
Toplam	N	213	66	11	290
	Sıra %	73.45	22.76	3.79	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 χ^2 : 10.562 >p:.0319

Hayat arkadaşı edinmek faktörü aile rızası ile anlamlı bir ilişki içerisindedir.

Evliliklerine ailelerinin rızası olduğunu belirtenlerin oranı % 94.14 gibi yüksek bir orandır. % 4.14'lük kesim aile rızası olmaksızın evlenmiştir.

Evlilik faktörü olarak hayat arkadaşı edinmeyi çok önemli gören 213 kişiden 201'nun ailesinin rızası var. (% 94.37) 11'nin ise aile rızası yok (% 5.16).

Deneklerin belirttiğine göre aile rızası dışında evlilik çok az görülen bir olgu. Aile rızası dışında evlilik yapanlardan hayat arkadaşı edinmek hiç önemli değildir diyen hiçkimse olmamıştır. Zira ailesine sırtını dönerek, evlenmesine rağmen evlilik yapan bir insan hayat arkadaşı mefhumunu daha fazla bir değer atfedecektir.

Tablo: 57- Hayat arkadaşı edinmek ile evlenme aşamasında karşılaşılan sorunların çözümü arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Aile büyüklerine	N	74	15	0	89
	Sıra %	83.15	16.05	0	100
	Sütun %	34.74	23.08	0	30.8
Dost/ Arkadaş	N	29	8	1	38
	Sıra %	76.32	21.05	2.63	10
	Sütun %	13.62	12.31	9.09	13.15
Bir uzmana	N	5	1	0	6
	Sıra %	83.33	16.67	0	100
	Sütun %	2.35	1.54	0	2.08
Hiç kimse	N	47	19	2	68
	Sıra %	69.12	27.94	2.94	100
	Sütun %	22.07	29.34	18.18	23.53
Sorun olmadı	N	53	21	8	82
	Sıra %	64.63	25.61	9.76	100
	Sütun %	24.88	32.31	72.73	28.37
Başka	N	5	1	0	6
	Sıra %	83.33	10.67	0	100
	Sütun %	2.35	1.54	0	2.08
Toplam	N	213	65	11	285
	Sıra %	73.7	22.49	3.81	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 10 χ^2 : 16.84 > p: .078

Evlenme aşamasında karşılaşılan sorunların danışıldığı merci ile bir evlenme faktörü olarak hayat arkadaşı edinme Chi-Square testinde anlamlı bir parametre olarak gözükmiştir. 289 denekten 89'u aile büyüklerine, 38'i dostlarına, 6'sı bir uzmana, 68'i hiç kimseye danışarak sorunlarını paylaştıklarını belirtmiştir. 82 kişi ise sorun olmadığını söylemiştir. Aile büyüklerine danışma yüzdesi oldukça yüksek çıkmıştır. Evlilik ve buna dair sorunlar toplumumuzda özel ve gizli telakki edildiğinden mümkün olduğunca ifşa edilmez. Bu olgu frekanslara yansımıştır.

Hayat arkadaşı edinme faktörünü çok önemli görenlerin aile büyüklerine danışmaları, kısmen önemli görenlerden daha yüksek çıkmıştır. (% 34.74'e % 23.08) Hayat arkadaşı edinmek geleneğimizde olan bir telakki, aile büyüklerine danışmada geleneğimizde önemli bir yer tutar. Geleneğe daha bağlı olanların verdikleri cevaplarda hayat arkadaşı edinmenin önemi ve aile büyüklerine danışma arasındaki ilişki daha da kuvvetlidir.

Tablo: 58 - Hayat arkadaşı edinmek ile mutluluk faktörleri arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Sevgi	N	0	1	0	1
	Sıra %	0	100	0	100
	Sütun %	0	2.22	0	.48
Saygı	N	15	3	1	19
	Sıra %	78.95	15.79	5.26	100
	Sütun %	19.74	6.67	10	5.05
Güven	N	86	20	5	111
	Sıra %	77.48	18.02	4.5	100
	Sütun%	55.84	44.44	50	53.11
Çocuk	N	10	4	4	18
	Sıra %	55.56	22.22	22.22	100
	Sütun %	6.49	8.89	40	8.61
Sadakat	N	43	17	0	60
	Sıra %	71.67	28.33	0	100
	Sütun %	27.92	37.78	0	28.71
Toplam	N	154	45	10	209
	Sıra %	73.68	21.53	4.78	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 21.326 >p:.003

Hayat arkadaşı edinmek faktörünü evlenme sebebi olarak görme x olduğunda mutluluk faktörleri tercihi y olarak buna bağlı anlama bir ilişki sergilemektedir.

209 denekten 1'i sevgiyi, 19'u saygıyı, 111'i güveni 18'i çocuğu, 60'ı sadakatı mutluluk için şart koşuyorlar. 154 kişi hayat arkadaşı edinmeyi çok önemli, 45'i kısmen önemli, 10'u önemsiz kabul ediyor.

Tablo: 59 - Hayat arkadaşı edinmek ile ideal eş özelliği arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Merhametli	N	45	14	1	60
	Sıra %	75	23.33	1.67	100
	Sütun %	21.13	21.54	9.09	20.83
Saygılı	N	59	33	5	137
	Sıra %	72.26	24.05	3.65	100
	Sütun %	46.7	50.77	45.45	47.57
Güzel/Zarif	N	8	2	1	11
	Sıra %	72.73	18.18	9.09	100
	Sütun%	3.77	3.08	9.09	3.82
Anlayışlı	N	55	16	3	78
	Sıra %	75.64	20.51	3.85	100
	Sütun %	27.83	24.62	27.27	27.08
Zengin	N	1	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	.47	0	0	.35
Başka	N	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	100	100
	Sütun %	0	0	9.09	.35
Toplam	N	212	65	11	288
	Sıra %	73.61	22.57	3.82	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 10 x^2 : 27.569 >p:.0021

İdeal eş tanımlamalarında en yüksek frekansı % 47.57 ile saygılı eş toplamıştır. Sonra sırasıyla anlayışlı, merhametli, güzel ve zengin eşler gelmektedir.

288 denekten 212'si hayat arkadaşı edinmenin önemli bir faktör olduğunu söylerken, 65'i kısmen önemlidir demiş, 11'i ise hiç önemli olmadığını belirtmiştir.

Tablo: 60 - Evlenmede ekonomik sebepler ile ev açma durumu arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Baba yanında	N	6	6	4	16
	Sıra %	37.5	37.5	25	100
	Sütun %	12	5.31	3.36	5.67
Kayınpeder	N	12	19	11	42
	Sıra %	28.57	45.24	26.19	100
	Sütun %	24	16.81	9.24	14.89
Tek başına	N	32	86	99	217
	Sıra %	14.75	39.63	45.62	100
	Sütun%	64	76.11	83.12	76.95
Başka	N	0	2	5	7
	Sıra %	0	29.57	71.43	100
	Sütun %	0	1.77	4.2	2.48
Toplam	N	50	113	119	282
	Sıra %	17.73	40.07	71.43	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: χ^2 : 14.881 >p:0212

Evlenmede ekonomik sebepleri bir faktör olarak bağımsız değişken yaptığımızda ev açma durumunun buna bağımlı bir değişken olduğu görülüyor.

Ekonomik sebepleri çok önemli görenler 50, kısmen önemli görenler 113 ve hiç önemli görmeyenler 119 kişidir. Ekonomiyi çok önemli görenlerin 6'sı baba yanında, 12'si kayınpeder yanında, 32'si tek başına ev açmayı düşünüyor. Ekonomi sebebi önemli ya da önemsiz görülsün çoğunluk (217) tek başına ev açmayı düşünüyor. Günümüzde çekirdek ailenin yaygın olduğu düşünülürse bu normal bir sonuçtur.

Tablo: 61- Evlenmede ekonomik sebepler ile evlenme aşamasında sorunların çözülmesi arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Aile büyükleri	N	25	40	24	89
	Sıra %	28.09	44.94	26.97	100
	Sütun %	50	35.09	20	31.34
Dost/Arkadaş	N	5	17	14	36
	Sıra %	13.89	47.22	38.89	100
	Sütun %	10	14.91	11.67	12.68
Bir uzman	N	1	5	0	6
	Sıra %	16.67	83.33	0	100
	Sütun%	2	4.39	0	2.11
Hiç kimse	N	5	23	39	67
	Sıra %	7.46	34.33	58.21	100
	Sütun %	10	20.18	32.5	23.59
Sorun olmadı	N	14	28	38	80
	Sıra %	17.5	35	47.5	100
	Sütun %	28	24.56	31.67	28.17
Başka	N	0	1	5	6
	Sıra %	0	16.67	83.33	100
	Sütun %	0	88	4.17	2.11
Toplam	N	50	114	120	284
	Sıra %	17.61	40.14	42.25	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 10 x²: 30.987 > p: .0006

Araştırmada evlilikte ekonomik sebeplerin bir taktir alınması durumunda evlenme aşamasındaki sorunların danışılması bağımlı bir değişken olarak ekonomik sebeplerle ilişkili çıkmıştır. Buna göre evlenmede ekonomik sebeplerin çok önemli olduğunu söyleyen 50 kişinin sorunlarını danışma dağılımı şöyledir: 25 kişi aile büyüklerine, 5 kişi dost akrabaya, 1 kişi bir uzmana, 5 kişi hiçkimseye. 14 kişi ise hiçbir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Anlaşılan o ki sorunlar en çok aile büyüklerine danışmakta (% 31) Toplam 67 denek (% 23) sorunu hiç kimseye danışmadığını belirtmiştir. Sorun danışmada ikinci önemli merci ise dost ve arkadaşlar olmuştur. (36 kişi, % 12) Büyük bir çoğunlukla da sorun yaşamadığını belirtiyor. (80 kişi, % 28) Ekonomik sebeplerin hiç önemli olmadığını belirten 120 kişinin uzmanlara danışmadığı da ortaya çıkmıştır.

Tablo: 62 - Evlenmede ekonomik sebepler ile psikolojik danışmanlık hizmetlerden yararlanmak arasında ilişki

		Çok önemli	Kısmen önemli	Hiç önemli değil	Toplam
Evet	N	9	7	1	17
	Sıra %	52.94	41.18	5.88	100
	Sütun %	2.99	6.82	7.18	17
Hayır	N	41	107	118	266
	Sıra %	15.41	40.23	44.36	100
	Sütun %	46.83	106.77	112.39	266
Başka	N	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	100	100
	Sütun%	18	4	42	1
Toplam	N	60	114	120	284
	Sıra %	17.61	40.14	42.25	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 4 x ²: 19.756 >p:.0006

Yapılan ankette x ve y parametreler arasında anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir. ($x^2 > p$)

Evlilikte ekonomik sebeplerin çok önemli bir faktör olduğunu söyleyen 50 denekten yalnızca 9'u psikolojik danışmanlık hizmetlerinden yararlanırken 41'i böyle bir hizmetten yararlanmamıştır. Ekonomik faktörü kısmen önemli gören 114 denekten 7'si yararlanmış 107'si yararlanmamışken, ekonomik faktörleri hiç önemli görmeyen 120 denekten 1'i yararlanmış, 118'i yararlanmamıştır.

Evlilik öncesi psikolojik danışmanlıktan yararlanmanın ülkemizde yaygın olmadığını görüyoruz.

Tablo: 63 - Çocuk isteği ile aile planlaması ve doğum kontrolü arasında ilişki

		Evete	Hayır	Başka	Toplam
Evet	N	240	26	2	268
	Sıra %	89.55	9.7	.75	100
	Sütun %	92.66	92.86	66.67	92.41
Hayır	N	18	2	0	20
	Sıra %	90	10	0	100
	Sütun %	6.95	7.14	0	6.9
Başka	N	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	100	100
	Sütun%	0	0	33.33	.34
Cevapsız	N	1	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	.39	0	0	.34
Toplam	N	259	28	3	290
	Sıra %	89.31	9.66	1.03	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 6 χ^2 96.214 > p: .0001

Yapılan anket sonucunda deneklerin çoğunun aile planlaması ve doğum kontrolü yapmayı düşündükleri ortaya çıkmıştır. (% 92.41) Aile planlamasına "Evet" diyenlerden, çocuğa "Evet" diyenlerin oranı % 89.55 "Hayır" diyenlerin oranı % 9.7'dir. Aile planlamasına "Hayır" diyenlerden çocuğa evet diyenlerin yüzdesi ise daha fazladır: %90 (Çok az da olsa) % 10'luk bir kesim ise çocuğa da "Hayır" demiştir.

Tablo: 64 - Çocuk isteği ile çocuk edinme süresi arasında ilişki

		Evet	Hayır	Başka	Toplam
Hemen	N	32	5	1	38
	Sıra %	84.21	13.16	2.63	100
	Sütun %	12.31	45.45	33.33	13.87
Birinci Yıl	N	57	0	0	57
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	21.92	0	0	20.8
İkinci Yıl	N	104	2	1	107
	Sıra %	97.2	1.87	.93	100
	Sütun%	40	18.18	33.33	39.05
Üçüncü Yıl	N	62	1	0	63
	Sıra %	98.41	1.59	0	100
	Sütun %	23.,85	9.09	0	22.99
Başka	N	5	3	1	9
	Sıra %	55.56	33.33	11.11	100
	Sütun %	1.92	27.27	33.33	3.28
Toplam	N	260	11	3	274
	Sıra %	94.89	4.01	1.09	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 44.252 >p:.0001

Çocuk isteği ve çocuk edinme süresi birbiri ile çapraz ilişkisi olan iki parametredir.

Anketi cevaplayan 274 kişiden 260'ı çocuğa "Evet", 11'i "Hayır" demişlerdir. Bunlardan hemen çocuk sahibi olmak isteyenlerin yüzdesi % 13.87, birinci yılda isteyenlerin % 20.8, ikinci yılda isteyenlerin % 39.05, üçüncü yılda isteyenlerin % 22.99'tir. Frekanslar ikinci yılda yığılmıştır.

Tablo: 65- Çocuk isteği ile çocuk sayısı isteği arasında ilişki

		Evet	Hayır	Başka	Toplam
Bir	N	90	1	1	92
	Sıra %	97.83	1.09	1.09	100
	Sütun %	34.09	12.5	50	33.56
İki	N	146	3	0	149
	Sıra %	57.99	2.01	0	100
	Sütun %	55.3	37.5	0	54.38
Üç	N	17	2	0	19
	Sıra %	89.47	10.53	0	100
	Sütun %	6.44	25	0	6.93
Dört	N	10	1	0	11
	Sıra %	90.91	209	0	100
	Sütun %	3.79	12.5	0	4.09
Başka	N	1	1	1	3
	Sıra %	33.33	33.33	33.33	100
	Sütun %	.38	12.5	50	1.09
Toplam	N	264	8	2	274
	Sıra %	96.35	2.92	.73	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 62.763 > p: .0001

Çocuk sahibi olma ile sahip olunacak çocuk sayısı arasında da anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir. Deneklerin % 96.35'i çocuk isteğine "Evet", % 2.92'si "Hayır" demişlerdir. Bunlardan % 54.38'i iki, % 33.56'sı bir, % 6.93'ü üç, % 4.01'i dört çocuk sahibi olmak istemişlerdir.

Tablo: 66- Çocuk isteği ile kadın-erkek eşitliği arasında ilişki

		Evet	Hayır	Başka	Toplam
Evet	N	228	25	1	254
	Sıra %	89.76	9.84	.39	100
	Sütun %	86.69	83.33	50	86.1
Hayır	N	25	4	0	29
	Sıra %	86.21	13.79	0	100
	Sütun %	5.51	13.33	0	9.83
Fikrim yok	N	9	1	1	11
	Sıra %	81.82	9.09	9.09	100
	Sütun%	3.42	3.33	50	3.73
Başka	N	1	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	.38	0	0	.34
Toplam	N	263	30	2	295
	Sıra %	89.15	10.17	.68	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: x^2 : 12.624 > p: .0494

Çalışmada x ve y parametreleri arasında anlamlı bir ilişki tesbit edilmiştir .

($x^2 > p$)

Çocuk isteğine "Evet", diyenler % 89.15 iken "Hayır" diyenler % 10.17 oranındadır.

Kadın-erkek eşitliğine "Evet" diyenler % 86.1 "Hayır", diyenler ise % 9.83'tür. % 3.73'lük kesim ise fikir beyan etmemiştir.

Tablo: 67- Çocuk isteği ile mutluluk faktörleri arasında ilişki

		Evet	Hayır	Başka	Toplam
Sevgi	N	1	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	.52	0	0	.47
Saygı	N	18	1	0	19
	Sıra %	94.74	5.26	0	100
	Sütun %	9.28	5.88	0	8.96
Güven	N	100	13	0	113
	Sıra %	88.5	11.5	0	100
	Sütun%	51.55	76.47	0	53.3
Çocuk	N	17	0	1	18
	Sıra %	94.44	0	5.56	100
	Sütun %	8.76	0	100	8.49
Sadakat	N	58	3	0	61
	Sıra %	95.08	4.92	0	100
	Sütun %	29.9	17.65	0	28.77
Toplam	N	194	17	1	212
	Sıra %	91.51	8.02	.47	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 15.168 >p:.056

Çocuk isteği ve mutluluk faktörleri birbiriyle çapraz ilişki içerisindedirler.

Soruyu cevaplayan 212 kişiden 194'ü çocuk isterken (% 91.51), 17'si istememektedir. (% 8.02) Çocuk istemeyenler mutluluk faktörleri arasında çocuk cevabını tercih etmemişlerdir. Mutluluk faktörlerindeki yığılma 113 kişi ile güven faktöründe olmuştur. Daha sonra 61 kişi ve sadakat, 19 kişi ile saygı, 18 kişi ile çocuk faktörü gelmektedir. İlginç bir şekilde sevgi faktörüne kimse prim vermemiştir.

Tablo: 68- Çocuk isteği ile ideal eş özelliği arasında ilişki

		Evete	Hayır	Başka	Toplam
Merhametli	N	58	4	1	63
	Sıra %	9.206	6.35	1.59	100
	Sütun %	22.05	13.33	33.33	21.28
Saygılı	N	122	19	0	141
	Sıra %	86.92	13.48	0	100
	Sütun %	46.39	63.33	0	47.64
Güzel/Zarif	N	11	1	0	12
	Sıra %	91.67	8.33	0	100
	Sütun %	4.18	3.33	0	405
Anlayışlı	N	71	5	2	78
	Sıra %	91.03	6.41	2.56	100
	Sütun %	27	16.67	66.67	26.35
Zengin	N	1	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	100
	Sütun %	38	0	0	34
Başka	N	0	1	0	1
	Sıra %	0	100	0	100
	Sütun %	0	3.33	0	34
Toplam	N	263	30	3	296
	Sıra %	88.85	10.14	1.01	100
	Sütun %	100	100	100	100

DF: 10 χ^2 : 16.358 >p:.0896

Araştırmada çocuk isteği x kabul edilidğinde ideal eş özelliği seçimlerinin bundan etkilendiği (bağımlı değşiken, y) ortaya çıkmıştır ($\chi^2 > p$). Frekansların dağılımına göre anketi cevaplayan 296 kişiden 263'ü (% 88.85) çocuk isterken, 30'u (% 10.14) çocuk istemediğini belirtmiştir.

Çocuk istediğini belirten 263 denekten 58'i merhametli, 122'si saygılı, 11'i güzel/zarif, 71'i anlayışlı, 1'i zengin bir eşin ideal olabileceğini belirtmiş. Çocuk istemeyen 30 denekten ise 4'ü merhametli, 19'u saygılı, 1'i güzel/zarif, 5'i anlayışlı eşleri tercih etmiştir.

Tablo: 69 - Çocuk sayısı isteği ile ev açma durum arasında ilişki

		Hemen	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Üçüncü Yıl	Başka	Toplam
Baba yanı	N	8	3	4	3	0	10
	Sıra %	44.44	16.67	22.22	16.67	0	100
	Sütun %	20	5.36	3.77	4.76	0	6.57
Kayınpeder	N	11	11	12	6	0	40
	Sıra %	27.5	27.5	30	15	0	100
	Sütun %	27.5	19.64	11.32	9.52	0	14.6
Tek başına	N	20	42	85	53	9	209
	Sıra %	9.57	20.1	40.67	23.56	4.31	100
	Sütun %	.50	75	80.19	84.13	100	76.28
Başka	N	1	0	5	1	0	7
	Sıra %	14.29	0	71.43	14.29	0	100
	Sütun %	2.5	0	4.72	1.59	0	2.55
Toplam	N	40	56	106	63	9	274
	Sıra %	14.6	20.44	36.69	22.29	3.28	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 12 x^2 : 30.867 > p: .0021

Yapılan ankette çocuk edinme süresi bağımsız bir değişken olarak ele alındığında (x) ev açma durumu x'e bağlı bir bağımlı değişken olarak ortaya çıkmıştır: Bu iki parametre arasındaki anlamlı ilişkiyi Chi-Square testi de ispatlamıştır.

Frekanslara baktığımızda ev açmadaki tercihler "tek başına" şikkında yığılmıştır. Soruyu cevaplayan 274 kişiden 209'u (% 76.28) tek başına ev açacağını belirtmiştir. Tek başına ev açanlarda çocuk edinme süresine dair yığılmalar ile ikinci yıl şikkında olmuştur. Bunu müteakip üçüncü yıl, birinci yıl ve hemen cevapları frekans yığılmalarına göre sırasıyla-gelmiştir. Ankette dikkati çeken bir sonuç da şu olmuştur: Hemen çocuk isteyen 10 kişiden (% 6.57) 8'i (% 44.44) baba yanında yerleşmeyi düşünmektedir. Diyebiliriz ki baba yanında yerleşmek bazı masrafları (kira, mutfak, elektrik, su vs.) azaltacağından çocuk edinmeye dair düşüncelere daha fazla yer verilebilmektedir.

Tek başına ev açma olgusunun yaygınlığı ise modern toplumun aile tipi olan çekirdek askerlerin yaygınlığına işaretir.

Tablo: 70 - Çocuk sayısı isteği ile çocuk edinme süresi arasında ilişki

		Bir	İki	Üç	Dört	Başka	Toplam
Hemen	N	17	9	5	7	0	38
	Sıra %	44.74	23.68	13.16	18.42	0	100
	Sütun %	19.32	6.08	26.32	62.64	0	14.13
Birinci yıl	N	18	35	3	1	0	57
	Sıra %	31.58	61.4	5.26	1.75	0	100
	Sütun %	20.45	23.65	15.79	9.09	0	21.19
İkinci yıl	N	32	67	3	3	1	106
	Sıra %	30.19	63.21	2.83	2.83	.94	100
	Sütun %	36.36	45.27	15.79	27.27	33.33	39.41
Üçüncü yıl	N	18	35	8	0	1	62
	Sıra %	29.03	56.45	19.9	0	1.61	100
	Sütun %	20.45	23.65	42.11	0	33.33	23.05
Başka	N	3	2	0	0	1	6
	Sıra %	50	33.33	0	0	16.67	100
	Sütun %	3.41	1.35	0	0	33.33	2.23
Toplam	N	88	148	19	11	3	269
	Sıra %	32.71	55.02	7.06	4.09	1.12	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 16 $\chi^2: 57.367 > p: .0001$

Yapılan ankette x ve y parametreleri arasındaki anlamlı ilişki frekanslara şöyle yansımıştır.

Çocuk sayısı isteği (x) daha çok "iki" de, çocuk edinme süresi ise daha çok "ikinci yıl"da yığılmıştır.

Bir çocuk isteyenlerden % 19.32'si hemen, % 20-45 birinci yıl, % 36.36'sı ikinci yıl, % 20-45'i üçüncü yıl çocuk istemişlerdir. İki çocuk isteyenlerden % 6.08'i hemen, % 23.65'i ikinci yıl, % 45.27'si ikinci yıl, % 23.65'i üçüncü yıl seçeneklerini işaretlemişlerdir. Üç çocuk isteyenlerden ise % 26.32'si hemen, % 15.76'sı birinci yıl, % 42.11'i üçüncü yıl çocuk istediklerini belirtmişler. Dört çocuk isteyenlerin genele oranı % 4.09 iken, dört çocuk isteyenlerin % 62.64'ü hemen çocuk isteyenler genele nazaran daha erken çocukları olmasını istemişlerdir.

Tablo: 71- Çocuk sayısı isteği ile kadın-erkek eşitliği arasında ilişki

		Bir	İki	Üç	Dört	Başka	Toplam
Evet	N	82	130	13	7	2	234
	Sıra %	35.04	55.56	5.56	2.99	85	100
	Sütun %	89.13	87.84	68.42	63.64	100	86.03
Hayır	N	6	16	2	2	0	26
	Sıra %	23.08	61.54	7.69	7.69	0	100
	Sütun %	6.52	10.81	10.53	18.18	0	5.56
Fikrim yok	N	4	2	3	2	0	11
	Sıra %	36.36	18.18	27.27	18.18	0	100
	Sütun %	4.35	1.35	15.79	18.18	0	4.04
Başka	N	0	0	1	0	0	11
	Sıra %	0	0	100	0	0	100
	Sütun %	0	0	5.26	0	0	0.37
Toplam	N	92	148	19	11	2	272
	Sıra %	33.82	54.41	6.99	4.04	.74	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 12 χ^2 : 31.715 >p:.0015

Çocuk sayısı isteği bağımsız bir değişken (x) ve kadın-erkek eşitliği buna bağımlı bir değişken (y) olarak anlamlı bir ilişki içindedirler.

Ankete katılan ve bu soruyu cevaplayan 272 kişiden 234'ü (% 86.039) kadın-erkek eşitliğine inanırken 26'sı (% 9.56) inanmamaktadır.

Eşitliğe inanan 234 denekten 82'si bir, 130'u iki, 13'ü üç, 7'si dört çocuk istiyorlar. Eşitliğe inanmayan 26 kişi'den 6'sı bir, 16'sı iki, 2'si üç, 2'si dört çocuk istediklerine belirtmiştir.

Çocuk sayısı isteği eşitliğe inananlarda da inanmayanlarda da iki, seçeneğinde yoğunlaşmıştır.

Tablo: 72 - Çocuk sayısı isteği ile evlenme aşamasındaki sorunlar arasında ilişki

		Bir	İki	Üç	Dört	Başka	Toplam
Aile büyükleri	N	20	50	5	2	0	85
	Sıra %	32.94	58.82	5.88	2.35	0	100
	Sütun %	30.43	33.56	26.32	18.18	0	31.02
Dost/ Arkadaş	N	7	23	4	1	1	36
	Sıra %	19.44	63.89	11.11	2.78	2.78	100
	Sütun %	7.61	15.44	21.05	9.09	33.33	13.14
Bir uzmana	N	1	3	0	1	1	6
	Sıra %	10.07	50	0	16.67	16.67	100
	Sütun %	1.09	2.01	0	9.09	33.33	2.19
Hiç kimseye	N	24	30	4	5	0	63
	Sıra %	38.1	47.62	6.35	7.94	0	100
	Sütun %	26.09	20.13	21.05	45.45	0	22.99
Sorun olmadı	N	29	41	6	2	1	79
	Sıra %	36.71	51.9	7.59	2.53	1.27	100
	Sütun %	31.52	22.52	31.58	18.18	33.33	28.83
Başka	N	3	2	0	0	0	5
	Sıra %	60	40	0	0	0	100
	Sütun %	3.26	1.34	0	0	0	1.82
Toplam	N	92	149	19	11	3	274
	Sıra %	33.58	54.38	6.93	4.01	1.09	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	

DF: 20 x^2 : 30.015 >p:.0696

Yapılan anketten çıkan sonuçlara göre çocuk sayısı isteği ile evlenme aşamasındaki sorunların danışıldığı merci değişkenleri anlamlı ilişki içerisindedirler. ($x^2 > p$)

Buna göre çıkan sorunlarda en çok danışılan merci aile büyükleri olmuştur. 274 kişiden 85'i aile büyüklerine danıştıklarını belirtmiştir. (% 31.02) İkinci olarak % 28.83'lük oranla sorunolmadığı belirtilmiştir. Hiç kimseye danışmadığını söyleyenlerin oranı ise % 22.99'dur. Arkadaşlarına danışanlar ise % 13.14'lük bir oranı teşkil ediyor. Bir uzmana danışma oranı çok düşük çıkmıştır: % 2.19, oysa en azından sorununu hiç kimseye danışmayanlar bir uzmana danışabilmeliydiler. Bu bir uzmana danışmanın tercih edilmeyişinin sebeplerinin de araştırılmasını gerektiren bir sonuçtur. Şunu söylemeli ki en azından bu sahadaki uzmanların ne kadar etkin olabilecekleri konusunda halk bilgilendirilmeli ve bu hizmetler ucuzlaştırılmalıdır.

Çocuk sayısı isteğinde ise % 54.38'lik oranla iki çocukta yığılma olmuştur.

Tablo: 73 - Çocuk sayısı isteği ile Psikolojik danışma hizmetlerinden yararlanma arasında ilişki

		Bir	İki	Üç	Dört	Başka	Toplam
Evet	N	5	7	2	2	0	16
	Sıra %	31.25	43.75	12.5	12.5	0	100
	Sütun %	5.43	4.73	10.53	18.18	0	5.86
Hayır	N	87	141	17	8	3	256
	Sıra %	33.98	55.08	6.64	3.12	1.17	100
	Sütun %	54.57	99.27	89.42	72.73	100	93.77
Başka	N	0	0	0	1	0	1
	Sıra %	0	0	0	100	0	100
	Sütun %	0	0	0	9.09	0	.37
Toplam	N	52	148	19	11	3	273
	Sıra %	33.7	54.21	6.96	4.03	1.1	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 28.511 > p: .004

Anketten çıkan sonuca göre, anketi cevaplayanların % 93.77'si evlilik öncesi psikolojik danışmanlık hizmetlerinden yararlanmamıştır. Bunlardan % 33.98'i bir, % 55.08'i iki % 6.64'ü üç, % 3.12'si dört çocuk istediklerini belirtmiştir. % 5.86'lık bir kısım ise psikolojik hizmetlerden yararlandığını belirtmiştir.

Tablo: 74 - Çocuk sayısı isteği ile ideal eş özelliği arasında ilişki

		Bir	İki	Üç	Dört	Başka	Toplam
Merhametli	N	17	34	5	1	1	58
	Sıra %	29.31	58.02	8.62	1.72	1.72	100
	Sütun %	18.68	22.82	26.32	9.09	33.33	21.25
Saygılı	N	46	71	6	5	0	128
	Sıra %	35.94	55.47	4.69	3.91	0	100
	Sütun %	50.95	47.05	31.58	45.45	0	46.89
Güzel/Zarif	N	3	6	0	2	0	11
	Sıra %	27.27	54.55	0	18.18	0	100
	Sütun %	3.3	4.03	0	18.18	0	4.03
Anlayışlı	N	25	38	8	2	1	74
	Sıra %	33.78	51.35	10.81	2.7	1.35	100
	Sütun %	27.47	25.5	42.11	18.18	33.33	27.11
Zengin	N	0	0	0	1	0	1
	Sıra %	0	0	0	100	0	100
	Sütun %	0	0	0	9.09	0	.37
Başka	N	0	0	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	0	0	100	100
	Sütun %	0	0	0	0	33.33	.37
Toplam	N	91	149	19	11	3	273
	Sıra %	33.33	54.58	6.96	4.03	1.1	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 20 χ^2 : 126.679 > p: .0001

Çocuk sayısı isteği ve ideal eş özelliği birbiriyle anlamlı ilişkisi olan iki parametre olarak karşımıza çıkıyor.

İdeal eş seçenekleri içinde yığılma olan seçenekler sırasıyla: saygılı, merhametli, anlayışlı, güzel/zarif ve zengindir.

Saygılı eş seçeneğini işaretleyenlerde % 35.94'ü bir, % 55.47'si iki, % 4.69'u üç ve % 3.91'i dört çocuk istiyor, Merhametli eş seçeneğini tercih edenlerden % 29.31'i bir, % 58.62'si iki, % 8.62'si üç, % 1.72'si dört çocuk istiyor. Güzel eşi tercih edenlerden ise % 27.27'si bir, % 54.55'i iki çocuk isterken üç çocuk isteyen olmamış, % 3.91'i ise dört çocuk istediklerini belirtmiş. Anlayışlı eşi ideal eş görenlerdeki durum ise şöyle: % 37.78'i bir, % 51.35'i iki, % 10.81'i üç, % 27'i dört çocuk.

Tablo: 75 - Çocuk edinme süresi ile kadın-erkek eşitli arasında ilişki

		Hemen	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Üçüncü Yıl	Başka	Toplam
Evet	N	28	47	95	57	7	234
	Sıra %	11.97	20.09	40.6	24.36	2.99	100
	Sütun %	70	82.46	91.35	90.48	77.78	85.71
Hayır	N	4	7	8	5	2	26
	Sıra %	15.38	26.92	30.77	19.23	7.69	100
	Sütun %	10	12.28	7.69	7.94	22.22	9.52
Fikrim yok	N	8	3	1	0	0	12
	Sıra %	66.67	25	8.33	0	0	100
	Sütun %	20	5.26	96	0	0	4.4
Başka	N	0	0	0	1	0	1
	Sıra %	0	0	0	100	0	100
	Sütun %	0	0	0	1.59	0	37
Toplam	N	40	57	104	63	0	273
	Sıra %	14.65	20.88	38.1	23.08	3.3	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 12 $x^2=35.906 > p: .003$

Anketin sonucunda x ve y parametreleri arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. ($x^2 > p$)

Çocuk edinme süresindeki uzama halinde kadın-erkek eşitliğine daha çok inanıldığını belirten 234 kişiden 95'i (% 40.6) ikinci yıl çocuk isterken, 57'si (% 24.36) üçüncü yıl* , 47'si (% 20.09) birinci yıl ve 28'i (% 11.97) hemen çocuk istiyor. Bu soruları cevaplayan 273 kişiden 26'sı ise çocuk istemediklerini belirtmiştir. Çocuk edinme süresini kararlaştırırken söz sahibi olan kimsenin kim olduğu belki daha önemli ama muhtemelen eşitliğe inananlar bu kararı ortaklaşa almış olmalı. Şunu da ihmal etmemeli ki hemen çocuk isteyen ve eşitliğe inananlar da yaşça daha büyük olduklarından hemen çocuk istiyor olabilirler. (Hipotezin tamamlanması için bunların da araştırılması gerekir)

* Burada işaret edilmeli ki üçüncü yılda çocuk isteyenlerin kadın-erkek eşitliğine inananları (% 24.36) ikinci yılda çocuk isteyenlerden kadın-erkek eşitliğine inananlardan (% 40.6) daha az olsada bu aslında üçüncü yıl çocuk isteyenlerin sayısının daha azolmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo: 76- Çocuk edinme süresi ile aile planlaması ve doğum kontrol arasında ilişki

		Hemen	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Üçüncü Yıl	Başka	Toplam
Evet	N	35	46	104	59	7	251
	Sıra %	13.94	18.33	41.43	23.51	2.79	100
	Sütun %	89.74	82.14	99.05	95.16	77.78	92.62
Hayır	N	3	10	1	2	2	18
	Sıra %	16.67	55.56	5.56	11.11	11.11	100
	Sütun %	7.69	17.86	55	3.23	22.22	6.64
Başka	N	1	0	0	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	0	0	100
	Sütun %	2.56	0	0	0	0	.37
Cevapsız	N	0	0	0	1	0	1
	Sıra %	0	0	0	100	0	100
	Sütun %	0	0	0	1.61	0	.37
Toplam	N	39	56	105	62	9	271
	Sıra %	14.39	20.66	38.75	22.88	3.32	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 12 χ^2 : 30.909 > p: .002

Ankette, evlilik ile ilgili düşünceleri öğrenmek için sorulan sorulardan biri ne kadar süre içinde çocuk istenildiğine dairdi. Bunu x (bağımsız değişken) olarak kabul ettiğimizde buna bağlı olarak aile planlaması değişken olduğu tesbit edildi. Bu iki parametre arasındaki çapraz ilişkiye göre, deneklerin çoğu çocuk sahibi olmak istiyor (% 92.62). 66.64'lük kısmı ise çocuk istemiyor. Çocuk isteyenlerin çoğunluğu ise (% 38.75) ikinci yılda çocuk sahibi olmak istiyor. Hemen çocuk sahibi olmak isteyenler % 14.39'luk, birinci yılda çocuk isteyenler ise % 20.66'lık bir kısmı teşkil ediyor. Buna göre aile planlaması ve çocuk edinme süresi birbirine paralel iki parametredir.

Tablo: 77- Çocuk edinme süresi ile ideal eş özelliği arasında ilişki

		Hemen	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Üçüncü Yıl	Başka	Toplam
Merhametli	N	8	13	20	14	3	58
	Sıra %	13.79	22.41	34.48	24.14	5.17	100
	Sütun %	20	22.81	19.05	22.22	33.33	(21.17)
Saygılı	N	19	30	48	29	2	128
	Sıra %	14.84	23.44	37.5	22.66	1.56	100
	Sütun %	47.5	52.63	51.43	46.03	22.22	(46.72)
Güzel/Zarif	N	2	0	3	5	0	10
	Sıra %	20	0	30	50	0	100
	Sütun %	5	0	2.86	7.94	0	(3.65)
Anlayışlı	N	10	14	34	15	3	76
	Sıra %	13.16	18.42	44.74	19.74	3.95	100
	Sütun %	25	24.56	32.38	23.81	33.33	(27.74)
Zengin	N	1	0	0	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	0	0	100
	Sütun %	25	0	0	0	0	136
Başka	N	0	0	0	0	1	1
	Sıra %	0	0	0	0	100	100
	Sütun %	0	0	0	0	11.11	136
Toplam	N	40	57	105	63	9	274
	Sıra %	14.6	20.8	38.32	22.99	3.28	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 20 χ^2 : 45.44 >p:.001

Çocuk edinme süresinin ideal eş özelliği ile çapraz ilişkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre çocuk edinme sürecinde yine ikinci yılda bir yığılma var: İdeal eş nasıl tesbit edilirse edilsin tercih edilen ikinci yılda çocuk sahibi olmak (274 kişiden 105 kişi: % 38.32) ideal eş tercihlerinde yoğunluk sırasıyla: "Saygılı, anlayışlı, merhametli, güzel/zarif, zengin" şeklindedir. % 40.72 %27.74 % 21.17 % 3.

Tablo: 78- Çocuk edinme süresi ile sosyal hizmetlerden haberdar olmak arasında ilişki

		Hemen	Birinci Yıl	İkinci Yıl	Üçüncü Yıl	Başka	Toplam
Evet	N	16	32	37	24	4	113
	Sıra %	14.16	28.32	32.74	21.24	3.84	100
	Sütun %	40	56.14	34.58	38.71	50	41.24
Hayır	N	21	19	43	31	4	118
	Sıra %	17.8	16.1	36.44	26.27	3.39	100
	Sütun %	52.5	33.33	40.189	50	50	43.02
Kısmen	N	3	6	27	7	0	43
	Sıra %	6.98	13.95	62.79	16.28	0	100
	Sütun %	7.5	10.53	25.23	11.29	0	15.69
Toplam	N	40	57	107	62	8	274
	Sıra %	14.65	20.8	39.05	22.63	2.92	100
	Sütun %	100	100	100	100	100	100

DF: 8 χ^2 : 18.455 > p: 0.0181

Çocuk edinme süresi bağımsız bir değişken "X" ve sosyal hizmetler kurumunun aile danışmanlık hizmetlerinden haberdarlık "Y" olma durumunda X ve Y arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Sosyal hizmetler kurumunun aile danışmanlık hizmetlerinden haberdarlık oranı % 41.24'dür. (Soruyu cevaplayan 274 kişiden 113 kişi) % 43.07'lik kesim bu hizmetlerden bihaberken, % 15.69'u kısmen haberdardır. Sosyal hizmetlerden haberdar olanlarda da olmayanlarda da çocuk edinme süresindeki yoğunluk ikinci yılda olmuştur. Hemen çocuk istemede ise sosyal hizmetlerden % 52'si hayır cevabını verirken, % 40'ı evet sosyal hizmetlerden haberdarım- cevabını veriyor)

Tablo: 79 - Kadın-erkek eşitliği ile ev açma durumu arasında ilişki

		Evvet	Hayır	Fikrim Yok	Başka	Toplam
Baba yanı	N	9	4	6	0	19
	Sıra %	47.37	21.05	31.58	0	100
	Sütun %	3.57	13.79	46.15	0	6.44
Kayınpeder	N	36	2	5	0	43
	Sıra %	83.72	4.65	11.63	0	100
	Sütun %	14.29	6.9	38.46	0	14.58
Tek başına	N	201	23	2	1	227
	Sıra %	88.55	10.13	.88	.44	100
	Sütun %	79.76	79.31	15.38	100	76.95
Başka	N	6	0	0	0	6
	Sıra %	100	0	0	0	100
	Sütun %	2.38	0	0	0	2.03
Toplam	N	252	29	13	1	295
	Sıra %	85.42	9.83	4.41	.34	100
	Sütun %	100	100	100	100	100

DF: 9 χ^2 : 51.751 >p:.001

Tabloya bakıldığında x ile y arasında anlamlı bir bağlantının olduğunu görmekteyiz. % 76.95 oranında 227 denek tek başına ev açmayı düşünmüşler. Bunların % 88.55'i kadın-erkek eşitliğine evet derken, % 10.13 hayır, % 0.88 fikrim yok ve % 0.44 oranında başka cevabı vermiştir.

Tablo: 80 - Kadın-erkek eşitliği ile mutluluk faktörleri arasında ilişki

		Evet	Hayır	Fikrim Yok	Başka	Toplam
Sevgi	N	207	21	9	0	237
	Sıra %	87.34	8.86	3.8	0	100
	Sütun %	82.14	75	69.23	0	80.61
Saygı	N	33	6	2	0	41
	Sıra %	80.49	14.63	4.88	0	200
	Sütun %	13.1	21.43	15.38	0	13.95
Güven	N	3	0	1	0	4
	Sıra %	75	0	25	0	100
	Sütun %	1.19	0	7.69	0	1.36
Çocuk	N	1	0	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	0	100
	Sütun %	.4	0	0	0	.34
Sadakat	N	7	1	1	1	10
	Sıra %	70	10	10	10	100
	Sütun %	2.78	3.57	7.69	100	3.4
Başka	N	1	0	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	0	100
	Sütun %	.4	0	0	0	.34
Toplam	N	292	28	13	1	294
	Sıra %	85.71	5.52	4.42	.34	100
	Sütun %	100	100	100	100	100

DF: 15 χ^2 : 35.692 > p:.002

Bu tabloda kadın-erkek eşitliği bağımsız değişken ve mutluluk faktörleri bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. 294 denekten 252 kişi kadın-erkek eşitliğine evet derken, % 82.14 oranında 201 denek mutluluk faktörlerinden sevgiye inanmaktadırlar. Bu oran % 13.1 ile saygı ve % 2.78 ile sadakat izlemektedir. Burada sevgi ile kadın-erkek eşitliği evet diyenlerin arasında anlamlı bir bağlantının olduğunu görmekteyiz.

Tablo: 81- Aile planlaması ve doğum kontrolü ile psikolojik danışma hizmetler arasında ilişki

		Evet	Hayır	Fikrim Yok	Başka	Toplam
Evet	N	17	1	0	0	18
	Sıra %	94.44	5.56	0	0	100
	Sütun %	6.3	5.26	0	0	6.19
Hayır	N	253	17	1	1	272
	Sıra %	93.01	6.25	.37	.37	100
	Sütun %	93.7	89.7	100	100	93.47
Başka	N	0	1	0	0	1
	Sıra %	0	100	0	0	100
	Sütun %	0	5.26	0	0	.34
Toplam	N	270	19	1	1	291
	Sıra %	92.78	6.53	.34	.34	100
	Sütun %	100	100	100	100	100

DF: 6 χ^2 : 14.514 > p: .0244

Aile planlaması ve doğum kontrolünü düşünmek ile psikolojik hizmetlerden yararlanma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Buna göre aile planlamasını düşünen 270 kişiden 17'si psikolojik hizmetlerden yararlanmış 253'ü ise yararlanmamıştır. Aile planlamasını düşünmeyen 19 kişiden 1'i psikolojik hizmetlerden yararlanmış, 17'si ise yararlanmamıştır.

Tablo: 82 - Aile planlaması ve doğum kontrolü ile mutluluk faktörleri arasında ilişki

		Evet	Hayır	Başka	Cevapsız	Toplam
Sevgi	N	219	13	0	1	233
	Sıra %	93.99	9.98	0	.43	100
	Sütun %	82.33	65	0	100	80.9
Saygı	N	34	5	0	0	39
	Sıra %	87.18	12.82	0	0	100
	Sütun %	12.78	25	0	0	13.54
Güven	N	3	0	1	0	4
	Sıra %	75	0	25	0	100
	Sütun %	1.13	0	100	0	1.39
Çocuk	N	0	1	0	0	1
	Sıra %	0	100	0	0	100
	Sütun %	0	5	0	0	0.35
Sadakat	N	9	1	0	0	10
	Sıra %	90	10	0	0	100
	Sütun %	3.38	5	0	0	3.47
Başka	N	1	0	0	0	1
	Sıra %	100	0	0	0	100
	Sütun %	.38	0	0	0	.35
Toplam	N	266	20	1	1	288
	Sıra %	92.36	6.94	.35	.35	100
	Sütun %	100	100	100	100	100

DF: 15 χ^2 : 87.958 >p:.001

Aile planlaması ve doğum kontrolü bağımsız bir değişken (x) olarak kabul edildiğinde, mutluluk faktörlerindeki tercihin buna bağlı bir bağımlı değişken (y) olduğu tesbit edilmiştir.

288 denekten 266'sı doğum kontrolünü düşünürken, 20'si buna "Hayır" cevabını vermiştir.

Doğum kontrolüne "Evet" diyenlerin % 82.33'ü sevgi, % 12.78'i saygı, % 1.13'ü güven, % 3.38'i sadakat faktörlerini mutluluk faktörü olarak işaretlemişlerdir. "Hayır" diyenlerin ise % 65'i sevgi, % 25'i saygı, % 5'i çocuk, % 5'i sadakati mutluluk faktörü olarak işaretlemişlerdir.

Tabol: 83- Aile planlaması ve doğum kontrolü ile kadın erkek eşitliği arasında ilişki

		Evete	Hayır	Başka	Cevapsız	Toplam
					z	
Evete	N	232	13	0	1	246
	Sıra %	94.31	5.28	0	.41	100
	Sütun %	86.89	65	0	100	85.12
Hayır	N	24	5	0	0	29
	Sıra %	82.76	17.24	0	0	100
	Sütun %	8.99	25	0	0	10.03
Fikrim yok	N	11	1	1	0	13
	Sıra %	84.62	7.69	7.65	0	100
	Sütun %	4.12	5	100	0	4.5
Başka	N	0	1	0	0	1
	Sıra %	0	100	0	0	100
	Sütun %	0	5	0	0	.35
Toplam	N	267	20	1	1	289
	Sıra %	92.39	6.92	.35	.35	100
	Sütun %	100	100	100	100	100

DF: 9 χ^2 : 40.749 > p: .001

Aile planlaması ve doğum kontrolü ile kadın-erkek eşitliğine inanma arasındaki anlamlı ilişki frekanslara şöyle yansımıştır:

Soruyu cevaplayan 289 kişiden 246'sı kadın-erkek eşitliğine inanıyor (% 85.12) Bunlardan 232'si aile planlaması ve doğum kontrolüne "Evete" cevabını, 13'ü ise "Hayır" cevabını vermiştir.

29 kişi ise kadın-erkek eşitliğine inanmıyor (% 10.3). Bunlardan 24'ü aile planlaması ve doğum kontrolüne "evet" cevabını, 5'i ise "Hayır" cevabını vermiştir.

Deneklerin % 92.39'u doğum kontrolünü düşünüyor, % 6.92'si düşünmüyor.

SONUÇ

A. ÖZET

Sosyal bilimcileri, evliliği değişik şekillerde tanımlamışlardır. Bazıları, "evlilik, kadın ile erkek arasında, yaşamlarının birlikte sürdürmelerini sağlayan yasal ve toplumsal bir sözleşme", bazıları, "evlilik, evlenme yeterliliğine sahip olan kimselerin karı-koca olarak birleşmeleri, müşterek ve meşru hayat kurmaları" demişlerdir.

Tezin içindeki tüm tanımları incelediğimizde, şu ortak özellikleri görmekteyiz:

-Evlilik mutlaka iki karşı cins arasında gerçekleşmektedir.

-Evlilik her toplumun mevcut kanunlarına uymaktadır.

-Aile kurmayı ve doğacak çocuklara belli bir statü sağlamayı hedeflemektedir.

-Kültürel, sosyal, biyolojik, psikolojik ve ekonomi amaçları hedeflemektedir.

-Değişik kültürleri biraraya getirmektedir.

-Ortaklık ve işbirliği imkanı sağlamaktadır.

Bu ortak özelliklere dayanarak bir kapsamlı tanım şöyle söylenebilir:

"Evlilik, iki karşı cins arasında yasalara uymak şartı ile, aile kurmayı, çocuk doğurmayı, bu çocuklara belli bir statü sağlamayı ve kültürel, sosyo-ekonomik, psikolojik, biyolojik amaçları hedefleyen bir anlaşma ve dayanışmadır.

Evliliğin hedefleri ise bir çok sosyal bilimciler tarafından ele alınmıştır. Bunlardan biride Gonter'dır. Gonter evliliğin ana hedeflerini şöyle sıralamaktadır:

- İnsanların karşı cinse temayülü,
- Yaşam mücadelesi vermek için birleşme ihtiyacı
- Çocuk sahibi olmak
- Nesli devam ettirmek. (biyolojik reproduksiyon)

Özelliği ve öneminden dolayı, evlilik tarihin her döneminde, bütün toplumlarda mukaddes sayılmış ve tüm dinlerde de bu konu ele alınmıştır. Konfüçyüs, şintoizm, Hinduizm, Buddizm, Yahudilik, Hristiyanlık ve islam evlilik hakkında görüşlerini bildirmişlerdir.

Psiko-sosyal ve ekonomi açıdan güçlü aileler genelde toplumun huzur ve düzenini korumaktadırlar. Aile sarsıldığı an toplumda da düzenin yıkıldığı, psikolojik bakımından çöktüğü, fertlerin başı boş ve hedefsiz dolaştığı, yalnız yaşadığı, intihar, cinayet, fuhuş, alkolizm, ruhi bozukluklar gibi felaketler görülmüştür.

Ailenin evrensel bir müessese olduğuna inanırken, bir sosyal kurum olarak onun her toplumda karşılamak durumunda olduğu fonksiyonların vazgeçilmezliği de vurgulanmıştır.

Ailenin tanımında bazı bilim adamının görüşleri şöyledir :

-Mac Iver ve Page'e göre aile cinselliğe dayalı, çocuk sahibi olma ve bu çocuklar yetiştirme özellikleri olan bir gruptur.

-Westoff'a göre, aile, evlilik, üreme, hareketlilik çözülme ve ölümleri barındıran, örgütlenmiş bir toplumsal gruptur.

-Z.Fahri Fındıkoğlu'na göre, aile, kendini akraba sayanların vücuda getirdiği bir cemaattir. Yalnızca duyguların mahsulü olmayıp onların da içine girdiği, daha karışık ve çözülmesi zor bir adetler ve kaideler yekünüdür.

Erkal, aileyi, fonksiyonlarının ağırlıklı olarak ön plana çıkartıldığı bir tanımlama ile "nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirip geliştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarını yerine getirildiği bir kurum olarak tanımlamaktadır.

Ailenin karakteristik özellikleri aşağıda belirtilen 8 ana grupta toplanmıştır.

- Aile evrenseldir.
- Aile duygusal bir temele dayanır.
- Aile şekillendirme özelliğine sahiptir.
- Aile kapsamı sınırlıdır.
- Aile sosyal yapıda çekirdek özelliği taşır.
- Aile üyelerinin sorumlulukları vardır.
- Aile sosyal kurallarla çevrilidir.
- Aile sürekli ve aynı zamanda geçici bir tabiata sahiptir.

Türkiye'de sosyal hizmetlerle ilgili ilk resmi tanım, 2828 sayılı kanunun 3. maddesinin (a) fıkrasında yer almıştır.

Buna göre sosyal hizmetler, "kişi ve ailelerin kendi bünye ve çevre şartlarında doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standardının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan ve programlı hizmetler bütünü" olarak ifade edilmektedir.

En geniş anlamında rehberlik, bir insanın başka bir insana veya gruba, o insanın veya grubun en iyi bir biçimde yaşamasına, insanların kendilerini gerçekleştirmelerine en elverişli yolları bulabilmeleri için yapılan yardımdır.

Tanımların çoğunda ortak olarak kullanılan sözcüklerden hareket ederek rehberliğin anlamında temel olabilecek şu genellemeler sıralanabilir:

- Rehberlik bir süreçtir.
- rehberlik bireye yardım etme işidir.
- Rehberlik bilimsel ve profesyonel bir yardımdır.

Rehberlik ve danışma psikolojisinin doğuş ve gelişmesini etkileyen faktörler özetle şöyledir:

- Sosyal ortamın elverişli ve istekli olması
- Rehberlik hareketi
- Ruh sağlığı hareketi
- Psikoanaliz hareketi
- Psikolojinin bir bilim olarak gelişmesi
- I. ve II. dünya savaşları

Dünya sağlık örgütü, sağlık "hastalık ve sakatlığın olmaması, bireyin bedensel, ruhsal, toplumsal iyilik durumu" olarak tanımlamıştır.

Çocuk ruh sağlığında ise, ortak bir ruh sağlığı tanımı vermek çok zordur. Çünkü çocuklar çok hızlı bir gelişim süreci sergilemektedirler. Bu nedenle değerlendirme yaparken çocukların yaş ve dönem özelliklerini sürekli gözönünde tutulması gerekmektedir. Bu dönemler, bebeklik dönemi, özerklik dönemi, oyun dönemi, ilkokul dönemi ve ergenlik dönemi olarak ayrılmaktadır.

İlaç ve diğer uyuşturucu maddeleri kullanımında aile sisteminin birey üzerine olan etkileri kader, sosyal güçler ve kişinin kendi arzusu da rol oynamaktadır.

Ancak, Türkiye hem alkol kullanımı, hemde uyuşturucu madde kullanımı açısından sosyo-kültürel geçmişi nedeniyle oldukça şanslı bir konumda yer alan bir ülkedir. Aile yapısının bu sosyo-kültürel etkileri koruyabildiği ölçüde bu türden bağımlılıkların birim oluşumunda önleyici etkisini sürdürebileceği bir gerçektir.

Ölümü amaçlayan şekilde kişinin kendisine zarar verici bir uygulaması intihar kelimesinin en uygun anlamıdır.

İntiharla çok anlamlı bir ilişki gösteren faktörler arasında alkolizm, ilaç ve madde bağımlılığı, depresyon, şizofreni ve diğer ruhsal hastalıkları saymak gerekir. İntihar veya intihar girişiminde bulunanların yaklaşık % 95'in ruhsal hastalık tanısı konmuştur. Bu rakamın % 80'ini depresif bozukluklar, % 20'si ise alkolizm ve madde bağımlılıkları oluşturmaktadır.

Ruhsal bozuklukların bir kısmı da cinsel sapmalardır. Parafili ve cinsel kimlik bozuklukları olarak, iki kategoriye bölünmektedir.

21.yy. problemi olan stress kavramı, çağımızda, zararlı etkenlere karşı organizmanın tepkisi olarak kabul edilmiştir. Başka bir deyişle, stres, zararlı etken karşısında organizmanın dengesinin, düzeninin, uyumunun bozulduğunu gösteren durumu anlatmak için kullanılmaktadır.

Stres, pek çok hastalıklara zemin hazırlayan bir faktör olarak önemini her geçen gün arttırmaktadır.

Mutluluk tanımı, güç bir kavramdır. Mutlu olmak, yaşadığı andan haz duyma durumudur.

Sevgi ve aşk, başka bir kişiye karşı duyulan güçlü bir yakınlık ve bağlılık duygusudur.

Umut, bir beklenti ve amacın gerçekleşmesini beklemenin yarattığı hoş bir duygu durumudur. O halde mutluluk, başka bir deyişle sevgi, sevinç ve umut duygularının yaşanması ve anlamı kişiden kişiye değişmektedir.

Sevgiyi tartışırken aşağıdaki önerileri gözönünde bulundurmak yararlı olacaktır.

-Kişi sahip olmadığı şeyi veremez. Sevgiyi vermek için ona sahip olmalısınız.

-Kişi anlamadığı şeyi öğretemez. Sevgiyi öğretmeniz için onu anlamış olmanız gerekir.

-Kişi incelemeyeceği şeyi bilemez. Sevgiyi incelemeniz için onun içinde yaşamalısınız.

-Kişi kabul etmediği şeyi benimseyemez. Sevgiyi benimsemek için ona karşı duyarlı olmalısınız.

-Kişi kendini adamadığı şey için yaşamaz. Kendinizi sevgiye adanmak için her zaman sevgi içinde büyümüş ve gelişmiş olmanız gerekir.

Son olarak insan sevmeye ve sevmeye her zaman muhtaçtır. Mutlu evlilik ve mutlu yaşamın temelinde sevgi vardır.

Ergenlik döneminde başlayan seksüel eğilim, kişinin içinde bulunduğu toplumun örf, adet, gelenek ve dini terbiye gibi sosyo-kültürel özelliklerine bağlı olarak şekillenir. Toplumumuzda sosyo-kültürel etki, sağlam bir Fert-Aile-Millet zincirinin temin edilmesi yönündedir. Bu zincirin en önemli halkası ailedir. Aile kurumunun gerçekleşmesi için eş seçimi ve evlenme arzusu şarttır.

B. GENELLEMELER

İstanbul'un Beşiktaş ilçesinde evlilik ile ilgili yapılan anket çalışmasında bazı sonuçlar ortaya çıkmıştır.

-Araştırma sonuçlarına göre evlenme yaşı 21-24 ve 25-28 yaş gruplarında yoğunlaşmıştır. Bu demektirki Türkiye'de evlilik yaşı yükselmektedir. Buna etki eden faktörler arasında eğitim seviyesinin yüksek olması, ekonomik gelişmişlik önplanda gelmektedir.

-25-28 yaşları arası sevgi/aşk motivlerinin olgunlaştığı dönem olarak görülmektedir.

-Evlenme olgunlaşma, ailenin etkisinin giderek azaldığının gözlenmesine karşın, Türk ailesinin geçiş özelliği taşıdığı ve etki durumu devam etmektedir.

-Evlenmenin sebepleri arasında, neslin devamının ön planda çıkması Türk ailesini temel karakterini oluşturmaktadır.

-Türk ailesi modern aile tipine doğru bir değişme göstermesine rağmen, geçiş ailesi ve Ziya Gökalp'in pederi aile dediği yapı özelliği taşımaktadır.

-Sevgi, saygı ve güven Türk ailesinde ilişkilere etki eden temel motifler arasındadır.

-Sosyal hizmetler kuramının danışmanlık hizmetlerinden yararlanılmadığı, bu hizmetlerin geleneksel yapı içerisinde çözüldüğü tesbit edilmiştir.

-Neslin devamı evlenme sebepleri arasındadır, ancak çocuk edinme süresi iki yıldan sonra başlamaktadır.

-Genelde psikolojik olgunlaşma, fiziksel olgunlaşmadan daha geç gerçekleşmektedir.

C. ÖNERİLER

Araştırmadan alınan sonuçlar, evlenme sebeplerinin bazı özelliklerini ortaya koymuştur. Bu özelliklere dayanarak iyi, başarılı, sağlıklı ve mutlu bir evlilik için aşağıdaki önerilerin uygulanmasında yarar vardır.

- Hayat şartları, ekonomik, psikolojik ve diğer faktörleri göz önünde bulundurulursa evlilik için en uygun yaş kızlar için 25 ve erkekler için 28'dir.

- Evlenmeden önce ve sonra eşlerin birbirini tanıma amacıyla psikolojik danışmanlık hizmetlerinden faydalanma yararlıdır.

- Başarılı bir evlilikte düşünce ve duyguların gelişmesi ve psikolojik olgunlaşma en önemli etkidir.

- Psikolojik olgunlaşma eşlerin yaşamlarında etkenlerin etkisini anlamada ve bu etkenlere karşı tedbir alma gücünün ortaya çıkmasıyla gerçekleşir.

- Düşünce tarzı eşlerin evlilik hayatında çok önemli bir konu olmakta, bireyin hayat felsefesi bu temelin üzerine kurulmaktadır.

- Gençlerin evliliğe başlamadan, yaşamın bir çok önemli konularında aynı düşünceyi paylaşmaları gerekmektedir. Ancak Türk toplum yapısı ve milli kültür çerçevesinde yeni bir yapıya dönüşmesi olumlu bir gelişme olacaktır.

- Cinsellik konusu evlilik hayatında önemli rol oynamaktadır. Eğer eşler arasında cinsellikte doyum olmazsa, mahrumiyet ve ümitsizliğe sebep olacaktır. Özellikle erkek cinsel ilişkilerde eşinin kişiliğine ve isteklerine çok önem vermesi, mevcut farklılıkları konuşarak ortadan kaldırması gerekmektedir.

Verilen öneriler uygulandığı takdirde ailenin ruh sağlığı korunmakta, mutlu ve huzurlu bir evlilik gerçekleşmektedir.

BİBLİYOGRAFI

ESERLER

- ARI, Ali, **İlahi Dinlerde Kadın** Y.L. Tezi Bursa, 1986.
- BİLHAN, Saffet, **Eğitim Sosyolojisi** A.Ü. Ankara, 1986.
- ÇAKMAKLI, Kemal, **Aile Tipleri ve Çocuk** İstanbul, 1993.
- ÇAPLI, Orhan, **Evlenmeye Hazırmısınız** İstanbul, 1992.
- ERKAL, Mustafa **Sosyoloji**, 4. baskı, İstanbul, 1991.
- ERÖZ, Mehmet **İktisat Sosyolojisine Başlangıç**, İstanbul, 1977.
- FINDIKOĞLU, Z. Fahri **Türk Aile Sosyolojisi**, İstanbul, 1946.
- FOREY, V.D. **Family Therapy**, Peacock Inc. U.K., 1979.
- GÜLEÇ, Cengiz, **Depresiyon**, İstanbul, 1991.
- HANCIOĞLU, Atilla, **1978'de Türkiye'de Aile Biçimleri ve Aile Büyüklüğü**, Bilim Uzmanlık Tezi, Ankara, 1985.
- GUGENHEIM, E, **Le Jadasine Dans La Vie quotidienne**, Paris, 1970.
- J.F.A., Et Clement, **İbn-i Khaldun, Theoricien del" İnconciene**, Paris 1974.

- KARLSSON, G. **Adaptability And Communication In Marriage, Totowa (N.J.) 1963.**
- KRECH, D.,
- CRUTHFELD, Richard **Cemiyet İçinde Fert, M.E.B. Yayını, İstanbul 1970.**
- KÖKNEL, Özcan, **Davranış Bilimleri, (Ruh Bilimi) İstanbul, 1989.**
- , **İnsanı Anlamak, İstanbul, 1982.**
- KEPLARAT, William, **The Family, Society And The Individual, Boston, 1960.**
- KIRAY, M., **Büyük Kent ve Değişken Aile, Ankara, 1984.**
- KOZAKÇIOĞLU, G.,
- ERBERZADE, H., " **Bireyden Topluma Ruh Sağlığı, İstanbul 1995.**
- KURT, İhsan, **Türk Atasözlerine Psikolojik Bir Yaklaşım, Ankara 1990.**
- LEO, Buscaglia, **Sevgi, Çeviren: Nejat Ebcioğlu, İstanbul, 1991.**
- MOSAK, H.H., **Adlerian Psychotherapy, 1979.**
- MUTLU, İsmail, **Evlilik, Aile ve Boşanma, İstanbul, 1992.**
- PHILIPS, Arthur, **Survey of African Marriage And Family, London 1953.**
- ÖZANKAYA, Özer, **Toplum Bilimine Giriş, Ankara 1987.**

- ÖZKAN, Zülfikar, **Türkiye'de Boşanmaların Sebep ve Sonuçları,** D.T. İstanbul, 1989.
- RICHTER, H.E., **Hasta Aile, Çeviren: Günsel Koptagel, İstanbul,** 1991.
- SARUKHANI, Bager, **Sociology of Family, Tahran, 1992.**
- SLİP, S., **Marital And Family, Crises, Psychiratric Emergencies, NewYork 1976.**
- STRAUSS, Levi, **Personality, Needs, And Marital Choice,** London, 1967.
- STEPHENS, William N. **The Family In Crosscultural Perspective,** New York 1963.
- ŞAHİNKAYA, Rezan, **Psikososyal Yönleriyle Aile, Ankara, 1979.**
- _____, **Orta Anadolu Köylerinde Aile Strüktürü** Ankara 1966.
- TAN, Hasan, **Psikolojik Yardım İlişkileri, Danışma ve Psikoterapi, M.E.B. Yayını İstanbul, 1986.**
- _____, **Psikolojik Danışma ve Rehberlik, İstanbul** 1992.
- TEMER, Günay-
Küçük, Abdurrahman, **Dinler Tarihi, Ankara, 1988.**

- TEZCAN, Mahmut, **Eğitim Sosyolojisine Giriş, Ankara 1976.**
- TİMUR, Sevim, **Türkiye'de Aile Yapısı, Ankara, 1972.**
- Türk Aile Yapısı, D.P.T. Yayınları Ankara 1989.
- TÜRKENT, Münir. **Kadın Ruhu ve Kadında Cinsi Hayat Nurkök Matbaası, İstanbul, 1955.**
- TUCKMAN, J., **Attempted Suicide In Adolenscents, New York. 1962.**
- WECHSELERGY Klaus-PUYUN, Ulvike, **Anne ve Çocuk. İstanbul 1984.**
- YÖRÜKOğLU, Atalay, **Aile ve Çocuk, Ankara, 1983.**

MAKALELER

- A.B. Ansiklopedisi, **"Evlendirme" C. IIX. İst., 1986.**
- AKSOYETEK, Ataman, **"Cinsellik, Toplum ve Aile" Bilim ve Sanat, Haziran 1984.**
- BİLGİN, Vedat, **"Yapısal Özellikleri İtibariyle Ailenin Görünümü", Aile Yıllık, A.A.K., Ankara 1991.**
- BODUR, Said. **"Aile Sağlığı", A.A.K. Yayını, Ankara, 1991.**

- BOLAY, Süleyman, "Ailenin Felsefi Temelleri" Aile Şurası Bildirisi, Ankara, 1991.
- BULUT, Işıl, "Türkiye'de Erken Evlenme" T.A.A. C. II, Ankara, 1991.
- ÇETİN Mesut, "Stres ve Stresi Yenme Usulleri," T.A.A. C. III, Ankara, 1991.
- DOĞAN, İsmail, "Aile Kavramının Alanı" T.A.A. C. I, Ankara, 1991.
- _____, "Gençlik ve Gençlik Sorunları", T.A.A. C. II, Ankara, 1991.
- FREUD, Anne, O., "Building Theory For Family Practices" Social Casework, Vol. 63, No: 8 U.S.A. 1982.
- F.S. Gwyn, "Family Therapy With Low Income Blocks" Social Casework, Vol. 62, No: 5 U.S.A. 1981.
- GÖKÇE, Birsen, "Evlilik Kurumuna Sosyolojik Bir Yaklaşım" A.Y., C. IV, Ankara 1992.
- _____, "Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme" A.Y., C. I., Ankara 1990.
- J.R.P., Smith, "Social Health Conceptoy For Family Practice" Social Casework, Vol. 63, No: 6 1982.

- KANDİYOTİ, Deniz, "Aile Yapısında Değişme ve Süreklilik" Sosyal, Sanat Bilim Dergisi, İstanbul, 1984.
- KÖKNEL, Özcan, "Gençlik Çağında Kız-Erkek Arkadaşlığı", Gençlik Yılı Konferansları, İstanbul, 1985.
- KÜÇÜK, Abdurrahman, "Dinlerde Evlilik Anlayışına Genel Bir Bakış" Türk Yurdu Dergisi, No: 40, Ankara 1990.
- KUZGUN, Yıldız, "Aile Danışmanlığı Hizmetleri" T.A.A. C. I., Ankara, 1991.
- MADEN, Ahmet, "Evlenme ve Evlenme Şekilleri." T.A.A. C. II., Ankara 1991.
- Meydan Larousse, "Evlenme" C. VI, İstanbul.
- MERTOL, Şengül, "Eğitim Bilimleri Bölümü Ders Notları", İ.Ü., İstanbul, 1993.
- ÖKTEM, Ferhunde-Birsen, Sonuvar, "Çocuk Ruh Sağlığı" T.A.A. C. I., Ankara, 1991.
- SARAN, Mephan, "Aile Hayatı ve Toplum" Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi, İstanbul, 1977.
- SENCER, Muzaffer, "Türkiye'de Çocuk ve Aile" Cumhuriyet Dönemi, Türkiye Ansiklopedisi, Vol: 2 No: 12 1983.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 2828 Sayı Kanun, Ankara.

- SUNLAY, Robert, "Family Advocacy, From Case To Cause" **Casework**, Vol. 51 No: 6 1970.
- T.B. Ansiklopedisi, "Evlilik" C.VI, İstanbul, 1992.
- _____, "Şinto Dini" C. XVIII, İstanbul, 1992.
- TÜRKÇAPAR, Hakan, "Ailenin Ruh Sağlığı ve Normal Dışı Davranışlar" Aile Yıllığı, A.A.K., Yayını, Ankara, 1990.
- YILMAZ, M. Niyazi, "Türkiye'de Sosyal Hizmetler" T.A.A. C. III., Ankara 1991.

EKLER

İSTANBUL BEŞİKTAŞ İLÇESİNDE EVLİLİĞE HAZIRLANAN ÇİFTLERİN EVLENME SEBEPLERİ VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİNE DUYDUKLARI İHTİYAÇ

I) Ankete Katılanlarla İlgili Kişisel Bilgiler

1. Kaç yaşındasınız?

20 ve daha küçük 21-24 25-28 29-32 33-36 37 ve daha büyük

2. Eğitim durumunuz nedir?

Hiç okula gitmedim Okur-yazar İlkokul mezunu Ortaokul mezunu
Lise mezunu Üniversite mezunu Başka (Lütfen yazınız)

3. Nerede çalışıyorsunuz?

Kamu Sektörü Özel Sektör Serbest Çalışmıyorum

4. Ekonomik durumunuz?

Çok iyi halli İyi halli Orta halli Az gelirli

5. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

6. Medeni durumunuz?

Bekar Boşanmış Dul Başka (Lütfen Yazınız)

II) Evlenme Sebepleri

Aşağıdaki sebeplerden hangisi evlenmenize etkili olmuştur lütfen belirtiniz.

1. Aile kurmak ve çocuk sahibi olmak

Çok önemli Kısmen önemli Hiç önemli değil

2. Sevgi/Aşk

Çok önemli Kısmen önemli Hiç önemli değil

3. Yalnızlıktan kurtulmak

Çok önemli Kısmen önemli Hiç önemli değil

4. Hayat arkadaşı edinmek

Çok önemli Kısmen önemli Hiç önemli değil

5. Aile büyüklerinin isteği

Çok önemli Kısmen önemli Hiç önemli değil

6. Ekonomik sebepler

Çok önemli Kısmen önemli Hiç önemli değil

7. Başka sebepler (Lütfen yazarak belirtiniz)

III) Evlilik ile İlgili Görüşler

1. Bu evliliğe ailenizin rızası var mı?

Evet Hayır Başka (Lütfen yazınız)

2. Çocuklarınız olmasını istiyor musunuz?

Evet Hayır Başka (Lütfen yazınız)

3. Cevabınız evet ise kaç çocuk istiyorsunuz?

Bir tane İki tane Üç tane Dört Başka (Lütfen yazınız)

4. Evlendikten ne kadar süre sonra çocuğunuzun olmasını istiyorsunuz?

Hemen Birinci yılda İkinci yılda Üçüncü yılda Başka (Lütfen Yazınız)

5. Evlilik boyunca aile planlamasını /doğum kontrolünü uygulamak istiyormusunuz?

Evet Hayır Başka (Lütfen yazınız)

6. Kadın-erkek arasında her alanda eşitliğe inanıyorsunuz mu?

Evet Hayır Fikrim Yok Başka (Lütfen yazınız)

7. Mutlu Bir Aileye Sahip Olmak İçin Sizce En Önemli Üç Faktörü Aşağıdan Seçerek İşaretleyiniz?

Karşılıklı sevgi Karşılıklı Saygı Güven duygusu Çocuklar
Karşılıklı sadakat Başka (Lütfen yazınız)

8. İdeal bir eşin özellikleri nelerdir?

Merhametli Saygılı Güzel ve zarif Anlayışlı Zengin Başka
(Lütfen yazınız)

9. Sizce önemli kararlar kimin tarafından alınmalı

Erkek Kadın Ortaklaşa Aile Büyükleri Başka (Lütfen yazınız)

10. Nasıl bir ev açmayı düşünüyorsunuz?

Bababın yanında Kayınpederin yanında Tek başımıza Başka (Lütfen yazınız)

IV) Evlilikte Psikolojik Danışma Hizmetleri ile İlgili Bilgiler

1. Eşler arası sorunlar nasıl çözümlenmelidir.

Karşılıklı konuşmakla Anlayış göstermekle Uzman bir kişi tarafından
Yakınlardan yardım almakla Aile reisinin kararıyla Başka (Lütfen yazınız)

2. Evlenme aşamasında "ekonomik, psikolojik, sosyal vs." konularda herhangi bir sıkıntınız oldu mu?

Evet Bazen Hayır Başka (Lütfen Yazınız)

3. Evlenme aşamasında karşılaştığınız sorunları kime danıştınız?

Aile büyüklerine Bir dost veya arkadaşına Bir uzmana Hiç kimseye
Sorunumuz olmadı Başka (Lütfen yazınız)

4. Sosyal hizmetler kurumunun aile danışmanlık hizmetlerinde haberiniz var mı?

Evet Hayır Kısmen

5. Evlilik öncesi psikolojik danışmanlık hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet Hayır Başka (Lütfen yazınız)

Cizelge 232. Critical Values of Chi-Square

df	Level of significance for a directional test					
	.10	.05	.025	.01	.005	.001
1	1.64	2.71	3.84	5.41	6.62	10.8
2	3.22	4.60	5.99	7.82	9.21	13.8
3	4.64	6.25	7.82	9.84	11.34	16.2
4	5.99	7.78	9.49	11.67	13.28	18.4
5	7.29	9.24	11.07	13.39	15.09	20.5
6	8.56	10.64	12.59	15.03	16.81	22.4
7	9.80	12.02	14.07	16.62	18.48	24.3
8	11.03	13.36	15.51	18.17	20.09	26.1
9	12.24	14.68	16.92	19.68	21.67	27.8
10	13.44	15.99	18.31	21.16	23.21	29.5
11	14.63	17.28	19.68	22.62	24.72	31.2
12	15.81	18.55	21.03	24.05	26.22	32.9
13	16.98	19.81	22.36	25.47	27.69	34.5
14	18.15	21.06	23.68	26.87	29.14	36.1
15	19.31	22.31	25.00	28.26	30.58	37.7
16	20.46	23.54	26.30	29.63	32.00	39.2
17	21.62	24.77	27.59	31.00	33.41	40.7
18	22.76	25.99	28.87	32.35	34.80	42.3
19	23.90	27.20	30.14	33.69	36.19	43.8
20	25.04	28.41	31.41	35.02	37.57	45.3
21	26.17	29.62	32.67	36.34	38.93	46.8
22	27.30	30.81	33.92	37.66	40.29	48.2
23	28.43	32.01	35.17	38.97	41.64	49.7
24	29.55	33.20	36.42	40.27	42.98	51.1
25	30.68	34.38	37.65	41.57	44.31	52.6
26	31.80	35.56	38.88	42.86	45.64	54.0
27	32.91	36.74	40.11	44.14	46.96	55.4
28	34.03	37.92	41.34	45.42	48.28	56.8
29	35.14	39.09	42.69	46.69	49.59	58.3
30	36.25	40.26	43.77	47.96	50.89	59.7
32	38.47	42.59	46.19	50.49	53.49	62.4
34	40.68	44.90	48.60	53.00	56.06	65.2
36	42.88	47.21	51.00	55.49	58.62	67.9
38	45.08	49.51	53.38	57.97	61.16	70.7
40	47.27	51.81	55.76	60.44	63.69	73.4
44	51.64	56.37	60.48	65.34	68.71	78.7
48	55.99	60.91	65.17	70.20	73.64	84.0
52	60.33	65.42	69.83	75.02	78.62	89.2
56	64.66	69.92	74.47	79.82	83.51	94.4
60	68.97	74.40	79.08	84.58	88.38	99.6

The table lists the critical values of chi square for the degrees of freedom shown at the left for tests corresponding to those significance levels which head each column. If the observed value of χ^2_{obs} is greater than or equal to the tabled value, reject H_0 . All chi square are positive.

Source: Table 232 is taken from Table IV of Fisher and Yates, *Statistical Tables for Biological, Agricultural and Medical Research*, published by Longman Group Ltd., London (previously published by Oliver and Boyd, Ltd., Edinburgh), and by permission of the authors and publishers.

EVLENME BEYANNAMESİ
BESİKTAS Evlendirme Memurluğuna

KADIN

ERKEK

T.C. KİMLİK NO.

SOYADI

ADI

BABA ADI

ANA ADI

DOĞUM YERİ

DOĞUM TARİHİ

MEDENİ HALİ

DİNİ

UYRUĞU

NÜFUSA Kayıtlı Ol. İl - İlçe

NÜFUSA Kayıtlı Ol.Mah.- Köy

Nüfusta kayıtlı olduğu
Hane - Cilt - Sayfa

Cüzdanın Verildiği
Nüfus İdaresi

Verilis Nedeni
Cüz. Kayıt NO.

Verilis Tarihi

Müstakbel eşinizle aranızda
Akrabalık varsa derecesi

Müstakbel eşiniz hakkında Sağlık
Raporu istiyormusunuz.

Kanuni Evlenme Yasağı
(kadın için iddet müddeti)

Kazai Evlenme Yasağı

Evlenme İzin Belgesi İsteyip
istermediği (6 ay içinde başka
mahalde evlenmek isteyenler için) X

Evlenmeye mani zührevi
hastalığınız varmı

Evlenme Ehliyet Belgesi İstiyormusunuz

..... TARİHİNDEN BİR NİSANLI BULUNMAKTAYI.....

EVLİNLİĞE KARAR VERDİĞİM.....DEN, HAKKIM..... DA ÇERKEKLİ İŞLENİN YAPILMASINI

ARZ EDERİM.....

...../...../199.....

Kadının İnzası :

Adresi :

Erkeğin İnzası :

Adresi :

Yukarıdaki fotoğraf ve imzalar kendilerine aittir.

Tasdik edenin, Adı Soyadı :

MÜHÜR

Ünvanı :

İnzası :

Nüfus Mikdârî :

(Evlenilme Amuru - Köy/muh. miktarı - Resmî Daire Amiri - Noter - Konsoloslukca onurur.)

RIZA BELGESİ

Evlencesine İzin Veriyorum.

(Kadın) Ana (Adı-Soyadı - İnzası) Babı (Adı - Soyadı - İnzası) Vasi (Adı - Soyadı - İnzası)

(Erkek) Ana (Adı - Soyadı - İnzası) Babı (Adı - Soyadı - İnzası) Vasi (Adı - Soyadı - İnzası)

Yukarıdaki fotoğraf ve imzalar kendilerine aittir.

Tasdik edenin, Adı Soyadı :

MÜHÜR

Ünvanı :

İnzası :

Nüfus Mikdârî :

(Evlenilme Amuru - Köy/muh. miktarı - Resmî Daire Amiri - Noter - Konsoloslukca onurur.)

X Yukarıdaki fotoğrafları ve kimlikleri yazılı bulurum taraflar bu belgenin tanzim tarihinden itibaren 6 ay içerisinde ve yetkili merciler huzurunda evlenebileceklerdir.

Düzenleme Tarihi

MÜHÜR

İmza

İmza

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI

I. EVLENME AKDİNİN YAPILDIĞI

- a) İl :
b) İlçe :
c) Bucak veya köy :
d) Tarih :/19.....
II. EVLENEN ÇİFTLERİN ADI SOYADI
a) Erkeğin :
b) Kadının :

EVLENME İSTATİSTİK FORMU (DİP KOÇAN)

Not: Bu dip koçan Evlendirme Memurluklarında kalacaktır.

EVLENME İSTATİSTİK FORMU

EVLENME AKDİNİN YAPILDIĞI			
İl		Bucak/yeni olan bucak veya köy	
İlçe		Bucak/yeni olmayan bucak veya köy	
Evlenme akdinin yapıldığı tarih/...../19.....	Kayıt sıra no	

Sıra No	SORULAR	CEVAPLAR																																																																																																													
		ERKEĞİN	KADININ																																																																																																												
1	Adı ve Soyadı																																																																																																														
2	Yaşı (Bakılan Yaşı)																																																																																																														
3	Uyruğu	<table border="0"> <tr> <td>00</td><td>01</td><td>02</td><td>03</td><td>04</td><td>05</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>T.C.</td><td>Almanya</td><td>İngiltere</td><td>Fransa</td><td>İsviçre</td><td>Amerika</td> </tr> <tr> <td>06</td><td>07</td><td>08</td><td>09</td><td>10</td><td>11</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hollanda</td><td>Belçika</td><td>İtalya</td><td>Balkan Dev.</td><td>Diğer Avrupa Dev.</td><td>A.B.D.</td> </tr> <tr> <td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Kanada</td><td>Diğer Amerika Dev.</td><td>İran</td><td>Diğer Asya Üv.</td><td>Afrika Dev.</td><td>Australya</td> </tr> </table>	00	01	02	03	04	05	☐	☐	☐	☐	☐	☐	T.C.	Almanya	İngiltere	Fransa	İsviçre	Amerika	06	07	08	09	10	11	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Hollanda	Belçika	İtalya	Balkan Dev.	Diğer Avrupa Dev.	A.B.D.	12	13	14	15	16	17	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kanada	Diğer Amerika Dev.	İran	Diğer Asya Üv.	Afrika Dev.	Australya	<table border="0"> <tr> <td>00</td><td>01</td><td>02</td><td>03</td><td>04</td><td>05</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>T.C.</td><td>Almanya</td><td>İngiltere</td><td>Fransa</td><td>İsviçre</td><td>Amerika</td> </tr> <tr> <td>06</td><td>07</td><td>08</td><td>09</td><td>10</td><td>11</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hollanda</td><td>Belçika</td><td>İtalya</td><td>Balkan Dev.</td><td>Diğer Avrupa Dev.</td><td>A.B.D.</td> </tr> <tr> <td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Kanada</td><td>Diğer Amerika Dev.</td><td>İran</td><td>Diğer Asya Üv.</td><td>Afrika Dev.</td><td>Australya</td> </tr> </table>	00	01	02	03	04	05	☐	☐	☐	☐	☐	☐	T.C.	Almanya	İngiltere	Fransa	İsviçre	Amerika	06	07	08	09	10	11	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Hollanda	Belçika	İtalya	Balkan Dev.	Diğer Avrupa Dev.	A.B.D.	12	13	14	15	16	17	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Kanada	Diğer Amerika Dev.	İran	Diğer Asya Üv.	Afrika Dev.	Australya
00	01	02	03	04	05																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
T.C.	Almanya	İngiltere	Fransa	İsviçre	Amerika																																																																																																										
06	07	08	09	10	11																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
Hollanda	Belçika	İtalya	Balkan Dev.	Diğer Avrupa Dev.	A.B.D.																																																																																																										
12	13	14	15	16	17																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
Kanada	Diğer Amerika Dev.	İran	Diğer Asya Üv.	Afrika Dev.	Australya																																																																																																										
00	01	02	03	04	05																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
T.C.	Almanya	İngiltere	Fransa	İsviçre	Amerika																																																																																																										
06	07	08	09	10	11																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
Hollanda	Belçika	İtalya	Balkan Dev.	Diğer Avrupa Dev.	A.B.D.																																																																																																										
12	13	14	15	16	17																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
Kanada	Diğer Amerika Dev.	İran	Diğer Asya Üv.	Afrika Dev.	Australya																																																																																																										
4	Dini	<table border="0"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>02</td><td>03</td><td>04</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>İslam</td><td>Ermenyan</td><td>Katolik</td><td>Ortodoks</td><td>Protestan</td> </tr> <tr> <td>05</td><td>07</td><td>08</td><td>09</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Diğer Hıristiyanlar</td><td>Budizm</td><td>Diğer Dinler</td><td>Dinleil</td> </tr> </table>	0	1	02	03	04	☐	☐	☐	☐	☐	İslam	Ermenyan	Katolik	Ortodoks	Protestan	05	07	08	09	☐	☐	☐	☐	Diğer Hıristiyanlar	Budizm	Diğer Dinler	Dinleil	<table border="0"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>02</td><td>03</td><td>04</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>İslam</td><td>Ermenyan</td><td>Katolik</td><td>Ortodoks</td><td>Protestan</td> </tr> <tr> <td>05</td><td>07</td><td>08</td><td>09</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Diğer Hıristiyanlar</td><td>Budizm</td><td>Diğer Dinler</td><td>Dinleil</td> </tr> </table>	0	1	02	03	04	☐	☐	☐	☐	☐	İslam	Ermenyan	Katolik	Ortodoks	Protestan	05	07	08	09	☐	☐	☐	☐	Diğer Hıristiyanlar	Budizm	Diğer Dinler	Dinleil																																																						
0	1	02	03	04																																																																																																											
☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																											
İslam	Ermenyan	Katolik	Ortodoks	Protestan																																																																																																											
05	07	08	09																																																																																																												
☐	☐	☐	☐																																																																																																												
Diğer Hıristiyanlar	Budizm	Diğer Dinler	Dinleil																																																																																																												
0	1	02	03	04																																																																																																											
☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																											
İslam	Ermenyan	Katolik	Ortodoks	Protestan																																																																																																											
05	07	08	09																																																																																																												
☐	☐	☐	☐																																																																																																												
Diğer Hıristiyanlar	Budizm	Diğer Dinler	Dinleil																																																																																																												
5	Öğrenme Durumu	<table border="0"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Okuma yazma bilmiyor</td><td>Okuma yazma biliyor fakat bir okulu bitirmedi</td><td>İlkokul</td><td>Ortaokul ve dengi</td><td>Lise ve dengi</td><td>Yükseköğretim veya benzeri</td> </tr> </table>	0	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Okuma yazma bilmiyor	Okuma yazma biliyor fakat bir okulu bitirmedi	İlkokul	Ortaokul ve dengi	Lise ve dengi	Yükseköğretim veya benzeri	<table border="0"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Okuma yazma bilmiyor</td><td>Okuma yazma biliyor fakat bir okulu bitirmedi</td><td>İlkokul</td><td>Ortaokul ve dengi</td><td>Lise ve dengi</td><td>Yükseköğretim veya benzeri</td> </tr> </table>	0	1	2	3	4	5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Okuma yazma bilmiyor	Okuma yazma biliyor fakat bir okulu bitirmedi	İlkokul	Ortaokul ve dengi	Lise ve dengi	Yükseköğretim veya benzeri																																																																								
0	1	2	3	4	5																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
Okuma yazma bilmiyor	Okuma yazma biliyor fakat bir okulu bitirmedi	İlkokul	Ortaokul ve dengi	Lise ve dengi	Yükseköğretim veya benzeri																																																																																																										
0	1	2	3	4	5																																																																																																										
☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																																																																										
Okuma yazma bilmiyor	Okuma yazma biliyor fakat bir okulu bitirmedi	İlkokul	Ortaokul ve dengi	Lise ve dengi	Yükseköğretim veya benzeri																																																																																																										
6	Bu evlenme akdinden önceki medeni hali	<table border="0"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>2</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hiç evlenmedi</td><td>Eş ölü</td><td>Boşandı</td> </tr> </table>	0	1	2	☐	☐	☐	Hiç evlenmedi	Eş ölü	Boşandı	<table border="0"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>2</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hiç evlenmedi</td><td>Eş ölü</td><td>Boşandı</td> </tr> </table>	0	1	2	☐	☐	☐	Hiç evlenmedi	Eş ölü	Boşandı																																																																																										
0	1	2																																																																																																													
☐	☐	☐																																																																																																													
Hiç evlenmedi	Eş ölü	Boşandı																																																																																																													
0	1	2																																																																																																													
☐	☐	☐																																																																																																													
Hiç evlenmedi	Eş ölü	Boşandı																																																																																																													
7	Bu evlenme akdinden önce kaç defa evlendiği	<table border="0"> <tr> <td>0</td> </tr> <tr> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hiç evlenmedi</td> </tr> </table>	0	☐	Hiç evlenmedi	<table border="0"> <tr> <td>0</td> </tr> <tr> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hiç evlenmedi</td> </tr> </table>	0	☐	Hiç evlenmedi																																																																																																						
0																																																																																																															
☐																																																																																																															
Hiç evlenmedi																																																																																																															
0																																																																																																															
☐																																																																																																															
Hiç evlenmedi																																																																																																															
8	Önceki evlilikten olduğu bah mülkiyet mukadderat olduğu çocuk sayısı	<table border="0"> <tr> <td>0</td> </tr> <tr> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Yok</td> </tr> </table>	0	☐	Yok	<table border="0"> <tr> <td>0</td> </tr> <tr> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Yok</td> </tr> </table>	0	☐	Yok																																																																																																						
0																																																																																																															
☐																																																																																																															
Yok																																																																																																															
0																																																																																																															
☐																																																																																																															
Yok																																																																																																															
9	Evlenmeden önceki damızlık durumu	<table border="0"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hiç merasim</td><td>Hiç merasim</td><td>Bucak veya köy</td> </tr> </table>	1	2	3	☐	☐	☐	Hiç merasim	Hiç merasim	Bucak veya köy	<table border="0"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td> </tr> <tr> <td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td> </tr> <tr> <td>Hiç merasim</td><td>Hiç merasim</td><td>Bucak veya köy</td> </tr> </table>	1	2	3	☐	☐	☐	Hiç merasim	Hiç merasim	Bucak veya köy																																																																																										
1	2	3																																																																																																													
☐	☐	☐																																																																																																													
Hiç merasim	Hiç merasim	Bucak veya köy																																																																																																													
1	2	3																																																																																																													
☐	☐	☐																																																																																																													
Hiç merasim	Hiç merasim	Bucak veya köy																																																																																																													
10	Tulluğu iş veya mesleği																																																																																																												

Bu Evlenme İstatistik Formu, evlenen çift tarafından doldurulmalıdır.
EVLENDİRME MEMURU

GENEL AÇIKLAMA

Devlet İstatistik Enstitüsü'nce belediye teşkilatı olan yerlerde Belediye Evlendirme Memurluklarına, belediye teşkilatı olmayan yerlerde Nüfus teşkilatları kanalı ile köy muhtarlıklarına (bucak merkezi dahil) gönderilen bu form; evlenmek üzere başvuran çiftler tarafından doldurulur. Doldurulan formlar belediye teşkilatı olan yerlerde Belediye Evlendirme Memurluklarında aylık olarak, belediye teşkilatı olmayan yerlerde Nüfus Teşkilatları aracılığı ile üçer aylık dönemler halinde takip eden ayın ilk haftası içinde Devlet İstatistik Enstitüsü - ANKARA adresine gönderilir.

Bu form ile derlenecek bilgiler yalnız istatistik amaçlı olup herhangi bir soruşturmada kullanılamaz. Formu derleyen yetkililer bu form içindeki bilgileri kontrol ederek toplamakla yükümlüdürler.

EVLENME İSTATİSTİK FORMUNUN DOLDURULMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMA

Evlendirme memurluğunun dolduracağı sorular:

Evlendirme memurluğunun dolduracağı sorular; evlenme akdinin yapıldığı il, ilçe, bucak veya köyün adı ve evlenme akdinin yapıldığı tarihtir.

Evlenmek isteyen çiftin müştereken dolduracağı sorular:

- 1 - Adı ve Soyadı : Kitap harfiyle yazınız.
- 2 - Yaşı : Bitirilen yaşı yıl olarak yazınız.
- 3 - Uyruğu : T.C. uyruğunda olanlar için birinci kareye (ε) koyunuz. Diğer bir ülke uyruğunda olanlar için ilgili kareye (x) koyunuz.
- 4 - Dini : Dini İslam olanlar için birinci kareye, diğer bir dine bağlı olanlar için ilgili kareye (x) koyunuz.
- 5 - Öğrenim durumu : Evlenen çiftler okuma - yazma bilmiyor ise birinci kareye, okuma - yazma biliyor, fakat bir okuldan mezun değil ise ikinci kareye, okuma - yazma biliyor ve bir okul bitirmiş ise ilgili kareye (ε) koyunuz.
- 6 - Bu evlenme akdinden önceki inceden hali : İlgili kareye (x) koyunuz.
- 7 - Bu evlenme akdinden önce kaç defa evlendi : Bu evlenme akdi çiftlerin ilk evlilikleri ise hiç evlenmedim karesine (ε) koyunuz. İlk evlilikleri değil ise bundan önce kaç defa evlendiklerini rakam ile yazınız.
- 8 - Önceki evlilikten olupta bakmakla mükellef olduğu çocuk sayısı : Çiftlerin önceki evlilikten olupta bakmakla mükellef olduğu çocuk yok ise karesine (ε) koyunuz. Var ise kaç tane olduğunu rakam ile yazınız.
- 9 - Evlenmeden önceki daimi ikametgahı : Devamlı yerleşmek gayesi ile oturulan yerdir. İlgili kareye (ε) koyunuz.
- 10 - Tuttuğu işi veya mesleği : Son hafta içinde bir gelir temini amacı ile yapılan iş veya meslek adını açık bir şekilde yazınız. Örnek: Doktor, diş hekimi, makine mühendisi, ayakkabı satıcısı, ekmeç bayii, yoğurt imalatçısı v.b. Bir iş tutmayan ev kadını, irat sahibi, emekli ve öğrenciler için ev kadını, irat sahibi, emekli ve öğrenci diye cevap veriniz. Askerlik görevini yapmaktan emekli olanların meslek sorusuna, askerlik görevinden önceki devamlı yaptığı işi yazınız.

